

2016

Document pentru informare publică

Raportul, elaborat în temeiul art.219(2) din Legea educației naționale 1/2011, a fost adoptat de Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior, în 2016.

Raport public anual – 2015

Starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun

*Grupul de lucru pentru elaborarea Raportului a fost compus din:
Claudia Popescu, Vasile Vîntu, Gabriela Prelipcean și Gabriela Jitaru (coordonatori),
Bogdan Florian, Andreea Gheba, Andreea Manea, Remus Nica,
Mihai Păunescu, Daniel Velicu, Ramona Zgreabăn*

CNFIS - CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU FINANȚAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR

Web page: www.cnfis.ro

E-mail: cnfis@cnfis.ro

Adresa: Str. Academiei nr. 39-41, sector 5, București

Telefon: 021.307.19.23, Fax: 021.307.19.29

Contents

Lista Graficelor și Tabelor.....	4
Abrevieri.....	7
Rezumat.....	8
Introducere.....	10
Capitolul I. Elemente generale referitoare la finanțarea învățământului superior din România.....	12
I.1. Cadrul legal al finanțării învățământului superior.....	12
I.1.1. Scurtă descriere a sistemului de învățământ superior din România, în anul 2015.....	14
I.2. Evoluția numărului de absolvenți de bacalaureat din România, în perioada 2004 – 2015.....	17
I.2.1. Absolvenții de Bacalaureat din România, în perioada 2004 – 2015.....	17
I.2.2. Înmatriculări în anul I, anul universitar 2015 - 2016.....	25
I.3 Evoluția numărului de studenți din anul I și a absolvenților de învățământ superior, ciclul de licență.....	34
I.3.1. Distribuția absolvenților de învățământ superior pe domenii de studii.....	36
I.3.2. Distribuția absolvenților de învățământ superior pe regiuni de dezvoltare.....	41
I.3.3. Eficiența internă a sistemului de învățământ superior. Analize pe cohorte.....	45
I.3.3. Concluzii.....	47
Capitolul II. Tendințe naționale și internaționale în analizele privind percepția studenților și integrarea absolvenților pe piața muncii.....	48
II.1. Percepția studenților cu privire la propriile condiții socio-economice.....	49
II.2. Integrarea absolvenților pe piața muncii – studii de percepție.....	55
II.2.1. Tranziția de la studii la viața profesională.....	59
II.2.2. Inserția socio-profesională a absolvenților. Tendințe pe termen mediu și lung.....	62
Capitolul III. Finanțarea de la buget a universităților de stat, în anul 2015.....	67
III.1. Numărul de studenți și fondurile bugetare pentru universitățile de stat în 2015, comparativ cu anii anteriori.....	67
III.2. Distribuția fondurilor pentru finanțarea instituțională a universităților de stat, în anul 2015.....	72
III.3. Finanțarea granturilor doctorale.....	73
III.4. Finanțarea de bază.....	75
III.5. Finanțarea suplimentară de excelență.....	78
III.6. Alte componente ale finanțării instituționale în 2015.....	81
III.7. Concluzii privind finanțarea în 2015.....	84
Capitolul IV. Rezultatele pilotării indicatorilor de calitate din cadrul Metodologiei de finanțare 2015.....	87
IV.1. Contextul elaborării metodologiei pentru anul 2015.....	87
IV.2. Clasa de indicatori de calitate C1. Predare/Învățare.....	89
IV.3. Clasa de indicatori de calitate C2. Cercetare științifică/Creație artistică.....	91
IV.3.1. Agregări și indicatori pentru clasa de indicatori C2.....	99
IV.4. Clasa de indicatori C3. Orientare Internațională.....	107
IV.5. Clasa de indicatori C4. Orientare regională & echitate socială.....	108
IV.6. Concluziile generale ale analizei datelor colectate în cadrul exercițiului de pilotare.....	109
Capitolul V. Propuneri de optimizare a finanțării din fonduri publice a învățământului superior din România.....	110
V.1. Viziunea și principiile CNFIS, cu privire la finanțarea învățământului superior din România.....	110
V.2. Prezentarea propunerii de metodologie de finanțare pe anul 2016.....	112
V.2.1. Finanțarea de bază.....	112
V.2.2. Finanțarea suplimentară.....	113
V.2.3. Fondul pentru dezvoltarea instituțională.....	116
V.3. Propuneri de optimizare pe termen mediu a finanțării învățământului superior din România.....	117
V.3.1. Ajustarea finanțării instituționale totale a învățământului superior la cadrul normativ și la obiectivele Strategiei 2020.....	117
V.3.2. Diferențierea finanțării în funcție de misiunile asumate de către universități.....	118
V.3.3. Implementarea finanțării pe bază de granturi multianuale de studii.....	119
V.3.4. Diversificarea formelor de sprijin financiar pentru studenți.....	120
V.4. Propuneri referitoare la diversificarea surselor de finanțare a învățământului superior din România.....	121
V.5. Propuneri privind creșterea acurateții bazei informaționale a finanțării învățământului superior.....	124
V.6. Concluzii.....	127
ANEXE.....	128

Lista Graficelor și Tabelelor

Tabelul 1.1 — Numărul de studenți înmatriculați la programe de studii universitare (2011-2015).....	14
Tabelul 1.2 — Numărul de studenți înmatriculați în anul I de studii (2011–2015).....	15
Tabelul 1.3 — Numărul cadrelor didactice titulare, pe funcții didactice, la universități publice (2006-2015)	16
Graficul 1.1 — Populația în vârstă de 18 și 19 ani în perioada 2006 - 2015 în funcție de mediul de rezidență	17
Graficul 1.2 — Absolvenți de bacalaureat în anul 2015, în funcție de gen și zona liceului absolvit	18
Graficul 1.3 — Evoluția numărului de absolvenți de bacalaureat în perioada 2006 – 2015, în funcție de genul persoanelor ..	19
Graficul 1.4 — Comparatie a evoluției numărului de absolvenți de bacalaureat în perioada 2006 - 2015 în funcție de mediul de rezidență și distribuția notelor	20
Graficul 1.5 — Distribuția absolvenților în funcție de notele obținute la examenul de bacalaureat, în funcție de mediul de rezidență și ani selecționați.....	21
Graficul 1.6 — Evoluția ponderii absolvenților de bacalaureat în perioada 2004 - 2015 în funcție de profilul liceului absolvit	22
Graficul 1.7 — Ponderea absolvenților de bacalaureat în funcție de gen pe profiluri de licee absolvite, 2015	23
Graficul 1.8 — Probabilitatea ca o persoană care absolvă bacalaureatul să fie de gen feminin respectiv masculin, în funcție de profilul liceului absolvit, 2004 - 2015	24
Graficul 1.9 — Numărul studenților înmatriculați la universitățile publice, în funcție de gen, anul 2015	25
Graficul 1.10 — Diferențe de gen în funcție de forma de finanțare a studiilor la înmatricularea în universitățile publice, anul universitar 2015 -2016	25
Graficul 1.11 — Distribuția studenților înmatriculați în anul 2015, în funcție de gen și universitate.....	26
Graficul 1.12 — Studenții înmatriculați în anul 2015, în funcție de anul absolvirii liceului și gen	27
Graficul 1.13 — Distribuția studenților înmatriculați în anul 2015, în funcție de mediul de rezidență al liceului absolvit	28
Graficul 1.14 — Ponderea persoanelor înmatriculate în anul I în 2015 în funcție de mediul liceului absolvit, pe universități ..	29
Graficul 1.15 — Distribuția studenților înmatriculați în 2015 în universități publice, în funcție de forma de finanțare a studiilor (comparație rural - urban)	30
Graficul 1.16 — Universitatea de destinație a absolvenților de bacalaureat din 2015 în funcție de profilul absolvit (% din total absolvenți pentru fiecare profil în parte)	32
Graficul 1.17 — Evoluția studenților bugetați în anul I de studii, pe o selecție de domenii	35
Graficul 1.18 — Evoluția studenților cu taxă din anul I de studii, pe o selecție de domenii	35
Graficul 1.19 — Evoluția numărului de absolvenți la ciclul de licență, pe forme de finanțare	36
Graficul 1.21 — Evoluția absolvenților ciclului de licență, cu taxă, pe o selecție de domenii	37
Graficul 1.22 — Evoluția absolvenților ciclului de licență, bugetați, pe ramuri de știință (domeniul Științe sociale).....	38
Graficul 1.23 — Evoluția absolvenților ciclului de licență, cu taxă, pe ramuri de știință (domeniu Științe sociale)	38
Graficul 1.24 — Evoluția absolvenților ciclului de licență, bugetați, pe ramuri de știință (domeniu Tehnic).....	38
Graficul 1.25 — Evoluția absolvenților ciclului de licență, cu taxa, pe ramuri de știință (domeniu Tehnic)	38
Graficul 1.27 — Evoluția absolvenților ciclului de licență, cu taxă, pe ramuri de știință (domeniu Medical)	39
Graficul 1.26 — Evoluția absolvenților ciclului de licență, bugetați, pe ramuri de știință (domeniu Medical).....	39
Tabelul 1.4 — Distribuția absolvenților 2014 pe domenii fundamentale.....	40
Tabelul 1.5 — Distribuția pe domenii fundamentale în ordinea descrescătoare a ponderii absolvenților bugetați	40
Graficul 1.28 — Total absolvenți bugetați (stânga), respectiv cu taxă (dreapta), pe regiuni de dezvoltare	41
Tabelul 1.6 — Distribuția absolvenților bugetați 2013 și 2014, pe regiuni de dezvoltare și pe o selecție de domenii	41
Tabelul 1.7 — Distribuția ponderilor absolvenților bugetați 2014, pe regiuni de dezvoltare și pe o selecție de domenii.....	41
Graficul 1.29 — Distribuția absolvenților cu taxă din 2013 și 2014, pe universități din Regiunea București-Ilfov	42
Graficul 1.30 — Distribuția absolvenților cu taxă, Regiunea București-Ilfov, în domeniul Tehnic, 2013-2014	43
Graficul 1.31 — Distribuția absolvenților cu taxă, Regiunea Nord-Vest, 2013-2014.....	43
Graficul 1.32 — Distribuția absolvenților cu taxă, 2013-2014, Regiunea Sud-Est	44
Tabelul 1.8 — Universități în ordinea descrescătoare a ponderii absolvenților bugetați din total absolvenți bugetați (2013-214)	44
Tabelul 1.9 — Universități în ordinea descrescătoare a ponderii absolvenților cu taxă din total absolvenți cu taxă (2013-214)	45
Tabelul 1.10 — Analiza pe cohortă a absolvenților de studii de licență din învățământul Tehnic	46
Tabelul 1.11 — Analiza pe cohortă a absolvenților de studii de licență din învățământul Economic.....	46
Tabelul 1.12 — Analiza pe cohortă a absolvenților de studii de licență din învățământul Socio-uman	46
Graficul 2.1 — Evoluția ratei de șomaj în rândul tinerilor la nivel UE	48
Tabelul 2.1 — Costul lunar al locuirii pentru studenții care nu locuiesc cu părinții (în RON).....	50
Tabelul 2.2 — Șansele de angajare după absolvirea programului de studii, la nivel național și internațional.....	52
Tabelul 2.3 — Experiența pe piața muncii a studenților	52
Tabelul 2.4 — Situația financiară a studenților.....	52
Tabelul 2.5 — Motivația încadrării în muncă în timpul studiilor.....	53
Tabelul 2.6 — Percepția privind legătura dintre activitatea profesională și conținutul programului de studii.....	53
Tabelul 2.7 — Timp petrecut la locul de muncă	54

Tabelul 2.8 — Satisfacția și dorințele referitoare la volumul de timp	54
Tabelul 2.9 — Sinteză a proiectelor/inițiativelor internaționale prezentate	56
Tabelul 2.10 — Sinteză a proiectelor/inițiativelor naționale prezentate.....	57
Graficul 2.2 — Distribuția absolvenților (promoțiile 2010 și 2014) pe genuri și promoție	58
Tabelul 2.11 — Distribuția absolvenților (promoțiile 2010 și 2014) pe grupe de vârste și promoție	58
Tabelul 2.12 — Distribuția absolvenților (promoțiile 2010 și 2014) pe profil liceu absolvit și promoție	59
Tabelul 2.13 — Strategii de căutare a unui loc de muncă după absolvire, pe promoție	59
Tabelul 2.14 — Momentul căutării unui loc de muncă față de absolvire	60
Tabelul 2.15 — Situația în primele 6 luni de la absolvire, pe domeniu fundamental de studii	61
Tabelul 2.16 — Numărul mediu de luni până la găsirea unui loc de muncă, pe an de absolvire și ramuri de știință	61
Tabelul 2.17 — Venitul mediu la primul loc de muncă pentru absolvenții anului 2014, pe ramuri de știință	62
Tabelul 2.18 — Vechimea medie în ani la actualul loc de muncă, pe formă de proprietate a angajatorului	63
Tabelul 2.19 — Vechimea medie în ani la actualul loc de muncă, pe domeniu fundamental de studii.....	63
Tabelul 2.20 — Tipul de contract de muncă cel mai frecvent, pe formă de proprietate a angajatorului	63
Tabelul 2.21 — Tipul de contract de muncă cel mai frecvent, pe domeniu fundamental de studii	64
Tabelul 2.22 — Gradul de satisfacție față de statutul profesional și parcursul în carieră, pe domeniu fundamental de studii	64
Tabelul 2.23 — Gradul de satisfacție față de statutul profesional și față de parcursul în carieră, pe formă de proprietate a angajatorului	65
Tabelul 2.24 — Gradul de satisfacție față de statutul profesional și față de parcursul în carieră, pe venit net lunar	65
Tabelul 2.25 — Gradul de satisfacție față de statutul profesional și față de parcursul în carieră, pe localizare geografică a locului de muncă	65
Tabelul 2.26 — Gradul de satisfacție față de statutul profesional și față de parcursul în carieră, pe mediu de rezidență al locului de muncă.....	66
Tabelul 3.1 — Numărul de studenți înmatriculați în programe de studii universitare (2008–2015)	67
Graficul 3.1 — Evoluția ponderilor numărului de studenți în regim cu taxă și buget, pentru toate cicluri de studii (2008–2015).....	68
Graficul 3.2 — Evoluția ponderilor numărului de studenți în regim cu taxă, pe ciclu de studii (2008–2015)	68
Tabelul 3.2 — Numărul de studenți înmatriculați în anul I de studii, pe cicluri de studii (2008–2015)	68
Tabelul 3.3 — Numărul studenților pe formă de finanțare și cicluri de studii, la universități de stat (2015).....	69
Tabelul 3.4 — Alocații bugetare pentru finanțarea instituțională a universităților publice (2008–2015)	71
Tabelul 3.5 — Alocația medie pe student fizic (2008–2015)	71
Tabelul 3.6 — Structura fondurilor bugetare pentru finanțarea instituțională a universităților de stat (2014–2015)	73
Tabelul 3.7 — Fondurile alocate în 2015 universităților de stat pentru studiilor universitare de doctorat, prin granturi doctorale (GD).....	74
Tabelul 3.8 — Structura fondurilor alocate universităților de stat pentru studiile universitare de doctorat (2008 - 2015)	75
Tabelul 3.9 — Numărul de studenți echivalenți unitari și alocația per student echivalent unitar în perioada 2010–2015	76
Tabelul 3.10 — Situația repartizării finanțării de bază pe universități, pentru anul 2015	77
Tabelul 3.11 — Valoarea indicilor de excelență (k), în funcție de poziționarea în ierarhie a programelor de studii și de ciclu de studii.....	78
Tabelul 3.12 — Ponderea studenților echivalenți unitari (SEU), pe clase de ierarhizare, în perioada 2012-2015	78
Tabelul 3.13 — Valori efective(1) ale indicilor de excelență, pe clase de ierarhizare, în perioada 2012-2015	79
Tabelul 3.14 — Situația finanțării instituțiilor de învățământ superior de stat din fonduri publice, în perioada 2012-2015 ...	79
Tabelul 3.15 — Situația repartizării pe universități a finanțării suplimentare bazate pe excelență, pentru anul 2015	80
Tabelul 3.16 — Evoluția finanțării repartizate fără formulă de calcul, în perioada 2012-2015.....	81
Tabelul 3.17 — Influența modului de alocare a componentelor finanțării pentru anul 2015.....	82
Graficul 3.3 — Evoluția finanțării instituționale totale și a celei calculate prin formulă (2008-2015)	84
Tabelul 3.18 — Situația repartizării pe universități a finanțării instituționale totale, pentru anul 2015	84
Tabelul 3.19 — Comparatie între finanțarea instituțională pe universități, 2015 și 2014	85
Tabelul 4.1 — Clasa de indicatori C1. Analiza descriptivă a indicatorilor de calitate – rezultate generale	89
Tabelul 4.2 — Număr total cazuri înregistrate și valori absente pentru activitatea științifică	92
Tabelul 4.3 — Număr personal didactic și de cercetare, pe funcții didactice și de cercetare științifică, an universitar 2015/2016	93
Tabelul 4.4 — Diferențe de raportare a personalului universitar la 1 ianuarie 2015, pe universități.....	94
Tabelul 4.5 — Valori descriptive indicatori calitativi cercetare științifică, domeniul Matematică	97
Tabelul 4.6 — Valori descriptive indicatori calitativi cercetare științifică, domeniul Agronomie	97
Tabelul 4.7 — Valori descriptive indicatori calitativi cercetare științifică, domeniul Economie.....	97
Tabelul 4.8 — Valori descriptive indicatori calitativi cercetare științifică, domeniul Ingineria materialelor.....	97
Tabelul 4.9 — Valori descriptive indicatori calitativi cercetare științifică, domeniul Filosofie	97
Tabelul 4.10 — Valori descriptive indicatori calitativi cercetare științifică, domeniul Istorie	97
Tabelul 4.11 — Valori descriptive indicatori cantitativi cercetare științifică, domeniul Științe politice.....	98
Tabelul 4.12 — Valori descriptive indicatori cantitativi cercetare științifică, domeniul Arhitectură	98
Tabelul 4.13 — Valori descriptive indicatori cantitativi cercetare științifică, domeniul Medicină	98

Tabelul 4.14 — Valori descriptive indicatori cantitativi cercetare științifică, domeniul Chimie	99
Tabelul 4.15 — Valori descriptive indicatori cantitativi cercetare științifică, domeniul Istorie	99
Tabelul 4.16 — Clasificarea universităților pentru ramura Științe politice, valoarea indicelui Hirsch	100
Tabelul 4.17 — Clasificarea universităților pentru ramura Științe politice, valoarea scorului CNATDCU	101
Graficul 4.1 — Distribuția pe domenii de specializare CNATDCU a personalului cu normă în ramura științe politice	101
Tabelul 4.18 — Distribuția cadrelor didactice cu norma de predare în ramura științe politice, pe domenii de specializare CNATDCU	102
Tabelul 4.19— Agregare indicator IC2.3, ramura Științe politice.....	103
Tabelul 4.20 — Clasa de indicatori C3. Analiza descriptivă a indicatorilor de calitate – rezultate generale	107
Tabelul 4.21— Clasa de indicatori C4. Analiza descriptivă a indicatorilor de calitate – rezultate generale	108
Tabelul 5.1 — Lista indicatorilor de calitate propuși pentru anul 2016 în vederea repartizării finanțării suplimentare	115
Anexa 1.1 — Evoluția numărului de absolvenți ai ciclului de licență, bugetați, pe universități	128
Anexa 1.2 — Evoluția numărului de absolvenți ai ciclului de licență, cu taxă, pe universități	129
Anexa 1.3 — Evoluția numărului de absolvenți cu taxă (selecție de universități).....	130
Anexa 1.4 — Distribuția absolvenților pe domenii de finanțare, din totalul absolvenților anului respectiv.....	131
Anexa 1.5 - Distribuția absolvenților ciclului de licență 2014 pe ramuri de știință (domenii selectate).....	132
Anexa 5.1 - Valoarea grantului anual pentru studenții doctoranzi înmatriculați începând cu anul 2011-2012	132
Anexa 5.2 - Lista indicatorilor de calitate propuși pentru pilotare în anul 2016	132

Abrevieri

ABREVIERI ALE INSTITUȚIILOR ȘI ORGANISMELOR NAȚIONALE

MENCȘ	Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice*
CNFIS	Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior
CNATDCU	Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare
ANOSR	Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România
ARACIS	Agencia Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior
CNR	Consiliul Național al Rectorilor
USR	Uniunea Studenților din România
ANPCDEFP	Agencia Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale
UEFISCDI	Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării
CNSPIS	Consiliul Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior
INS	Institutul Național de Statistică

ABREVIERI PENTRU TERMENI SPECIFICI ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR din ROMÂNIA

SIS	Sistemul de Învățământ Superior
SIIR	Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România
LEN	Legea Educației Naționale
OM	Ordinul Ministrului
RMU	Registrul Matricol Unic
REI	Registrul Educațional Integrat
APM	Absolvenții și Piața Muncii
L, M, D	Ciclurile de învățământ: Licență, Masterat, Doctorat
FI	Finanțarea Instituțională
FB	Finanțarea de Bază
FC	Finanțarea Complementară
FS	Finanțarea suplimentară
FSE	Finanțarea suplimentară pe bază de excelență
FSS	Finanțarea pentru situații speciale
FDI	Finanțarea pentru dezvoltarea instituțională
GD	Granturi doctorale

*Notă * - Titlatura Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice a suferit mai multe modificări în ultimii ani, motiv pentru care s-a ales utilizarea unei singure denumiri (MENCȘ), pentru uniformizarea și simplificarea materialului redactat.*

Rezumat

Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS) este un organism consultativ al Ministerului Educației și Cercetării Științifice, care funcționează din anul 1995. Conform OM nr. 4.243/18.06.2015, intrat în vigoare în 25.06.2015, componența consiliului s-a modificat după mandatul anterior de 4 ani. Consiliul CNFIS, în noua sa structură, și-a asumat continuarea proiectelor și propunerilor de optimizare a învățământului superior elaborate de consiliu, în perioada mandatului anterior. Conform art. 219, alin. 2 din Legea educației naționale nr. 1/2011 una dintre atribuțiile CNFIS este aceea de a prezenta anual Ministerului Educației și Cercetării Științifice un raport privind starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun, pe care îl face public.

Raportul se adresează actorilor instituționali și organizaționali, interesați de sistemul de învățământ superior, care pot avea o contribuție importantă la elaborarea unor politici publice informate în acest domeniu. Pentru a facilita o mai bună înțelegere a funcționării politicii de finanțare a învățământului superior, în primul capitol al documentului de față este expus succint contextul legislativ, instituțional și organizațional; datorită impactului considerabil al trendului demografic, capitolul cuprinde și o analiză a evoluției numărului de absolvenți de Bacalaureat în anii 2004-2015, în cadrul căreia se iau în calcul diferențele în funcție de profilul și mediul de rezidență al liceului, dar și o analiză descriptivă a evoluției ale numărului de studenți anul I și de absolvenți în învățământul superior, ciclul de licență. Capitolul doi este dedicat prezentării principalelor studii centrate pe tendințele naționale și internaționale în analizele privind percepția studenților și integrarea absolvenților pe piața muncii. În capitolul al treilea este prezentată modalitatea de alocare a finanțării instituționale a universităților de stat, de la bugetul Ministerului Educației și Cercetării Științifice pentru anul 2015. În capitolul patru este prezentată analiza datelor raportate de către universități, conform Metodologiei de finanțare aprobată prin OM nr.3185/09.02.2015, și utilizate în cadrul exercițiului de pilotare (conform Metodologiei de finanțare aprobată prin OM nr.3889/26.05.2015). În capitolul final sunt detaliate propunerile elaborate și asumate de CNFIS atât în ceea ce privește soluțiile imediate, cât și în ceea ce privește posibilitățile de optimizare pe termen mediu și lung. O secțiune a acestui capitol este dedicată prezentării și justificării structurii și elementelor principale ale propunerii Metodologiei de finanțare pentru anul 2016.

Principalele concluzii ale raportului public anual al CNFIS evidențiază:

- *agravarea subfinanțării cronice a sistemului de învățământ superior din România, care conduce la scăderea calității învățământului superior și a competitivității universităților din România pe termen mediu și lung, aceasta afectând șansele de dezvoltare durabilă a societății românești în secolul XXI;*
- *necesitatea întăririi și perfecționării mecanismelor pentru valorificarea corectă și eficientă a resurselor existente la nivelul sistemului de învățământ superior;*
- *necesitatea stabilirii, la nivel național, a unei strategii coerente și a unui set de priorități pentru dezvoltarea pe termen lung a sistemului de învățământ superior din România.*

Pentru optimizarea finanțării publice a învățământului superior, CNFIS susține următoarele propuneri:

1. Ajustarea finanțării instituționale totale a învățământului superior la cadrul normativ și la obiectivele Strategiei 2020 privind asigurarea calității, finanțarea pe bază de performanță, întărirea legăturilor dintre Universitate și mediul economic și creșterea angajabilității absolvenților.
2. Continuarea implementării finanțării studiilor universitare pe bază de granturi multianuale, dimensionate pe baza unor standarde de cost specifice domeniilor de studii, prin extinderea eșalonată a aplicării acestui mecanism de la nivelul studiilor de doctorat la ciclurile de master și licență;
3. Creșterea cuantumului finanțării pe student;
4. Alocarea pe bază de proiecte a fondului pentru dezvoltare instituțională

5. Modernizarea învățământului terțiar prin organizarea unor programe de studii post-universitare și prin susținerea internaționalizării învățământului superior, inclusiv prin dezvoltarea cercetării științifice și a mobilității cadrelor didactice și studenților;
6. Sporirea cuantumului pentru diversele forme de sprijin material pentru studenți și a reformei politicilor de alocare, astfel încât acestea să devină mai eficiente în direcția asigurării echității, referitor la accesul la educația de nivel universitar, și să contribuie la atragerea studenților spre domenii de studii considerate prioritare la nivel național;
7. Crearea cadrului normativ pentru dezvoltarea și finanțarea de la buget a unor forme flexibile de învățământ superior pe întreg parcursul vieții, care să permită adulților acumularea și certificarea unor competențe profesionale constitutive calificărilor de la nivel licență și/sau master, în condiții riguroase de asigurare a calității, garantate de cele mai performante universități din sistem;
8. Creșterea acurateței bazei informaționale a finanțării învățământului superior din România prin consolidarea și operaționalizarea efectivă a sistemelor informatice pentru învățământul superior.

Introducere

Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS), cu peste două decenii de activitate neîntreruptă, poate fi considerat astăzi una dintre instituțiile cele mai importante în administrarea sistemului public național de învățământ universitar, având un rol central în procesul de modernizare treptată și permanentă a metodologiei de finanțare a universităților. Activitatea Consiliului are la baza un set de valori, acceptat și neschimbat încă de la înființare: prin metodologiile de finanțare propuse, CNFIS a urmărit creșterea nivelului de predictibilitate și echitate în alocarea fondurilor publice și utilizarea unor metode riguroase, obiective și transparente; CNFIS a susținut permanent autonomia universităților, prin dimensionarea alocațiilor nu numai în funcție de cheltuielile implicate de desfășurarea activităților didactice și științifice, ci și în funcție de rezultatele efective ale acestora; CNFIS a încurajat creșterea calității în învățământul superior prin includerea elementelor calitative în formulele de finanțare și prin preocuparea pentru asigurarea stabilității la nivelul sistemului, utilizând algoritmi cu variații maxime prestabile.

Valorile pe care CNFIS le-a agreat inițial au fost apoi transpuse în principiile generale ale finanțării, dintre care cele mai importante sunt alocarea fondurilor în funcție de numărul de studenți, luându-se în considerare diferențele existente între resursele necesare pregătirii studenților pentru diferite forme sau domenii de studiu, și susținerea calității învățământului, prin alocarea diferențiată a fondurilor, în funcție de performanțele înregistrate. Aceste principii au permis fundamentarea de formule matematice riguroase, care au garantat mai mult de o decadă obiectivitatea și transparența alocării fondurilor publice către universități. Într-o primă etapă, a fost introdusă finanțarea pe student, o abordare cantitativă strictă, care reprezintă și în prezent o barieră esențială în calea adoptării unor decizii arbitrare în procesul de alocare a fondurilor de la buget către universități. Principiul finanțării „pe baza unei metodologii” a fost unanim acceptat chiar după primii trei ani de aplicare, iar extinderea metodologiei de finanțare prin introducerea unor elemente de natură calitativă a reprezentat un alt moment decisiv pentru activitatea CNFIS. În ceea ce privește utilizarea fondurilor alocate, cuantificarea riguroasă a performanței, prin intermediul unui set complex de indicatori a reprezentat o abordare care poate fi considerată inovativă chiar și privită dintr-o perspectivă europeană. Pot fi evidențiate demersurile inovative din ultimii ani: unificarea diverselor abordări calitative existente prin operaționalizarea rezultatelor de referință, detaliate pe domenii, obținute printr-un exercițiu unic de evaluare pentru întreg sistemul de învățământ superior românesc (în perioada 2011-2013), elaborarea unui sistem nou, echilibrat și pertinent la nivelul domeniilor de studii grupate pe ramuri de știință conducând la propunerea de metodologie de finanțare pentru anul 2016. Pregătirea mecanismului de finanțare pe baza criteriilor de calitate în anul 2015 și propunerea implementării acestuia pentru anul 2016 constituie un important demers al CNFIS în direcția întăririi și perfecționării mecanismelor pentru valorificarea corectă și eficientă a resurselor existente. Propunerile CNFIS au fost în cele mai multe cazuri adoptate de către Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice fără modificări semnificative.

Activitatea CNFIS nu s-a limitat la elaborarea politicilor privind finanțarea învățământului superior, ci a vizat și implementarea acestora. Încă de la înființare, Consiliul și-a asumat sarcina de a coordona activitatea unui grup executiv de experți, care a asigurat transpunerea metodologiilor adoptate în propuneri – atât anuale, cât și lunare – de alocare a fondurilor disponibile către universități. Totodată, Consiliul s-a implicat în mod direct în derularea unor proiecte cu importanță majoră pentru sistemul de învățământ superior, care au depășit granițele stricte ale politicilor de finanțare și au vizat identificarea și analiza rezultatelor și efectelor educației universitare. Se cuvin remarcate aici, în special, proiecte precum „Registrul Matricol Unic”, „Absolvenții și piața muncii” și „Politici bazate pe evidențe și impactul asupra pieței forței de muncă”, care au demonstrat abordarea proactivă a Consiliului față de unele dintre provocările importante cu care se confruntă în prezent sistemul universitar public din România.

CNFIS, în calitate sa de organism consultativ la nivel național, a acordat un sprijin constant Ministerului Educației și Cercetării Științifice, atât în elaborarea politicilor publice privind învățământul superior, cât și în transpunerea lor în practică, aceasta bună relație de colaborare contribuind în mare măsură la asigurarea stabilității și dezvoltarea sistemului, în pofida permanentelor condiții restrictive de finanțare a universităților publice românești și a dificultăților înregistrate la nivel european în această perioadă marcată atât de schimbările profunde în mediul academic. În acest context, prin Legea educației naționale nr.1/2011, CNFIS a primit responsabilitatea elaborării anuale a unui *Raport privind starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun*. Multe dintre subiectele analizate în paginile următoare au fost deseori abordate de diverse studii realizate la nivelul CNFIS, în scopul fundamentării propunerilor de metodologie de finanțare, dar pentru al patrulea an consecutiv acestea sunt prezentate într-un unic document integrator care este adresat atât experților și decidenților, dar și celor interesați de evoluția mediului academic românesc. Consiliul și-a propus să continue demersurile de identificare a provocărilor majore existente la adresa sistemului național de educație și cercetare universitară, propunând soluții pe termen scurt și mediu, în vederea îmbunătățirii continue a calității universităților publice. Raportul evidențiază, de asemenea, importanța cadrului normativ care guvernează învățământul public și privat superior din România, inclusiv necesitatea ca eventualele modificări ale acestuia să fie rezultatul unor dezbateri publice, bazate pe riguroase analize ex-ante ale implicațiilor acestor modificări și să fie integrate într-o viziune sistemică despre dezvoltarea pe termen lung a societății.

Raportul de anul acesta este structurat pe cinci capitole. Raportul urmărește indicatori statistici, date obiective, comparații internaționale, precum și diferite documente strategice la nivel european, în încercarea de a plasa dezbateră într-un context mai larg, european, al evoluțiilor recente în domeniul învățământului universitar și al administrării acestuia.

Consiliul subliniază din nou importanța majoră a abordării în strategia națională privind învățământul superior, precum și în documentele de programare a fondurilor europene pentru perioada 2014-2020, a unor politici publice care să vizeze atingerea ȋntelilor asumate de România în contextul „Strategiei 2020”: ajustarea metodologiei de finanțare în vederea stimulării performanțelor în educație și cercetare științifică de cel mai înalt nivel; alocarea fondurilor ținând cont de prioritizarea domeniilor cu potențial competitiv, respectiv a celor de specializare inteligentă sau de prioritate publică, în conformitate cu Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020, respectiv Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020, creșterea predictibilității și a capacității de planificare strategică în cadrul sistemului, prin implementarea sistemului de granturi multianuale; diferențierea și optimizarea granturilor în funcție de ciclul de studii, precum și diversificarea formelor de sprijin acordate studenților.

CNFIS este conștient că toate aceste propuneri nu se vor putea realiza fără sprijinul strategic acordat universităților în accesarea altor surse de finanțare, în afara bugetului național. De aceea, în Raport sunt incluse o serie de propuneri privind această problematică esențială pentru dezvoltarea sistemului.

Capitolul final subliniază elementele pe care Consiliul le consideră fundamentale și pe care dorește să le pună în dezbateră publică în vederea îmbunătățirii propunerilor sale, dar și pentru găsirea unor noi soluții, pe care nu le-a putut proiecta. CNFIS adresează factorilor instituționali și organizaționali interesați de sistemul de învățământ superior invitația de a participa la discuții și dezbateri informale, pe tema provocărilor, a propunerilor și a soluțiilor identificate în acest raport contribuind cu argumente fundamentate la elaborarea unor politici publice în acest domeniu.

Capitolul I. Elemente generale referitoare la finanțarea învățământului superior din România

În acest capitol, prezentăm cadrul instituțional și organizațional al formulării și implementării politicilor de finanțare a învățământului superior.

I.1. Cadrul legal al finanțării învățământului superior

Legea Educației Naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, reprezintă principalul reper normativ care reglementează finanțarea învățământului superior din România.

Articolul 8 al Legii stabilește cele două surse majore de finanțare a activităților de educație, indiferent de nivelul acesteia (preuniversitară sau universitară): bugetul de stat¹ și venituri proprii pe care instituțiile de învățământ le pot utiliza *autonom*. Finanțarea învățământului superior de stat se face prin fonduri publice (art. 222, alineatul 3), în baza următorului set de cerințe: *considerarea dezvoltării învățământului superior ca responsabilitate publică* și a învățământului, în general, ca prioritate națională; *asigurarea calității învățământului superior la nivelul standardelor din Spațiul European al Învățământului Superior* pentru pregătirea resurselor umane și dezvoltarea personală ca cetățeni ai unei societăți democratice bazate pe cunoaștere; *profesionalizarea resurselor umane în concordanță cu diversificarea pieței muncii*; *dezvoltarea învățământului superior și a cercetării științifice și creației artistice universitare* pentru integrarea la vârf în viața științifică mondială.

Instituțiile de învățământ superior de stat obțin, potrivit art. 223, venituri din următoarele surse, enumerate de lege: alocări de la bugetul Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice, pe bază de contract, pentru *finanțarea de bază, finanțarea complementară și finanțarea suplimentară*, realizarea de obiective de investiții, *fonduri alocate pe bază competițională pentru dezvoltare instituțională, fonduri alocate pe bază competițională pentru incluziune*, burse și protecția socială a studenților, precum și din *venituri proprii, dobânzi, donații, sponsorizări și taxe percepute în condițiile legii* de la persoane fizice și juridice, române sau străine, și din alte surse. Potrivit legii, toate acestea reprezintă venituri proprii ale instituțiilor de învățământ superior.

Finanțarea de bază se alocă pe baza unui contract instituțional încheiat între Minister și fiecare universitate de stat în parte și este *multianuală pe toată durata unui ciclu de studii*. **Finanțarea complementară** este alcătuită din trei categorii, în funcție de destinația cheltuielilor: subvenții pentru cazare și masă, fonduri alocate pe bază de priorități și norme specifice pentru dotări și alte cheltuieli de investiții și reparații capitale; fonduri alocate pe baze competiționale pentru cercetarea științifică universitară. **Finanțarea suplimentară** se realizează potrivit art. 197 prin alocarea către universități a unei sume totale de minimum 30% din suma alocată la nivel național universităților de stat ca finanțare de bază, pe baza unor criterii și a standardelor de calitate stabilite de Consiliul Național al Finanțării Învățământului Superior și aprobate de Minister. În conformitate cu art. 197 alin. 2 se formează un fond distinct pentru **dezvoltarea instituțională**, din bugetul alocat Ministerului Educației Naționale. Fondul de dezvoltare instituțională se adresează celor mai performante instituții de învățământ superior din fiecare

¹În bugetul adoptat pentru anul 2014, potrivit informațiilor prezentate public de Guvernul României (http://discutii.mfinante.ro/static/10/Mfp/proiect_buget2014/Ministerul_Educatiei_Nationale.pdf), pentru finanțarea de bază s-au alocat prin bugetul de stat 1.678.705 mii lei.

categorie² și se alocă după criterii competitive bazate pe standarde internaționale. Finanțarea instituțiilor de învățământ superior se face pe bază de contracte încheiate între Ministerul Educației și Cercetării și fiecare universitate în parte, în funcție de tipul finanțării (v. art. 223): contract instituțional pentru finanțarea de bază, pentru fondul de burse și protecție socială a studenților, pentru fondul de dezvoltare instituțională; contract complementar pentru finanțarea reparațiilor capitale, a dotărilor și a altor cheltuieli de investiții, precum și subvenții de cazare și masă.

În baza art. 222, al. 1, din LEN nr.1/2011, învățământul universitar de stat este gratuit pentru cifra de școlarizare aprobată prin hotărâre de guvern și cu taxă. Pentru anul universitar 2014-2015, OMEN 5734/2013 (cu modificările și completările ulterioare) reglementează cadrul general de organizare și desfășurare a admiterii în ciclurile de studii universitare de licență, de master și de doctorat în timp ce Hotărârea Guvernului nr. 580/2014 (cu modificările și completările următoare) reglementează Nomenclatorul domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2014-2015.

Consiliului Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS) este un organism consultativ al Ministerului Educației și Cercetării Științifice și are, potrivit legii, următoarele atribuții: propune metodologia de finanțare a universităților și stabilește costul mediu per student echivalent pe cicluri și domenii de studii; verifică periodic, la solicitarea Ministerului Educației și Cercetării Științifice sau din proprie inițiativă, realizarea proiectelor de dezvoltare instituțională și eficiența gestionării fondurilor publice de către universități și face propuneri pentru finanțarea complementară a universităților pe bază de proiecte instituționale; prezintă anual Ministerului Educației și Cercetării Științifice un raport privind starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun (art. 219, alineatul 2). CNFIS contribuie la elaborarea unor indicatori multipli care să permită monitorizarea la nivel național a funcționării sistemului de învățământ superior (vezi de exemplu Art. 220). De asemenea, alături de Ministerul Educației și Cercetării Științifice, CNFIS poate efectua controale periodice asupra respectării condițiilor asumate de către universități prin contractele instituționale și contractele complementare.

² Legea face referire aici la cele trei categorii de universități în conformitate cu art. 193 alineatul 4: universități centrate pe educație, universități de educație și cercetare științifică (sau creație artistică) și universități de cercetare avansată și educație.

I.1.1. Scurtă descriere a sistemului de învățământ superior din România, în anul 2015

În anul 2015, anul universitar 2014/2015, în România funcționau, potrivit datelor publicate de Institutul Național de Statistică³, 56 de universități publice (de stat) și 45 de universități private (particulare) acreditate sau autorizate să funcționeze provizoriu. Avem în vedere aici acele organizații care administrează programe de studii de nivel universitar, sunt acreditate instituțional potrivit legii și au obținut implicit dreptul de a folosi titulatura *universitate sau o altă denumire similară*⁴. În cadrul acestora funcționau 583 facultăți (dintre care 403 în cadrul universităților finanțate de la bugetul de stat), în acestea erau înmatriculați 411.229 studenți (dintre care 345.336 erau înregistrați în evidențele facultăților din cadrul universităților de stat). Trebuie menționat aici faptul că datele disponibile nu permit identificarea numărului exact de persoane unice înmatriculate în universitățile din România, fie ele de stat sau private. Aceasta pentru că o persoană înmatriculată în mai multe universități poate fi numărată de mai multe ori, Registrul Matricol Unic fiind în plin proces de operaționalizare și populare cu date ale studenților la data redactării acestui raport.

Se cuvine să remarcăm continuarea tendinței de contractare cantitativă a sistemului învățământului superior din România. Astfel, trendul de masificare prevalent în anii 1990-2008⁵ a fost inversat începând din anul universitar 2009/2010, sub impactul combinat al scăderii numerice a cohortelor născute după 1990, al reducerii numărului anilor de studii la nivel licență datorită implementării sistemului Bologna începând din 2005 (cu efecte statistice vizibile în 2008 și 2009) și al scăderii numărului absolvenților de bacalaureat (efect combinat al abandonului școlar în învățământul preuniversitar și al creșterii exigenței examenului de bacalaureat începând din 2011). Este evident faptul că există mai multe surse potențiale pentru scăderea drastică și constantă a numărului de înmatriculări în universitățile din România. Aceste cauze sunt atât interne sistemului universitar cât și externe acestuia. Rata de tranziție extrem de mică dinspre programele de studii de licență spre cele de master afectează vizibil ratele de cuprindere pe vârste ale persoanelor tinere în acest nivel de educație. De asemenea, aparent, nu există o relație statistic semnificativă între valorile absolute ale populației absolvenților ciclului secundar al sistemului național de educație și numărul de înmatriculări în anul I la universitățile publice. Aceste constatări descriptive ar trebui să constituie baza unor studii aprofundate care să identifice corect sursele declinului înmatriculărilor în universitățile din România și să propună politici publice informate pentru corectarea acestor tendințe.

TABELUL 1.1 — NUMĂRUL DE STUDENȚI ÎNMATRICULAȚI LA PROGRAME DE STUDII UNIVERSITARE (2011-2015)⁶

An universitar	Total (public și privat)	Public	Public (MENCȘ)	din care		Privat
				buget	Cu taxă	
2015/2016	535.218	465.012	449.152	289.982	159.170	70.206
2014/2015	541.653	464.149	448.939	287.927	161.012	77.504
2013/2014	578.705	499.459	461.582	287.300	174.282	79.246
2012/2013	618.157	518.481	479.876	285.652	194.224	99.676
2011/2012	705.333	564.945	520.853	289.087	231.766	140.388

Sursa: INS, pentru datele privind învățământul universitar de stat / public și particular / privat (raportarea pentru începutul anului universitar), datele pentru învățământul public, perioada 2011-2015, incluzând și datele privind învățământul militar de stat; CNFIS, pentru datele privind învățământul universitar de stat / public finanțat de MENCȘ (raportarea cu data de referință 1 ianuarie).

³ Vezi Anuarul Statistic al României 2015, Institutul Național de Statistică, 2016

⁴ În conformitate cu Articolul unic, punctul 34 din Legea 87/2006.

⁵ Pentru o analiză statistică detaliată a evoluției numărului de înmatriculări în universitățile din România vezi secțiunea 1.3 din prezentul Raport.

⁶ Valorile pentru universitățile private, implicit cele totale, lipsesc datorită faptului că la data redactării prezentului raport acestea nu erau disponibile public la INS. Datele privind universitățile de stat sunt disponibile din baza de date administrată de CNFIS.

Tabelul 1.1 evidențiază scăderea dramatică la nivelul studenților înmatriculați în regim cu taxă la toate cele trei nivele de programe de studii (licență, master și doctorat), ceea ce a condus la reducerea semnificativă a ponderii studenților cu taxă din numărul total de studenți și implicit la diminuarea veniturilor universităților publice și private deopotrivă.

Analiza separată a numărului de studenți înmatriculați în anul I de studii la universitățile de stat permite sesizarea mai clară a evoluției acestor modificări ale numărului total de studenți și totodată observarea stabilizării tendinței sinusoidale accelerate la nivelul doctoratului în anul 2015/2016, (v. Tabelul 1.2.)

TABELUL 1.2 — NUMĂRUL DE STUDENȚI ÎNMATRICULAȚI ÎN ANUL I DE STUDII (2011–2015)⁷

An universitar	Total licență (public+privat)	Public (licență, anul 1)	din care		Privat (licență, anul 1)	Total master (public, anul 1)	Total doctorat (public, anul 1)
			Buget	cu taxă			
2015/2016	-	109.813	63.231	46.582	-	48.500	4.674
2014/2015	123.568	102.167	61.795	40.372	18.628	49.521	4.719
2013/ 2014	128.992	106.741	62.264	44.477	22.251	50.923	4.619
2012/ 2013	134.011	105.966	60.865	45.101	28.045	53.683	3.856
2011/ 2012	142.348	110.577	61.903	48.674	31.771	53.094	4.148

Sursa: INS, pentru datele privind învățământul universitar particular / privat (raportarea pentru începutul anului universitar);

CNFIS, pentru datele privind învățământul universitar de stat / public (pe baza raportărilor realizate de universități, cu data de referință 1 ianuarie a fiecărui an universitar, datele privind anii universitari 2012/2013, 2013/2014 și 2014/2015 au fost actualizate pe baza rezultatelor etapei de verificare a datelor raportate de universități).

Desigur, datele referitoare la numărul studenților înmatriculați în anul I s-ar cuveni să fie completate cu o analiză a fenomenului de abandon al studiilor universitare, fenomen determinat de criza economică, de insuficiența serviciilor de consiliere și orientare profesională oferite de instituțiile de învățământ superior, și de scăderea stimulentele aferente finalizării cu succes a diverselor cicluri de studii.

Efectele scăderii dramatice a numărului de studenți cu taxă au fost resimțite cu precădere de universitățile private. Dacă în anul universitar 2008/2009, anul de vârf al înmatriculărilor în învățământul superior privat, peste 410.000 de studenți cu taxă studiau la universități private (v. secțiunea I.3.1 a Raportului public pentru anul 2014), numărul lor a scăzut la sub 80.000 în anul universitar 2014/2015. Merită să fie accentuat declinul major înregistrat de studenții la forma de învățământ la distanță după 2008/2009 și la forma cu frecvență redusă după 2010/2011, și tendința de trecere la învățământul de zi.

Pentru multe universități particulare se pune problema pur și simplu a existenței ca instituții de învățământ superior. În cazul unora dintre ele, scăderea numărului de studenți a făcut ca multe programe de studii să nu mai aibă masa critică pentru a fi sustenabile economic, și să fie închise sau comasate.

Efectele au fost considerabile și pentru universitățile de stat, care s-au văzut confruntate cu o scădere severă a veniturilor provenite din taxe de studii, și deci cu o dependență mai accentuată față de veniturile obținute din alocări de fonduri de la bugetul de stat.

Nu este singura problemă cu care se confruntă universitățile de stat. În anul universitar 2011/2012, datorită aplicării prevederilor cu privire la pensionare din Legea educației naționale nr. 1/2011 și datorită blocării multă vreme a concursurilor pentru ocuparea posturilor didactice, numărul total al persoanelor angajate în sistemul învățământului superior a scăzut. Eliminarea unora dintre aceste restricții a condus începând cu anul universitar 2012/2013 la încetinirea acestei evoluții negative, v. Tabelul 1.3, doar pentru învățământul de stat, încetinire confirmată și de cifrele începutului de an universitar 2015/2016.

⁷ Valorile pentru universitățile private, implicit cele totale, lipsesc datorită faptului că la data redactării prezentului raport acestea nu erau disponibile public la INS. Datele privind universitățile de stat sunt disponibile din baza de date administrată de CNFIS.

TABELUL 1.3 — NUMĂRUL CADRELOR DIDACTICE TITULARE, PE FUNCȚII DIDACTICE, LA UNIVERSITĂȚI PUBLICE (2006-2015)

An universitar	Total	Profesor	Conferențiar	Lector/Șef de lucrări	Asistent universitar	Preparator
2015/2016	22.323	4.240	5.380	8.317	4.314	72
2014/2015	22.947	4.071	5.299	8.258	4.923	396
2013/2014	23.045	3.855	5.065	8.278	5.274	573
2012/2013	23.124	3.734	4.748	8.086	5.742	814
2011/2012	23.593	4.232	4.596	7.445	6.214	1.106
2010/2011	24.291	4.733	4.647	6.755	6.523	1.633
2009/2010	25.374	5.023	4.846	7.024	6.733	1.748
2008/2009	25.189	5.113	4.717	6.725	6.839	1.795
2007/2008	24.788	5.046	4.503	6.596	6.794	1.849
2006/2007	24.543	4.917	4.315	6.547	6.824	1.940

Sursa: CNFIS, pe baza raportărilor realizate de universități, cu data de referință 1 ianuarie a fiecărui an universitar.

Dacă avem în vedere și măsurile reparatorii cu privire la cuantumul veniturilor salariale – restabilirea salariilor bugetarilor la nivelul de dinainte de reducerea forțată din iunie 2010 și aplicarea parțială a hotărârilor judecătorești de restituire a sumelor neplătite în 2010-2012 – se poate observa o creștere a presiunii salariale la nivelul celor mai multe dintre universitățile din România. Mai mult, observăm o tendință interesantă a evoluției numărului de persoane pe funcții didactice. Se pare că în perioada 2011-2015 universitățile au optat pentru promovarea personalului existent sau să angajeze persoane direct în funcții didactice superioare (conferențiar și profesor). Acestea sunt însoțite de un nivel de salarizare evident superior, în condițiile în care resursele financiare alocate universităților publice sunt, în termeni reali, din ce în ce mai reduse. Încredințarea în actualul cadru normativ a concursurilor pentru ocuparea posturilor universitare exclusiv universităților, absența unei validări externe a rezultatelor (rol deținut de CNATDCU până în 2011) și revizuirea în 2012 și 2013 a unora dintre standardele minime ale CNATDCU pentru ocuparea posturilor de conferențiar și profesor au facilitat acest proces de ocupare a posturilor didactice de nivel superior.

Cum nivelul salariilor din sistemul de învățământ superior este încă foarte mic în România comparativ cu restul țărilor Uniunii Europene și este relativ scăzut chiar și în comparație cu salariile medii la nivelul economiei naționale, iar așteptările de creștere sunt considerabile și legitime, este de prevăzut că această presiune structurală se va accentua în anii următori și – dacă nu se va putea realiza o sporire semnificativă a resurselor financiare atrase, fie de la buget, fie din alte surse - va contribui la tensionarea sistemului. Cu alte cuvinte, prin creșterea presiunii salariale asupra fondurilor alocate către universități se produce o alocare din ce în ce mai mică în detrimentul altor tipuri de investiții și cheltuieli. Creșterea accelerată a numărului de conferențieri și profesori, dublată de scăderea alocațiilor bugetare de la bugetul de stat către universitățile publice, duce inevitabil la diminuarea fondurilor alocate pentru cercetare științifică, inovare sau servicii oferite studenților (consiliere, cazare etc.). La rândul lor acestea afectează numărul de înmatriculări în universități și contribuie la scăderea populației de studenți.

În opinia CNFIS, tendințele generale de evoluție ale sistemului învățământului superior din România sunt îngrijorătoare. Pentru atenuarea tensionării sistemului și a declanșării unei crize acute este nevoie de adoptarea unor măsuri coerente, preferabil subsumate unei viziuni strategice cu privire la rolul învățământului superior în dezvoltarea viitoare a României. Aceste măsuri vor trebui să vizeze nu doar îndeplinirea obiectivelor asumate în cadrul Strategiei 2020 a Uniunii Europene, ci și dezvoltarea pe termen mediu și lung a universităților din România, sporirea competitivității lor la nivel mondial, precum și maximizarea contribuției lor la creșterea potențialului capitalului uman din societatea românească. Unele dintre propunerile concrete în acest sens vor fi expuse în capitolul IV al prezentului raport.

I.2. Evoluția numărului de absolvenți de bacalaureat din România, în perioada 2004 – 2015

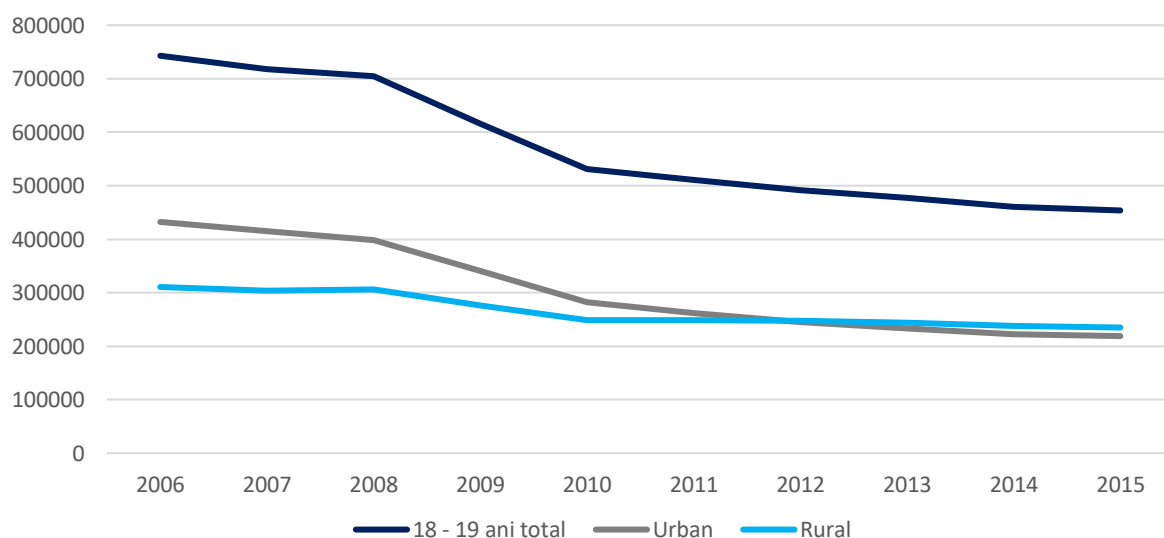
Descrierea evoluției numărului de absolvenți de bacalaureat ai învățământului preuniversitar din România, pentru perioada 2004 – 2015, constituie o urmare firească după analiza evoluției numărului de studenți înmatriculați și înscriși în universitățile din România în perioada 1990 – 2014, prezentată în Raportul public anterior (v. capitolul I.3 din raportul public pentru anul 2014). Această analiză a coortei de viitori candidați pentru învățământul superior este structurată în două etape: o descriere de ansamblu a numărului de absolvenți de bacalaureat (în funcție de mediul de rezidență a liceului absolvit (rural/urban), gen, note obținute la examenul de bacalaureat și profilul liceului absolvit) și o descriere a înmatriculărilor în anul I de studiu, anul universitar 2015 – 2016, și din punct de vedere al profilului preuniversitar al acestora.

Datele statistice utilizate în acest subcapitol sunt provenite din următoarele surse: pentru populație și infrastructură școlară au fost folosite date publicate de Institutul Național de Statistică, în platforma tempo-online; pentru date privind absolvenții de bacalaureat a fost utilizată baza de date consolidată de UEFISCDI, pe baza datelor disponibile în SIIIR (modulul de bacalaureat din sistemul informatic pentru învățământul preuniversitar, gestionat la nivelul MENCS).

I.2.1. Absolvenții de Bacalaureat din România, în perioada 2004 – 2015⁸

În general evoluția numărului de absolvenți de bacalaureat din România este una negativă în perioada 2006 – 2015. Această evoluție nu este surprinzătoare în principal din cauza faptului că populația domiciliată în România în vârstă de 18 și 19 ani a scăzut semnificativ în această perioadă.

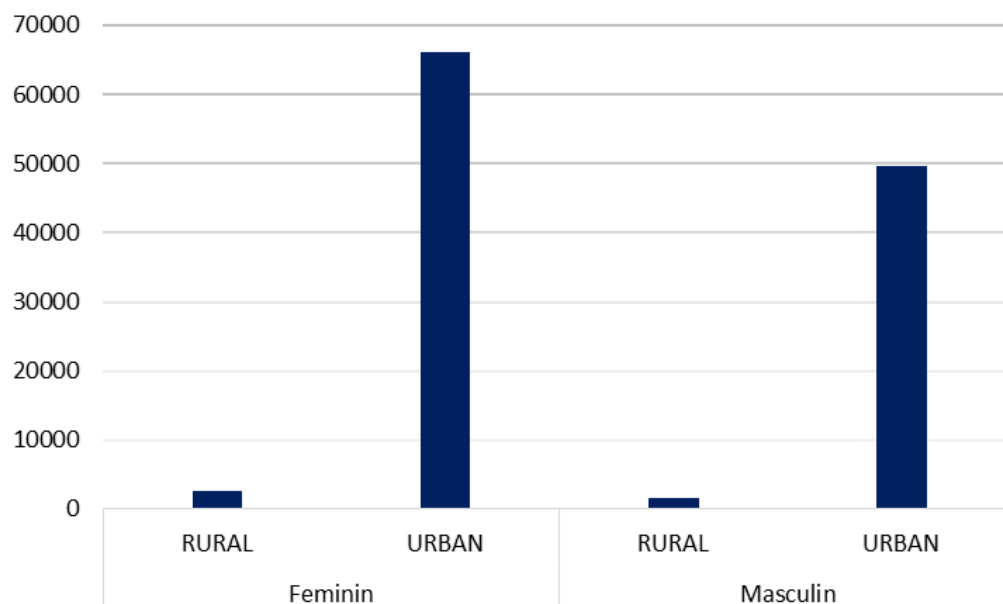
GRAFICUL 1.1 — POPULAȚIA ÎN VÂRSTĂ DE 18 ȘI 19 ANI ÎN PERIOADA 2006 - 2015 ÎN FUNCȚIE DE MEDIUL DE REZIDENȚĂ

⁸ Acest capitol conține date statistice provenite din următoarele surse: pentru populație și infrastructură școlară au fost folosite date publicate de Institutul Național de Statistică, în platforma Tempo-Online; pentru date privind absolvenții de bacalaureat a fost utilizată baza de date consolidată de UEFISCDI, pe baza datelor disponibile în SIIIR (modulul de bacalaureat din sistemul informatic pentru învățământul preuniversitar, gestionat la nivelul MENCS).

Numărul de persoane cu vârsta teoretică de susținere a examenului de bacalaureat a scăzut de la aproximativ 740 mii de persoane la puțin peste 450 mii persoane în acești 9 ani. Scăderea a fost mai pronunțată în mediul urban decât în mediul rural, astfel încât după anul 2011 se observă cu ușurință faptul că mai multe persoane tinere care domiciliază în România locuiesc în mediul rural decât în cel urban. Această diferență este importantă, fiindcă absolvenții de bacalaureat din România în anul 2015 sunt aproape dominant persoane care absolvă licee aflate în mediul urban.

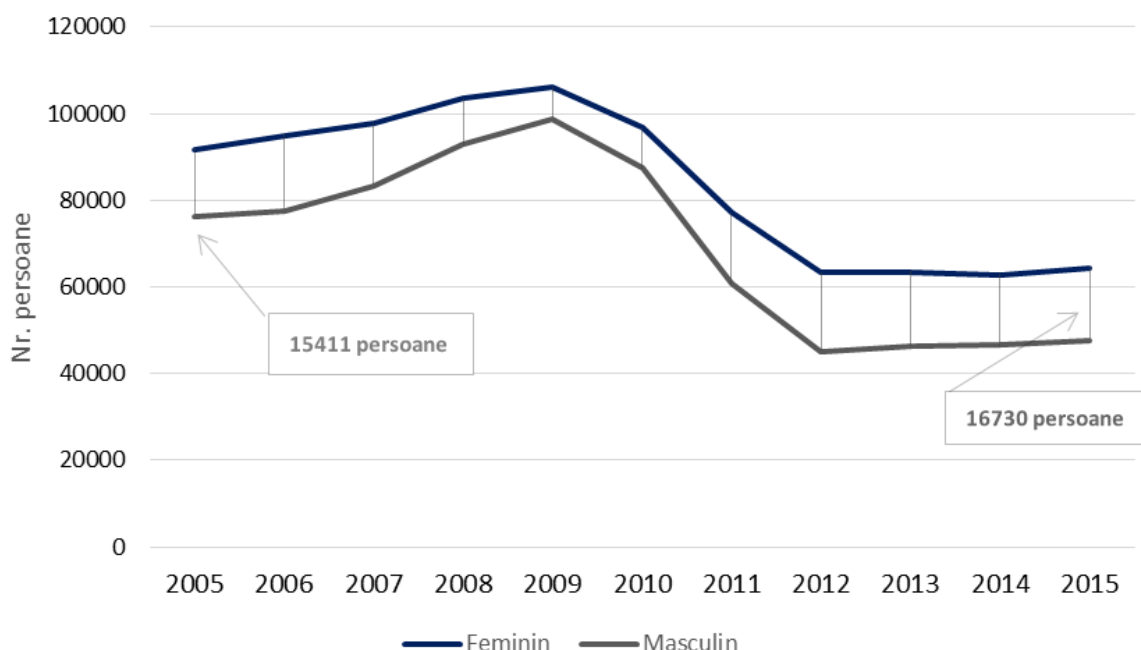
GRAFICUL 1.2 — ABSOLVENȚI DE BACALAUREAT ÎN ANUL 2015, ÎN FUNCȚIE DE GEN ȘI ZONA LICEULUI ABSOLVIT

Clivajul rural urban este unul evident: chiar dacă în România populația cu vârsta de 18 și 19 ani este mai numeroasă în mediul rural, numărul absolvenților de bacalaureat din rural este incomparabil mai mic față de cel din mediul urban. Această diferență este cauzată pe de o parte de infrastructura școlară: potrivit datelor oficiale publicate de INS în mediul rural existau 254 de licee (în anul 2015) iar în mediul urban 1556 de astfel de unități școlare. Infrastructura școlară nu este însă singura explicație pentru diferența foarte mare a numărului de absolvenți dintre zonele rurale și cele urbane. Migrația internă din zonele rurale către cele urbane, în vederea continuării studiilor poate fi o a doua explicație a faptului că, deși numărul de licee din mediul urban este de 6 ori mai mare decât cel al unităților școlare similare aflate în mediul rural, numărul de absolvenți din mediul urban îl depășește de 26 de ori pe cel al absolvenților din mediul rural.

Un al doilea clivaj în rândul absolvenților de bacalaureat este cel dintre femei și bărbați, numărul persoanelor de gen feminin care absolvă bacalaureatul fiind constant mai mare decât al celor de gen masculin. Diferența este una crescătoare în perioada de timp avută în vedere, chiar dacă pentru o scurtă perioadă diferențele de gen păreau să conteze mai puțin, în perioada 2006 - 2015 diferența dintre numărul femeilor și cel al bărbaților care absolvă bacalaureatul crescând cu aproximativ 2000 de persoane.

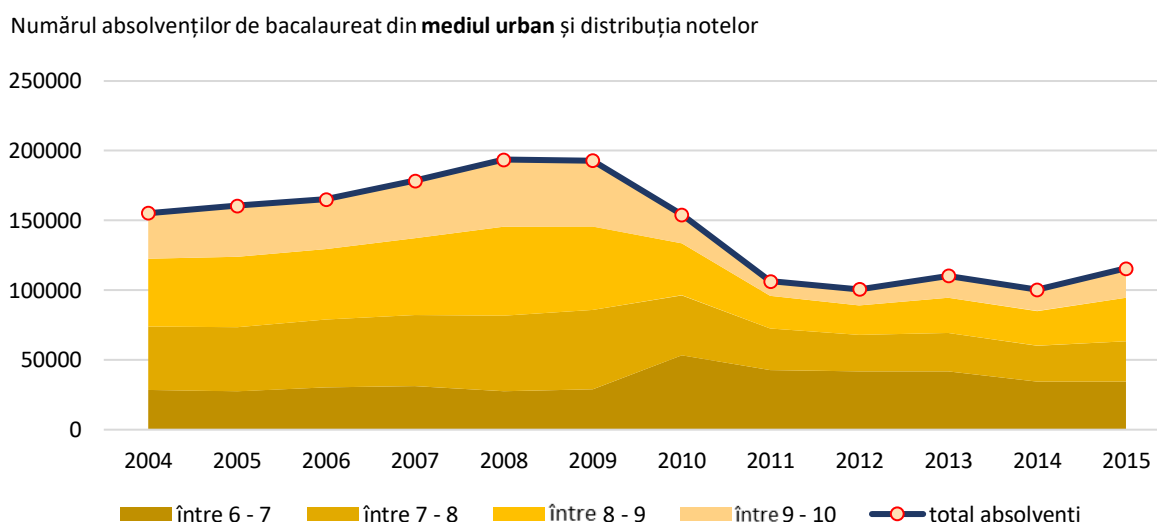
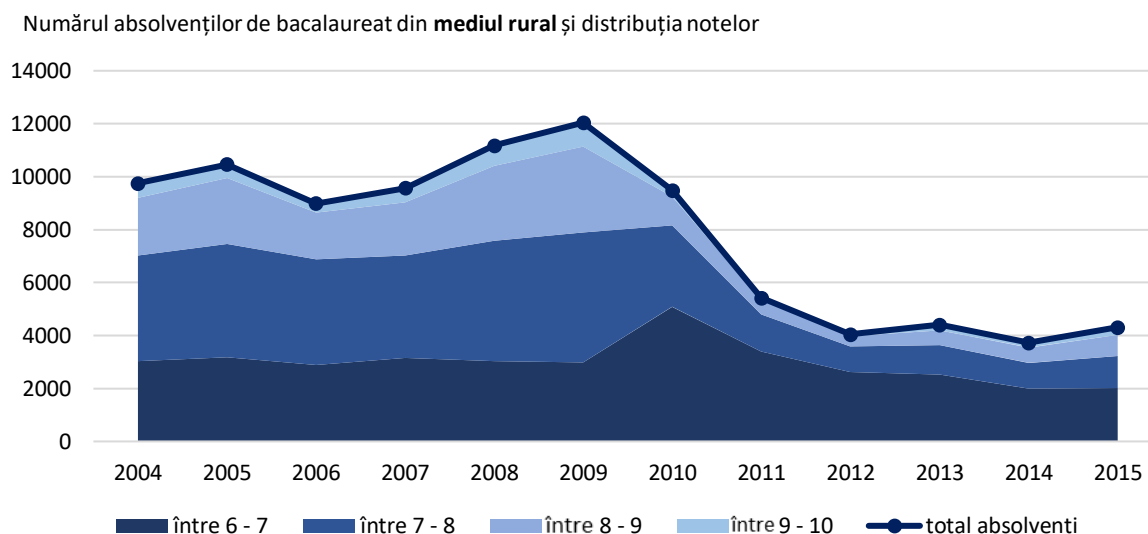
GRAFICUL 1.3 — EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE ABSOLVENȚI DE BACALAUREAT ÎN PERIOADA 2006 – 2015, ÎN FUNCȚIE DE GENUL PERSOANELOR

Datele statistice par să indice o realitate cel puțin paradoxală: grupul cel mai numeros în cadrul populației cu vârste de 18 și 19 ani, bărbații care locuiesc în mediul rural (aproximativ 120 mii persoane în anul 2015) au cele mai mici șanse de a încheia cu succes nivelul secundar al parcursului educațional. Dacă raportăm numărul absolvenților de bacalaureat de gen masculin din mediul rural la numărul total al populației cu vârste de 18 – 19 ani din mediul rural, de gen masculin, putem considera teoretic că probabilitatea ca un băiat din mediul rural să absolve bacalaureatul în România în anul 2015 este de 0,013 (ceea ce poate fi tradus în aproximativ 1% șanse de absolvire). Dacă ne referim la alte date statistice disponibile⁹ putem afirma faptul că probabilitatea ca o persoană de gen masculin din mediul rural să abandoneze școala este mult mai mare decât cea ca această persoană să completeze cu succes nivelul secundar al parcursului educațional și să obțină o diplomă de bacalaureat.

⁹ Vezi analizele privind abandonul școlar disponibile în *Raport asupra stării sistemului național de învățământ preuniversitar din România. 2015* (disponibil la <https://www.edu.ro/sites/default/files/Raport%20Stare%20invatamant%20preuniversitar%202015.pdf>)

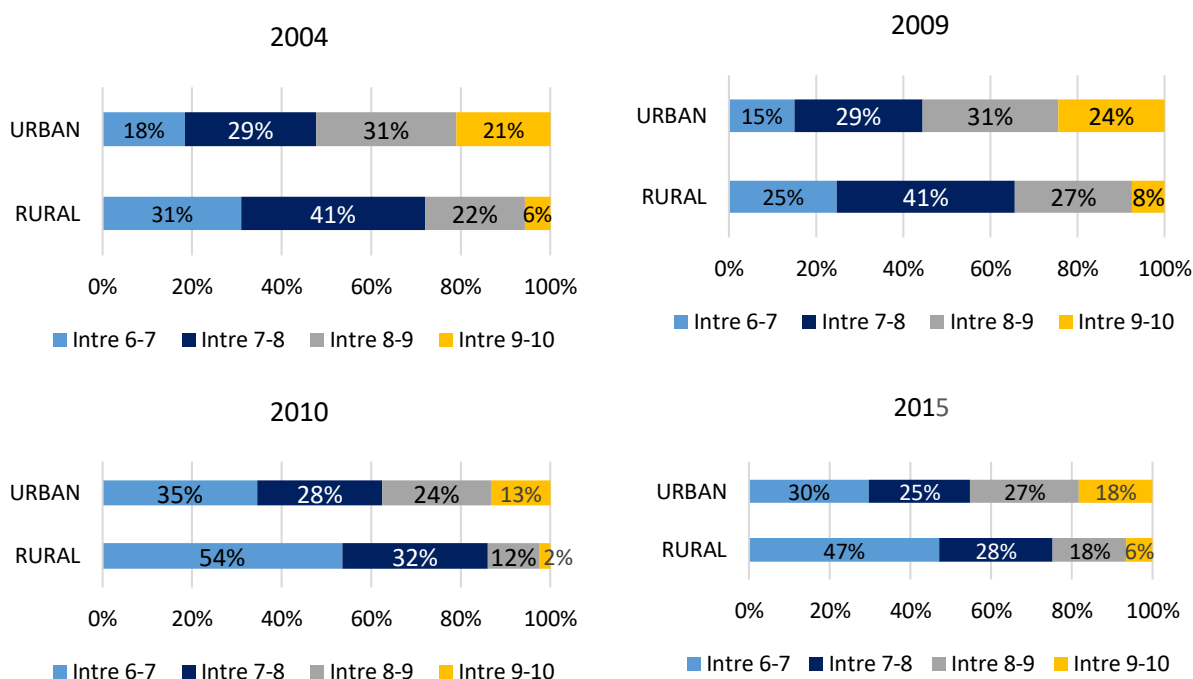
GRAFICUL 1.4 — COMPARAȚIE A EVOLUȚIEI NUMĂRULUI DE ABSOLVENȚI DE BACALAUREAT ÎN PERIOADA 2006 - 2015 ÎN FUNCȚIE DE MEDIUL DE REZIDENȚĂ ȘI DISTRIBUȚIA NOTELOR

Diferențele dintre locuitorii din zonele rurale și cei din zonele urbane sunt semnificative nu doar în ceea ce privește numărul sau genul absolvenților, ci și în ceea ce privește distribuția notelor obținute de aceștia.

Evoluția numărului absolut de absolvenți precum și a notelor obținute de aceștia în perioada 2006 – 2015 arată faptul că în mediul rural atât numărul de absolvenți cât și distribuția notelor au suferit reduceri mai bruște decât în mediul urban. Cu alte cuvinte, numărul de persoane din mediul rural, precum și notele obținute de acestea au scăzut mult mai rapid după anul 2009. Mai mult, observăm faptul că distribuția notelor este evident diferită în mediul urban și cel rural. Astfel, elevii din rural obțin, prin comparație, note mai mici decât colegii lor din mediul urban. Spre exemplu, în perioada 2010 – 2013 numărul persoanelor din mediul rural care au obținut note cuprinse între 9 și 10 este extrem de redus (nici măcar nu poate fi observat grafic), în paralel variațiile distribuției pe categorii de note în mediul urban arată o distribuție mult mai echilibrată a numărului de persoane în funcție de fiecare grupă de note.

GRAFICUL 1.5 — DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR ÎN FUNCȚIE DE NOTELE OBȚINUTE LA EXAMENUL DE BACALAUREAT, ÎN FUNCȚIE DE MEDIUL DE REZIDENȚĂ ȘI ANI SELECȚIONAȚI

Analiza distribuției absolvenților pe grupe de note este interesantă din mai multe motive. În primul rând observăm că elevii care absolvă licee din mediul rural și cei în mediul urban manifestă tendințe diferite în ceea ce privește gruparea lor în categorii de notare. Dacă în mediul urban observăm o scădere a ponderii notelor cuprinse între 9 și 10 și o creștere simultană a notelor cuprinse între 6 și 7, fără ca grupele de note aflate la mijloc să înregistreze variații prea mari, în mediul rural creșterea ponderii elevilor care obțin cele mai mici note (între 6 și 7) este mult mai mare dar și simultană cu scăderea ponderii elevilor care obțin note între 8 și 10. Putem considera evoluția distribuției pe grupe de note din mediul rural, în mod paradoxal oarecum mai logică, având în vedere faptul că pe măsură ce ponderea persoanelor care obțin note medii și mari (între 8 și 10) se reduce, crește ponderea persoanelor care obțin note medii și mici (între 6 și 8). În mediul urban, în mod oarecum ieșit din comun, scăderea ponderii celor care obțin note mari (între 9 și 10) corespunde unei creșteri a ponderii persoanelor care obțin note mici (între 6 și 7) fără a afecta semnificativ variația claselor de note medii (între 7 și 9).

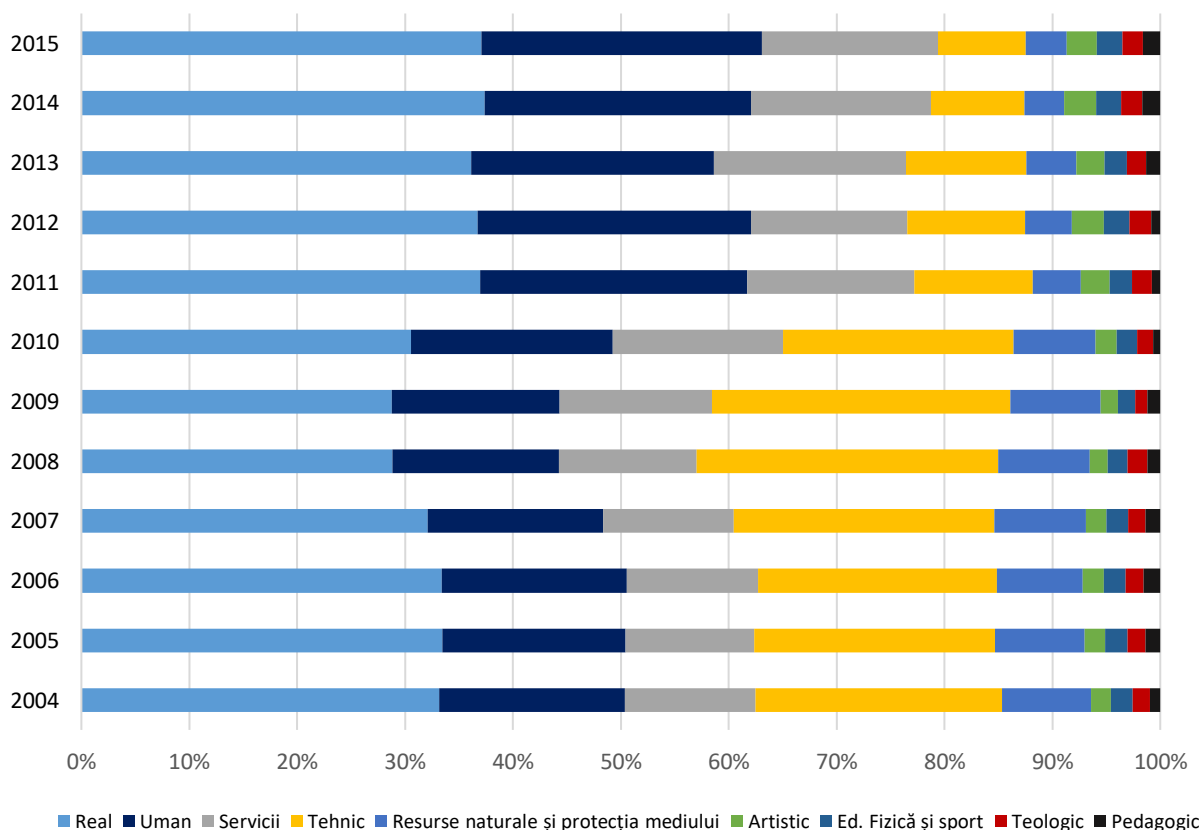
Un al doilea lucru ce merită subliniat este faptul că între două ediții succesive ale bacalaureatului (2009 și 2010) ponderea persoanelor din mediul rural care au obținut mediile minime pentru absolvire (între 6 și 7) s-a dublat. Astfel în 2009 25% dintre absolvenții din mediul rural obțineau note cuprinse între 6 și 7, anul următor, în 2010, ponderea acestora crește brusc la 54% (mai mult de jumătate dintre absolvenții din mediul rural). În cazul absolvenților din mediul urban fenomenul este întrucâtva similar, ponderea notelor între 6 și 7 dublându-se de la 15% la 35%, prin comparație însă ponderea notelor maxime (între 9 și 10) se înjumătățește (scade de la 24% la 13%) în mediul urban, în timp ce scăderea similară în cazul absolvenților din mediul rural este de 2 ori mai mare (de la 8% la 2%).

Există diferențe clare de variație între notele obținute de elevii din mediul urban și de către cei din mediul rural la examenul de bacalaureat. Acest fapt este un indicator semnificativ al diferenței de calitate a educației între cele două medii de rezidență și arată faptul că educația în mediul rural este mai slabă calitativ decât cea din mediul urban. Evoluția diferită a distribuțiilor absolvenților în funcție de notele obținute la examenul de bacalaureat este dublată de o schimbare bruscă, între ediția 2009 și cea din anul 2010, a ponderii absolvenților care obțin note din prima categorie (între 9 și 10) și a celor care obțin note din ultima categorie (între 6 și 7). Cu alte cuvinte, din punct de vedere al notării este evident faptul că

modificarea examenului de bacalaureat a determinat o reducere a notelor obținute de absolvenți, însă că aceasta a fost una extremă, de la valori maxime direct la cele minime, fără ca valorile medii să fie foarte mult afectate. Mai mult, putem observa faptul că în mediul urban distribuția absolvenților pe categorii de note tinde să se reechilibreze, în timp ce în mediul rural dezechilibrul a rămas constant în favoarea notelor din grupele inferioare (între 6 și 8). Putem așadar afirma faptul că nu doar șansele unei persoane care locuiește în mediul rural de a absolvi bacalaureatul sunt extrem de reduse, dar și că șansele de a obține o notă care să o plaseze într-o situație echitabilă în cazul unui examen de admitere în învățământul terțiar universitar, prin comparație cu o persoană din mediul urban, sunt extrem de reduse. Situația este mult mai inechitabilă pentru bărbați decât pentru femei.

În ceea ce privește profilurile și grupele de specializări ale liceelor absolvite în România, situația în perioada 2006 – 2015 este una relativ constantă. Cu alte cuvinte, nu se înregistrează modificări semnificative în ceea ce privește numărul sau ponderea absolvenților în funcție de profilul liceului absolvit. Putem considera că structura rețelei școlare a rămas în mare parte nemodificată în această perioadă, fapt ce indică o oarecare lipsă de flexibilitate a sistemului educațional de nivel secundar. Ceea ce remarcăm este o foarte mare fragmentare la nivel de profil al liceelor, o fragmentare și mai mare la nivelul specializărilor, ceea ce determină (după cum vom observa în a doua parte a acestui capitol) o și mai mare fragmentare a specializărilor universitare precum și a tranziției dintr-o anumită specializare absolvită la nivelul liceului spre o anumită specializare în cursul ciclului de studii terțiare universitare. Cu alte cuvinte, este foarte dificil să conturăm analitic un parcurs educațional coerent între nivelul secundar superior (liceal) și cel terțiar universitar al absolvenților de bacalaureat din România.

GRAFICUL 1.6 — EVOLUȚIA PONDERII ABSOLVENȚILOR DE BACALAUREAT ÎN PERIOADA 2004 - 2015 ÎN FUNCȚIE DE PROFILUL LICEULUI ABSOLVIT

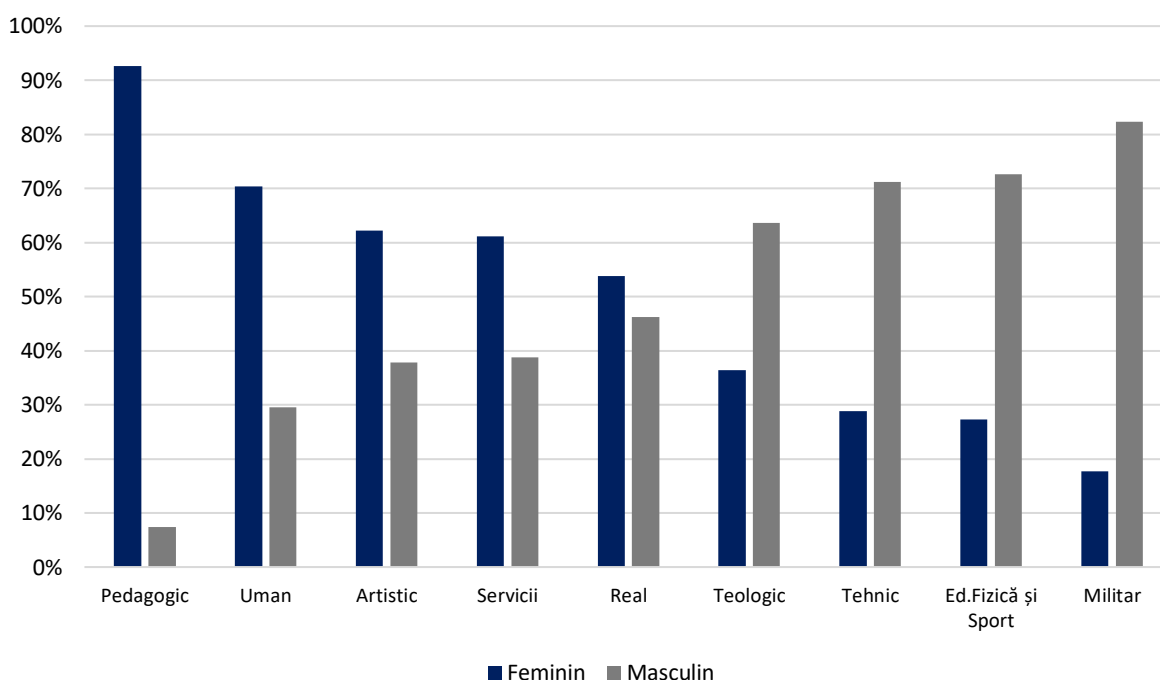

În România, cea mai mare parte, aproximativ o treime, dintre absolvenții de liceu care reușesc să treacă de examenul de bacalaureat provin din licee sau clase cu profil "Real". Pe locul al doilea se află cei proveniți din licee cu profil "Uman", urmași de persoanele care absolvă profilul "Servicii" și de cei care absolvă licee cu profil "Tehnic". Singura modificare semnificativă pe care o întâlnim este cea a ponderii

absolvenților din licee cu profil "Tehnic", a căror pondere a scăzut din anul 2011 de la aproximativ 20% în totalul absolvenților de bacalaureat la aproximativ 10%. Putem observa în paralele o creștere a absolvenților de la licee cu profil "Real" de la aproximativ 30% spre aproximativ 40%, ceea ce poate indica fie o reorientare a liceenilor către acest profil, fie o reorganizare a unităților școlare. Un al doilea profil a cărui pondere tinde să se reducă este cel de "Educație fizică și sport", în timp ce absolvenții liceelor cu profil "Artistic" tind să câștige o pondere relativ mai mare în ultimii ani în totalul absolvenților de bacalaureat. Indiferent de aceste variații minore, tendința este una evidentă, cel puțin după anul 2011: predominanța absolvenților din licee cu profil "real" și "uman" care împreună ajung să reprezinte în 2015 aproximativ două treimi din absolvenții de bacalaureat din România.

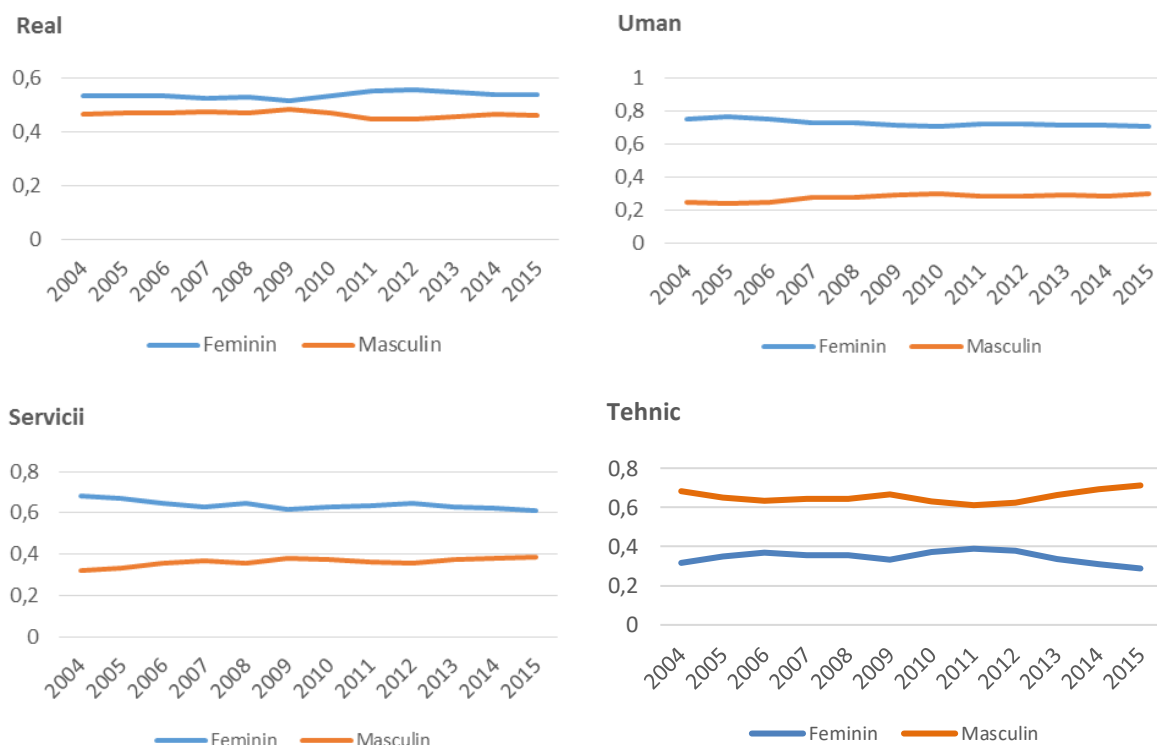
Analiza distribuției absolvenților de bacalaureat din anul 2015 în funcție de gen arată faptul că sistemul educațional din România, la nivelul secundar superior cel puțin, este puternic genizat și că există de facto licee de fete și licee de băieți, în funcție de profilul acestora. Astfel, cu excepția profilului "Real", care este cel din care provin cei mai mulți dintre absolvenți, în cadrul căruia ponderile fetelor și ale băieților sunt aproximativ egale (54% fete și 46% băieți care au absolvit în anul 2015 licee cu acest profil și au obținut diploma de bacalaureat), celelalte profile au fie o majoritate de fete fie una de băieți care absolvă. Cele mai mari diferențe se înregistrează în cazul profilurilor "Pedagogic" (unde 93% dintre absolvenți sunt de gen feminin), "Uman" (70% dintre absolvenți sunt fete) sau "Artistic" (62% fete care absolvă); de cealaltă parte fiind profilul "Militar" (82% băieți), "Educație fizică și sport" (73% băieți) și "Tehnic" (71% băieți). Este evident faptul că profilurile în care fetele predomină tind să ocupe o pondere tot mai mare în totalul absolvenților de bacalaureat, în timp ce acele profiluri în care băieții predomină tind să genereze o pondere tot mai redusă în numărul total de absolvenți.

GRAFICUL 1.7 — PONDEREA ABSOLVENȚILOR DE BACALAUREAT ÎN FUNCȚIE DE GEN PE PROFILURI DE LICEE ABSOLVITE, 2015

Analiza evoluției probabilității ca, în funcție de gen, o persoană să devină absolventă de bacalaureat, în funcție de profilul liceului urmat arată faptul că această tendință de genizare este constantă și caracterizează întreaga perioadă 2004 – 2015.

GRAFICUL 1.8 — PROBABILITATEA CA O PERSOANĂ CARE ABSOLVĂ BACALAUREATUL SĂ FIE DE GEN FEMININ RESPECTIV MASCULIN, ÎN FUNCȚIE DE PROFILUL LICEULUI ABSOLVIT, 2004 - 2015

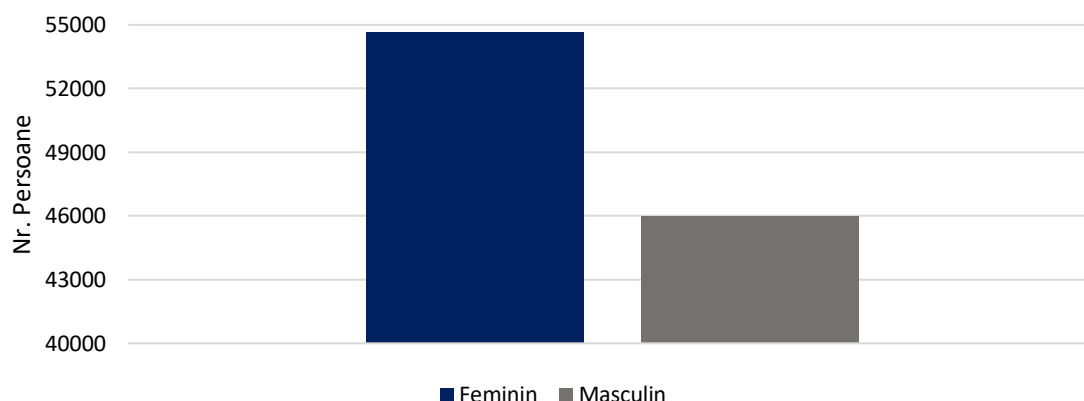
Cele patru profile selectate pentru exemplificare mai sus arată faptul că în perioada 2004 – 2015 probabilitatea ca o persoană să fie de gen feminin sau masculin rămâne relativ constantă în funcție de profilul liceului absolvit. În cazul profilurilor "Servicii" și "Tehnic" observăm faptul că există tendințe recente de egalizare a șanselor în funcție de gen (în ceea ce privește "Serviciile"), respectiv divergente, de creștere a diferențelor în funcție de genul absolvenților (în cazul domeniului "Tehnic"). Mai mult, dacă analizăm probabilitatea ca o persoană de gen feminin, respectiv masculin, să facă parte din categoria absolvenților, în funcție de profilul liceului absolvit, vom observa tendințe similare, chiar dacă diferențele de probabilități sunt și mai mari între băieți și fete.

Putem concluziona că, exceptând profilul "Militar" al cărui număr de absolvenți este redus (aproximativ 300 de persoane anual), șansele ca o persoană de gen feminin să absolve bacalaureatul sunt constant mai mari, indiferent de anul avut în vedere sau de profilul absolvit, decât în cazul persoanelor de gen masculin. Mai mult decât atât, singurul profil care oferă băieților o șansă mai bună de a absolvi bacalaureatul, profilul "Tehnic", trece în perioada recentă (după 2011) printr-o perioadă de scădere a ponderii absolvenților în totalul celor care reușesc să obțină o diplomă de bacalaureat. Astfel, pe de o parte existența de facto a unui sistem educațional puternic separat pe criterii de gen, pe de altă parte rezultatele mai slabe ale băieților la testări și examene, precum cel de bacalaureat, determină o discriminare de gen profundă în sistemul educațional. Pe de o parte băieții și fetele sunt separați în ceea ce privește profilurile liceelor absolvite, pe de altă parte băieții sunt majoritari în cadrul acelor profile și specializări care au șanse relativ mai reduse de a produce absolvenți de bacalaureat. Această situație are implicații foarte importante în ceea ce privește șansele de acces la educație terțiară de nivel universitar și afectează înmatriculările în primul an de studii al ciclului universitar de licență.

1.2.2. Înmătriculări în anul I, anul universitar 2015 - 2016¹⁰

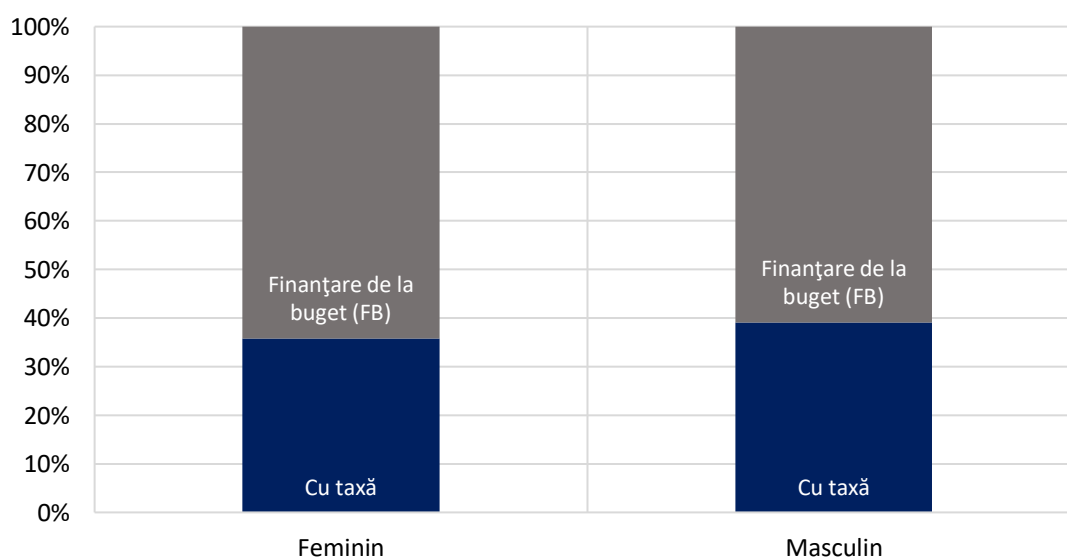
Diferența dintre numărul persoanelor de gen feminin și numărul persoanelor de gen masculin, înmatriculate în anul I în anul universitar 2015 – 2016 nu este surprinzătoare, însă este îngrijorătoare, din perspectiva principiului șanselor lor egale și a accesului la educație.

GRAFICUL 1.9 — NUMĂRUL STUDENȚILOR ÎNMATRICULAȚI LA UNIVERSITĂȚILE PUBLICE, ÎN FUNCȚIE DE GEN, ANUL 2015

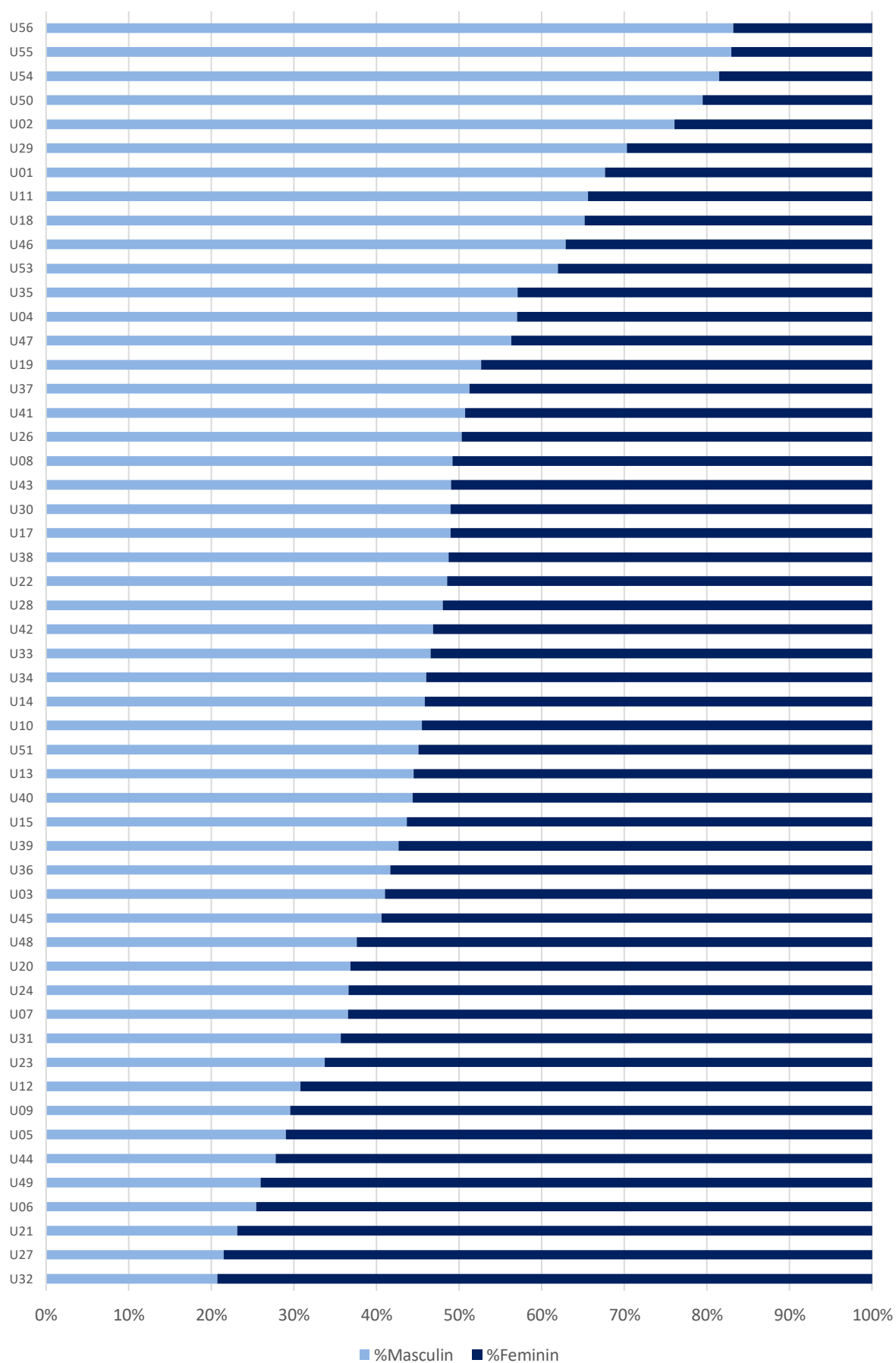
În universitățile publice s-au înmatriculat în anul universitar 2015 – 2016 cu puțin peste 8.000 de persoane de gen feminin mai multe decât cele de gen masculin. Cu alte cuvinte 55% dintre persoanele înmatriculate în universitățile publice în anul 2015 au fost femei, și 45% bărbați. Reamintim aici faptul că acesta este punctul de intrare în sistemul educațional terțiar universitar și că aceste date de intrare trebuie interpretate având în vedere rezultatele la finalul timpului teoretic de școlarizare (de 3, 4, 5 sau 6 ani în funcție de domeniul de licență la care se înmatriculează aceste persoane).

GRAFICUL 1.10 — DIFERENȚE DE GEN ÎN FUNCȚIE DE FORMA DE FINANȚARE A STUDIILOR LA ÎNMATRICULAREA ÎN UNIVERSITĂȚILE PUBLICE, ANUL UNIVERSITAR 2015 -2016

¹⁰ Datele statistice prezentate în acest capitol provin din bazele de date administrate de UEFISCDI, Registrul Matricol Unic și din Platforma ANS, pe baza raportărilor realizate de universități pentru studenții înmatriculați în anul I de studii, anul universitar 2015/2016, ciclul de studii de licență.

GRAFICUL 1.11 — DISTRIBUȚIA STUDENȚILOR ÎNMATRICULAȚI ÎN ANUL 2015, ÎN FUNCȚIE DE GEN ȘI UNIVERSITATE

Persoanele de gen masculin care s-au înmatriculat în anul I în anul 2015 sunt mai numeroase însă în

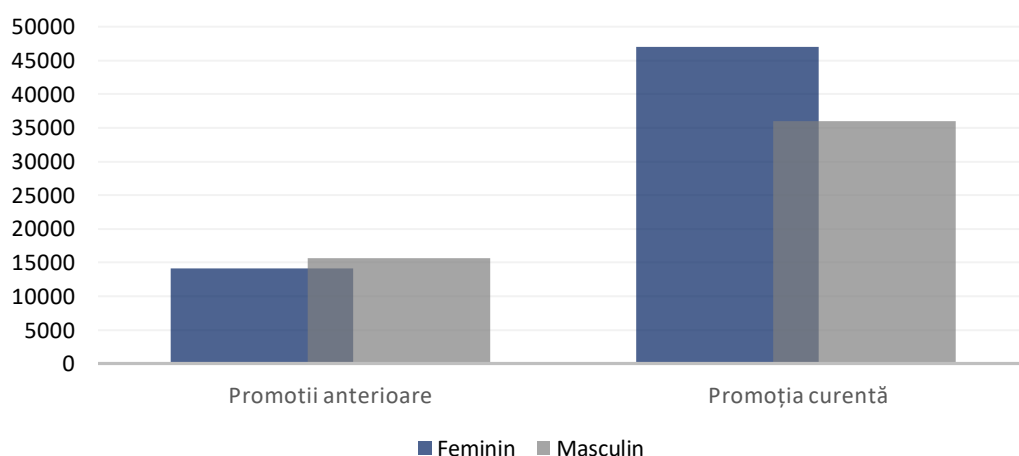
rândul absolvenților de liceu proveniți din alte promoții decât cea curentă. Aceste date arată faptul că un număr mai mare dintre băieți amână cel puțin un an tranziția de la liceu la studiile universitare, spre deosebire de fete.

În funcție de forma de finanțare¹¹ a studiilor este evident faptul că rezultatele anterioare școlare mai bune ale persoanelor de gen feminin influențează poziția acestora pe un loc subvenționat de la bugetul de stat, în timp ce, în cazul băieților, ponderea celor care ocupă locuri cu taxă este mai mare.

Dacă reamintim faptul că liceele din România, mai precis profilurile acestora, sunt foarte puternic genizate, diferențele ponderii persoanelor de gen feminin și masculin fiind semnificative în cvasi-totalitatea profilurilor existente (cu excepția profilului real care este relativ mai echilibrat), atunci graficul care indică faptul că există universități "de băieți" și universități "de fete" nu apare surprinzător.

Din totalul de 56 de universități publice, doar 17 înregistrează o structură de gen a persoanelor înmatriculate în anul 2015 în care ponderea studentelor să fie între 45% și 55%, ceea ce ar putea fi considerată o pondere echilibrată a persoanelor de gen feminin și masculin. Celelalte 39 de universități (adică cu puțin peste de două ori mai multe) au înmatriculat fie predominant băieți fie predominant fete. Printre universitățile în care persoanele de gen feminin dețin majoritatea putem enumera Universitatea de Medicină și Farmacie "Gr.T.Popa" din Iași (79% dintre persoanele înmatriculate în anul 2015 la ciclul licență sunt de gen feminin); Universitatea de Medicină și Farmacie din Craiova (79% gen feminin); Universitatea de Medicină și Farmacie "Iuliu Hațieganu" din Cluj Napoca (77% gen feminin); Universitatea de Medicină și Farmacie "Carol Davila" din București (75% gen feminin); Universitatea de Medicină și Farmacie "Victor Babeș" din Timișoara (74% gen feminin); Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș (72% gen feminin); Universitatea din București (71% gen feminin) sau Universitatea Națională de Arte din București (70% gen feminin). Printre universitățile care au înmatriculat în anul I în anul 2015 predominant bărbați putem enumera: Universitatea Maritimă din Constanța (90% persoane de gen masculin); Academia Forțelor Terestre "Nicolae Bălcescu" din Sibiu (83% gen masculin); Academia Navală "Mircea cel Bătrân" din Constanța (83% gen masculin); Academia Forțelor Aeriene "Henri Coandă" din Brașov (81% gen masculin); Academia Tehnică Militară din București (79% gen masculin); Universitatea Tehnică de Construcții din București (76% gen masculin); Universitatea Tehnică "Gheorghe Asachi" din Iași (70% gen masculin); Universitatea Politehnică București (68% masculin) și Universitatea Națională de Educație Fizică și Sport din București (66% masculin). Modelul este unul evident, la universitățile cu profil medical se înmatriculează fete, iar la universitățile cu profil militar, de inginerie (tehnic) sau sportiv băieții.

GRAFICUL 1.12 — STUDENȚII ÎNMATRICULAȚI ÎN ANUL 2015, ÎN FUNCȚIE DE ANUL ABSOLVIRII LICEULUI ȘI GEN

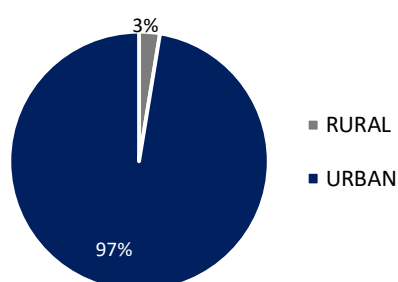

¹¹ Datele pentru anumite universități sunt parțial completate la forma de finanțare a studiilor

În cazul situațiilor în care predomină persoanele de un anumit gen putem identifica o legătură relativ evidentă între profilul liceului absolvit și universitatea unde se înmatriculează o persoană, fetele care termină mai degrabă realul se înmatriculează la medicină, iar băieții care finalizează studiile tehnice urmează cursurile unei facultăți cu profil tehnic (și uneori chiar și militar) sau sportiv.

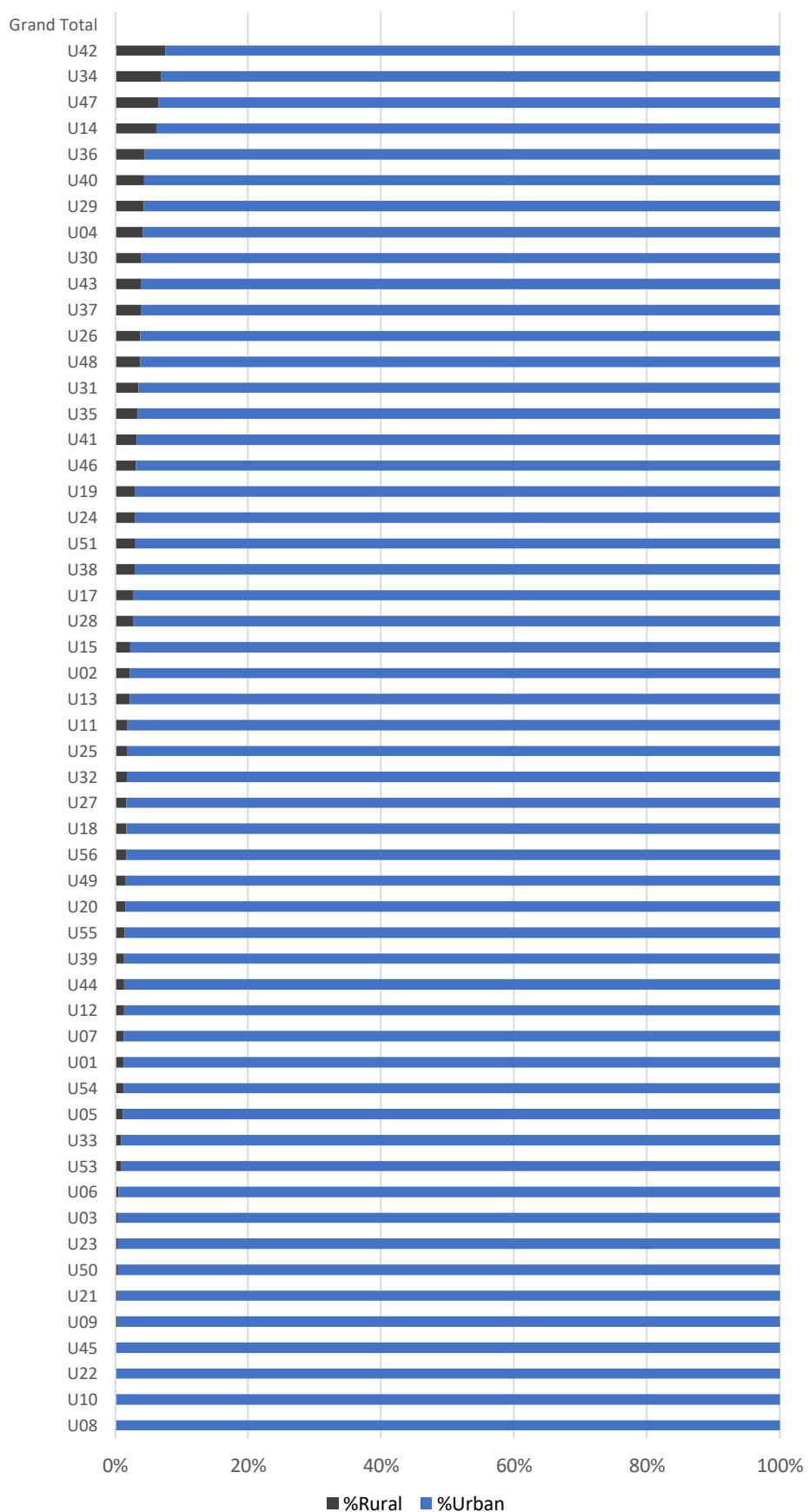
Genul nu este însă singurul factor care discriminează în ceea ce privește accesul la educație. Mediul de rezidență este un al doilea factor deosebit de important. Spre deosebire de gen, mediul de rezidență al liceului absolvit nu determină o anumită "carieră" educațională ci, pur și simplu, determină accesul la educație terțiară universitară. Prea multe comentarii în acest caz nu se pot face: doar 3% din numărul total de persoane înmatriculate în anul I în 2015 în universitățile publice provin din mediul rural al liceului absolvit.

GRAFICUL 1.13 — DISTRIBUȚIA STUDENȚILOR ÎNMATRICULAȚI ÎN ANUL 2015, ÎN FUNCȚIE DE MEDIUL DE REZIDENȚĂ AL LICEULUI ABSOLVIT

Este interesant faptul că în cazul studenților care au absolvit licee din mediul rural, proporția persoanelor de gen feminin și a celor de gen masculin este aproximativ egală: din totalul studentelor de gen feminin înmatriculate, 2,7% provenite din mediul rural și din totalul studenților de gen masculin, 2,6% persoane provin din mediul rural. Pe scurt, fetele înmatriculate în anul I care au absolvit studiile liceale în mediul rural sunt doar cu 332 mai numeroase decât băieții.

GRAFICUL 1.14 — PONDEREA PERSOANELOR ÎNMATRICULATE ÎN ANUL I ÎN 2015 ÎN FUNCȚIE DE MEDIUL LICEULUI ABSOLVIT, PE UNIVERSITĂȚI

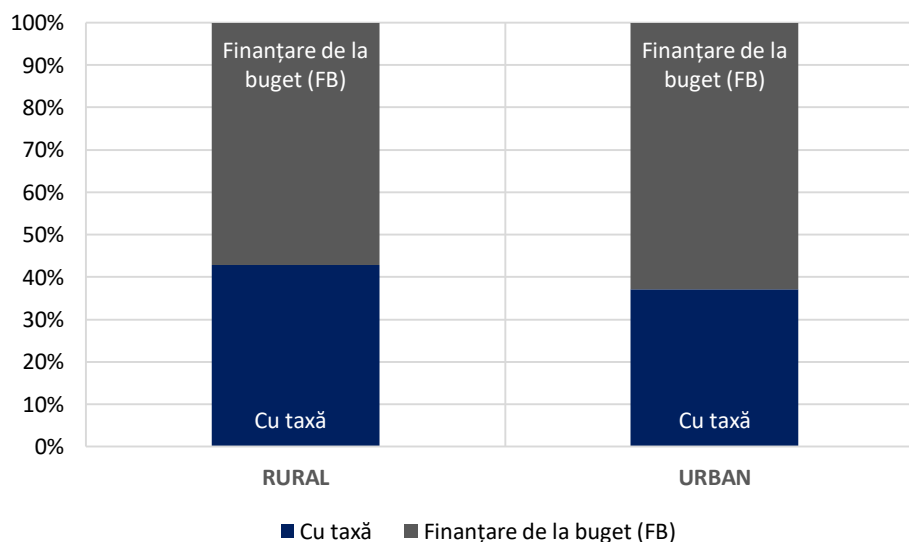
Evident, dată fiind ponderea extrem de redusă a persoanelor care au absolvit în mediul rural studiile

liceale, cazurile în care există o singură persoană înmatriculată sau nu există nici măcar una sunt numeroase. Universități precum Academia de Muzică "Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca, Universitatea de Arte din Târgu Mureș, Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică "I. L. Caragiale" din București sau Universitatea Națională de Muzică din București nu au înmatriculat în 2015 nici măcar o singură persoană care să fi absolvit studiile liceale în mediul rural. Universități precum Academia Forțelor Aeriene "Henri Coandă" din Brașov; Academia Tehnică Militară din București; Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca sau Universitatea Națională de Arte din București au înmatriculat 1 (o singură) persoană care a absolvit studiile liceale în mediul rural. La capătul celălalt al listei, universitățile unde există câteva zeci sau chiar sute de persoane care au absolvit liceul în mediul rural înmatriculate în anul 2015 la studii universitare de licență sunt: Academia de Studii Economice din București (75 de persoane); Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca (76 persoane); Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava (84 de persoane); Universitatea "Ovidius" din Constanța (91 de persoane); Universitatea din Pitești (92 de persoane); Universitatea din București (95 de persoane); Universitatea "Transilvania" din Brașov (129 de persoane); Universitatea de Vest din Timișoara (142 de persoane); Universitatea din Craiova (146 de persoane); Universitatea "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca (149 de persoane); Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași (202 persoane) și Universitatea din Oradea (205 de persoane).

Universitățile comprehensive (au programe de studii care acoperă peste 3 domenii de studii de nivel licență) care oferă servicii educaționale în anumite regiuni și atrag populații de studenți numeroase sunt, în cazul dihotomiei rural / urban, în poziția de a înmatricula mai multe persoane care reușesc să finalizeze studiile liceale în mediul rural. Universitățile specializate (de arte în acest caz), cu un număr redus de studenți nu înmatriculează absolvenți de studii liceale din mediul rural.

În ceea ce privește forma de finanțare a studiilor, persoanele care au absolvit în mediul rural bacalaureatul sunt, într-o proporție mai mare, înmatriculate pe locuri cu taxă, spre deosebire de persoanele provenite din mediul urban. Această piedică suplimentară în urmarea unui parcurs educațional la nivel universitar reduce drastic posibilitatea persoanelor provenite din mediul rural de a-și continua studiile după absolvirea bacalaureatului.

GRAFICUL 1.15 — DISTRIBUȚIA STUDENȚILOR ÎNMATRICULAȚI ÎN 2015 ÎN UNIVERSITĂȚI PUBLICE, ÎN FUNCȚIE DE FORMA DE FINANȚARE A STUDIILOR (COMPARAȚIE RURAL - URBAN)

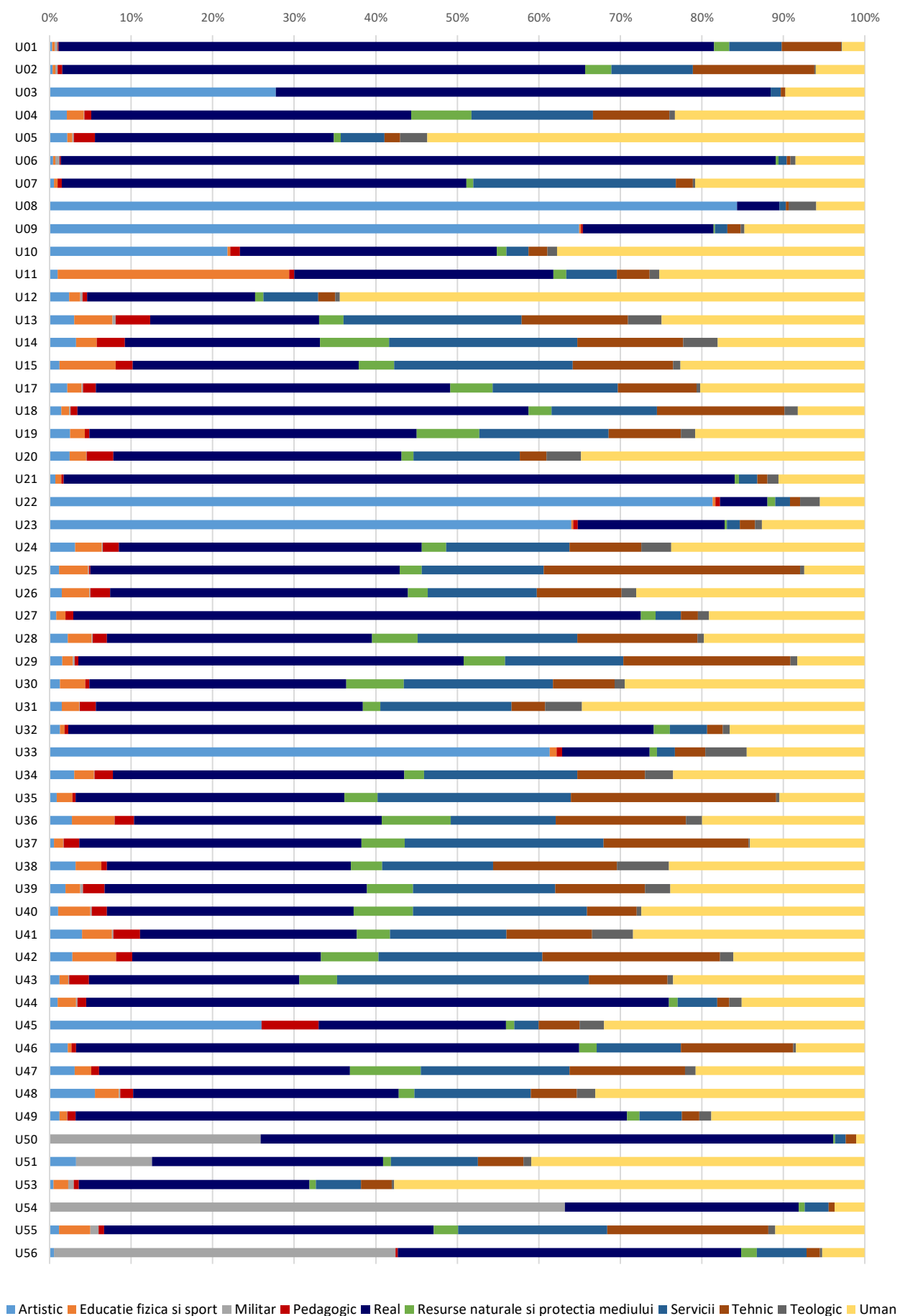
Aproape 45% dintre persoanele care absolvă liceul în mediul rural sunt înmatriculate pe un loc cu taxă. Prin comparație, dintre cei care obțin diploma de bacalaureat în mediul urban doar aproximativ 35% ajung să ocupe un loc cu taxă. Acesta este efectul direct al mediilor semnificativ mai mici la bacalaureat în mediul rural decât în cel urban. Mai mult, subvenționarea locurilor în învățământul universitar ajunge să fie un avantaj pentru persoanele care deja sunt avantajate și provin din medii socio-economice mai dezvoltate. Cu alte cuvinte, persoanele care reușesc să absolve liceul în mediul rural au șanse mai mici să

obțină sprijin financiar de la bugetul public pentru subvenționarea unui loc în cadrul unui program de studii universitar de nivel licență. Costurile cu taxele de studii se adaugă, în cazul acestor persoane, altor costuri suplimentare pe care mutarea temporară din localitatea de domiciliu în localitatea în care își are universitatea sediul le implică (transport, cazare, alimentație etc.).

În urma analizei datelor referitoare la structura pe genuri, precum și cea în funcție de mediul de rezidență a liceului absolvit, putem observa faptul că acele persoane care au cele mai mici șanse să se înmatriculeze la un program de studii universitare, persoanele de gen masculin care absolvă un liceu din mediul rural, sunt cele care au cele mai mari șanse să ocupe un loc cu taxă în universitățile publice. Acest lucru reprezintă o consolidare a inegalității de șanse construită în sistemul de educație secundară (liceu) și ar trebui să fie adresată prin măsuri de politici de finanțare a educației universitare din fonduri de la bugetul public.

La final merită să menționăm un ultim element referitor la relația dintre structura sistemului de educație de nivel secundar superior și cel terțiar universitar. Afirmăm mai devreme faptul că ambele se caracterizează printr-o foarte mare fragmentare a profilurilor și specializărilor ceea ce face ca o eventuală "urmărire" a carierei educaționale a absolvenților de liceu să fie foarte dificilă. Într-adevăr, cu excepția acelor universități mono-disciplinare, care oferă programe de studii într-un singur domeniu sau arie de specializare (cum ar fi cele de arte, de studii militare sau tehnice), este relativ dificil să urmărim o anumită rută de tranziție dinspre profilul "Real" spre anumite specializări universitare. Putem însă să identificăm rute de tranziție spre anumite universități, în funcție de profilul liceului absolvit.

GRAFICUL 1.16 — UNIVERSITATEA DE DESTINAȚIE A ABSOLVENȚILOR DE BACALAUREAT DIN 2015 ÎN FUNCȚIE DE PROFILUL ABSOLVIT (% DIN TOTAL ABSOLVENȚI PENTRU FIECARE PROFIL ÎN PARTE).

Graficul de mai sus sugerează două concluzii. Unele profiluri de licee produc absolvenți pentru un număr mai redus de universități. Evident, absolvenții studiilor liceale cu profil "Militar" se înmatriculează într-un număr mai redus de universități decât cei care au absolvit profilul "Uman". Există însă profiluri cum ar fi cel "Artistic" care produc absolvenți de bacalaureat care apoi se înmatriculează în foarte multe universități, deși ne-am aștepta ca aceștia să urmeze într-o proporție mai mare universități mono-disciplinare cu profil similar cu cel al liceului absolvit. De exemplu nu există nici o universitate în care să se concentreze mai mult de 9% dintre absolvenții liceelor cu profil "Artistic" (această universitate este Universitatea Babeș Bolyai din Cluj Napoca). Oarecum neașteptat este și parcursul absolvenților de licee cu profil "multidisciplinar" cum ar fi cei de "Real" care în loc să meargă către diverse universități se înmatriculează într-o pondere semnificativă la Universitatea Politehnică București (11% din totalul absolvenților liceelor cu profil real).

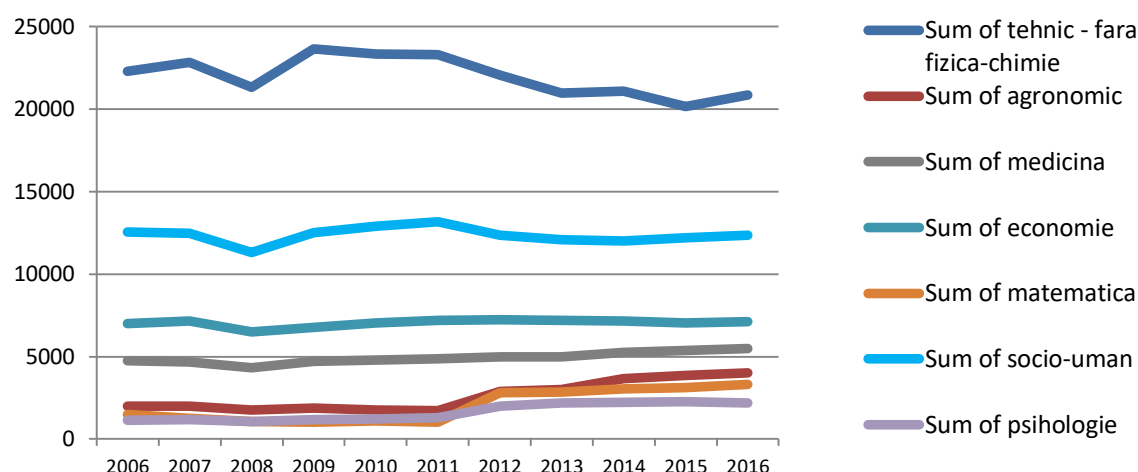
O altă direcție de interpretare a graficului ne arată faptul că există câteva universități în România care atrag majoritatea absolvenților de la fiecare profil de liceu în parte. Spre exemplu Universitatea București (U05) înmatriculează proporții destul de mari din absolvenții liceelor de profil "Uman", "Teologic" și "Artistic". De departe însă universitatea care atrage proporții semnificative de absolvenți ai tuturor profilurilor liceale este Universitatea Babeș Bolyai, care înmatriculează între 21% dintre absolvenții profilului "teologic" și 4% dintre absolvenții profilului "Tehnic" în cadrul programelor sale de studii. Similară este și situația Universității "Alexandru Ioan Cuza" din Iași care înmatriculează ponderi semnificative ale absolvenților de profile precum "Servicii", "Uman", "Teologic" sau "Educație Fizică și Sport". În aceeași situație se află și Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, care înmatriculează între 2% și 6% dintre absolvenții tuturor profilurilor de licee, cu excepția profilului "Uman" și "Real". Cazul universității Sibiu este interesant și datorită faptului că deși aceasta este o universitate comprehensivă, oferind programe de studii în domenii foarte diferite, totuși ea înmatriculează mai degrabă persoane care au absolvit profiluri foarte specializate de licee și nu înmatriculează proporții semnificative ale absolvenților profilurilor pluri-disciplinare.

I.3 Evoluția numărului de studenți din anul I și a absolvenților de învățământ superior, ciclul de licență

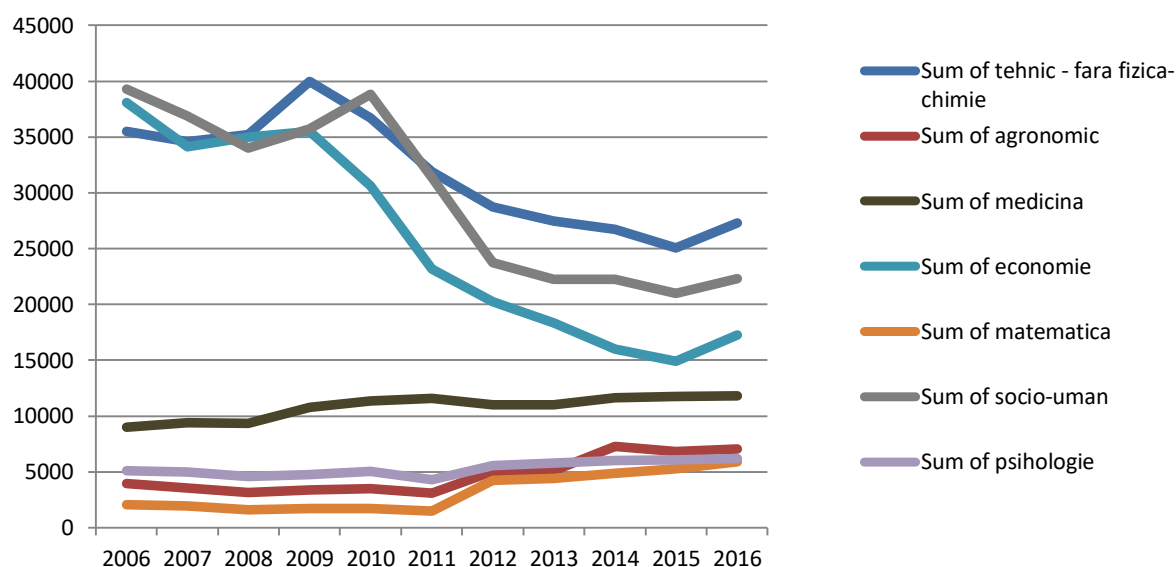
În ultimii 10 ani s-au înregistrat fluctuații puternice la nivelul efectivelor de studenți și absolvenți, în special al celor cu taxă, situație mai accentuată pe anumite domenii de studii universitare. În cazul studenților cu taxă, creșterile de înmatriculări de la începutul anilor 2000 au fost urmate, după 2009, de scăderi la fel de spectaculoase. Domeniile economic și socio-uman sunt caracterizate de cele mai mari amplitudini ale evoluției numărului de înmatriculări. Pe de altă parte, politica statului în privința locurilor bugetate a fost una constantă, fără să înregistreze modificări importante, ci doar, pe alocuri, incrementale. Totuși, în această perioadă au existat fenomene sociale care, cel puțin în teorie, ar fi trebuit să influențeze evoluția numărului de studenți. Scăderea demografică accentuată, creșterea gradului de corectitudine a evaluării la examenul de bacalaureat, dar și criza economică din 2009 sunt fenomene care au avut un impact major asupra evoluției efectivelor de studenți cu taxă, dar au avut un impact neglijabil asupra numărului de studenți bugetați. Statul a acționat astfel consecvent politicii sale de finanțare a unui număr de locuri bugetate, indiferent de situația economică, demografică sau socială. Pe de o parte, această inelasticitate a ofertei publice de învățământ superior a creat premisele unei politici anticiclice, de stabilizare economică și socială, ceea ce este un fapt pozitiv. Pe de altă parte însă lipsa de reacție la scăderea demografică accentuată și implicit la scăderea bazinului de recrutare a studenților pentru învățământ superior poate reprezenta o aliniere, pe termen mai lung, la obiectivele Europa 2020, de creștere a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani. Totuși, alocările pe bază cantitativă a unui număr istoric de locuri în învățământul superior limitează capacitatea bugetară de acțiune guvernamentală, acolo unde sunt nevoi sociale mai mari (accesul grupurilor dezavantajate la învățământ superior este în continuare redus), sau pentru susținerea anumitor niveluri de calitate ce ar face instituțiile de învățământ superior românești competitive pe plan internațional.

Din Graficul 1.17 se poate vedea evoluția cvasiconstantă a înmatriculărilor de studenți bugetați pe o selecție de domenii de studii. Învățământul tehnic se detașează cu o pondere de aproximativ 30% din volumul total al înmatriculărilor din fiecare an, o tendință firească pentru dezvoltarea României și susținerea sectoarelor economice și de servicii. Pe de altă parte, Graficul 1.18 ne arată evoluția înmatriculărilor cu taxă, un indicator mult mai fidel al evoluției cererii de învățământ superior pe domenii de studii, sau al atractivității acestora, domeniile tehnic, economic și socio-uman înregistrând un declin puternic al înmatriculărilor cu taxă în ultimii ani, cu un ușor reviriment în 2015. Vârful înmatriculărilor a fost atins în aceste domenii în 2009, după care, o dată cu instaurarea crizei economice, evoluția înmatriculărilor a fost puternic descrescătoare. Aceste domenii înregistrează cele mai mari amplitudini, fiind cele care s-au dovedit a fi cele mai sensibile la criza economică. Pe de altă parte, domenii precum medicina, agronomia, matematica, psihologia au avut o evoluție constantă, ușor crescătoare, inclusiv în privința studenților cu taxă, fiind mai puțin sau deloc afectate de criză din punctul de vedere al noilor înmatriculări.

GRAFICUL 1.17 — EVOLUȚIA STUDENȚILOR BUGETAȚI ÎN ANUL I DE STUDII, PE O SELECȚIE DE DOMENII

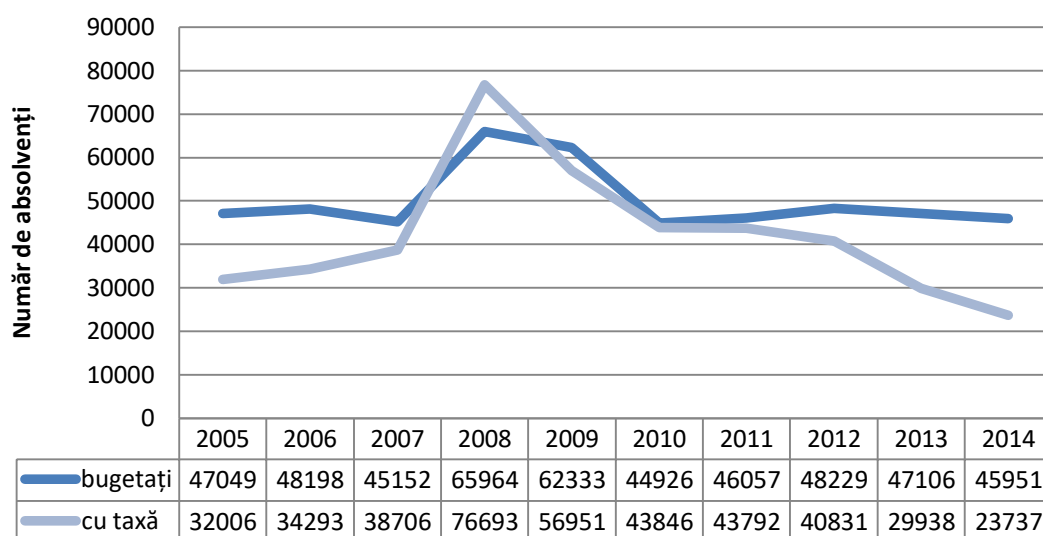

GRAFICUL 1.18 — EVOLUȚIA STUDENȚILOR CU TAXĂ DIN ANUL I DE STUDII, PE O SELECȚIE DE DOMENII

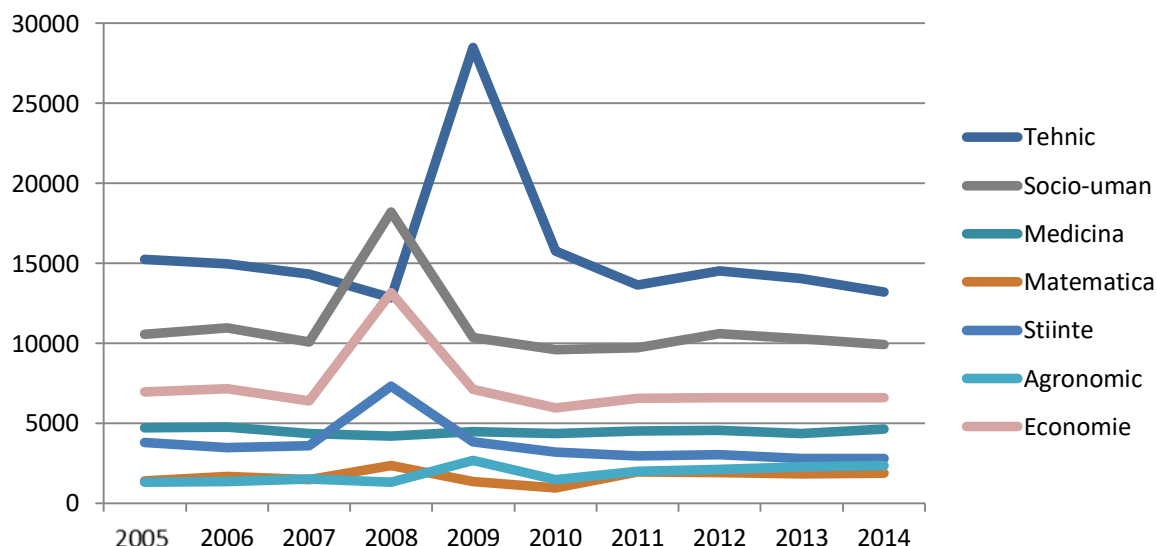

O consecință importantă a politicii bugetare a statului de finanțare a unui număr constant de locuri în învățământul superior, determinat pe baze istorice, este aceea că învățământul superior produce și rezultate similare în ultimii ani. Astfel, evoluția numărului de absolvenți bugetați de învățământ superior, ciclul de licență, este continuă, fără fluctuații importante dacă controlăm efectele trecerii la ciclurile Bologna, respectiv ale reducerii duratei de studii a unor domenii de studii. Graficul 1.19 arată evoluția numărului de absolvenți pe domenii fundamentale, respectiv pe forme de finanțare. În afara efectelor trecerii la ciclul Bologna, respectiv a finalizării a câte două cohorte în anul 2009 (pentru economic și socio-uman) și 2010 (pentru tehnic), numărul absolvenților de învățământ superior bugetat este constant în ultimii 10 ani. Pe domenii de studii, Graficul 1.20 confirmă ponderea cea mai ridicată a domeniului tehnic în rândul absolvenților de învățământ bugetat, cu o evoluție cvasi constantă a tuturor domeniilor, controlând efectul Bologna. Dinamica este însă considerabilă în cazul absolvenților cu taxă, fiind diferențiată pe domenii de studii. Graficul 1.21 arată ponderea covârșitoare a absolvenților de învățământ cu taxă în domeniile economic și socio-uman până în 2012, dar și declinul puternic al acestora începând cu anul 2009.

GRAFICUL 1.19 — EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE ABSOLVENȚI LA CICLUL DE LICENȚĂ, PE FORME DE FINANȚARE

GRAFICUL 1.20 — EVOLUȚIA ABSOLVENȚILOR BUGETAȚI LA CICLUL DE LICENȚĂ, PE O SELECȚIE DE DOMENII

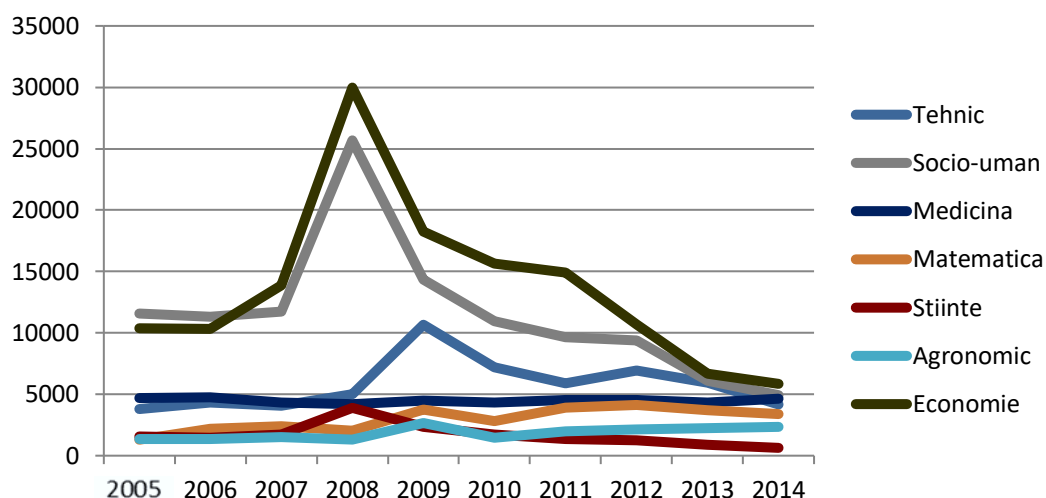
1.3.1. Distribuția absolvenților de învățământ superior pe domenii de studii

Fluctuațiile numărului de absolvenți de licență sunt destul de semnificative în ultimii 10 ani, eliminând efectele procesului Bologna, acestea fiind determinate în special de numărul descrescător al absolvenților cu taxă. Totuși dinamica absolvenților cu taxă din învățământul tehnic este mai redusă. Învățământul tehnic are o pondere mult mai mică în învățământul cu taxă comparativ cu ponderea deținută în rândul absolvenților din învățământul bugetat. Astfel, statul finanțează, în cazul învățământul tehnic, un procent mai important din cerere față de celelalte domenii fundamentale, justificat de direcțiile de dezvoltare a sectoarelor economice, prin urmare și dinamica înmatriculărilor și absolvenților de învățământ tehnic cu taxă este mai redusă. Pe de altă parte, scăderea generală a participării la învățământul superior¹² se reflectă în scăderea numărului absolvenților cu taxă, în condițiile în care politica de susținere bugetară a

¹² <https://www.edu.ro/sites/default/files/Raport%20Stare%20invatamant%20superior%202015.pdf> p. 22

unui număr de locuri finanțate de stat este constantă. Scăderea absolvenților cu taxă este mai accentuată în domeniile economic și socio-uman, astfel diferențele pe domenii de studii între ponderile studenților bugetați în numărul total al absolvenților se diminuează.

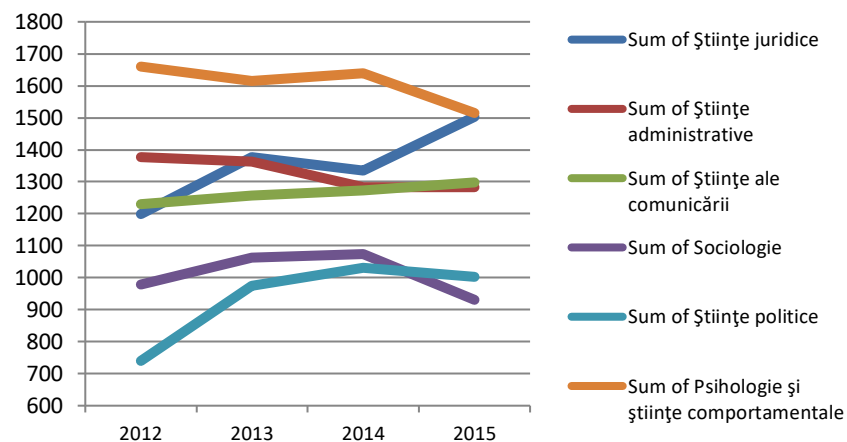
GRAFICUL 1.21 — EVOLUȚIA ABSOLVENȚILOR CICLULUI DE LICENȚĂ, CU TAXĂ, PE O SELECȚIE DE DOMENII

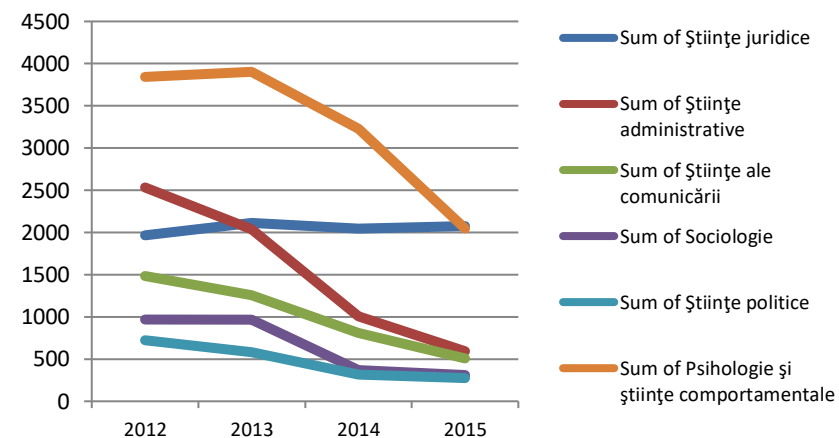
Analiza mai detaliată, pe ramuri de știință, confirmă finanțarea constantă a domeniilor de studii, în funcție mai degrabă de capacitatea instituțională a universităților, aceasta fiind în primul rând o consecință a modalității de alocare a locurilor bugetate către universități, apoi, în interiorul acestora pe facultăți, respectiv domenii de studii. Astfel, indiferent de domeniu sau ramura de știință, numărul absolvenților de învățământ superior bugetat este constant în ultimii patru ani. Pe de altă parte, cu excepția învățământului medical, unde numărul de absolvenți este cvasi-constant atât în rândul celor bugetați, cât și al celor cu taxă, numărul absolvenților cu taxă este într-o puternică scădere în ultimii patru ani.

În cazul științelor sociale scăderea numărului de absolvenți cu taxă în ultimii 4 ani este foarte accentuată (cu excepția științelor juridice). În cazul învățământului tehnic, ramura de știință inginerie mecanică, mecatronică, inginerie industrială și management are cea mai accentuată scădere de absolvenți cu taxă în ultimii 4 ani (având și nivelurile absolute cele mai ridicate din rândul absolvenților învățământului tehnic). Trebuie remarcat însă că acesta este un domeniu oarecum eclectic care conține atât inginerie, cât și management, ponderile celor două sub-domenii în rândul absolvenților nefiind cunoscute.

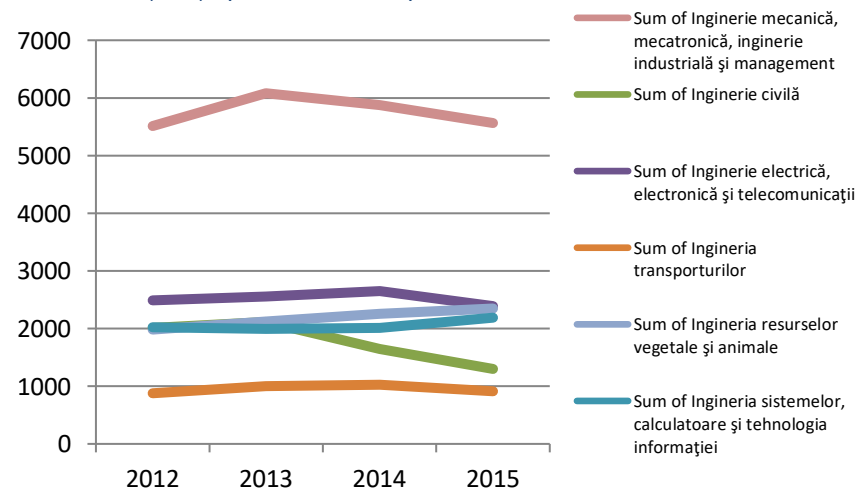
GRAFICUL 1.22 — EVOLUȚIA ABSOLVENȚILOR CICLULUI DE LICENȚĂ, BUGETAȚI, PE RAMURI DE ȘTIINȚĂ (DOMENIU ȘTIINȚE SOCIALE)

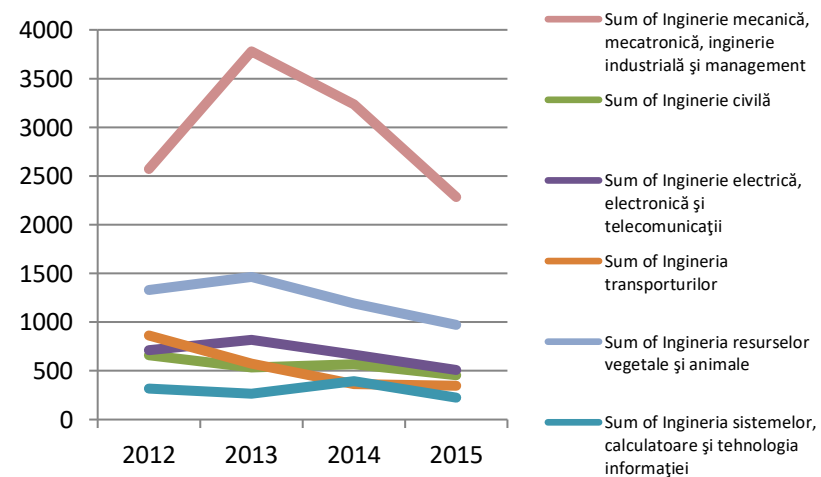
GRAFICUL 1.23 — EVOLUȚIA ABSOLVENȚILOR CICLULUI DE LICENȚĂ, CU TAXĂ, PE RAMURI DE ȘTIINȚĂ (DOMENIU ȘTIINȚE SOCIALE)

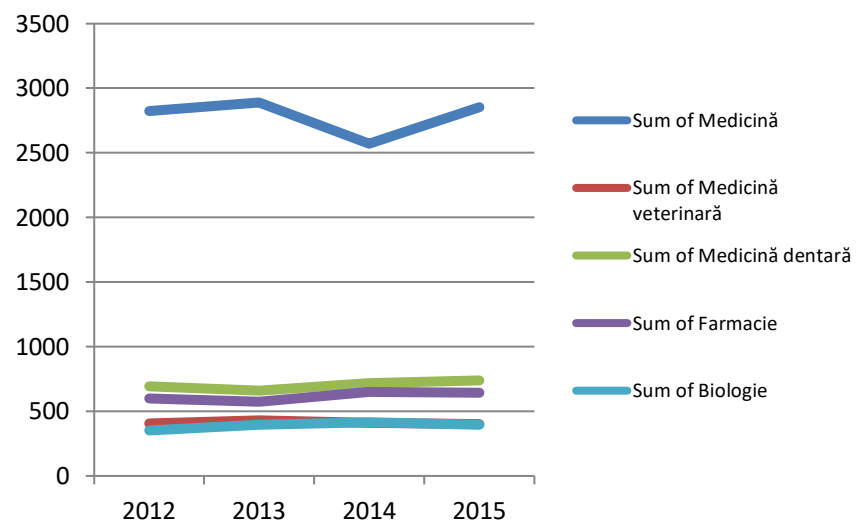
GRAFICUL 1.24 — EVOLUȚIA ABSOLVENȚILOR CICLULUI DE LICENȚĂ, BUGETAȚI, PE RAMURI DE ȘTIINȚĂ (DOMENIU TEHNIC)

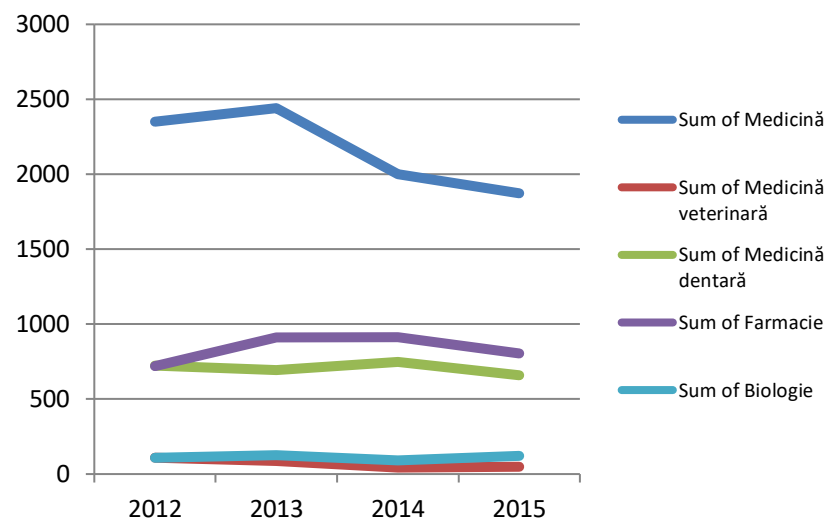
GRAFICUL 1.25 — EVOLUȚIA ABSOLVENȚILOR CICLULUI DE LICENȚĂ, CU TAXA, PE RAMURI DE ȘTIINȚĂ (DOMENIU TEHNIC)

GRAFICUL 1.26 — EVOLUȚIA ABSOLVENȚILOR CICLULUI DE LICENȚĂ, BUGETAȚI, PE RAMURI DE ȘTIINȚĂ (DOMENIU MEDICAL)

GRAFICUL 1.27 — EVOLUȚIA ABSOLVENȚILOR CICLULUI DE LICENȚĂ, CU TAXĂ, PE RAMURI DE ȘTIINȚĂ (DOMENIU MEDICAL)

Astfel, în privința ponderii absolvenților bugetați în rândul numărului total de absolvenți, în ultimii ani se constată o reducere a diferențelor dintre domenii datorată scăderii generale a numărului de absolvenți cu taxă. Totuși statul are o marjă foarte redusă de intervenție publică diferențiată în alocarea locurilor bugetate pe domenii, deoarece această alocare se realizează intern de către universități, statul distribuind cifra publică de școlarizare universităților, iar senatele acestora alocă numărul de locuri între domenii de studii.

Datele de mai jos prezintă o ordine a domeniilor de studii în funcție de ponderea absolvenților bugetați în numărul total de absolvenți ai domeniului respectiv, la ciclul de licență. Se poate observa că domeniile artistice, dar și cele tehnice, științele și matematica înregistrează procente mai mari ale absolvenților bugetați în comparație cu economia, științele sociale, psihologia, arhitectura sau medicina. Volumul cererii este mai mare în aceste domenii în raport cu numărul de locuri bugetate alocate prin mecanismele guvernamentale și instituționale (v. Anexa 1.1 privind ponderea absolvenților bugetați/taxă dintr-un anumit domeniu, față de numărul total al absolvenților bugetați/taxă)

TABELUL 1.4 — DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR 2014 PE DOMENII FUNDAMENTALE

	Taxă	Buget	Total
Sum of socio-uman	4.926	9.904	14.830
Sum of teatru	19	218	237
Sum of Interpretare muzicala	37	330	367
Sum of muzicala	21	145	166
Sum of tehnic - fără fizica-chimie	4.194	13.191	17.385
Sum of film	5	88	93
Sum of medicina	3.384	4.637	8.021
Sum of matematica	507	1.858	2.365
Sum of științe - fără fizica-chimie	435	1.614	2.049
Sum of arhitectura	182	237	419
Sum of agronomic	972	2.348	3.320
Sum of științe - fizica-chimie	201	1.179	1.380
Sum of psihologie	2.067	1.680	3.747
Sum of economie	5.848	6.613	12.461
Sum of arta	141	795	936
Sum of sport	798	1.114	1.912

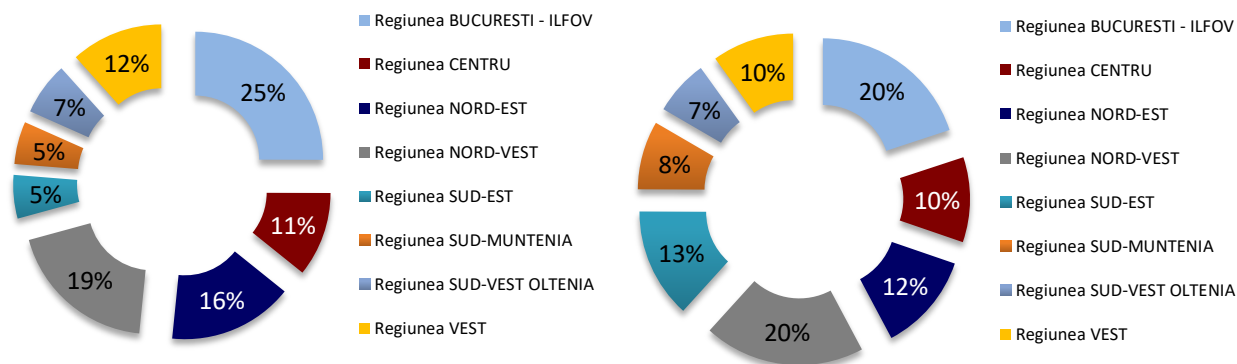
TABELUL 1.5 — DISTRIBUȚIA PE DOMENII FUNDAMENTALE ÎN ORDINEA DESCRESCĂTOARE A PONDERII ABSOLVENȚILOR BUGETAȚI

	Taxă	Buget
Sum of film	5,38%	94,62%
Sum of teatru	8,02%	91,98%
Sum of Interpretare muzicala	10,08%	89,92%
Sum of muzicala	12,65%	87,35%
Sum of științe - fizica-chimie	14,57%	85,43%
Sum of arta	15,06%	84,94%
Sum of științe - fără fizica-chimie	21,23%	78,77%
Sum of matematica	21,44%	78,56%
Sum of tehnic - fără fizica-chimie	24,12%	75,88%
Sum of agronomic	29,28%	70,72%
Sum of socio-uman	33,22%	66,78%
Sum of sport	41,74%	58,26%
Sum of medicina	42,19%	57,81%
Sum of arhitectura	43,44%	56,56%
Sum of economie	46,93%	53,07%
Sum of psihologie	55,16%	44,84%

1.3.2. Distribuția absolvenților de învățământ superior pe regiuni de dezvoltare

Distribuția absolvenților bugetați, respectiv cu taxă, pe regiuni de dezvoltare este prezentată în Graficul 1.28. Regiunea București-Ilfov are o pondere mai mare de absolvenți bugetați, comparativ cu ponderea absolvenților cu taxă. Pe de altă parte, Regiunea Sud-Est, deși are o cotă de numai 5% din totalul absolvenților bugetați, deține 13% din totalul absolvenților cu taxă.

GRAFICUL 1.28 — TOTAL ABSOLVENȚI BUGETAȚI (STÂNGA), RESPECTIV CU TAXĂ (DREAPTA), PE REGIUNI DE DEZVOLTARE

TABELUL 1.6 — DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR BUGETAȚI 2013 ȘI 2014, PE REGIUNI DE DEZVOLTARE ȘI PE O SELECȚIE DE DOMENII

din care:								
Regiunea	Total absolvenți	Tehnic	Matematica	Socio-uman	Agronomic	Medicina	Economie	Psihologie
Regiunea BUCURESTI - ILFOV	23.377	6.455	860	5.364	670	1.821	4.613	899
Regiunea CENTRU	9.695	3.019	391	2.272	512	1.372	1.212	324
Regiunea NORD-EST	14.651	4.682	596	2.629	906	1.383	1.556	577
Regiunea NORD-VEST	17.811	4.319	724	4.078	1.206	1.859	1.826	812
Regiunea SUD-EST	5.228	1.448	209	1.182	277	579	609	205
Regiunea SUD-MUNTENIA	5.205	1.751	228	1.263	103	43	1.001	271
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	6.141	1.589	276	1.572	365	694	975	64
Regiunea VEST	10.949	3.969	429	1.828	566	1.236	1.418	353
Bugetați	93.057	27.232	3.713	20.188	4.605	8.987	13.210	3.505

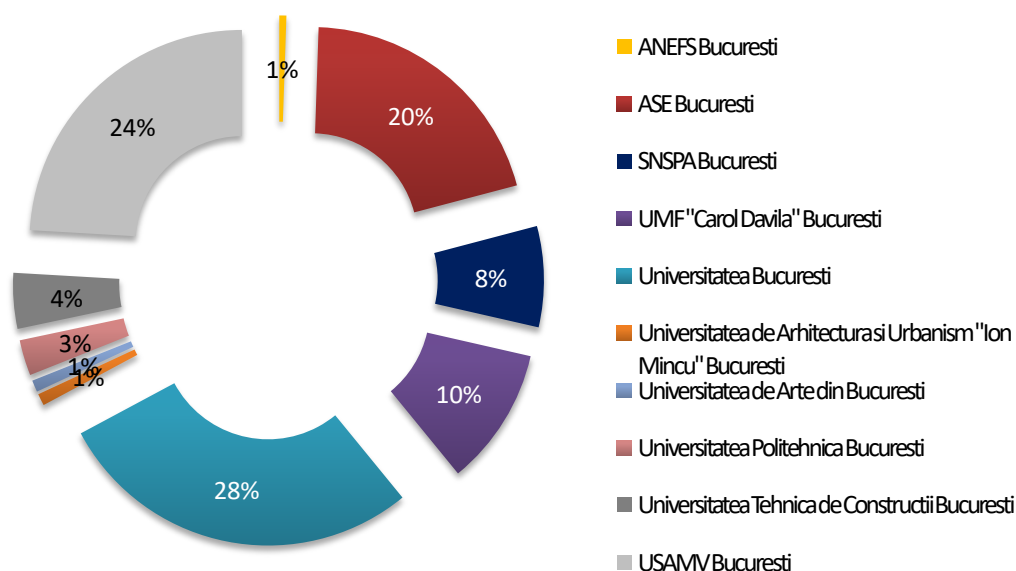
TABELUL 1.7 — DISTRIBUȚIA PONDERILOR ABSOLVENȚILOR BUGETAȚI 2014, PE REGIUNI DE DEZVOLTARE ȘI PE O SELECȚIE DE DOMENII

Regiunea	Total absolvenți	Tehnic	Matematica	Socio-uman	Agronomic	Medicina	Economie	Psihologie
Regiunea BUCURESTI - ILFOV	68,65%	68,66%	76,92%	67,11%	70,53%	60,98%	67,58%	56,36%
Regiunea CENTRU	66,32%	80,57%	80,29%	64,67%	64,32%	63,25%	48,69%	51,43%
Regiunea NORD-EST	68,00%	88,64%	81,64%	66,59%	72,60%	49,48%	53,78%	44,73%

Regiunea	Total absolvenți	Tehnic	Matematica	Socio-uman	Agronomic	Medicina	Economie	Psihologie
Regiunea NORD-VEST	63,45%	84,47%	76,21%	72,87%	62,78%	58,24%	43,86%	29,07%
Regiunea SUD-EST	43,95%	38,86%	86,01%	49,37%	75,89%	30,51%	32,38%	53,25%
Regiunea SUD-MUNTENIA	53,71%	67,58%	74,03%	54,87%	98,10%	13,78%	40,87%	31,29%
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	61,45%	77,44%	84,92%	58,29%	61,76%	83,11%	45,52%	21,62%
Regiunea VEST	64,93%	72,48%	66,61%	66,35%	71,37%	65,50%	49,07%	36,62%
Bugetați	63,42%	72,84%	77,27%	64,71%	68,03%	55,91%	51,33%	39,74%

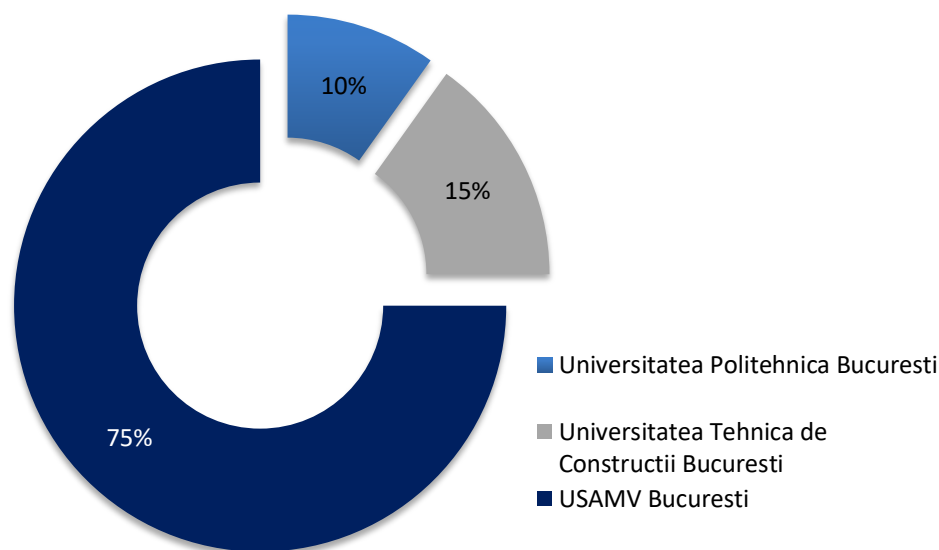
În Regiunea București, distribuția pe universități a absolvenților cu taxă este următoarea: Universitatea București, USAMV și ASE reprezintă peste 70% din numărul total al absolvenților cu taxă. La polul opus, Universitatea de Arhitectură "Ion Mincu" din București, Universitatea de Arte din București, Universitatea Politehnică din București și Universitatea Tehnică de Construcții din București înregistrează cele mai mici procente, cumulată sub 10% din totalul absolvenților cu taxă.

GRAFICUL 1.29 — DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR CU TAXĂ DIN 2013 ȘI 2014, PE UNIVERSITĂȚI DIN REGIUNEA BUCUREȘTI-ILFOV

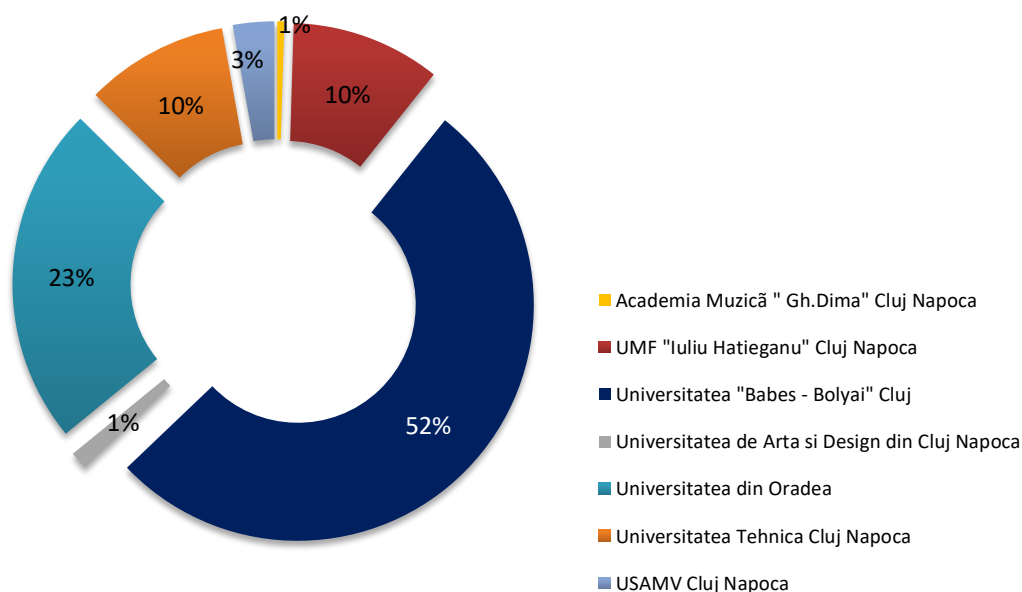
În domeniul tehnic, în regiunea București-Ilfov, numărul cel mai mare de absolvenți cu taxă provine de la Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară București

GRAFICUL 1.30 — DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR CU TAXĂ, REGIUNEA BUCUREȘTI-ILFOV, ÎN DOMENIUL TEHNIC, 2013-2014

În regiunea Nord-Vest, Universitatea Babeș-Bolyai și Universitatea din Oradea însumează cea mai mare pondere de absolvenți cu taxă din numărul total al acestora la nivel regional, 75%.

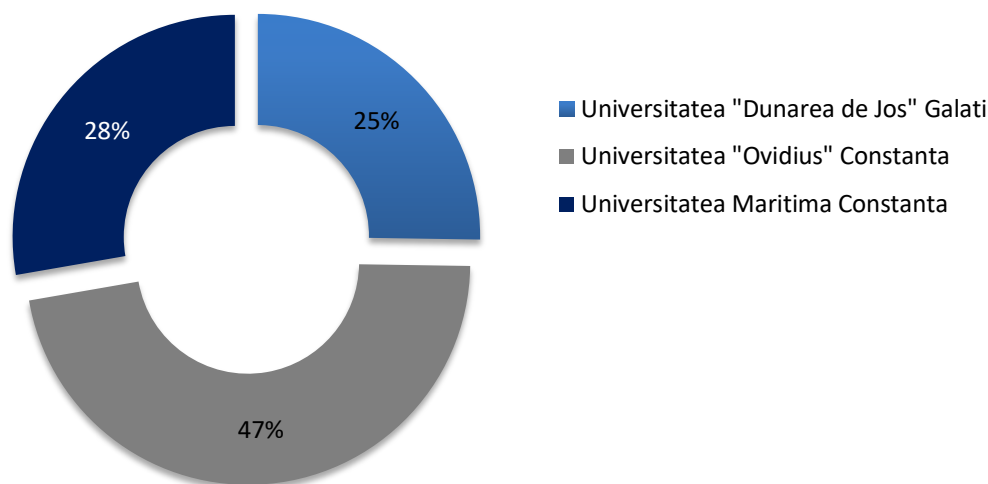
GRAFICUL 1.31 — DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR CU TAXĂ, REGIUNEA NORD-VEST, 2013-2014

În Regiunea Sud-Est, ponderea cea mai mare a absolvenților cu taxă este cea a absolvenților Universității Ovidius din Constanța. Regiunea Sud-Est se caracterizează prin cel mai scăzut procent al absolvenților bugetați

din țară ceea ce indică fie o susținere publică insuficientă a regiunii, fie o cerere mult mai mare de servicii educaționale în raport cu media națională.

GRAFICUL 1.32 — DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR CU TAXĂ, 2013-2014, REGIUNEA SUD-EST

Capacitatea instituțională a universităților este cel mai bine reflectată de ponderea absolvenților bugetați ai universității respective în numărul total de absolvenți la nivel național. Aceasta este și consecința modului de alocare a cifrei de școlarizare, care reflectă cel mai bine criteriul capacității instituționale. Nu este prin urmare de neașteptat că ponderea cea mai importantă a absolvenților bugetați o dețin Universitatea Babeș-Bolyai, Universitatea din București, urmate de Academia de Studii Economice sau Universitatea Politehnica din București. Pe de altă parte este interesant că nu este aceeași ordinea și în privința ponderii absolvenților cu taxă, ceea ce reflectă o capacitate diferită de atragere de studenți cu taxă în rândul universităților sau un grad diferit de atractivitate din punct de vedere al programei școlare și/sau dificultății parcurgerii perioadei de studii. Universitățile din Regiunea Sud-Est se remarcă printr-o pondere mult mai ridicată a absolvenților cu taxă, comparativ cu ponderea absolvenților bugetați. Acest fenomen poate avea mai multe explicații, plecând de la o cerere mai mare de servicii educaționale în raport cu numărul de locuri bugetate alocate în regiunea respectivă, până la un eventual cost de oportunitate mai scăzut (promovare și absolvire mai facile).

TABELUL 1.8 — UNIVERSITĂȚI ÎN ORDINEA DESCRESCĂTOARE A PONDERII ABSOLVENȚILOR BUGETAȚI DIN TOTAL ABSOLVENȚI BUGETAȚI (2013-2014)

Nr. crt.	Universitatea	% din total absolvenți bugetați (2013-2014)
1	Universitatea "Babeș - Bolyai" din Cluj Napoca	8,41%
2	Universitatea din București	7,21%
3	Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași	5,58%
4	ASE din București	5,42%
5	Universitatea Politehnica din București	5,10%
6	Universitatea din Craiova	5,10%
7	Universitatea Tehnica Cluj Napoca	4,27%
8	Universitatea "Transilvania" din Brașov	4,15%
9	Universitatea Tehnica "Gheorghe Asachi" din Iași	3,99%
10	Universitatea de Vest din Timișoara	3,59%
11	Universitatea din Oradea	3,25%
12	Universitatea Politehnica Timișoara	3,25%

Nr. crt.	Universitatea	% din total absolvenți bugetați (2013-2014)
13	Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați	3,09%
14	Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu	3,09%
15	Universitatea "Ovidius" din Constanța	2,28%
16	Universitatea din Pitești	2,24%
17	Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava	1,96%
18	Universitatea "Valahia" din Târgoviște	1,94%
19	USAMV din București	1,74%
20	UMF "Carol Davila" din București	1,62%
21	USAMV din Cluj Napoca	1,42%

TABELUL 1.9 — UNIVERSITĂȚI ÎN ORDINEA DESCRESCĂTOARE A PONDERII ABSOLVENȚILOR CU TAXĂ DIN TOTAL ABSOLVENȚI CU TAXĂ (2013-214)

Nr. crt.	Universitatea	% din total absolvenți cu taxă 2013-2014
1	Universitatea "Babeș - Bolyai" din Cluj Napoca	9,97%
2	Universitatea "Ovidius" din Constanța	5,84%
3	Universitatea din București	5,57%
4	Universitatea din Craiova	5,37%
5	Universitatea din Pitești	5,07%
6	USAMV din București	4,78%
7	Universitatea "Transilvania" din Brașov	4,70%
8	Universitatea din Oradea	4,45%
9	Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad	4,12%
10	ASE din București	4,04%
11	Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași	4,01%
12	Universitatea Maritimă din Constanța	3,44%
13	Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați	3,14%
14	Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava	3,06%
15	Universitatea "Petrol-Gaze" din Ploiești	2,79%
16	UMF "Gr. T. Popa" din Iași	2,60%
17	Universitatea de Vest din Timișoara	2,12%
18	UMF "Carol Davila" din București	2,09%
19	UMF "Iuliu Hațieganu" din Cluj Napoca	1,96%
20	Universitatea Tehnica din Cluj Napoca	1,87%
21	Universitatea din Bacău	1,77%
22	Universitatea "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu	1,57%
23	USAMV a Banatului din Timișoara	1,55%
24	SNSPA din București	1,52%

1.3.3. Eficiența internă a sistemului de învățământ superior. Analize pe cohorte

Rata de absolvire a ciclului de licență, ca raport între numărul absolvenților unui domeniu de studiu (unei instituții) și numărul de studenți înmatriculați în anul I ai aceleiași cohorte, respectiv raportul dintre numărul de absolvenți la ieșire și numărul de studenți la intrare, constituie un indicator de eficiență internă a sistemului de învățământ superior. Evoluția ratei de absolvire poate fi însă influențată și de factori externi,

precum criza economică din 2009, dar este în același timp o măsură a relevanței programelor de studii pentru obiectivele de dezvoltare personală ale studenților, precum și pentru necesarul de competențe și certificări pentru piața muncii.

Astfel, dacă în 2010 ratele de absolvire erau în jurul valorii de 60%, pentru majoritatea domeniilor de studii, efectele crizei economice din 2009 s-au resimțit puternic în anii următori, ponderea studenților care au ajuns să absolve învățământul superior scăzând până la 50%. Alte analize și studii confirmă această problemă recurentă a învățământului superior. Raportul anual privind starea sistemului de învățământ superior arată că valoarea scăzută a duratei medii de frecvență a învățământului superior (în medie, o persoană din grupa de vârstă 19-23 ani rămâne înmatriculată într-un program de studii pe o perioadă de numai 1,2 ani) relevă "o problemă structurală privind participarea fluctuantă a studenților la programele de studii universitare"¹³.

Pe domenii de studii, ratele de absolvire au fluctuat asemănător de-a lungul ultimilor 4 ani, sugerând un impact major al crizei economice asupra deciziei de continuare a studiilor. Astfel, de la procente de aproximativ 60%, rata de absolvire a scăzut în anii de criză la 50%, cu un puternic reviriment în ultimul an în cazul domeniilor economic și socio-uman, reviriment care s-ar putea confirma abia anul următor în cazul învățământului tehnic din cauza duratei mai lungi a studiilor de licență în acest domeniu.

TABELUL 1.10 — ANALIZA PE COHORTĂ A ABSOLVENȚILOR DE STUDII DE LICENȚĂ DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL TEHNIC

Anul universitar	Absolvenți	Studenți înmatriculați în anul 1 în urmă cu 4 ani	% studenți care au absolvit studiile
2014	17.385	34.586	50,27%
2013	20.003	39.773	50,29%
2012	21.463	42.867	50,07%
2011	19.547	37.786	51,73%
2010	22.941	37.354	61,42%

TABELUL 1.11 — ANALIZA PE COHORTĂ A ABSOLVENȚILOR DE STUDII DE LICENȚĂ DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL ECONOMIC

Anul universitar	Absolvenți	Studenți înmatriculați în anul 1 în urma cu 3 ani	% studenți care au absolvit studiile
2014	12.461	20.240	61,57%
2013	13.272	23.188	57,24%
2012	17.282	30.632	56,42%
2011	21.475	35.529	60,44%
2010	21.590	34.982	61,72%

TABELUL 1.12 — ANALIZA PE COHORTĂ A ABSOLVENȚILOR DE STUDII DE LICENȚĂ DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SOCIO-UMAN

Anul universitar	Absolvenți	Studenți înmatriculați în anul 1 în urma cu 3 ani	% studenți care au absolvit studiile
2014	14.830	23.757	62,42%
2013	16.368	31.378	52,16%
2012	19.977	38.841	51,43%
2011	19.382	35.748	54,22%
2010	20.515	33.988	60,36%

¹³ <https://www.edu.ro/sites/default/files/Raport%20Stare%20invatamant%20superior%202015.pdf> p. 20

I.3.3. Concluzii

1. În ultimii ani se constată o scădere accentuată a numărului de absolvenți ai ciclului de licență, influențată în primul rând de scăderea numărului de absolvenți cu taxă;
2. Dinamica absolvenților cu taxă a fost mult mai accentuată în ultimii 10 ani, cu o creștere puternică, la începutul perioadei, urmată de una de descreștere accentuată;
3. Spre deosebire, evoluția absolvenților bugetați este constantă în ultimii 10 ani; dacă controlăm efectul trecerii la ciclul Bologna vizibile în numărul de absolvenți din 2008, respectiv 2009 când au absolvit câte două cohorte (trecerea de la studii cu durată de 4 ani, la studii cu durată de 3 ani, în 2008, respectiv trecerea de la studii cu durată de 5 ani, la 4 ani în 2009), evoluția numărului absolvenților ciclului de licență bugetați variază foarte puțin în intervalul 45000 - 48000 de absolvenți/an;
4. Pe domenii de finanțare/ramuri de știință, în ultimii ani se constată o scădere puternică a absolvenților de învățământ economic și socio-uman, aceleași domenii cu o creștere foarte puternică a absolvenților cu taxă la începutul perioadei;
5. Finanțarea de la buget a ciclului de licență, și implicit aprobarea cifrei de școlarizare, trebuie să fie corelată cu cerințele privind dezvoltarea României și piața muncii, având în vedere necesitatea susținerii principiilor fundamentale privind accesul și șansele egale la educație, echitatea și eficiența furnizării serviciilor de pregătire și sprijin pentru studenți etc.;
6. Intervenția statului a asigurat, în ultimii 10 ani, fluxuri constante de absolvenți, independent de starea economiei, atât în perioada de creștere economică, cât și în timpul crizei;
7. În ultimii 10 ani, ponderea de finanțare publică a unor domenii a fost superioară celorlalte domenii, atât prin prisma ponderii absolvenților bugetați din acestea în numărul total de absolvenți bugetați, cât și ca raport între numărul de absolvenți bugetați și numărul total de absolvenți ai domeniilor respective. În privința ultimului indicator, domeniile artistice, dar și cele științifice înregistrează procente superioare de absolvenți bugetați față de domeniile sociale, economice sau medicină.

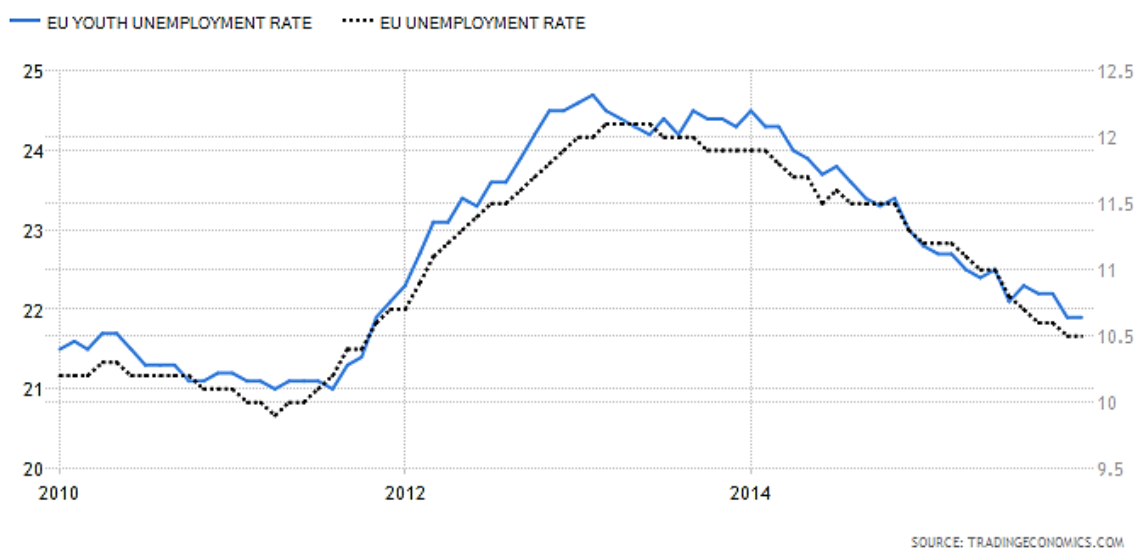
Capitolul II. Tendințe naționale și internaționale în analizele privind percepția studenților și integrarea absolvenților pe piața muncii

Dezvoltarea politicilor publice din domeniul învățământului universitar implică integrarea unor elemente specifice situației sociale și economice a studenților în vederea îmbunătățirii calității și accesului la servicii educaționale, dar și dezvoltarea unui cadru favorabil pentru crearea unei legături între piața muncii, programele de studiu și rezultatele educaționale ale studenților.

În acest context, cercetările realizate pe studenți cu privire la propriile condiții sociale și economice reprezintă un important punct de plecare pentru dezvoltarea și fundamentarea de politici care integrează mecanisme cu caracter echitabil. Este necesar ca aceste politici să fie centrate atât pe creșterea gradului de acces în învățământul superior, cât și pe reducerea fenomenului de abandon al studiilor, atât la nivel de licență, cât și la nivel de master sau doctorat.

Totuși politicile centrate pe acces educațional trebuie să fie susținute și de reglementări care să întărească relația între programele educaționale și mediul de afaceri/piața muncii. Un punct de plecare în dezvoltarea și implementarea de astfel de politici menite să sprijine integrarea tinerilor pe piața muncii îl reprezintă analiza studiilor care se bazează pe percepția absolvenților față de programele studiate și competențele pe care le-au dezvoltat pe perioada studiilor, dar și parcursul profesional al acestora. Un argument invocat de cercetătorii care consideră necesară adaptarea/modificarea sistemul universitar astfel încât acesta să reflecte schimbările survenite pe piața muncii sau să răspundă la cerințele angajatorilor este rata ridicată de șomaj în rândul tinerilor, comparativ cu media de la nivelul UE, spre exemplu¹⁴.

GRAFICUL 2.1 — EVOLUȚIA RATEI DE ȘOMAJ ÎN RÂNDUL TINERILOR LA NIVEL UE

¹⁴Pentru mai multe detalii, accesați:

http://www.heldrich.rutgers.edu/sites/default/files/products/uploads/Dimension_of_Labor_Market_Alignment.pdf

Acest capitol este dedicat prezentării principalelor rezultate ale studiilor care au analizat caracteristicile studenților din România și condițiile socio-economice ale acestora, dar și o serie de analize privind integrarea pe piața muncii a absolvenților universităților din România. Prima parte a capitolului se bazează pe concluziile rapoartelor studiului *Eurostudent V*¹⁵ și *Analiza situației socio-economice a studenților din România din perspectiva pieței muncii*¹⁶, accentul fiind pus pe dimensiunile legate de piața muncii. Al doilea subcapitol reprezintă o trecere în revistă a celor mai importante aspecte din raportul *Studenți, Absolvenți și Piața Muncii*.¹⁷ Acestea se referă la modelele de bune practici de la nivel internațional și național privind modalitățile prin care a fost studiată problema integrării absolvenților de studii universitare pe piața muncii. De asemenea în această secțiune sunt prezentate o serie de rezultate ale studiului național privind integrarea pe piața muncii a absolvenților din promoțiile 2010 și 2014, desfășurat în anul 2015.

II.1. Percepția studenților cu privire la propriile condiții socio-economice

Raportul Condiții sociale și economice ale vieții studenților din România (Eurostudent V 2012-2014, Sinteza raportului național) reprezintă rezultatul principal a celei de-a treia participare a României în cadrul proiectului Eurostudent. Acest proiect își propune o cartografiere a percepțiilor studenților, la nivel internațional, privind propriile poziții de natură socio-economică. Proiectul a reușit să reunească aproximativ 32 de state din Europa (la ultima ediție) și a presupus aplicarea în rândul studenților a unui chestionar bazat pe elemente standardizate, necesare pentru a colecta informații comparabile între state. Trebuie menționat faptul că pe lângă întrebările comune, statele participante aveau posibilitatea a propune seturi de întrebări particularizate, în funcție de specificul sistemului de învățământ.

Cercetarea a presupus implementarea unui chestionar on-line aplicat în rândul studenților de nivel ISCED 5, 6 și 7¹⁸, înscriși la toate formele de învățământ, din universitățile de stat sau private. În cadrul studiului au participat un număr de **2184 studenți**, dintre care 81,1% erau înscriși în ciclul de licență, iar 18,9% la ciclul de master. Trebuie menționat faptul că structura este apropiată de cea a populației studenților: 80% la licență și 20% la master. În continuare sunt prezentate principalele elemente care se regăsesc în raportul mai sus menționat, specifice situațiilor studenților din România, pe următoarele dimensiuni: profilul liceului; mediul socio-economic; locuirea; sursele financiare sau stagiile de mobilitatea de studiu.

O componentă importantă a raportului este legată de **profilul liceului pe care îl finalizează studenții** pentru a analiza traseul educațional al studenților cu scopul de a observa în ce măsură profilul liceului poate reprezenta un indicator pentru accesul la învățământ universitar. *“Principala cale de a ajunge la învățământul superior o reprezintă liceele teoretice care dau două treimi, 68,37%, din totalul studenților, deși la nivelul învățământului liceal reprezintă mai puțin de jumătate (49,32%). O ușoară creștere există și la anumite licee de tip vocațional de exemplu la liceele artistice, pedagogice sau teologice. Nu același lucru se poate afirma despre liceele cu profil industrial unde procentele scad simțitor: de la 27,49% în rândul elevilor de liceu (2012-*

¹⁵ Cercetarea implementată în România a fost asigurată de Institutul de Științe ale Educației și Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI), raport disponibil la: <http://www.ise.ro/wp-content/uploads/2016/02/eurostudent.pdf>

¹⁶ Raport realizat în cadrul proiectului „Politici bazate pe evidențe și impactul asupra pieței forței de muncă (INFO-HE)”, implementat de UEFISCDI – CNFIS în perioada 2014-2015, care se concentrează pe o analiză a datelor colectate în cadrul studiului Eurostudent, pe dimensiuni legate de integrarea pe piața muncii a studenților, disponibil la: <http://sapm.forhe.ro/wp-content/uploads/2015/06/Analiza-situatiei-socio-economice-a-studentilor-din-Rom%C3%A2nia-din-perspectiva-pieteii-muncii.pdf>

¹⁷ Raport realizat în cadrul proiectului „Politici bazate pe evidențe și impactul asupra pieței forței de muncă (INFO-HE)”, disponibil la: http://sapm.forhe.ro/wp-content/uploads/2016/04/SAPM_raport_centralizat-final.pdf

¹⁸ ISCED 5 se referă la educația terțiară de scurtă durată, nivelul 6 la studiile finalizate prin licență (bachelor) iar nivelul 7 este al studiilor de master. Cf. <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-2011-en.pdf>

2013) la 14,33% în rândul studenților. La fel și la liceele cu profil de servicii (economic și sanitar), de la 17,10% la 9,36%, deci cu 7 procente mai puțin ceea ce arată că aceste licee nu favorizează orientarea absolvenților spre facultate. Către domeniul universitar tehnic se îndreaptă cu predilecție absolvenții de licee real-teoretice dar și economice. În schimb absolvenții liceelor industriale care ajung în învățământul superior preferă în mai mare măsură studiile universitare umaniste” (Eurostudent V 2012-2014, Sinteza raportului național, p. 14).

Mediul familial de provenință reprezintă un factor important în succesul școlar al elevilor și implicit în accesul acestora la studii universitare. În raportul Eurostudent V, cercetătorii evidențiază o serie de elemente specifice mediului socio-economic din care provin studenții români relevante pentru parcursul educațional al acestora:

- „Cei mai mulți dintre părinții studenților au cel puțin studii medii, dar numai 33% dintre părinții studenților au studii superioare.
- Părinții studenților au, în general, un nivel mai ridicat de educație decât cel din întreaga populație, la nivelul grupei lor de vârstă.
- Nivelul de educație al părinților este un element esențial de evaluare a statutului social al acestora, de către copiii lor studenți” (Eurostudent V 2012-2014, Sinteza raportului național, p. 24).

„În acest context, cercetătorii consideră necesar ca sistemul de educație din România ca și în multe alte țări din Europa să caute soluții pentru a mării participarea la învățământul superior a tinerilor ai căror părinți nu au absolvit acest nivel de studii” (Eurostudent V 2012-2014, Sinteza raportului național, p. 46).

Spațiul de locuire este de asemenea o componentă importantă a vieții studenților, în condițiile în care facilitățile de care beneficiază studenții afectează productivitatea atât la școală, cât și la locul de muncă. Spre exemplu studenții cu situații financiare ridicate care locuiesc cu părinții, au dublu-avantaj în ceea ce privește aspectele financiare (nu trebuie să plătească chirie), fapt care nu îi determină să se angajeze, având posibilitatea să dedice mai mult timp studiilor. „Rezultatele studiului au evidențiat faptul ca cei mai mulți studenți, și anume 63,5% (procente cumulate), nu locuiesc cu părinții. Comparativ cu celelalte țări europene România se găsește într-o poziție intermediară. În Armenia, Georgia și Italia procentul studenților care locuiesc cu părinții este cel mai ridicat și urcă la peste 70%, în timp ce în Norvegia, Danemarca, Finlanda este cel mai scăzut: coboară sub 10%. Costul lunar al locuirii (în lei) pentru studenții care nu locuiesc cu părinții, a fost evaluat, avându-se în vedere atât cheltuielile plătite personal de studenți (din veniturile proprii), cât și cele plătite de părinți/partener sau alte persoane (din veniturile acestora). Astfel, costul lunar al locuirii, exceptând plata chiriei, variază în funcție de formele de locuire, înregistrând cele mai mari valori declarate de studenți (375 lei, respectiv 360 lei) în cazul locuirii cu partenerul/copiii și în cazul studenților care locuiesc singuri; locuirea în cămine studențești este cea mai puțin costisitoare modalitate, plățile declarate situându-se în jurul valorii de 90 lei” (Eurostudent V 2012-2014, Sinteza raportului național, p. 24).

TABELUL 2.1 — COSTUL LUNAR AL LOCUIRII PENTRU STUDENȚII CARE NU LOCUIESC CU PĂRINȚII (ÎN RON)

Forma de locuire	Plătite personal (din veniturile proprii) (media)	Plătite de părinți/partener/alte persoane (media)	Plăți totale (media)
Nu locuiesc cu părinții	71,19	105,45	176,6
Locuiesc singur	115,25	244,46	359,7
Locuiesc cu partenerul/copiii	171,51	203,63	375,1
Locuiesc cu alte persoane	86,54	142,17	228,7
Locuiesc în cămine studențești	24,27	66,36	90,6

Sursa: Raport: Condiții sociale și economice ale vieții studenților din România (Eurostudent V 2012-2014, Sinteza raportului național)

„Rezultatele sondajului arată că 26% dintre studenți locuiesc în cămine studențești; situația este mai accentuată pe măsură ce scade vârsta; Astfel, locuiesc în cămine studențești mai degrabă studenți din grupa de vârstă de până la 21 ani (31%) și din grupa 22-24 ani (29%) și cei care declară ca sursă principală din care obțin banii de care dispun o constituie veniturile publice (burse, indemnizații, alocații). Principala constatare a

cercetătorilor pe baza datelor obținute este că familia (fie că sunt luați în considerare părinții sau partenerii de viață ai studenților chestionați) reprezintă principala sursă de venituri a acestora. Din totalul răspunsurilor, veniturile a aproape două treimi dintre studenți provin de la familia acestora. Studenții care urmează un program de studii de nivel masteral și nu mai locuiesc cu părinții sunt singura categorie de studenți în cazul cărora familia nu deține majoritatea în rândul surselor de venit, doar 46% dintre respondenți indicând-o ca sursă de venituri” (Eurostudent V 2012-2014, Sinteza raportului național, p. 28).

Aspectele de natură financiară pot reprezenta factori explicativi atât pentru accesul în sistemul universitar, cât și pentru rezultatele studenților pe parcursul anilor de studiu. Astfel, rezultatele raportului arată faptul „că percepția studenților cu privire la propria situație financiară este una preponderent negativă. Faptul că persoanele care au răspuns la întrebare se declară mai degrabă nemulțumite de situația lor financiară nu reprezintă în sine o surpriză. Ceea ce este însă interesant este faptul că variația pe care răspunsurile la întrebare o au în funcție de diferite criterii independente (precum genul, ciclul de studii, situația locuirii, domeniul de studii și așa mai departe) este din nou foarte mică, adesea nesemnificativă statistic. Studenții tineri (cu vârsta până în 21 de ani), care nu locuiesc cu părinții, par să fie cei mai mulțumiți de situația lor financiară, însă, pe măsură ce vârsta respondenților crește nemulțumirea lor în privința situației financiare” (Eurostudent V 2012-2014, Sinteza raportului național, pp. 33-34)

Mobilitatea de studiu reprezintă o altă temă de interes, în condițiile în care angajatorii tind să pună accent pe experiența pe care au studenții la nivel internațional. Raportul arată faptul că în rândul studenților români această practică este în continuare scăzută. „Doar 7,2% dintre studenți au urmat temporar un program formal de studiu oferit de către o universitate din străinătate. În raport cu alte țări, România prezintă o situație nesatisfăcătoare găsindu-se în grupul ultimelor 5 țări cu cea mai redusă mobilitate. În frunte se află țările nordice dar și o țară din est, Republica Cehă. Dintre cei 93% care nu au fost niciodată înscriși la o universitate în afara țării, aproape 60% nici nu își propun în viitor acest lucru. Se constată totuși o creștere a interesului pentru studiul temporar în străinătate, luând în considerare că în anul 2010 procentul celor neinteresați depășea 70%. Principalele surse de finanțare a studiilor temporare în străinătate sunt bursele oferite de Uniunea Europeană (pentru 53% dintre respondenți) și susținerea din partea familiei/părinților/partenerului (pentru 28%). Un număr mic de studenți au avut asigurare financiară pentru studii din partea statului român prin burse sau împrumuturi speciale (8%) și doar foarte puțini au reușit să se auto-susțină prin economiile personale (6%), majoritatea fiind studenți de peste 30 de ani sau care au amânat un timp înscrierea la facultate” (Eurostudent V 2012-2014, Sinteza raportului național, p. 41-42).

Raportul Analiza situației socio-economice a studenților din România din perspectiva pieței muncii a fost conceput în vederea evidențierii unor caracteristici ale acestor persoane, necesare pentru integrarea lor în viitor pe piața forței de muncă. Analizele au fost efectuate pe baza datelor colectate în cadrul proiectului Eurostudent, utilizând răspunsurile valide din cadrul studiului. Chiar dacă ancheta Eurostudent nu are ca obiectiv principal studierea pieței forței de muncă sau integrarea studenților în aceasta, se consideră că unele dintre datele colectate sunt în mod deosebit relevante pentru problematica vizată de raportul mai sus menționat.

În cadrul secțiunii următoare sunt detaliate unele dintre aspectele centrale referitoare la încadrarea studenților români pe piața muncii. Se va urmări detalierea itemilor referitori la evaluarea șanselor de angajare, prezentarea itemilor referitori la motivele angajării în perioada studiilor, precum și percepția privind legătura dintre activitatea profesională și conținutul programului de studii urmat.

Evaluarea șanselor de angajare (la nivel național și internațional) după absolvirea programului de studii

TABELUL 2.2 — ȘANSELE DE ANGAJARE DUPĂ ABSOLVIREA PROGRAMULUI DE STUDII, LA NIVEL NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL

Național	Foarte mari	Mari	Indiferent	Mici	Foarte mici	Nu pot aprecia
Nr.	250	413	435	250	238	137
%	11,3	18,7	19,7	11,3	10,8	6,2
% valid	14,5	24	25,2	14,5	13,8	8
Internațional	Foarte mari	Mari	Indiferent	Mici	Foarte mici	Nu pot aprecia
Nr.	144	289	400	259	230	310
%	6,5	13,1	18,1	11,7	10,4	14
% valid	8,8	17,7	24,5	15,9	14,1	19

Sursa: Raport „Analiza situației socioeconomice a studenților din România din perspectiva pieței muncii”

Analiza respondenților din punctul de vedere evaluării șanselor de integrare pe piața muncii – la nivel național – ulterior absolvirii programului de studii în cadrul cărora sunt înmatriculați indică următoarea situație: 22% dintre respondenți consideră că au șanse mici și foarte mici, în timp ce 30% sunt de părere că șansele lor de a se integra pe piața muncii sunt mari și foarte mari. 20% sunt indiferenți, iar 6% declară că nu pot aprecia șansele lor de angajare. Trebuie notat că 22% dintre respondenți nu au optat pentru o variantă de răspuns pentru acest item. Situația generală se modifică atunci când sunt avute în vedere șansele de angajare la nivel internațional: doar 20% dintre respondenți consideră că au șanse mari sau foarte mari, în timp ce ponderea celor care se creditează cu șanse mici sau foarte mici rămâne tot în jurul valorii de 22%. Numărul celor care s-au declarat indiferenți este de 18% însă ponderea celor care nu pot aprecia șansele proprii de angajare crește la aproximativ 14%. 26% dintre respondenți au refuzat să ofere un răspuns pentru acest item.

Experiența în muncă anterioară începerii studiilor universitare

TABELUL 2.3 — EXPERIENȚA PE PIAȚA MUNCII A STUDENȚILOR

	Da, am lucrat cel puțin un an ȘI cel puțin 20 de ore pe săptămână	Da, am lucrat mai puțin de un an SAU mai puțin de 20 de ore pe săptămână	Nu
Nr.	364	198	1147
%	16,5	9	51,9
% valid	21,3	11,6	67,1

Sursa: Raport „Analiza situației socioeconomice a studenților din România din perspectiva pieței muncii”

Din punctul de vedere al experienței în muncă anterior începerii studiilor universitare aproximativ 52% dintre respondenți au declarat că nu au avut o astfel de experiență; 9% au o experiență de muncă limitată (mai puțin de un an sau normă mai mică de 20 de ore pe săptămână), iar 16% au o experiență mai mare de un an de zile. Rata de non-răspuns pentru acest item este de 23%.

Dificultăți financiare

TABELUL 2.4 — SITUAȚIA FINANCIARĂ A STUDENȚILOR

	Foarte serioase	2	3	4	Deloc
Nr.	200	366	483	272	114
%	9	16,5	21,8	12,3	5,2
% valid	13,9	25,5	33,7	19	7,9

Sursa: Raport „Analiza situației socioeconomice a studenților din România din perspectiva pieței muncii”

Situația financiară a respondenților indică o frecvență relativă mai mare pentru cei care au dificultăți din acest punct de vedere (aproximativ 25%), în timp ce ponderea celor care declară că nu întâmpină probleme

financiare este de numai 17%. Aproximativ 22% dintre respondenți au selectat o valoare intermediară a scalei de răspuns pentru acest item în timp ce 35% nu au furnizat informații referitoare la acest aspect.

Motivația încadrării în muncă în timpul studiilor

TABELUL 2.5 — MOTIVAȚIA ÎNCADRĂRII ÎN MUNCĂ ÎN TIMPUL STUDIILOR

Lucrez pentru a mă întreține	În totalitate	2	3	4	Deloc
Nr.	251	70	61	38	21
% valid	56,9	15,9	13,8	8,6	4,8
Lucrez pentru a-mi îmbunătăți condițiile de viață	În totalitate	2	3	4	Deloc
Nr.	222	109	55	23	14
% valid	52,5	25,8	13	5,4	3,3
Lucrez pentru a acumula experiență	În totalitate	2	3	4	Deloc
Nr.	228	66	49	34	30
% valid	56	16,2	12	8,4	7,4
Lucrez pentru că am timp liber la dispoziție	În totalitate	2	3	4	Deloc
Nr.	50	35	64	59	161
% valid	13,6	9,5	17,3	16	43,6

Sursa: Raport „Analiza situației socioeconomice a studenților din România din perspectiva pieței muncii”

În privința motivației pentru începerea unei slujbe în timpul perioadei de studii se observă că cei mai mulți dintre respondenții care lucrează în perioada studenției fac acest lucru pentru a se întreține sau pentru a își îmbunătăți condițiile de viață. Pe de altă parte, nevoia de a acumula experiență este și ea un motiv important pentru care studenții optează să înceapă un loc de muncă înainte de finalizarea studiilor. O pondere foarte redusă a respondenților declară că motivul care îi determină să înceapă o slujbă este acela al excesului de timp liber.

Legătura dintre activitatea profesională și conținutul programului de studii urmat

TABELUL 2.6 — PERCEPȚIA PRIVIND LEGĂTURA DINTRE ACTIVITATEA PROFESIONALĂ ȘI CONȚINUTUL PROGRAMULUI DE STUDII

	Foarte strânsă	2	3	4	Deloc strânsă
Nr.	156	72	66	39	121
%	7,1	3,3	3	1,8	5,5
% valid	34,4	15,9	14,5	8,6	26,7

Sursa: Raport „Analiza situației socioeconomice a studenților din România din perspectiva pieței muncii”

Un aspect interesant relevat de datele colectate prin intermediul chestionarului Eurostudent este percepția referitoare la legătura dintre activitatea profesională derulată de studenți și conținutul programului de studii urmat de către aceștia. Mai exact, dintre cei 454 de respondenți care au oferit informații referitoare la acest aspect, 228 consideră că relația dintre pregătirea academică și activitatea profesională este una strânsă sau foarte strânsă, în timp ce doar 160 cred că activitatea profesională este slab legată de programul de studii urmat, 66 de respondenți sunt indeciși cu privire la această legătură.

Ore lucrate pe parcursul unei săptămâni obișnuite la locul de muncă plătit

TABELUL 2.7 — TIMP PETRECUT LA LOCUL DE MUNCĂ

	19 ore	25 ore	35 ore	40 ore	50 ore
Nr.	113	74	32	148	90
%	5,1	3,3	1,4	6,7	4,1
% valid	24,7	16,2	7	32,4	19,7

Sursa: Raport „Analiza situației socioeconomice a studenților din România din perspectiva pieței muncii”

Din punctul de vedere al programului de lucru la locul de muncă mai mult de jumătate dintre cei care au o slujbă lucrează cel puțin 40 de ore pe săptămână, având practic o normă întreagă de muncă, 7% dintre respondenții cu loc de muncă declară că lucrează 35 de ore, iar aproximativ 41% lucrează cel mult 25 de ore pe săptămână.

Satisfacția și dorințele referitoare la volumul de timp petrecut pentru realizarea activităților legate de studiu și de la locul de muncă plătit

TABELUL 2.8 — SATISFACȚIA ȘI DORINȚELE REFERITOARE LA VOLUMUL DE TIMP

Timp dedicat activităților legate de studiu	Aș vrea mai puțin	2	3	4	Aș vrea mai mult
Nr.	60	108	413	330	447
%	2,7	4,9	18,7	14,9	20,2
% valid	4,4	8	30,4	24,3	32,9
Timp dedicat locului de muncă plătit	Aș vrea mai puțin	2	3	4	Aș vrea mai mult
Nr.	162	104	240	164	141
%	7,3	4,7	10,8	7,4	6,4
% valid	20	12,8	29,6	20,2	17,4
Volum total de muncă	Aș vrea mai puțin	2	3	4	Aș vrea mai mult
Nr.	65	91	348	266	257
%	2,9	4,1	15,7	12	11,6
% valid	6,3	8,9	33,9	25,9	25

Sursa: Raport „Analiza situației socioeconomice a studenților din România din perspectiva pieței muncii”

În privința percepției referitoare la volumul de timp alocat studiului și/sau locului de muncă, numărul respondenților ce indică faptul că ar dori mai mult timp pe care să îl poată alocă studiului este ceva mai mare decât cel al studenților care ar dori să alocă mai puțin timp acestei activități. În ansamblu, repartizarea respondenților sub aspectul satisfacției cu volumul total de muncă pe care îl derulează este una foarte disproporționată: aproximativ 52% dintre respondenți declară că ar dori mai mult timp pentru a își gestiona volumul total de muncă în timp ce doar 15% ar dori mai puțin timp.

II.2. Integrarea absolvenților pe piața muncii – studii de percepție

Următorul subcapitol reprezintă o sinteză a principalelor rezultate ale raportului *Studenti, absolvenți și piața muncii* realizat în cadrul proiectului “Politici bazate pe evidențe și impactul asupra pieței forței de muncă (INFO-HE)”. Raportul se bazează pe analiza datelor colectate în cadrul unui studiu implementat în cadrul proiectului mai sus menționat, care a presupus aplicarea la nivel național a unui chestionar on-line menit să colecteze date factuale și de percepție de la absolvenții universităților din România care au finalizat programele de studii în anii 2010 și 2014. Trebuie menționat că cercetarea se încadrează într-un studiu longitudinal, fapt care explică raportarea la rezultatele obținute în rundele anterioare ale studiului (care au vizat cohortele 2005 și 2009, respectiv 2006 și 2010).

Insertia profesională a absolvenților de învățământ superior este o temă care preocupă din ce în ce mai mult actorii instituționali implicați în domeniul educației universitare din Europa. Ratele relativ ridicate ale șomajului în rândul tinerilor înregistrate în majoritatea statelor europene, fac ca problema inserției profesionale a absolvenților să ocupe un loc important pe agenda politicilor în domeniul educației universitare. Există preocupări constante, fie ale universităților, fie ale guvernelor, fie ale unor organizații concentrate asupra cercetării în domeniul politicilor educaționale, de a colecta date statistice cu privire la parcursul profesional al absolvenților. Aceste preocupări variază de la demersuri comprehensive, în care participarea universităților este voluntară, prin care sunt colectate date statistice privind parcursul educațional pre și post universitar, opinii și aprecieri subiective legate de calitatea studiilor absolvite, precum și parcursul profesional cum este cazul Germaniei. În alte situații, demersurile de colectare de date sunt extrem de clar delimitate doar la anumite părți ale sistemului universitar și vizează exclusiv cuprinderea pe piața muncii a absolvenților. Acesta este cazul Franței, unde sunt analizate datele privind absolvenții acelor universități sau instituții educaționale de nivel terțiar care au ca misiune pregătirea profesională a absolvenților în vederea unei potențiale angajări viitoare.

Pentru început, au fost analizate astfel metodologiile, dar și tipul și natura rezultatelor din cadrul unor proiecte anterioare de la nivel național și internațional (chestionare, metodologii de aplicare studii de monitorizare, aplicații pentru contactare și pentru realizare de analiză a datelor etc.). Astfel, s-a urmărit o cartografiere a analizelor întreprinse în ideea decelării unor aspecte/tendențe comune, validate în cercetări anterioare și care ar putea fi replicate, pe bază sistemică, la nivel național, în cadrul actualului proiect. De asemenea, au fost avute în calcul scopurile, obiectivele acestor cercetări, grupurile țintă cărora li s-au adresat concluziile, precum și anvergura rezultatelor și concluziilor formulate. Au fost analizate în total patru studii internaționale, precum și șase studii naționale care au vizat populații de absolvenți de învățământ superior și modul de integrare a acestora pe piața muncii. Pe baza unei grile de analiză conținut s-a elaborat o serie inductivă de categorii vizând dimensiuni ale cercetărilor anterioare. De asemenea, au fost inventariate obiectivele studiilor anterioare, precum și populațiile de referință vizate.

TABELUL 2.9 — SINTEZĂ A PROIECTELOR/INIȚIATIVELOR INTERNAȚIONALE PREZENTATE

Cercetare	Destinations of Leavers from Higher Education – UK	Rata inserției profesionale a licențiaților - Franța	Proiectul de cooperare pentru studierea absolvenților (KOAB) - Germania	TRACKIT - Metastudiu Asociația Universităților Europene
Obiective	Urmărirea integrării absolvenților pe piața muncii sau alte tipuri de carieră alese de aceștia	Evaluarea calitativă a inserției profesionale a absolvenților programelor de studii din filiera "profesională"	Colectarea de date empirice privind parcursul profesional al absolvenților programelor de studii universitare	Sinteza instrumentelor de urmărire a parcursului profesional și/sau educațional al absolvenților de învățământ universitar din țările membre EUA.
Populația de referință	Absolvenții de studii universitare din 1994/1995 până în prezent	Absolvenții programelor de studii universitare de tip "profesional", începând cu promoția 2008	Absolvenți începând cu promoția 2007.	Cercetări/studii/analize la nivel național privind situația absolvenților de învățământ superior
Educație preuniversitară	✓		✓	
Motivația înscrierii la universitate			✓	
Motivația alegerii domeniului			✓	
Evaluarea calității programului de studii de referință			✓	
Alte studii universitare urmate	✓		✓	
Alte forme de educație și formare profesională	✓		✓	
Evaluarea serviciilor de orientare profesională	✓		✓	
Autoevaluarea competențelor	✓	✓	✓	
Necesitatea competențelor (profesionale și transversale)	✓	✓	✓	
Comportamentul din timpul studiilor, participarea la cursuri și stagii de practică			✓	
Utilitatea specializării dobândite	✓			
Utilitatea cursurilor pentru viața profesională	✓			
Strategii privind căutarea unui loc de muncă după absolvire	✓	✓	✓	
Cariera profesională	✓	✓	✓	
Date biografice	✓	✓	✓	
Evaluarea chestionarului			✓	

Sursa: Raport „Studenți, Absolvenți și Piața muncii”

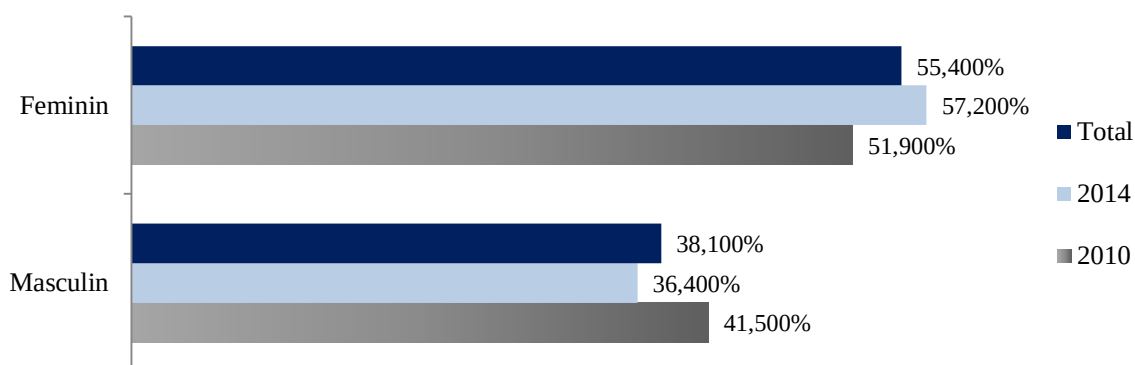
TABELUL 2.10 — SINTEZĂ A PROIECTELOR/INIȚIATIVELOR NAȚIONALE PREZENTATE

Cercetare	Absolvenți și piața muncii	Barometrul Calității Învățământului Superior din România	Adaptarea activă a educației universitare la cerințele pieței muncii	Sociolog pe piața muncii	Absolvenții recenti de învățământ superior și integrarea lor pe piața muncii	Observatorul Angajabilității Absolvenților de Studii Universitare din Cadrul SNSPA
Obiective	Evaluarea integrării absolvenților pe piața muncii sau alte tipuri de carieră alese de aceștia	Evaluarea percepției calității sistemului de învățământ superior din România	Corelarea ofertei educaționale din patru domenii pilot cu cerințele de angajare și profilurile ocupaționale	Identificarea traiectoriilor profesionale ale absolvenților de sociologie din perioada 1990-2008	Urmărirea traiectoriilor pe care absolvenții le au pe piața muncii (evaluarea modului de valorificare a competențelor dobândite)	Identificarea parcursului profesional și a inserției în câmpul muncii a absolvenților de studii universitare din SNSPA
Populația de referință	Absolvenții de studii de licență din promoțiile 2005, 2009 respectiv 2006, 2010	Studentii și cadrele didactice din sistemul de învățământ superior din anii 2009, 2010, 2011	Absolvenți recenti de învățământ superior din patru domenii de studii universitare de licență: drept, IT, științele comunicării, inginerie mecanică	Absolvenții de programe de studii în domeniul sociologie din perioada 1990 - 2008	Absolvenți de studii universitare de licență din perioada 2004 - 2008	Absolvenții de studii universitare de licență din 2008
Educație preuniversitară	✓					
Motivația înscrierii la universitate			✓			
Motivația alegerii domeniului			✓			
Evaluarea calității programului de studii de referință	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Alte studii universitare urmate	✓			✓	✓	
Alte forme de educație și formare profesională	✓			✓	✓	
Evaluarea serviciilor de orientare profesională	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Autoevaluarea competențelor	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Necesitatea competențelor (profesionale și transversale)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Comportamentul din timpul studiilor, participarea la cursuri și stagii de practică		✓		✓		
Utilitatea specializării dobândite		✓		✓	✓	
Utilitatea cursurilor pentru viața profesională		✓		✓	✓	
Strategii privind căutarea unui loc de muncă după absolvire	✓			✓	✓	
Cariera profesională	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Date biografice	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Evaluarea chestionarului	✓					

Sursa: Raport „Studenti, Absolvenți și Piața muncii”

În anul 2015 a fost implementată o cercetare la nivel național care a avut ca principal obiectiv studierea parcursului profesional ulterior finalizării programului de studii pentru populația de absolvenți ai promoțiilor 2010 și 2014. Astfel, prin utilizarea anchetei sociologice au fost colectate date factuale și de percepție de la absolvenții universităților publice și particulare din România. Persoanele care au acceptat să răspundă complet sau parțial chestionarului au următoarele caracteristici socio-demografice: femeile sunt mai numeroase, indiferent de anul absolvirii; vârsta medie indică faptul că există un număr semnificativ de persoane cu o tranziție întârziată de la nivelul secundar al sistemului educațional la nivelul universitar; există diferențe semnificative între profilurile liceelor absolvite între absolvenții celor două promoții analizate; cei mai mulți dintre absolvenți provin din familii în care nivelul cel mai înalt de educație absolvit de părinți este cel secundar, al liceului sau școlii profesionale.

GRAFICUL 2.2 — DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR (PROMOȚIILE 2010 ȘI 2014) PE GENURI ȘI PROMOȚIE¹⁹

Sursa: Raport „Studenti, Absolvenți și Piața muncii”

Femeile dețin majoritatea atât în ceea ce privește populația care a completat chestionarul (55,4%), cât și în ceea ce privește fiecare promoție de absolvenți în parte. Decalajul între femei și bărbați este evident, iar tendința este una de creștere a ponderii absolventelor în defavoarea bărbaților. Datele sunt coerente cu alte analize și rapoarte privind populația absolvenților nivelului universitar și confirmă accentuarea decalajului dintre femei și bărbați în ceea ce privește accesul la educația universitară.

TABELUL 2.11 — DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR (PROMOȚIILE 2010 ȘI 2014) PE GRUPE DE VÂRSTE ȘI PROMOȚIE

Vârsta	Anul Absolvirii		TOTAL
	2010	2014	
sub 23 de ani	-	22,9%	16,6%
23 - 25 de ani	-	37,8%	27,0%
26 - 28 de ani	28,9%	13,8%	17,9%
28 - 30 de ani	39,5%	5,1%	15,0%
31 - 35 de ani	8,2%	4,5%	5,4%
peste 35 de ani	16,4%	9,3%	11,4%

Sursa: Raport „Studenti, Absolvenți și Piața muncii”

Vârsta medie a absolvenților și absolventelor care au răspuns la întrebările chestionarului este de 25 de ani, evident mai ridicată în cazul promoției 2010 (28 de ani) decât în cazul promoției 2014 (25 de ani).

Cei mai mulți dintre absolvenții și absolventele care au completat chestionarul provin din licee cu profil teoretic – real. Această situație este similară indiferent de anul absolvirii, diferența dintre absolvenții din

¹⁹ Valorile reprezintă frecvențe procentuale ale variantelor valide de răspuns. Diferența până la 100% o reprezintă cazurile în care persoanele nu au completat niciun răspuns la această întrebare sau au abandonat completarea chestionarului înainte de aceasta.

anul 2010 și cei din anul 2014 fiind foarte mică. Există însă două diferențe semnificative între cele două promoții: persoanele care au absolvit în anul 2010 și proveneau din licee cu profil tehnologic/industrial (proporție de 22,3%) și din licee cu profil teoretic uman (proporție de 15,8%). Prin comparație proporția absolvenților din anul 2014 care provin din licee cu aceste profile a scăzut semnificativ pentru tehnologic/industrial (proporție de 13,6%) și a crescut pentru teoretic uman (proporție de 19,2%).

TABELUL 2.12 — DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR (PROMOȚIILE 2010 ȘI 2014) PE PROFIL LICEU ABSOLVIT ȘI PROMOȚIE

Profilul liceului absolvit	Anul Absolvirii		TOTAL
	2010	2014	
Teoretic – uman	15,8%	19,2%	18,1%
Teoretic – real	31,7%	32,2%	32,4%
Teoretic – științe ale naturii	8,0%	10,3%	9,6%
Tehnologic / Industrial	22,3%	13,6%	16,2%
Economic	8,1%	12,2%	10,7%
Artistic	2,1%	1,6%	1,8%
Sportiv	0,6%	1,2%	1,0%
Teologic	0,7%	1,4%	1,3%
Pedagogic	3,2%	2,2%	2,4%
Militar	1,7%	0,9%	1,1%
Agricol	2,6%	1,2%	1,5%
Altul	1,5%	1,4%	1,4%

Sursa: Raport „Studenți, Absolvenți și Piața muncii”

II.2.1. Tranziția de la studii la viața profesională

Strategiile pentru căutarea unui loc de muncă cunosc unele evoluții în perioada studiată (2005-2014). În timp ce rolul familiei, prietenilor și cunoștințelor, adică al rețelelor informale, scade, crește rolul rețelelor sociale online. Pe termen lung se observă de asemenea o scădere a ponderii celor care lucrează la același angajator ca înainte de absolvire, de obicei persoane deja integrate pe piața muncii care urmăresc să obțină o diplomă (locuri de muncă care necesită în primul rând o certificare formală și mai puțin competențe tehnice specifice);

TABELUL 2.13 — STRATEGII DE CĂUTARE A UNUI LOC DE MUNCĂ DUPĂ ABSOLVIRE, PE PROMOȚIE

Întrebare cu răspunsuri multiple, N = nr. de răspunsuri	N	2010 % din nr răspunsuri	N	2014 % din nr răspunsuri	Tendință
Am depus cerere de angajare pentru un loc de muncă vacant	374	16,00%	867	15,80%	↔
Am contactat angajatorii din proprie inițiativă	277	11,80%	555	10,10%	↓
Am fost contactat de un angajator	150	6,40%	431	7,90%	↑
Cu ajutorul familiei, prietenilor sau cunoștințelor	299	12,80%	633	11,60%	↓
Prin intermediul agențiilor publice de plasament (ANOFM)	76	3,30%	156	2,80%	↔
Prin intermediul agențiilor private de recrutare	106	4,50%	248	4,50%	↔
Prin intermediul ISJ (examen, concurs)	96	4,10%	182	3,30%	↔
Prin intermediul universității	31	1,30%	94	1,70%	↔
Prin intermediul rețelelor sociale online	109	4,70%	397	7,30%	↑
prin intermediul grupurilor de discuții și al listelor de email de pe internet	46	2,00%	145	2,60%	↔
Prin intermediul presei scrise	146	6,20%	296	5,40%	↔
Prin intermediul portalurilor de muncă online	325	13,90%	727	13,30%	↔
Prin intermediul târgurilor de locuri de muncă	136	5,80%	340	6,20%	↔
Lucrez pentru afacerea de familie	18	0,80%	38	0,70%	↔
Mi-am deschis propria afacere	27	1,20%	63	1,20%	↔
Lucrez la același angajator ca înainte de absolvire	89	3,80%	213	3,90%	↔
Prin repartizarea în urma examenului de rezidențiat	7	0,30%	28	0,50%	↔

Întrebare cu răspunsuri multiple, N = nr. de răspunsuri	N	2010 % din nr răspunsuri	N	2014 % din nr răspunsuri	Tendință
(doar pentru medicină)					
Altă situație	26	1,10%	62	1,10%	↔
	2.338	100%	5.475	100%	

Sursa: Raport „Studenți, Absolvenți și Piața muncii”, ultimul val al anchetei, rezultate prezentate diferențiat pentru absolvenții anului 2010, respectiv 2014.

În privința momentului în care absolvenții au început căutarea unui loc de muncă, există diferențe în funcție de domeniul fundamental al absolvenților. Astfel, în timp ce în științele sociale, dar și matematică și științe ale naturii căutările încep în egală măsură înainte de absolvire pentru unii absolvenți, ca și după absolvire pentru alții, în științele biologice și biomedicale avem un *pattern* complet diferit în care majoritatea absolvenților își pun problema căutării unui loc de muncă după absolvire. Acest lucru sugerează că absolvirea în sine, examenul final este o provocare importantă în acest domeniu, în timp ce, pentru ceilalți, absolvirea este mai degrabă un proces continuu, incremental, apropierea de finalul studiilor fiind deja o certitudine a absolvirii. De asemenea științele sociale sunt și cele asociate într-o măsură mai mare cu locurile de muncă sau profesiile credențialiste, cele pentru care certificarea are un rol mai mare decât anumite competențe specifice. Matematica și științele naturii relevă o distribuție similară științelor sociale. Astfel, putem observa că absolvenții acestor două domenii sunt și cei care declară mai puțin că sunt angajați în domenii specifice programelor de licență absolvite, dar în același timp sunt și cei care își continuă în cea mai mare parte studiile prin programe de master. Este astfel posibil ca pentru o parte importantă a absolvenților acestor domenii primul loc de muncă după absolvire să fi fost în continuare unul temporar, eventual început încă din perioada studiilor de licență și continuat pe perioada studiilor masterale.

TABELUL 2.14 — MOMENTUL CĂUTĂRII UNUI LOC DE MUNCĂ FAȚĂ DE ABSOLVIRE

Când ați început să căutați un loc de muncă?	Încă dinainte de absolvire		În perioada absolvirii		După absolvire		Nu am căutat un loc de muncă după absolvirea programului de licență	
	% valid	N	% valid	N	% valid	N	% valid	N
Matematica și științe ale naturii	37.5%	170	9.3%	42	34.0%	154	19.2%	87
Științe ingineresti	35.2%	553	11.1%	174	37.1%	583	16.6%	261
Științe biologice și biomedicale	28.9%	65	9.8%	22	42.2%	95	19.1%	43
Științe sociale	36.2%	607	7.4%	124	36.5%	611	19.9%	333
Științe umaniste și arte	34.4%	142	8.7%	36	38.0%	157	18.9%	78
Știința sportului	33.3%	20	16.7%	10	38.3%	23	11.7%	7

Sursa: Raport „Studenți, Absolvenți și Piața muncii”

În privința situației absolvenților pe piața muncii la 6 luni de la absolvire, datele sunt de asemenea diferite în funcție de domeniul fundamental. Astfel, în științele sociale doar 19,50% dintre absolvenți declară că sunt angajați într-un domeniu corespunzător programului de licență (cel mai mic procent din rândul domeniilor de studii), în timp ce în științele biologice și biomedicale 41,50% declară acest lucru. Pe de altă parte, un procent important, cel mai mare din rândul domeniilor de studii, respectiv aproape 17% dintre absolvenții de științe sociale declară că și-au continuat activitatea la locul de muncă deja deținut (față de numai 7% în științe biomedicale), ceea ce arată că o parte semnificativă a acestor absolvenți erau deja integrați pe piața muncii și aveau mai degrabă nevoie de certificare decât de acces. Nu în ultimul rând, aproape 26% dintre absolvenții de licență în științele sociale își continuă studiile prin programe de master sau post-universitare, în timp ce mai puțin de 16% din științele biomedicale fac acest lucru. De asemenea, 29% dintre absolvenții de matematică și științele naturii își continuă studiile, ceea ce poate explica procentul relativ scăzut al absolvenților din acest domeniu care declară că erau angajați într-un domeniu specific programului de licență absolvit.

TABELUL 2.15 — SITUAȚIA ÎN PRIMELE 6 LUNI DE LA ABSOLVIRE, PE DOMENIU FUNDAMENTAL DE STUDII

Situația în primele 6 luni de la absolvire	Domeniul fundamental de studii							
		Matemati ca și științe ale naturii	Inginerie	Bio- medicale	Științe sociale	Umaniste și arte	Sport	Total
Angajat într-un domeniu corespunzător programului de licență	N	146	656	129	482	147	19	1579
	% în DF	21,40%	28,50%	41,50%	19,50%	23,00%	20,40%	
Angajat în alt domeniu	N	87	312	16	342	87	12	856
	% în DF	12,80%	13,60%	5,10%	13,80%	13,60%	12,90%	
Continuat activitatea la serviciul deja deținut	N	95	304	23	418	67	14	921
	% în DF	14,00%	13,20%	7,40%	16,90%	10,50%	15,10%	
Mi-am deschis propria afacere	N	14	67	11	52	14	1	159
	% în DF	2,10%	2,90%	3,50%	2,10%	2,20%	1,10%	
Efectuat stagiul de practică	N	15	51	11	75	13	2	167
	% în DF	2,20%	2,20%	3,50%	3,00%	2,00%	2,20%	
Am început să lucrez ca voluntar	N	26	38	16	92	29	6	207
	% în DF	3,80%	1,70%	5,10%	3,70%	4,50%	6,50%	
Înscriere la cursuri de master sau post-universitare	N	199	572	49	641	180	26	1667
	% în DF	29,20%	24,90%	15,80%	25,90%	28,20%	28,00%	
Înscriere la o altă facultate	N	10	30	4	55	20	0	119
	% în DF	1,50%	1,30%	1,30%	2,20%	3,10%	0,00%	
Am intrat în concediu de creștere copil	N	5	17	7	32	8	0	69
	% în DF	0,70%	0,70%	2,30%	1,30%	1,30%	0,00%	
Am fost casnic(ă)	N	11	28	7	41	7	1	95
	% în DF	1,60%	1,20%	2,30%	1,70%	1,10%	1,10%	
Am căutat loc de muncă fără a reuși să mă angajez	N	51	169	25	176	42	8	471
	% în DF	7,50%	7,40%	8,00%	7,10%	6,60%	8,60%	

Sursa: Raport „Studenti, Absolvenți și Piața muncii”

În ceea ce privește numărul mediu de luni până la găsirea unui loc de muncă, se pot observa diferențe între 2010 și 2014 pentru aproape toate domeniile de studii. Astfel în 2010, an caracterizat de criza economică, numărul mediu de luni până la găsirea unui loc de muncă după absolvire este mai mare la toate domeniile, cu excepția științelor sociale. Domeniul de studiu al științelor sociale este sigurul în care numărul de luni de căutare a unui loc de muncă a cunoscut o dinamică pozitivă în 2014 comparativ cu 2010. Acest lucru arată o posibilă saturare a pieței și o creștere a cererii în raport cu oferta de forță de muncă.

TABELUL 2.16 — NUMĂRUL MEDIU DE LUNI PÂNĂ LA GĂSIREA UNUI LOC DE MUNCĂ, PE AN DE ABSOLVIRE ȘI RAMURI DE ȘTIINȚĂ

Timp de câte luni ați căutat primul loc de muncă?	Anul absolvirii			
	2010		2014	
	Media	Răspunsuri valide	Media	Răspunsuri valide
Ramura de știință:				
Matematică	5,32	50	3,64	92
Științele pământului și atmosferei	-	-	6,31	49
Inginerie civilă	5,41	44	4,16	64
Inginerie electrică, electronică și telecomunicații	5,10	59	3,89	93
Ingineria transporturilor	-	-	3,19	32
Ingineria resurselor vegetale și animale	6,24	59	4,61	165
Ingineria sistemelor, calculatoare și tehnologia informației	3,68	63	2,70	84
Inginerie mecanică, mecatronică, inginerie industrială și management	5,81	136	4,33	261
Medicină	-	-	3,35	43

Timp de câte luni ați căutat primul loc de muncă?	Anul absolvirii			
	2010		2014	
	Media	Răspunsuri valide	Media	Răspunsuri valide
Științe juridice	-	-	5,61	114
Științe administrative	-	-	5,06	32
Științe economice	4,66	172	4,15	482
Psihologie și științe comportamentale	4,04	51	4,48	92
Filologie	3,42	36	3,48	77
Arte	-	-	5,42	33
Științele sportului și educație fizică	-	-	4,71	31

Sunt prezentate doar acele ramuri de știință pentru care au fost cel puțin 30 de răspunsuri valide; Sursa: Raport „Studenți, Absolvenți și Piața muncii”

Veniturile medii pe ramuri de știință confirmă tendința care ne arată o absorbție mai rapidă pe piața muncii a absolvenților anumitor ramuri de știință și implicit o cerere de forță de muncă mai mare în raport cu oferta. Astfel, absolvenții de licență din domeniul ingineriei sistemelor, calculatoare și tehnologia informației declară și cele mai mari venituri medii, semnificativ mai mari decât cele declarate de absolvenții altor domenii de studii, atât în cazul datelor agregate pentru 2010 și 2014, cât și în cazul datelor specifice absolvenților anului 2014. Venituri medii semnificativ mai mici se regăsesc în rândul absolvenților de psihologie, științe ale comunicării, filologie, în general cele care sunt mai puțin asociate cu matematica și tehnologia. În general, absolvenții de inginerie raportează venituri medii lunare mai mari decât media ramurilor de știință (calculată luând în considerare doar acele ramuri de știință în care se regăsesc cel puțin 30 de cazuri care au răspuns la această întrebare). De asemenea venituri mai mari decât media mai raportează și absolvenții de matematică, precum și cei de medicină (inclusiv veterinară).

TABELUL 2.17 — VENITUL MEDIU LA PRIMUL LOC DE MUNCĂ PENTRU ABSOLVENȚII ANULUI 2014, PE RAMURI DE ȘTIINȚĂ

Ramura de știință	Media	Valid N
Matematică	1.471,37	82
Științele pământului și atmosferei	1.287,64	33
Inginerie civilă	1.180,54	57
Inginerie electrică, electronică și telecomunicații	1.545,94	72
Ingineria transporturilor	1.414,67	30
Ingineria resurselor vegetale și animale	1.480,88	121
Ingineria sistemelor, calculatoare și tehnologia informației	2.166,39	71
Inginerie mecanică, mecatronică, inginerie industrială și management	1.422,00	207
Medicină	1.232,55	44
Științe juridice	1.185,81	81
Științe ale comunicării	992,73	33
Științe economice	1.283,00	399
Psihologie și științe comportamentale	1.010,91	87
Filologie	1.031,53	70

Sunt prezentate doar acele ramuri de știință pentru care au fost cel puțin 30 de răspunsuri valide; Sursa: Raport „Studenți, Absolvenți și Piața muncii”

II.2.2. Inserția socio-profesională a absolvenților. Tendințe pe termen mediu și lung

În cadrul acestei secțiuni, sunt prezentate rezultatele obținute în urma prelucrării primare a datelor empirice colectate de la nivelul unui eșantion compus din absolvenți de învățământ superior, care și-au obținut diploma de licență în anul 2010. Analiza este centrată asupra răspunsurilor oferite de către această cohortă de absolvenți deoarece 5 ani poate fi considerată o perioadă de timp relevantă pentru realizarea de analize consistente asupra evoluției în timp a absolvenților pe piața muncii.

La nivelul general al eșantionului, nu exista nicio diferență semnificativă statistic între bărbați și femei în ceea ce privește deținerea simultană a mai multor locuri de muncă. Într-un interval de timp de patru ani de zile, undeva în jurul a 60% dintre absolvenții de învățământ superior au schimbat cel puțin două locuri de muncă, fie trecând dintr-un domeniu de activitate în altul, fie dintr-un tip de muncă în altul.

Cea mai ridicată stabilitate în ceea ce privește vechimea la locul de muncă se poate observa în cazul sectorului public, unde scorul mediu calculat la nivelul răspunsurilor oferite de absolvenți este de aproape cinci ani de zile. Dacă însă ne vom raporta la scorurile modale (disponibile în paranteză) vom constata că, indiferent de sector, cei mai mulți dintre absolvenți au o vechime de doi ani de zile (vezi Tabelul 2.18).

TABELUL 2.18 — VECHEIMEA MEDIE ÎN ANI LA ACTUALUL LOC DE MUNCĂ, PE FORMĂ DE PROPRIETATE A ANGAJATORULUI

Forma de proprietate	Sectorul Public	Sectorul Privat	Mixt	Sectorul Nonprofit
Vechime	4,8 (2,0)	2,8 (2,0)	3,1 (2,0)	2,7 (2,0)

Anul absolvirii = 2010; Sursa: Raport „Studenți, Absolvenți și Piața muncii”

Cei mai mulți dintre absolvenții de învățământ superior, indiferent de domeniul fundamental de studii în care au diploma de licență, au o vechime de doi ani de zile în locul de muncă actual, cu excepția științelor umaniste, artelor și sportului (unde valoarea modală este de un an);

TABELUL 2.19 — VECHEIMEA MEDIE ÎN ANI LA ACTUALUL LOC DE MUNCĂ, PE DOMENIU FUNDAMENTAL DE STUDII

	Domeniul fundamental de studii					
	Matematica și științe ale naturii	Științe ingineresti	Științe biologice și biomedicale	Științe sociale	Științe umaniste și arte	Știința sportului
Vechime	2,8 (2,0)	3,3 (2,0)	3,0 (2,0)	3,2 (2,0)	3,5 (1,0)	6,0 (1,0)

Anul absolvirii = 2010 Sursa: Raport „Studenți, Absolvenți și Piața muncii”

Cei mai mulți dintre respondenți, indiferent de forma de proprietate a organizației în care lucrează, au declarat că dețin contract de muncă pe durată nedeterminată. La nivelul datelor, se poate totuși observa faptul că există o pondere semnificativ mai mare de persoane care lucrează cu contract pe perioadă determinată în sectorul non-profit (23%), comparativ cu sectorul privat (9%) (vezi Tabelul 2.20).

TABELUL 2.20 — TIPUL DE CONTRACT DE MUNCĂ CEL MAI FRECVENT, PE FORMĂ DE PROPRIETATE A ANGAJATORULUI

Tipului contractului de munca deținut în prezent	Forma de proprietate			
	Sectorul public	Sectorul privat	Mixt	Sectorul nonprofit
Pe durată nedeterminată	78%	81%	85%	65%
Cu durată determinată	20%	9%	11%	23%
Cu durată determinată pe perioada rezidențiatului	0%	0%	0%	0%
Fără contract	1%	1%	0%	4%
Nu se aplică, sunt liber profesionist	0%	2%	4%	0%
Nu se aplică, am propria mea afacere (inclusiv PFA)	0%	6%	0%	4%
Altă formă de contract	1%	1%	0%	4%

Anul absolvirii = 2010; Sursa: Raport „Studenți, Absolvenți și Piața muncii”

Indiferent de domeniul de studiu în care și-au obținut diploma de licență în 2010, cei mai mulți dintre respondenți au declarat că dețin contract pe perioadă nedeterminată. Totuși, există câteva diferențe de-a lungul domeniilor care merită subliniate. În primul rând, trebuie semnalat că ponderea celor care au contract de muncă pe perioadă nedeterminată este semnificativ mai mare în cazul celor cu pregătire în domeniul științei sportului, matematicii, științelor naturii și științelor sociale, comparativ cu științele umaniste și artele. În al doilea rând, semnificativ mai mulți respondenți cu diploma în domeniul științelor biologice au propria afacere (12%) comparativ cu celelalte domenii. În al treilea rând, o pondere semnificativ mai mare de absolvenți în domeniul științelor umaniste și al artelor au declarat că au contract de muncă cu durată determinată, comparativ cu restul domeniilor (vezi Tabelul 2.21). Angajații din

sectorul serviciilor raportează un venit net lunar mediu și median, semnificativ mai mare față de alte domenii precum învățământul, sănătatea sau agricultura.

TABELUL 2.21 — TIPUL DE CONTRACT DE MUNCĂ CEL MAI FRECVENT, PE DOMENIU FUNDAMENTAL DE STUDII

Tipului contractului de muncă deținut în prezent	Domeniul fundamental de studii					
	Matematica și științe ale naturii	Științe inginerești	Științe biologice și biomedicale	Științe sociale	Științe umaniste și arte	Știința sportului
Pe durată nedeterminată	80%	78%	67%	80%	62%	83%
Cu durată determinată	12%	12%	12%	10%	25%	17%
Cu durată determinată pe perioada rezidențiatului	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Fără contract	2%	3%	2%	2%	3%	0%
Nu se aplică, sunt liber profesionist	2%	2%	2%	3%	6%	0%
Nu se aplică, am propria mea afacere (inclusiv PFA)	3%	4%	12%	4%	4%	0%
Altă formă de contract	2%	2%	5%	1%	1%	0%

Anul absolvirii = 2010 Sursa: Raport „Studenti, Absolvenți și Piața muncii”

Doar 37% dintre angajații cu studii în domeniul științelor umaniste și artelor se declară satisfăcuți în mare și foarte mare măsura cu privire la așteptările legate de viața profesională pe care și le-au construit în facultate. Această valoare este diferită semnificativ statistic față de celelalte ponderi înregistrate în cazul altor categorii de respondenți. De asemenea, doar 50% dintre absolvenții de studii umaniste și arte se declară satisfăcuți în mare și foarte mare măsura de situația profesională pe care o au în prezent. Aceasta valoare este semnificativ mai mică față de nivelul de satisfacție declarat de absolvenții din domeniile știința sportului, matematica, științe ale naturii, științe inginerești (vezi Tabelul 2.22).

TABELUL 2.22 — GRADUL DE SATISFACȚIE FAȚĂ DE STATUTUL PROFESIONAL ȘI PARCURSUL ÎN CARIERĂ, PE DOMENIU FUNDAMENTAL DE STUDII

Domeniul fundamental de studii		Matematica și științe ale naturii	Științe inginerești	Științe biologice și biomedicale	Științe sociale	Științe umaniste și arte	Știința sportului
Luând în considerare aspectele strict profesionale legate de locul de muncă actual, în ce măsură situația dumneavoastră corespunde așteptărilor avute la momentul începerii studiilor de licență?	Mică și foarte mică măsură	29%	25%	24%	30%	38%	20%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	22%	23%	26%	24%	25%	20%
	Mare și foarte mare măsură	50%	52%	50%	46%	37%	60%
În ce măsură sunteți satisfăcut de situația dumneavoastră profesională actuală	Mică și foarte mică măsura	11%	11%	10%	14%	16%	18%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	22%	24%	27%	26%	33%	9%
	Mare și foarte mare măsura	66%	66%	63%	59%	50%	73%

Sursa: Raport „Studenti, Absolvenți și Piața muncii”

Cei mai nemulțumiți absolvenți față de așteptările avute în facultate cu privire la cariera sunt cei care lucrează în sectorul nonprofit. Astfel, 40% dintre aceștia se declara satisfăcuți în mică și foarte mică măsură. În ciuda acestui lucru, 76% dintre aceștia se declară extrem de satisfăcuți față de statutul profesional ocupat în prezent (vezi Tabelul 2.23).

TABELUL 2.23 — GRADUL DE SATISFACȚIE FAȚĂ DE STATUTUL PROFESIONAL ȘI FAȚĂ DE PARCURSUL ÎN CARIERĂ, PE FORMĂ DE PROPRIETATE A ANGAJATORULUI

Forma de proprietate		Sectorul public	Sectorul privat	Mixt	Sectorul nonprofit
Luând în considerare aspectele strict profesionale legate de locul de muncă actual, în ce măsura situația dumneavoastră corespunde așteptărilor avute la momentul începerii studiilor de licență?	Mică și foarte mică măsura	26%	28%	19%	40%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	22%	25%	12%	16%
	Mare și foarte mare măsura	52%	46%	69%	44%
În ce măsura sunteți satisfăcut de situația dumneavoastră profesională actuală	Mică și foarte mică măsura	10%	12%	4%	8%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	23%	28%	16%	16%
	Mare și foarte mare măsura	66%	60%	80%	76%

Sursa: Raport „Studenți, Absolvenți și Piața muncii”

Tabelul 2.24 prezintă o relație de asociere între venitul net lunar declarat al absolvenților angajați și gradul lor de satisfacție față de statutul profesional și față de așteptările cu privire la carieră. Angajații care se declară a fi satisfăcuți în mare și foarte mare măsura sunt cei care declară în medie venituri lunare nete semnificativ mai mari față de angajații care se declară satisfăcuți în mică și foarte mică măsură.

TABELUL 2.24 — GRADUL DE SATISFACȚIE FAȚĂ DE STATUTUL PROFESIONAL ȘI FAȚĂ DE PARCURSUL ÎN CARIERĂ, PE VENIT NET LUNAR

Venitul mediu lunar net estimat în prezent		Lei
Luând în considerare aspectele strict profesionale legate de locul de muncă actual, în ce măsura situația dumneavoastră corespunde așteptărilor avute la momentul începerii studiilor de licență?	Mică și foarte mică măsura	2.299
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	2.503
	Mare și foarte mare măsura	2.996
În ce măsura sunteți satisfăcut de situația dumneavoastră profesională actuală	Mică și foarte mică măsura	1.657
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	2.386
	Mare și foarte mare măsură	3.004

Sursa: Raport „Studenți, Absolvenți și Piața muncii”

Tabelele 2.25 și 2.26 asociază nivelul declarat de satisfacție față de statutul profesional și față de parcursul în carieră cu localizarea geografică și cu mediul de rezidență ale locului de muncă. În urma analizei, am constatat faptul că satisfacția față de poziția profesională ocupată și față de gradul de îndeplinire a așteptărilor profesionale create în perioada studiilor universitare nu se asociază în nicio direcție cu mediul de rezidență a locului de muncă sau cu țara în care angajații lucrează. Cu alte cuvinte, nu există suport empiric pentru a susține că cei care lucrează în străinătate sau în mediul urban ar fi mai satisfăcuți sau mai puțin satisfăcuți față de viața de muncă prin raportare la ceilalți. Pe de altă parte, cei mai mulți dintre respondenți, în fiecare categorie (România – străinătate / urban – rural), sunt mai degrabă satisfăcuți de viața de muncă pe care o au în acest moment și de ceea ce credeau în trecut că această viață înseamnă.

TABELUL 2.25 — GRADUL DE SATISFACȚIE FAȚĂ DE STATUTUL PROFESIONAL ȘI FAȚĂ DE PARCURSUL ÎN CARIERĂ, PE LOCALIZARE GEOGRAFICĂ A LOCULUI DE MUNCĂ

Actualul loc de munca este în România		În alta țară	În România
Luând în considerare aspectele strict profesionale legate de locul de muncă actual, în ce măsura situația dumneavoastră corespunde așteptărilor avute la momentul începerii studiilor de licență?	Mică și foarte mică măsura	34%	27%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	20%	24%
	Mare și foarte mare măsura	46%	49%
În ce măsura sunteți satisfăcut de situația dumneavoastră profesională actuală	Mică și foarte mică măsura	12%	12%
	Nici satisfăcut, nici	19%	26%

Actualul loc de munca este în România		În altă țară	În România
	nesatisfăcut		
	Mare și foarte mare măsură	69%	62%

Sursa: Raport „Studenți, Absolvenți și Piața muncii”

TABELUL 2.26 — GRADUL DE SATISFACȚIE FAȚĂ DE STATUTUL PROFESIONAL ȘI FAȚĂ DE PARCURSUL ÎN CARIERĂ, PE MEDIU DE REZIDENȚĂ AL LOCULUI DE MUNCĂ

Mediul de rezidență al actualului loc de muncă		Rural	Urban
Luând în considerare aspectele strict profesionale legate de locul de muncă actual, în ce măsură situația dumneavoastră corespunde așteptărilor avute la momentul începerii studiilor de licență?	Mică și foarte mică măsură	27%	27%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	21%	24%
	Mare și foarte mare măsură	52%	48%
În ce măsură sunteți satisfăcut de situația dumneavoastră profesională actuală	Mică și foarte mică măsură	14%	11%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	25%	27%
	Mare și foarte mare măsură	61%	62%

Sursa: Raport „Studenți, Absolvenți și Piața muncii”

Capitolul III. Finanțarea de la buget a universităților de stat, în anul 2015

Capitolul de față prezintă principalele elemente ale finanțării de la buget a universităților de stat pentru anul 2015, comparativ cu situația din anii precedenți. Pornind de la numărul de studenți și de la valoarea totală a alocației bugetare pentru instituțiile de învățământ superior, sunt discutate diversele componente ale finanțării instituționale și evoluția acestora în ultimii ani. Sunt furnizate atât date generale, la nivel național, ce permit formarea unei imagini globale privind finanțarea întregului sistem de învățământ, cât și date detaliate, privind sumele primite de universitățile de stat pentru fiecare componentă a finanțării instituționale.

III.1. Numărul de studenți și fondurile bugetare pentru universitățile de stat în 2015, comparativ cu anii anteriori

Cifrele de școlarizare pentru universitățile de stat au fost aprobate, pentru anul universitar 2014/2015, prin HG nr. 327/2014 și prin OM nr. 672/2014. Evoluția numărului total de studenți fizici înmatriculați în universitățile de stat (incluzând programele de studii de licență, masterat și doctorat) este prezentată în Tabelul 3.1. Pentru anul 2015 numărul total de studenți pentru care universitățile au primit subvenții bugetare a cunoscut foarte mici variații față de anul precedent, în jurul valorii de 287.000. Chiar dacă se constată o tendință de creștere a numărului de studenți bugetați la programele de licență, aceasta este destul de redusă, păstrând tendința de scădere a numărului de studenți bugetați la programele de licență din ultimii patru ani, la puțin sub 210.000, compensată fiind de creșterea și apoi menținerea numărului de studenți de la programele de master, în jurul valorii de 68.000. De asemenea, numărul de studenți bugetați la programele de studii de doctorat a scăzut semnificativ, posibil și în contextul în care legislația privind aceste studii a cunoscut schimbări semnificative în ceea ce privește durata studiilor, statutul cu frecvență/fără frecvență/frecvență redusă și modul de susținere financiară etc.

TABELUL 3.1 — NUMĂRUL DE STUDENȚI ÎNMATRICULAȚI ÎN PROGRAME DE STUDII UNIVERSITARE (2008–2015)

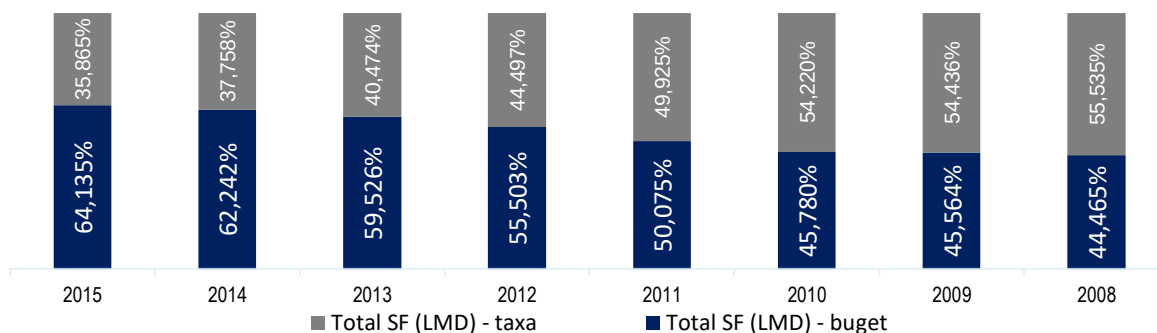
Ani universitari (date de ref. la 1 ian)	Studenți fizici (LMD)			Licența			Master			Doctorat		
	Total (LMD)	din care:		Total (L)	din care:		Total (M)	din care:		Total (D)	din care:	
		buget	taxa		buget	taxa		buget	taxa		buget	taxa
2015	448.939	287.927	161.012	338.214	209.517	128.697	94.123	67.777	26.346	16.602	10.633	5.969
2014	461.582	287.300	174.282	346.493	208.777	137.716	98.124	68.076	30.048	16.965	10.447	6.518
2013	479.876	285.652	194.224	360.588	208.475	152.113	100.995	66.605	34.390	18.293	10.572	7.721
2012	520.853	289.087	231.766	391.170	211.078	180.092	107.828	66.444	41.384	21.855	11.565	10.290
2011	576.290	288.580	287.710	426.435	209.101	217.334	123.973	66.307	57.666	25.882	13.172	12.710
2010	616.506	282.237	334.269	447.660	204.369	243.291	139.211	62.792	76.419	29.635	15.076	14.559
2009	624.654	284.616	340.038	473.393	220.872	252.521	120.673	46.550	74.123	30.588	17.194	13.394
2008	650.247	289.132	361.115	525.880	240.919	284.961	91.825	27.195	64.630	32.542	21.018	11.524

Sursa: CNFIS, date disponibile conform raportărilor realizate de universitățile de stat

Tabelul 3.1 prezintă și evoluția numărului de studenți în regim cu taxă, înmatriculați la nivelul celor trei cicluri de studii (licență, master și doctorat). Este important să notăm o scădere dramatică a numărului acestor studenți la toate cele trei cicluri. De exemplu, la studiile de licență cu taxă numărul studenților a scăzut de la peste 284.000, înainte de declanșarea crizei, la sub 129.000 în 2015. Variația negativă reprezintă peste 50% din numărului de studenți cu taxă înmatriculați în universitățile publice. O scădere aproximativ la fel de drastică, se constată și la programele de studii de masterat.

Mai mult, se poate observa și schimbarea semnificativă a ponderilor studenților cu taxă din numărul total de studenți înmatriculați în universitățile de stat (Graficul 3.1).

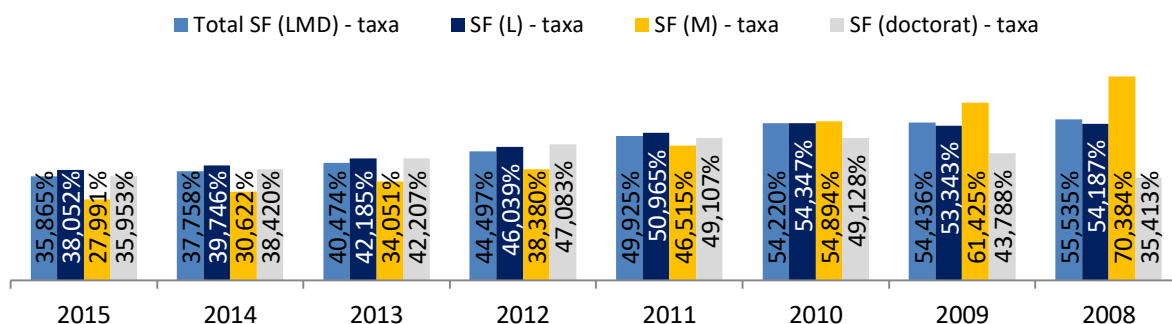
GRAFICUL 3.1 — EVOLUȚIA PONDERILOR NUMĂRULUI DE STUDENȚI ÎN REGIM CU TAXĂ ȘI BUGET, PENTRU TOATE CICLURI DE STUDII (2008–2015)

Sursa: CNFIS, date disponibile conform raportărilor realizate de universitățile de stat

Dacă până în 2010, la studiile de licență, studenții în regim cu taxă reprezentau aproximativ 55% din numărul total al studenților, numărul lor a scăzut apoi an de an, ajungându-se ca în 2015 să reprezinte aproximativ 36% din numărul total de studenți. În mod similar, la studiile de masterat ponderea studenților cu taxă a scăzut de la peste 55% la aproximativ 28% (Graficul 3.2).

GRAFICUL 3.2 — EVOLUȚIA PONDERILOR NUMĂRULUI DE STUDENȚI ÎN REGIM CU TAXĂ, PE CICLU DE STUDII (2008–2015)

Sursa: CNFIS, date disponibile conform raportărilor realizate de universitățile de stat

La nivelul studiilor de masterat, o altă cauză poate fi aceea că, în anii anteriori, au absolvit aceste studii persoane din generațiile mai vechi, uneori chiar în contextul unor prevederi legislative care cereau studii de acest tip pentru ocuparea unor posturi (de exemplu, în cazul celor din administrația publică). Este posibil ca în aceste variații să joace un rol și schimbările legislative, mai ales în domeniul doctoratului, în ceea ce privește durata și forma studiilor, modul de susținere financiară etc.

Pentru a identifica mai precis rolul diverșilor factori care afectează evoluția numărului de studenți, Tabelul 3.2 prezintă numărul de studenți înmatriculați în anul I la fiecare ciclu de studii, atât în regim subvenționat de la buget, cât și cu taxă.

TABELUL 3.2 — NUMĂRUL DE STUDENȚI ÎNMATRICULAȚI ÎN ANUL I DE STUDII, PE CICLURI DE STUDII (2008–2015)

Ani universitari (date de ref. la 1 ian)	Studenți fizici (LMD) - an1			Licență - an1			Master - an1			Doctorat - an1		
	Total (LMD)	din care:		Total (L)	din care:		Total (M)	din care:		Total (D)	din care:	
		buget	taxă		buget	taxă		buget	taxă		buget	taxă
2015	156.407	100.416	55.991	102.167	61.795	40.372	49.521	35.367	14.154	4.719	3.254	1.465
2014	162.283	100.687	61.596	106.741	62.264	44.477	50.923	35.268	15.655	4.619	3.155	1.464
2013	163.505	99.446	64.059	105.966	60.865	45.101	53.683	35.669	18.014	3.856	2.912	944
2012	167.819	98.606	69.213	110.577	61.903	48.674	53.094	33.886	19.208	4.148	2.817	1.331
2011	193.885	100.527	93.358	125.987	62.277	63.710	61.936	34.718	27.218	5.962	3.532	2.430
2010	229.417	97.323	132.094	149.155	61.887	87.268	73.419	31.992	41.427	6.843	3.444	3.399

Ani universitari (date de ref. la 1 ian)	Studenti fizici (LMD) - an1			Licență - an1			Master - an1			Doctorat - an1		
	Total (LMD)	din care:		Total (L)	din care:		Total (M)	din care:		Total (D)	din care:	
		buget	taxă		buget	taxă		buget	taxă		buget	taxă
2009	224.686	80.355	144.331	151.163	61.493	89.670	66.725	15.837	50.888	6.798	3.025	3.773
2008	201.721	76.471	125.250	141.415	56.455	84.960	54.308	18.185	36.123	5.998	1.831	4.167

Sursa: CNFIS, pe baza raportărilor realizate de universități, cu data de referință 1 ianuarie a fiecărui an universitar; s-a notat cu 2015 anul universitar 2014/2015

Numărul total al studenților din anul I subvenționați de la buget a înregistrat în ultimii ani mici variații în jurul valorii de 100.000. La studiile de licență, datele indică variații minore ale numărului de studenți bugetați în primul an, în concordanță cu cifrele de școlarizare anunțate de MENCS. La programele de masterat s-a înregistrat un salt în 2010, ca o consecință a implementării procesului Bologna, urmat de mici creșteri în ultimii cinci ani. La programele de doctorat, variațiile din ultimii trei ani reflectă și schimbările permise între cifrele de școlarizare ale diverselor cicluri.

În cazul studenților înmatriculați în primul an de studiu în regim cu taxă, s-a înregistrat o scădere semnificativă. Dacă în 2009 erau înmatriculați în total peste 144.000 de studenți cu taxă, în 2015 numărul acestora a scăzut cu peste 61%, la sub 56.000. Acest declin se observă la toate ciclurile de studii, în proporții comparabile.

Analizând simultan numărul studenților raportați în Tabelele 3.1 și 3.2, observăm faptul că scăderea numărului de studenți în regim cu taxă poate fi corelată atât cu scăderea numărului de absolvenți de liceu care promovează examenul de bacalaureat, reflectată cu precădere în situația din anul I de studii de licență, cât și cu dificultățile financiare cauzate de criza economică, ce afectează abandonul școlar, așa cum se vede din scăderea globală, pe toți anii de studii.

Numărul de studenți bugetați și în regim cu taxă, pe cicluri de studii, este prezentat pentru fiecare universitate de stat în Tabelul 3.3.

TABELUL 3.3 — NUMĂRUL STUDENȚILOR PE FORMĂ DE FINANȚARE ȘI CICLURI DE STUDII, LA UNIVERSITĂȚI DE STAT (2015)

Cod univ.	Universități (date de ref. la 1 ian 2015)	Studenti fizici (LMD)			Licență (L)			Master (M)			Doctorat (D)		
		Total (LMD)	din care:		Total (L)	din care:		Total (M)	din care:		Total (D)	din care:	
			buget	taxă		buget	taxă		buget	taxă		buget	taxă
U01	Universitatea Politehnica din București	27.803	24.491	3.312	19.231	16.534	2.697	7.016	6.553	463	1.556	1.404	152
U02	Universitatea Tehnică de Construcții din București	6.352	4.625	1.727	4.420	3.130	1.290	1.615	1.298	317	317	197	120
U03	Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București	2.950	1.573	1.377	2.680	1.394	1.286	132	129	3	138	50	88
U04	USAMV din București	11.961	6.061	5.900	9.813	4.393	5.420	1.901	1.462	439	247	206	41
U05	Universitatea din București	31.235	20.876	10.359	21.588	13.331	8.257	8.172	6.429	1.743	1.475	1.116	359
U06	UMF „Carol Davila” din București	11.532	5.524	6.008	9.896	4.972	4.924	150	105	45	1.486	447	1.039
U07	ASE București	21.246	12.238	9.008	13.725	8.361	5.364	6.565	3.537	3.028	956	340	616
U08	Universitatea Națională de Muzică din București	846	762	84	569	530	39	190	169	21	87	63	24
U09	Universitatea de Arte din București	1.456	1.009	447	1.004	631	373	351	310	41	101	68	33
U10	UNATC „I.L. Caragiale” din București	812	683	129	485	445	40	195	173	22	132	65	67
U11	UNEFS din București	1.477	882	595	1.039	572	467	317	251	66	121	59	62
U12	SNSPA din București	6.044	3.820	2.224	2.966	1.956	1.010	2.822	1.678	1.144	256	186	70
U13	Universitatea „1 decembrie 1918” din Alba-Iulia	3.927	2.576	1.351	3.012	2.085	927	810	431	379	105	60	45
U14	Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad	6.068	2.315	3.753	4.517	1.834	2.683	1.506	447	1.059	45	34	11
U15	Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău	4.786	2.883	1.903	3.783	2.185	1.598	964	661	303	39	37	2
U17	Universitatea „Transilvania” din Brașov	18.843	11.761	7.082	14.874	9.162	5.712	3.545	2.434	1.111	424	165	259

Cod univ.	Universități (date de ref. la 1 ian 2015)	Studenti fizici (LMD)			Licență (L)			Master (M)			Doctorat (D)		
		Total (LMD)	din care:		Total (L)	din care:		Total (M)	din care:		Total (D)	din care:	
			buget	taxă		buget	taxă		buget	taxă		buget	taxă
U18	Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca	19.738	15.788	3.950	14.483	11.393	3.090	4.510	3.693	817	745	702	43
U19	USAMV din Cluj-Napoca	5.821	4.624	1.197	4.649	3.576	1.073	911	794	117	261	254	7
U20	Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca	34.904	22.616	12.288	25.666	14.808	10.858	7.974	6.740	1.234	1.264	1.068	196
U21	UMF „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca	6.957	3.538	3.419	6.392	3.108	3.284	209	118	91	356	312	44
U22	Academia de Muzică „Gh. Dima” din Cluj-Napoca	1.117	757	360	910	562	348	159	148	11	48	47	1
U23	Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca	935	707	228	640	461	179	228	182	46	67	64	3
U24	Universitatea „Ovidius” din Constanța	14.398	6.200	8.198	11.866	4.879	6.987	2.206	1.239	967	326	82	244
U25	Universitatea Maritimă din Constanța	4.877	763	4.114	4.221	523	3.698	629	213	416	27	27	0
U26	Universitatea din Craiova	17.830	12.722	5.108	13.408	9.477	3.931	4.085	3.085	1.000	337	160	177
U27	UMF din Craiova	4.165	2.219	1.946	3.829	2.064	1.765	92	60	32	244	95	149
U28	Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați	11.499	9.177	2.322	9.016	7.094	1.922	2.281	1.928	353	202	155	47
U29	Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” din Iași	13.693	12.228	1.465	9.497	8.471	1.026	3.718	3.403	315	478	354	124
U30	USAMV „Ion Ionescu de la Brad” din Iași	4.547	3.234	1.313	3.663	2.418	1.245	729	683	46	155	133	22
U31	Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași	24.227	17.074	7.153	17.558	11.608	5.950	5.806	4.710	1.096	863	756	107
U32	UMF „Gr. T. Popa” din Iași	9.716	4.218	5.498	9.110	3.747	5.363	297	218	79	309	253	56
U33	Universitatea de Arte „George Enescu” din Iași	1.456	1.287	169	1.003	886	117	304	283	21	149	118	31
U34	Universitatea din Oradea	14.196	7.728	6.468	11.088	6.111	4.977	2.837	1.538	1.299	271	79	192
U35	Universitatea din Petroșani	3.333	2.516	817	2.429	2.033	396	781	438	343	123	45	78
U36	Universitatea din Pitești	9.208	3.685	5.523	6.870	2.777	4.093	2.226	859	1.367	112	49	63
U37	Universitatea „Petril-Gaze” din Ploiești	7.627	3.769	3.858	6.195	3.126	3.069	1.345	604	741	87	39	48
U38	Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița	1.883	1.481	402	1.241	996	245	621	469	152	21	16	5
U39	Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu	14.766	7.974	6.792	10.996	6.038	4.958	3.361	1.757	1.604	409	179	230
U40	Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava	8.027	4.781	3.246	6.055	3.740	2.315	1.779	916	863	193	125	68
U41	Universitatea „Valahia” din Târgoviște	6.514	4.094	2.420	4.790	3.198	1.592	1.353	827	526	371	69	302
U42	Universitatea „Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu	3.125	1.576	1.549	2.505	1.325	1.180	620	251	369	0	0	0
U43	Universitatea „Petril Maior” din Târgu Mureș	3.157	1.917	1.240	2.481	1.462	1.019	639	422	217	37	33	4
U44	UMF Târgu Mureș	5.403	2.931	2.472	4.894	2.714	2.180	306	104	202	203	113	90
U45	Universitatea de Arte din Târgu Mureș	402	328	74	225	197	28	122	106	16	55	25	30
U46	Universitatea Politehnica Timișoara	12.257	10.212	2.045	8.831	7.088	1.743	2.989	2.809	180	437	315	122
U47	USAMV a Banatului "Regele Mihai I al României" din Timișoara	4.848	3.322	1.526	3.726	2.543	1.183	969	663	306	153	116	37
U48	Universitatea de Vest din Timișoara	14.159	9.088	5.071	10.016	6.443	3.573	3.679	2.397	1.282	464	248	216
U49	UMF "Victor Babeș" din Timișoara	6.816	3.294	3.522	6.359	3.136	3.223	107	53	54	350	105	245
	Total	448.939	287.927	161.012	338.214	209.517	128.697	94.123	67.777	26.346	16.602	10.633	5.969

Sursa: CNFIS, pe baza raportărilor realizate de universități, cu data de referință 1 ianuarie 2015, anul universitar 2014/2015

La nivel național, în anul 2015, bugetul alocat învățământului superior a fost de **2,619** miliarde lei, ceea ce reprezintă 0,37% din PIB. Din această sumă, 165 de milioane lei au fost alocate pentru investiții și reparații capitale, 126 de milioane pentru obiective de capital și alte dotări, și 433 milioane pentru sprijinirea financiară a studenților (burse, subvenții transport și subvenții cămine și cantine), iar pentru **finanțarea instituțională a învățământului superior** (incluzând fondul de rezervă și pe cel pentru dezvoltare) **1.896,25 mil lei**, sumă ce reprezintă aproximativ 0,27% din produsul intern brut (PIB) aferent

anului 2015. Pentru comparație, în Tabelul 3.4 sunt prezentate și sumele alocate în anii precedenți. Dacă se are în vedere rata anuală a inflației, de -0,4% în 2015²⁰, suma alocată în 2015 este, în termeni reali, mai mare decât cea din anul precedent. Totuși, deși fondurile bugetare alocate universităților de stat au cunoscut, în termeni reali, o creștere pentru anul 2015, aceasta nu acoperă în totalitate creșterile salariale și ale utilităților aplicate în anul 2015.

TABELUL 3.4 — ALOCAȚII BUGETARE PENTRU FINANȚAREA INSTITUȚIONALĂ A UNIVERSITĂȚILOR PUBLICE (2008–2015)

(mil lei)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
TOTAL finanțare de baza/finanțare instituțională - FB	1.947,30	1.950,04	1.908,68	1.710,61	1.678,71	1.759,91	1.787,86	1.896,25
Suport financiar studenți (burse, transport, cămine-cantine)	389,01	351,65	342,61	342,01	362,99	399,77	461,89	432,76
Investiții și RK	556,06	344,48	158,26	103,29	119,58	43,88	84,70	164,99
Obiective de capital și alte dotări	1.009,59	246,86	93,29	82,69	68,44	32,82	47,36	125,56
Total finanțare buget învățământ superior - IS	3.901,95	2.893,03	2.502,94	2.238,60	2.229,71	2.251,36	2.381,82	2.619,57
% FB din PIB	0,39%	0,37%	0,37%	0,31%	0,29%	0,29%	0,27%	0,27%
% IS _{buget} din PIB	0,77%	0,55%	0,49%	0,40%	0,38%	0,38%	0,36%	0,37%
PIB ³⁾ (mil.lei)	504.659	530.783	511.580	557.348	587.400	596.798	669.050	712.832

Sursa: PIB: Eurostat pentru perioada 2007-2009; date naționale pentru perioada 2010-2015. Pentru anul 2013, valoarea totală a bugetului pentru învățământ superior include și alocațiile bugetare pentru sentințe judecătorești.

În Tabelul 3.4 sunt prezentate și valorile procentuale ale raportului dintre fondurile alocate finanțării instituționale a învățământului superior și produsul intern brut. Se poate observa o tendință de menținere a scăderii procentului din PIB. Scăderea numărului de studenți înmatriculați în regim cu taxă din ultimii ani a determinat un declin important al veniturilor din taxele de școlarizare, presiunea financiară exercitată asupra instituțiilor de învățământ superior în acești ani fiind una foarte însemnată.

Pe baza alocației totale destinate finanțării instituționale, împărțind la numărul de studenți subvenționați de la buget, se poate determina alocația publică medie pe student fizic. Așa cum rezultă din Tabelul 3.5, alocația medie nu a depășit niciodată valoarea atinsă în anul 2008, 1.630 EUR, valoarea fiind cu puțin peste 1.300 EUR în 2015.

TABELUL 3.5 — ALOCAȚIA MEDIE PE STUDENT FIZIC (2008–2015)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Alocația medie/Student Fizic (LEI)*</i>	6.004	5.930	5.828	5.090	5.107	5.461	5.503	5.823
<i>Cursul de schimb mediu anual (LEI/EUR)**</i>	3,6827	4,2373	4,2099	4,2379	4,4560	4,419	4,4446	4,445
<i>Alocația medie/Student Fizic (EUR)*</i>	1.630	1.400	1.384	1.201	1.146	1.236	1.238	1.310

Sursa: CNFIS (note: *sunt incluși și: rezidenții, studenții în ani pregătitori, gradele didactice; **calculat de BNR),

Alocația medie pe student fizic este una dintre cele mai mici din Uniunea Europeană, valorile medii fiind, în 2012, de circa 12.160 EUR în țările OECD și de aproximativ 12.100 EUR în EU21^{21,22}.

²⁰ Banca Națională a României, *Raport asupra inflației*, februarie 2016 (<http://bnro.ro/Publicatii-periodice-204.aspx>)

²¹ Education at a Glance 2015: OECD Indicators, OECD Publishing, 2015, p. 220 (http://download.ei-ie.org/Docs/WebDepot/EaG2015_EN.pdf)

²² IRS, Yearly average currency exchange rates (<http://www.irs.gov/Individuals/International-Taxpayers/Yearly-Average-Currency-Exchange-Rates>)

III.2. Distribuția fondurilor pentru finanțarea instituțională a universităților de stat, în anul 2015

Propunerea CNFIS privind Metodologia de finanțare a instituțiilor de învățământ superior pentru anul 2015 a fost rezultatul unui proces îndelungat de elaborare, dialog instituțional, dezbateri publice și revizuire, proces care a început în luna noiembrie 2013 (vezi capitolul II.2 din raportul public anterior) și care a condus, prin extindere incrementală, în urma consultărilor cu reprezentanții CNR, MENCȘ și cu reprezentanți ai domeniului știința sportului și educației fizice, ai domeniilor artistice și cei ai domeniului științe umaniste, la forma adoptată de Consiliu în februarie 2015 și aprobată de MENCȘ prin OM nr.3185/09.02.2015.

Astfel, CNFIS a pornit de la propunerea de metodologie formulată inițial pentru anul 2014, care concretiza opțiunea conducerii Ministerului Educației Naționale de a înlocui alocarea finanțării suplimentare pe baza rezultatelor ierarhizării programelor de studii cu o alocare bazată pe un set de indicatori de calitate, conform ultimelor prevederi ale legii nr. 1/2011, modificate prin OUG 117/2013. Setul de indicatori de calitate pus în dezbateri de CNFIS viza să reflecte în mod sintetic și echilibrat diferitele aspecte ale excelenței activității instituțiilor de învățământ superior. S-a convenit că este necesar ca sistemul de indicatori să poată ține cont și să fie agregați mai întâi la nivelul domeniilor de studii sau, după caz, al ramurilor de știință, evitând astfel distorsiunile induse de structura și specificul diferit al diverselor categorii de universități. Totodată, s-a agreeat ca indicatorii de calitate să reflecte atât performanța activităților de cercetare/creație artistică/performance sportivă și de predare-învățare, cât și orientarea internațională și orientarea socială și regională a instituțiilor de învățământ superior.

Totuși, având în vedere discuțiile generate de colectarea datelor statistice necesare aplicării metodologiei de finanțare pentru anul 2015 (componenta finanțarea suplimentară), în special datele privind activitatea de cercetare științifică și creație artistică/performance sportivă, CNR a solicitat MENCȘ ca anul 2015 să constituie o perioadă de pregătire și analiză a aplicării noilor principii metodologice, care să fie doar pilotate în 2015, aplicarea efectivă a acestora urmând să se realizeze în anul 2016, și pe baza rezultatelor pilotării, iar pentru anul 2015 să se aplice direcțiile metodologice ale finanțării din 2014. În aceste condiții, ținând cont de faptul că procesul de colectare, verificare și agregare a indicatorilor ar fi necesitat relativ mult timp, conducerea MENCȘ a agreeat să amâne legiferarea implementării propunerii de metodologie de finanțare pe anul 2015, pe baza indicatorilor de calitate. În urma aprobării de către MENCȘ a acestor propuneri, metodologia de finanțare propusă inițial a fost pilotată în anul 2015 (prin OM nr. 3889/26.05.2016), iar metodologia de finanțare aplicată în anul 2015, aprobată de MENCȘ prin OM nr. 3888/26.05.2015, a menținut principiile metodologice din anii anteriori, reprezentând o versiune actualizată a metodologiei utilizate în anul 2014.

Astfel, în mod firesc, propunerea pe anul 2015 se bazează pe aceleași principii care vizează asigurarea stabilității și predictibilității finanțării sistemului de învățământ superior similar anilor anteriori, păstrând schema de alocare a fondurilor din 2014: după „rezervarea” unui fond de 2% pentru situații speciale, care nu pot fi integrate în formula de finanțare, și după deducerea valorii granturilor doctorale, suma rămasă este împărțită prin formulă între finanțarea de bază (cu ponderea propusă de 73,5% din finanțarea instituțională), finanțarea suplimentară (25,5%) și fondul pentru dezvoltare instituțională (1%).

În contextul finanțării scăzute și a dificultății universităților de a face față tuturor cheltuielilor, în cursul anului 2015, un număr semnificativ de universități au făcut solicitări de alocare de fonduri în afara formulei de calcul. Pentru a răspunde acestor solicitări, s-a adoptat soluția de a acorda diverse sume ca avans unora dintre universitățile solicitante, urmând să se realizeze ulterior o regularizare. Consecvent cu poziția adoptată în anii anteriori, CNFIS a susținut faptul că universitățile trebuie sprijinite pentru a putea funcționa normal; în același timp, Consiliul și-a reiterat disponibilitatea de a oferi universităților care fuseseră sprijinite cu alocații bugetare în afara formulei și în anii anteriori expertiza necesară pentru conceperea sub egida MENCȘ a unor planuri de redresare structurală a situației lor financiare, precum și pentru monitorizarea implementării lor.

Astfel, în septembrie 2015 CNFIS a propus ca sumele repartizate până în acel moment în afara formulei de finanțare să fie considerate în totalitate deschideri în avans din fondul de dezvoltare instituțională (FDI) și din fondul pentru situații speciale (FSS), iar propunerile de repartizare a FDI să urmărească o serie de principii de finanțare (conform propunerii CNFIS privind metodologia de repartizare a fondului pentru FDI), finanțarea cazurilor particulare/specifice unei universități urmând să se realizeze din FSS, pe baza unei solicitări fundamentate a universității. Având în vedere perspectiva suplimentării fondurilor pentru învățământul superior prin rectificare bugetară la finele anului 2015, CNFIS a propus menținerea ponderilor pe componente a finanțării instituționale și ca rezolvarea situațiilor speciale de la nivelul universităților, privind diferențele existente între sumele repartizate pentru anul 2015 față de cele finale ale anului 2014, să țină cont și de influențele determinate de modificarea numărului de studenți și de procente foarte diferite de repartizare pe universități a finanțării instituționale (în afara formulei de finanțare), realizate în anul 2014, comparativ față de media de la nivel național. Pentru această situație Consiliul reiterează importanța realizării unei analize mai detaliate a dinamicii (pe ultimii 3-4 ani) privind repartizarea pe universități a finanțării instituționale (FI), corelată cu cheltuielile efectuate (conform execuției bugetare) și a măsurilor luate de universități în implementarea unor soluții de redresare, în special în cazul universităților care au beneficiat în anii precedenți de o repartizare a unui procent semnificativ din FI pentru FDI/FSS (în vederea acoperirii diferențelor anuale în finanțare). Această propunere reia mențiunile realizate în mai multe rânduri de CNFIS (v. și Raportul public anual pentru anul 2014, respectiv pentru anul 2013 și 2012).

TABELUL 3.6 — STRUCTURA FONDURILOR BUGETARE PENTRU FINANȚAREA INSTITUȚIONALĂ A UNIVERSITĂȚILOR DE STAT (2014–2015)

Subcomponente		2013	2014	2015
Finanțarea de bază (FB)		73,50%	73,50%	73,50%
Finanțarea suplimentară (FS)		25,50%	25,50%	25,50%
din care:	<i>Finanțarea suplimentară bază pe excelență (FSE)</i>	25,00%	25,00%	25,00%
	<i>Finanțarea preferențială a programelor de studii de master și doctorat în științe și tehnologii avansate, a programelor în limbi de circulație internațională și a doctoratelor în cotutelă (FSEP)</i>	0,00%	0,00%	0,00%
	<i>Creșterea capacității instituționale și a eficienței manageriale (FSCM)</i>	0,00%	0,00%	0,00%
	<i>Asumarea de către instituțiile de învățământ superior a unui rol activ la nivel local și regional (FSL)</i>	0,50%	0,50%	0,50%
Dezvoltare instituțională		1,00%	1,00%	1,00%
Total Finanțare instituțională (fără fondul pentru granturi doctorale și fondul pentru situații speciale)		100%	100%	100%

Sursa: CNFIS.

III.3. Finanțarea granturilor doctorale

Conform OM nr.3888/2015, fondurile alocate universităților pentru granturile de doctorat (exceptând bursele studenților doctoranzi, care au fost alocate din fondul de burse) au cuprins în anul 2015 un total de **240.696.610 lei**.

Structura granturilor doctorale a fost fundamentată de către CNFIS pe baza unei analize a costurilor potrivit reglementărilor legale – Legea educației naționale nr. 1/2011 (îndeosebi art.160, alin.2, art.193, alin.5 și art.219, alin.2) și H.G. nr. 681/2011, privind aprobarea Codului studiilor universitare de doctorat. Prin Metodologia CNFIS, structura grantului doctoral a fost ajustată cu coeficienți corespunzători pe domenii disciplinare și profesionale ale doctoratului și nu a făcut apel în finanțarea studiilor de doctorat la conceptele de student echivalent și student echivalent unitar. Dat fiind faptul că bursele studenților doctoranzi au fost acoperite din fondul de burse alocat separat, în grantul doctoral au fost cuprinse salarizarea conducătorului de doctorat și cea a membrilor comisiei de îndrumare, costurile programului de pregătire, bazat pe studii avansate, și ale programului de pregătire suplimentar, fonduri pentru cercetare (diferențiate pe patru domenii de finanțare) și regia școlii doctorale, iar sumele calculate pentru aceste

componente au rămas la valorile din anul 2014 (v. Anexa 3 a Metodologiei de finanțare pentru anul 2015, anexată la acest raport).

Începând cu anul universitar 2011/2012, repartizarea pe universități a fondului pentru finanțarea granturilor pentru studenții doctoranzi înmatriculați se face prin cumularea valorii sumelor aferente granturilor doctorale (GD) repartizate universității respective (Tabelul 3.7).

TABELUL 3.7 — FONDURILE ALOCATE ÎN 2015 UNIVERSITĂȚILOR DE STAT PENTRU STUDIILOR UNIVERSITARE DE DOCTORAT, PRIN GRANTURI DOCTORALE (GD)

Cod univ	Universitatea	Număr GD (an1, an2, an3 și an 4*)	Alocație GD	Alocație GD din FI (%)
U01	Universitatea Politehnica din București	1.107	28.190.223	16,11%
U02	Universitatea Tehnică de Construcții din București	137	3.493.546	11,23%
U03	Universitatea de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu" din București	50	1.466.161	10,55%
U04	USAMV din București	206	5.479.702	13,21%
U05	Universitatea din București	1.024	24.134.564	20,52%
U06	UMF "Carol Davila" din București	396	11.656.800	14,88%
U07	ASE din București	340	7.691.837	13,83%
U08	Universitatea Națională de Muzică din București	44	1.288.984	9,60%
U09	Universitatea de Arte din București	48	1.408.368	12,28%
U10	UNATC "I.L.Caragiale" din București	48	1.409.337	9,27%
U11	UNEFIS din București	45	1.148.505	15,15%
U12	SNSPA din București	186	4.203.258	22,22%
U13	Universitatea "1 decembrie 1918" din Alba-Iulia	51	1.150.812	11,92%
U14	Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad	29	655.594	6,56%
U15	Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău	37	937.196	6,31%
U17	Universitatea "Transilvania" din Brașov	165	4.167.270	6,20%
U18	Universitatea Tehnică din Cluj Napoca	644	16.377.424	15,90%
U19	USAMV din Cluj Napoca	254	6.806.635	20,57%
U20	Universitatea "Babeș - Bolyai" din Cluj-Napoca	995	23.513.818	16,31%
U21	UMF "Iuliu Hațieganu" din Cluj Napoca	312	9.183.798	20,41%
U22	Academia Muzică "GH. DIMA" din Cluj Napoca	47	1.377.841	10,30%
U23	Universitatea de Artă și Design din Cluj Napoca	47	1.378.522	16,89%
U24	Universitatea "Ovidius" din Constanța	82	2.192.189	6,08%
U25	Universitatea Maritimă din Constanța	23	587.845	12,34%
U26	Universitatea din Craiova	160	3.828.197	6,03%
U27	UMF din Craiova	95	2.795.245	12,81%
U28	Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați	155	3.780.313	7,05%
U29	Universitatea Tehnică "Gheorghe Asachi" din Iași	279	7.109.160	8,73%
U30	USAMV "Ion Ionescu de la Brad" din Iași	118	3.128.870	14,43%
U31	Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași	654	15.389.019	16,74%
U32	UMF "Gr. T. Popa" din Iași	253	7.446.836	15,44%
U33	Universitatea de Arte "George Enescu" din Iași	73	2.139.065	12,52%
U34	Universitatea din Oradea	79	1.996.091	4,44%
U35	Universitatea din Petroșani	45	1.145.100	8,80%
U36	Universitatea din Pitești	49	1.216.487	6,69%
U37	Universitatea "Petrol-Gaze" din Ploiești	28	711.065	4,28%
U38	Universitatea "Eftimie Murgu" din Reșița	16	407.060	5,05%
U39	Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu	129	3.156.993	7,16%
U40	Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava	125	3.004.108	11,81%
U41	Universitatea "Valahia" din Târgoviște	69	1.624.323	8,14%
U42	Universitatea "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu	0	0	0,00%
U43	Universitatea "Petru Maior" din Tg. Mureș	33	743.043	7,56%
U44	UMF din Tg. Mureș	110	3.236.269	9,34%
U45	Universitatea de Arte din Tg. Mureș	13	381.149	4,61%
U46	Universitatea Politehnica Timișoara	233	5.984.221	8,87%
U47	USAMV a Banatului "Regele Mihai I al României" din Timișoara	113	2.966.569	13,34%
U48	Universitatea de Vest din Timișoara	248	5.958.709	11,36%
U49	UMF "Victor Babeș" din Timișoara	90	2.648.489	7,39%
	Total	9.484	240.696.610	12,69%

Sursa: CNFIS, pe baza raportărilor realizate de universități, cu data de referință 1 ianuarie 2015, anul universitar 2014/2015;

*) Anul 4 de studii de doctorat doar pentru domeniile Medicină, Medicină veterinară, Medicină dentară și Farmacie

Este de remarcat faptul că fondul pentru granturile doctorale a crescut doar puțin în anul 2015, reprezentând 12,69% din finanțarea instituțională în 2015, față de creșterile din perioada anterioară, de la 3,71% în 2012, la 8,13% în 2013 și 12,31% în 2014 ca urmare a acumulării succesive a trei cohorte de doctoranzi, pentru anul 2015 fiind doar anul 4 de la domeniile Medicină, Medicină veterinară, Medicină dentară și Farmacie. Așa cum se observă și în Tabelul 3.8, începând cu anul 2015 (anul universitar

2014/2015), ciclul de doctorat este finanțat doar prin intermediul granturilor doctorale, fondul pentru doctorat repartizat prin formulă, în cadrul finanțării de bază și a finanțării suplimentare fiind egal cu zero.

TABELUL 3.8 — STRUCTURA FONDURILOR ALOCATE UNIVERSITĂȚILOR DE STAT PENTRU STUDIILE UNIVERSITARE DE DOCTORAT (2008 - 2015)

Ani	Alocație totală finanțare de bază (FB) (mil.lei)	Ciclul universitar de doctorat			
		Total alocație (mil.lei)	din care:		% total alocație doctorat din total alocație FB
			Alocație repartizată pe bază de formulă (mil.lei)	Alocație repartizată pe granturi (mil.lei)	
A	B	1	1.1	1.2	2
2015	1.896,25	240,70	0,00	240,70	12,69%
2014	1.787,86	226,54	6,47	220,07	12,67%
2013	1.759,91	210,08	68,63	141,45	11,94%
2012	1.678,71	179,32	117,01	62,31	10,68%
2011	1.710,61	176,43	176,43	0	10,31%
2010	1.908,68	198,06	198,06	0	10,38%
2009	1.950,04	207,85	207,85	0	10,66%
2008	1.947,30	220,51	220,51	0	11,32%

Sursa: CNFIS.

III.4. Finanțarea de bază

Legea educației naționale prevede, la art. 223, alin. 4, că finanțarea de bază a universităților de stat este asigurată prin granturi de studii, calculate pe baza costului mediu per student echivalent, per domeniu, per cicluri de studiu și per limbă de predare. În plus, granturile de studii trebuie alocate prioritar spre acele domenii care asigură dezvoltarea sustenabilă și competitivă a societății, iar în interiorul domeniului, prioritar, celor mai bine plasate programe în ierarhia calității acestora, numărul de granturi de studii alocate unui program variind în funcție de poziția programului în această ierarhie.

Încă din anul 2012 CNFIS a propus extinderea dimensionării granturilor de studii ținând cont de estimări ale costurilor reale și pentru ciclurile de licență și de master, alături de cele pentru granturi doctorale, care au fost aplicate din anul 2012. Astfel de estimări au fost prezentate în rapoartele publice anterioare (v. Capitolul IV.1.1, Tabelul 16 al Raportului public anual pentru anul 2012)²³. Având în vedere discrepanțele majore existente între estimările costurilor reale și valoarea alocației per student, și plecând de la dezideratul de a nu crea dezechilibre majore în finanțarea instituțiilor de învățământ superior de stat, CNFIS a propus creșterea graduală a alocației per student, în paralel cu scăderea cifrei de școlarizare. Deși CNFIS a reiterat principiul acestei propuneri, decizia MENCȘ a fost de a păstra neschimbate cifrele de școlarizare (reflectate în numărul de studenți subvenționați, prezentat în Tabelul 3.2). Având în vedere și valoarea totală a fondurilor pentru finanțarea de bază cuprinsă în bugetul de stat, așa cum se va vedea din datele prezentate mai jos, alocația per student s-a păstrat și în 2015 la valori apropiate de cea din anii anteriori.

În aceste condiții, metodologia de calcul a finanțării de bază în anul 2015 a pornit de la premise similare celor din anii anteriori: sumele atribuite fiecărei universități pentru finanțarea de bază pentru studenții înmatriculați într-un program de studii de licență sau de master anterior anului universitar 2014/2015 și pentru doctoranzii înmatriculați anterior anului universitar 2011/2012 se alocă pe baza cifrelor de școlarizare primite de universitate, proporțional cu numărul de studenți echivalenți unitari ai acestora.

²³ Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior, *Starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun* – Raport public anual 2012 (<http://www.cnfis.ro/>)

Numărul de studenți echivalenți unitari ai universității se determină prin ponderarea numărului fizic de studenți ai acestora cu coeficienți de echivalare și de cost.

Preocuparea de a evita șocurile în finanțare a determinat CNFIS să păstreze nivelul coeficienților de echivalare și de cost din anii anteriori, deși calculele privind dimensiunea normativă a costurilor cu procesul educațional arătau că există disproporții între aceștia și standardele de cost calculate potrivit reglementărilor în vigoare cu privire la planurile de învățământ, formațiunile de studii, normele didactice, salarii și celelalte cheltuieli din învățământul superior (v. Anexa 1 a Metodologiei de finanțare aplicată²⁴ în anul 2015).

Astfel, numărul de studenți echivalenți unitari și alocația per student echivalent unitar au fost calculate conform metodologiei aprobate prin OM nr. 3888/26.05.2015. Rezultatele sunt prezentate în Tabelul 3.9.

TABELUL 3.9 — NUMĂRUL DE STUDENȚI ECHIVALENȚI UNITARI ȘI ALOCAȚIA PER STUDENT ECHIVALENT UNITAR ÎN PERIOADA 2010–2015

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
A	1	2	3	4	5	6	7	8
Număr total studenți fizici - NSF (L, M, D și R), din care	295.467	298.166	296.574	304.051	304.546	301.792	303.804	303.511
NSF - Rezidențiat	6.335	13.550	14.337	15.471	15.459	16.140	16.504	15.584
Alți participanți (An pregătitor + Grade didactice)	28.887	30.659	30.922	31.997	24.134	20.494	21.080	22.156
Număr total studenți echivalenți (NSE)	380.848	396.160	416.824	433.849	425.960	413.060	402.750	402.800
Număr total studenți echivalenți unitari (NSEU), din care:	614.391	641.609	670.113	699.465	684.225	662.493	644.066	641.421
NSEU (Licență)	433.885	404.062	375.345	383.720	380.664	379.376	381.857	384.750
NSEU (Masterat)	110.960	172.056	225.458	244.321	248.537	253.794	259.437	256.670
NSEU (Doctorat)	69.546	65.491	69.310	71.424	55.024	29.323	2.772	0
Alocația unitară/SEU (RON) ²⁾	3.122	3.031	2.841	2.444	2.202	2.340	2.434	2.581
Alocația medie/SE (RON)	5.113	4.922	4.579	3.943	3.839	4.061	4.118	4.339
Alocația unitară Globală Totală/SEU (RON) ²⁾	3.169	3.039	2.848	2.446	2.362	2.443	2.434	2.581
Alocația medie/SF (RON)	6.004	5.930	5.828	5.090	5.107	5.461	5.503	5.823
Finanțarea de bază, repartizată conform formulei (mil. RON)	1.918,09	1.944,54	1.903,51	1.709,61	1.569,19	1.681,65	1.712,91	1.835,52
TOTAL finanțare de bază/finanțare instituțională (mil. RON)	1.947,30	1.950,04	1.908,68	1.710,61	1.678,71	1.759,905	1.787,86	1.896,25

Sursa: CNFIS

Examinând Tabelul 3.9, se observă că numărul de studenți echivalenți unitari a scăzut în 2015, mai ales pe seama faptului că începând din anul universitar 2014/2015 nu mai există doctoranzi finanțați prin formulă, ca urmare a finanțării integrale a ciclului de studii de doctorat prin granturi doctorale. Alocația per student echivalent unitar a fost de 2.581 lei în 2015, în ușoară creștere față de anul precedent, datorită scăderii numărului de studenți echivalenți unitari, însă semnificativ redusă față de valoarea din 2008. Dacă se are în vedere și influența inflației, în termeni reali scăderea alocației este chiar mai mare.

Pornind de la cifrele de studenți fizici, raportate de universități, și pe baza formulelor de calcul, în cadrul finanțării de bază pe ansamblul anului 2015 a fost alocat către cele 48 universități de stat, finanțate din bugetul MENCȘ, un total de aproximativ **1.158,7 mil.lei** (Tabelul 3.9).

24 Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior, Metodologia de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară, a instituțiilor de învățământ superior de stat din România, pentru anul 2015 (OM nr. 3888/26.-05.2015).

TABELUL 3.10 — SITUAȚIA REPARTIZĂRII FINANȚĂRII DE BAZĂ PE UNIVERSITĂȚI, PENTRU ANUL 2015

Cod univ.	Universitatea	Total studenți fizici (NSF) - (L,M,D) (ian.2015)	Total studenți echivalenți unitari (NSEU) (ian.2015)	Total FB (73,5%)	din care,		
					Licența (%)	Master (%)	FB Suplimentare buget (creșteri salariale)
A	B	1	2	3	4	5	6
U01	Universitatea Politehnică din București	24.491	54.256,48	98.012.658	56,96%	43,04%	3.552.700
U02	Universitatea Tehnică de Construcții din București	4.625	10.088,65	18.224.834	56,51%	43,49%	660.600
U03	Universitatea de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu" din București	1.573	4.137,50	7.474.266	84,41%	15,59%	270.900
U04	USAMV din București	6.061	13.436,28	24.272.227	62,50%	37,50%	879.800
U05	Universitatea din București	20.876	35.121,12	63.445.220	55,54%	44,46%	2.299.800
U06	UMF "Carol Davila" din București	5.524	23.919,98	43.210.697	46,77%	53,23%	1.566.300
U07	ASE din București	12.238	17.842,76	32.232.388	54,24%	45,76%	1.168.300
U08	Universitatea Națională de Muzică din București	762	4.455,13	8.048.055	60,67%	39,33%	291.700
U09	Universitatea de Arte din București	1.009	3.668,84	6.627.646	50,83%	49,17%	240.200
U10	UNATC "I.L.Caragiale" din București	683	4.882,64	8.820.339	56,89%	43,11%	319.700
U11	UNEFS din București	882	2.115,24	3.821.115	55,86%	44,14%	138.500
U12	SNSPA din București	3.820	5.755,00	10.396.230	33,99%	66,01%	376.900
U13	Universitatea "1 decembrie 1918" din Alba-Iulia	2.576	3.750,91	6.775.893	75,24%	24,76%	245.600
U14	Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad	2.315	4.034,54	7.288.272	71,34%	28,66%	264.200
U15	Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău	2.883	5.998,01	10.835.223	67,17%	32,83%	392.700
U17	Universitatea "Transilvania" din Brașov	11.761	25.185,30	45.496.466	65,76%	34,24%	1.649.100
U18	Universitatea Tehnică din Cluj Napoca	15.788	34.678,54	62.645.712	63,52%	36,48%	2.270.800
U19	USAMV din Cluj Napoca	4.624	9.801,35	17.705.836	69,59%	30,41%	641.800
U20	Universitatea "Babeș - Bolyai" din Cluj Napoca	22.616	46.442,33	83.896.625	58,89%	41,11%	3.041.100
U21	UMF "Iuliu Hațieganu" din Cluj Napoca	3.538	13.142,93	23.742.289	53,23%	46,77%	860.600
U22	Academia de Muzică "GH. DIMA" din Cluj Napoca	757	4.329,07	7.820.332	65,91%	34,09%	283.500
U23	Universitatea de Artă și Design din Cluj Napoca	707	2.559,08	4.622.899	56,80%	43,20%	167.600
U24	Universitatea "Ovidius" din Constanța	6.200	14.684,93	26.527.870	63,63%	36,37%	961.500
U25	Universitatea Maritimă din Constanța	763	1.689,63	3.052.255	54,32%	45,68%	110.600
U26	Universitatea din Craiova	12.722	24.849,94	44.890.640	62,51%	37,49%	1.627.200
U27	UMF din Craiova	2.219	7.944,75	14.351.946	58,45%	41,55%	520.200
U28	Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați	9.177	20.734,99	37.457.125	66,27%	33,73%	1.357.700
U29	Universitatea Tehnică "Gheorghe Asachi" din Iași	12.228	27.864,66	50.336.649	55,95%	44,05%	1.824.600
U30	USAMV "Ion Ionescu de la Brad" din Iași	3.234	7.046,25	12.728.835	66,07%	33,93%	461.400
U31	Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași	17.074	31.106,67	56.193.232	58,37%	41,63%	2.036.900
U32	UMF "Gr. T. Popa" din Iași	4.218	15.155,88	27.378.620	54,98%	45,02%	992.400
U33	Universitatea de Arte "George Enescu" din Iași	1.287	5.789,15	10.457.923	60,84%	39,16%	379.100
U34	Universitatea din Oradea	7.728	18.308,36	33.073.486	63,58%	36,42%	1.198.800
U35	Universitatea din Petroșani	2.516	4.413,67	7.973.162	70,64%	29,36%	289.000
U36	Universitatea din Pitești	3.685	7.146,08	12.909.171	65,05%	34,95%	467.900
U37	Universitatea "Petrol-Gaze" din Ploiești	3.769	6.593,14	11.910.300	77,46%	22,54%	431.700
U38	Universitatea "Eftimie Murgu" din Reșița	1.481	2.513,47	4.540.507	52,66%	47,34%	164.600
U39	Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu	7.974	16.210,06	29.282.971	61,53%	38,47%	1.061.500
U40	Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava	4.781	9.092,40	16.425.135	70,60%	29,40%	595.400
U41	Universitatea "Valahia" din Târgoviște	4.094	7.131,41	12.882.676	69,10%	30,90%	466.900
U42	Universitatea "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu	1.576	2.479,01	4.478.254	76,60%	23,40%	162.300
U43	Universitatea "Petru Maior" din Tg. Mureș	1.917	3.164,35	5.716.301	65,29%	34,71%	207.200
U44	UMF din Tg. Mureș	2.931	13.186,35	23.820.737	67,98%	32,02%	863.400
U45	Universitatea de Arte din Tg. Mureș	328	3.006,26	5.430.717	54,24%	45,76%	196.800
U46	Universitatea Politehnică Timișoara	10.212	23.417,11	42.302.284	56,02%	43,98%	1.533.300
U47	USAMV a Banatului "Regele Mihai I al României" din Timișoara	3.322	7.253,87	13.103.894	67,55%	32,45%	475.000
U48	Universitatea de Vest din Timișoara	9.088	17.748,50	32.062.109	58,46%	41,54%	1.162.100
U49	UMF "Victor Babeș" din Timișoara	3.294	13.288,05	24.004.479	53,12%	46,88%	870.100
	Total	287.927	641.420,58	1.158.706.500	59,98%	40,02%	42.000.000

Sursa: CNFIS

III.5. Finanțarea suplimentară de excelență

Finanțarea suplimentară se alocă, potrivit Legii nr. 1/2011, „pentru a stimula excelența instituțiilor și a programelor de studii, atât din cadrul universităților de stat, cât și al celor particulare” (art.223, alin.3), „pe baza criteriilor și a standardelor de calitate stabilite de CNFIS și aprobate de MEN” (art.197, alin.a).

În anul 2015, metodologia de calcul a finanțării suplimentare a pornit de la premise similare celei din 2014, păstrându-se diferențierea mai mică a indicilor de excelență pe cicluri de studii, față de 2012, așa cum se poate vedea din Tabelul 3.11, pentru a se reduce șocul asupra universităților care au programe în categoriile inferioare.

TABELUL 3.11 — VALOAREA INDICILOR DE EXCELENȚĂ (K), ÎN FUNCȚIE DE POZIȚIONAREA ÎN IERARHIE A PROGRAMELOR DE STUDII ȘI DE CICLU DE STUDII

Ciclul de studii	E	D	C	B	A
2012					
Licență	0	0	1	2	3
Masterat	0	0	0	1	4
Doctorat	0	0	0	1	5
2013					
Licență	0	1	1,5	2	2,5
Masterat	0	0	1	2	4
Doctorat	0	0	0	1	5
2014					
Licență	0	1	1,5	2	2,5
Masterat	0	0	1	2	4
Doctorat	0	0	0	1	5
2015					
Licență	0	1	1,5	2	2,5
Masterat	0	0	1	2	4

Sursa: CNFIS

Rezultatul folosirii indicilor de excelență, ca urmare a distribuției studenților echivalenți pe clase de ierarhizare conform Tabelului 2.12, este prezentat în Tabelul 3.13, sub forma unor valori efective. Se poate observa astfel că, la fel ca și în anii anteriori, datorită numărului mare de studenți din categoria A, indicii de excelență sunt afectați semnificativ: diferențierea este mai mică, ceea ce atenuează diferențele dintre programele de studiu aflate în categorii diferite.

TABELUL 3.12 — PONDAREA STUDENȚILOR ECHIVALENȚI UNITARI (SEU), PE CLASE DE IERARHIZARE, ÎN PERIOADA 2012-2015

CICLUL DE STUDII ⁽¹⁾	E	D	C	B	A
2012					
Licență	2%	3%	15%	25%	54%
Master	1%	2%	12%	24%	62%
Doctorat	1%	0%	7%	20%	72%
2013					
Licență	2%	3%	15%	26%	54%
Master	0%	1%	11%	24%	64%
Doctorat	1%	0%	7%	20%	71%
2014					
Licență	2%	3%	15%	25%	54%
Master	1%	2%	11%	23%	63%
Doctorat	0%	0%	7%	33%	60%
2015					
Licență	1%	3%	14%	25%	55%
Master	1%	2%	11%	22%	63%

Sursa: CNFIS; Notă: (1) Licența include și alte forme (eliminate în 2012), masteratul include rezidențiatul, iar doctoratul nu include studenții de la granturi doctorale

TABELUL 3.13 — VALORI EFECTIVE(1) ALE INDICILOR DE EXCELENȚĂ, PE CLASE DE IERARHIZARE, ÎN PERIOADA 2012-2015

CICLUL DE STUDII ¹⁾	E	D	C	B	A
2012					
Licență	0,00	0,00	0,44	0,88	1,32
Master	0,00	0,00	0,00	0,37	1,47
Doctorat	0,00	0,00	0,00	0,26	1,31
2013					
Licență	0,00	0,47	0,70	0,94	1,17
Master	0,00	0,00	0,32	0,64	1,28
Doctorat	0,00	0,00	0,00	0,27	1,33
2014					
Licență	0,00	0,47	0,70	0,94	1,17
Master	0,00	0,00	0,32	0,64	1,28
Doctorat	0,00	0,00	0,00	0,30	1,51
2015					
Licență	0,00	0,47	0,70	0,93	1,16
Master	0,00	0,00	0,32	0,64	1,29

Sursa: CNFIS; Notă: (1) Valorile cu care se ponderează (multiplică) în mod real numărul de studenți pentru FSE

Efectele folosirii în 2015 a ponderilor, prezentate în Tabelul 3.6, asupra alocării fondurilor ce compun finanțarea instituțională se văd în Tabelul 3.14.

TABELUL 3.14 — SITUAȚIA FINANȚĂRII INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DE STAT DIN FONDURI PUBLICE, ÎN PERIOADA 2012-2015

Subcomponente finanțare / Cicluri de studii		2012	2013	2014	2015
Valori (lei)	TOTAL Finanțare instituțională (FI), din care	1.678.705.003	1.759.905.000	1.787.864.000	1.896.253.028
	Finanțare situații speciale (FSS)	51.900.000	54.798.000	52.220.991	37.085.000
	Finanțare granturi doctorale (GD)	62.311.838	141.451.737	220.071.704	240.696.610
	Finanțare de bază (FB)	1.063.855.350	1.149.286.618	1.113.944.909	1.158.706.500
	Finanțare suplimentară (FS sau FSE)	391.123.291	390.913.816	378.892.827	394.117.900
	Finanțare dezvoltare instituțională (FDI) /(+Finanțare suplimentară nivel local, FSL)	109.514.524	23.454.829	22.733.569	23.647.018
	Suplimentare buget (Creșteri salariale - CS)				42.000.000
Ponderi în Total FI (%)	Creșteri anuale (Total FI)		105%	102%	106%
	Total FI, din care	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
	FSS	3,09%	3,11%	2,92%	1,96%
	GD	3,71%	8,04%	12,31%	12,69%
	FB	63,37%	65,30%	62,31%	61,11%
	FS sau FSE	23,30%	22,21%	21,19%	20,78%
	FDI /(FSL)	6,52%	1,33%	1,27%	1,25%
Ponderi în FI (pe formulă) (%)	CS				2,21%
	FB	68,00%	73,50%	73,50%	73,50%
	FS sau FSE	25,00%	25,00%	25,00%	25,00%
	FDI /(FSL)	7,00%	1,50%	1,50%	1,50%
Finanțare Licență	Pondere FS din FB	34,73%	30,29%	28,40%	34,01%
	Total, din care	809.467.497	877.627.122	881.137.075	927.245.620
	FB	591.868.707	658.137.137	660.441.251	695.039.749
	FS sau FSE	217.598.790	219.489.985	220.695.824	232.205.871
	Ponderi ciclu din total	48,22%	49,87%	49,28%	48,90%
Finanțare Master	Total, din care	528.504.365	593.946.791	605.230.491	625.578.780
	FB	386.433.299	440.279.902	448.709.343	463.666.751
	FS sau FSE	142.071.066	153.666.889	156.521.148	161.912.029
	Ponderi ciclu din total	31,48%	33,75%	33,85%	32,99%
	Total, din care	179.318.617	210.078.258	226.541.874	240.696.610
Finanțare Doctorat	GD	62.311.838	141.451.737	220.071.704	240.696.610
	FB	85.553.344	50.869.579	4.794.315	
	FS sau FSE	31.453.435	17.756.942	1.675.855	
	Ponderi ciclu din total	10,68%	11,94%	12,67%	12,69%

Sursa: CNFIS

Creșterea finanțării de bază a avut loc la programele de studii de licență și masterat, în paralel cu scăderea, începând din anul universitar 2011/2012, a finanțării de bază pentru programele de doctorat,

ajungând ca în acest an universitar 2014/2015, programele de doctorat să nu mai fie finanțate din finanțarea de bază, ci să fie finanțate integral prin granturi doctorale. Finanțarea suplimentară de excelență a cunoscut o ușoară creștere în termeni nominali, ponderea sa din sumele totale fiind mai scăzută, 21,19% în 2014 și doar 20,78% în 2015.

Analizând ponderile totale ale diverselor cicluri de studii universitare în total finanțare instituțională (repartizată pe bază de formulă), se observă ușoare scăderi pentru ciclurile de licență și master și o menținere pentru ciclul de doctorat. Însușind contribuțiile celor trei cicluri de studii se obțin aproximativ 1,79 miliarde lei în 2015, față de circa 1,71 miliarde lei în 2014. Această creștere a fondurilor alocate pe baze transparente, atât prin formulă, cât și prin granturi, este datorată în principal creșterii finanțării, dar și diminuării sumelor alocate fără a folosi o formulă de calcul (în special a fondurilor pentru rezolvarea situațiilor speciale). Dacă în 2012 circa 9,62% din finanțare era acordată fără o metodă de calcul transparentă, aceste fonduri au ajuns să reprezinte 4,19% în 2014 și numai 3,20% în 2015.

Pe baza formulei de calcul pentru finanțarea suplimentară bazată pe excelență a fost alocat în anul 2015 un total de **394.117.900 lei**. Detalii privind repartizarea fondurilor alocate pentru finanțarea suplimentară pe bază de excelență, pe universități, sunt oferite în Tabelul 3.15.

TABELUL 3.15 — SITUAȚIA REPARTIZĂRII PE UNIVERSITĂȚI A FINANȚĂRII SUPLIMENTARE BAZATE PE EXCELENȚĂ, PENTRU ANUL 2015

Cod univ.	Universitatea	Total FSE (25%) (fără granturi doctorat an1 an2 și an3)	din care		Pondere FSE din alocația de referință (fără granturi doctorat an1 an2 și an3)
			Licență (%)	Master (%)	
A	B	1	1,1	1,2	2
U01	Universitatea Politehnica din București	42.020.058	54,17%	45,83%	31,51%
U02	Universitatea Tehnică de Construcții din București	6.324.321	58,27%	41,73%	25,51%
U03	Universitatea de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu" din București	2.818.441	85,52%	14,48%	27,72%
U04	USAMV din București	8.598.833	61,35%	38,65%	26,04%
U05	Universitatea din București	25.458.845	48,88%	51,12%	29,49%
U06	UMF "Carol Davila" din București	18.586.890	44,89%	55,11%	31,62%
U07	ASE din București	13.211.784	50,72%	49,28%	30,13%
U08	Universitatea Națională de Muzică din București	2.952.276	59,58%	40,42%	26,96%
U09	Universitatea de Arte din București	2.691.664	53,80%	46,20%	29,85%
U10	UNATC "I.L.Caragiale" din București	3.305.271	55,77%	44,23%	27,54%
U11	UNEFIS din București	1.623.470	49,71%	50,29%	31,23%
U12	SNSPA din București	3.638.797	32,70%	67,30%	25,73%
U13	Universitatea "1 decembrie 1918" din Alba-Iulia	1.468.738	72,03%	27,97%	15,93%
U14	Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad	1.681.247	75,32%	24,68%	16,95%
U15	Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău	2.687.194	67,90%	32,10%	18,23%
U17	Universitatea "Transilvania" din Brașov	14.309.207	68,90%	31,10%	23,12%
U18	Universitatea Tehnică din Cluj Napoca	20.553.432	66,45%	33,55%	24,11%
U19	USAMV din Cluj Napoca	6.939.314	68,41%	31,59%	28,81%
U20	Universitatea "Babeș - Bolyai" din Cluj Napoca	31.825.192	54,80%	45,20%	27,88%
U21	UMF "Iuliu Hațieganu" din Cluj Napoca	10.152.479	51,36%	48,64%	31,43%
U22	Academia de Muzică "GH.-Dima" din Cluj Napoca	2.894.932	64,08%	35,92%	27,21%
U23	Universitatea de Artă și Design din Cluj Napoca	1.837.997	58,99%	41,01%	29,22%
U24	Universitatea "Ovidius" din Constanța	6.352.654	70,03%	29,97%	17,60%
U25	Universitatea Maritimă din Constanța	1.003.497	55,62%	44,38%	24,16%
U26	Universitatea din Craiova	12.085.910	68,04%	31,96%	19,79%
U27	UMF din Craiova	4.101.396	67,82%	32,18%	21,00%
U28	Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați	10.332.463	65,35%	34,65%	20,27%
U29	Universitatea Tehnică "Gheorghe Asachi" din Iași	19.797.420	55,96%	44,04%	28,91%
U30	USAMV "Ion Ionescu de la Brad" din Iași	3.958.074	71,00%	29,00%	22,86%
U31	Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași	16.899.451	56,95%	43,05%	22,10%
U32	UMF "Gr. T. Popa" din Iași	11.547.412	54,00%	46,00%	31,00%
U33	Universitatea de Arte "George Enescu" din Iași	3.802.869	62,01%	37,99%	26,73%
U34	Universitatea din Oradea	6.980.968	72,63%	27,37%	15,51%
U35	Universitatea din Petroșani	1.772.308	79,36%	20,64%	16,34%
U36	Universitatea din Pitești	2.231.577	71,46%	28,54%	12,71%
U37	Universitatea "Petrol-Gaze" din Ploiești	3.193.525	79,10%	20,90%	19,71%
U38	Universitatea "Eftimie Murgu" din Reșița	651.341	64,06%	35,94%	10,54%
U39	Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu	7.650.904	65,99%	34,01%	19,20%
U40	Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava	4.205.108	69,75%	30,25%	18,82%

Cod univ.	Universitatea	Total FSE (25%) (fără granturi doctorat an1 an2 și an3)	din care		Pondere FSE din alocația de referință (fără granturi doctorat an1 an2 și an3)
			Licența (%)	Master (%)	
U41	Universitatea "Valahia" din Târgoviște	2.253.490	78,34%	21,66%	12,86%
U42	Universitatea "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu	877.731	84,78%	15,22%	14,41%
U43	Universitatea "Petru Maior" din Tg. Mureș	1.066.204	75,90%	24,10%	13,71%
U44	UMF din Tg. Mureș	6.739.410	75,82%	24,18%	20,79%
U45	Universitatea de Arte din Tg. Mureș	2.112.690	50,35%	49,65%	28,59%
U46	Universitatea Politehnica Timișoara	14.216.878	57,08%	42,92%	24,70%
U47	USAMV a Banatului "Regele Mihai I al României" din Timișoara	4.489.929	65,40%	34,60%	25,18%
U48	Universitatea de Vest din Timișoara	11.914.508	56,57%	43,43%	27,31%
U49	UMF "Victor Babeș" din Timișoara	8.299.801	52,76%	47,24%	25,41%
	Total	394.117.900	58,92%	41,08%	25,00%

Sursa: CNFIS

III.6. Alte componente ale finanțării instituționale în 2015

Așa cum am arătat în Tabelul 3.6, în anul 2015 finanțarea instituțională a cuprins, pe lângă FB și FSE, și 0,5% pentru FSL, 1% pentru FDI și 2% pentru FSS (procentul pentru ultima componentă, FSS, fiind menționat în Tabelul 3.14). Deoarece propunerile CNFIS privind repartizarea pe baze competiționale a FDI (conform propunerii de metodologie) și pe baze de proiecte și /sau justificări fundamentate a FSS și FSL nu au fost concretizate prin aprobarea de acte normative, sumele prevăzute pentru aceste fonduri au fost repartizate de către MENCȘ conform situației din Tabelul 3.16.

TABELUL 3.16 — EVOLUȚIA FINANȚĂRII REPARTIZATE FĂRĂ FORMULĂ DE CALCUL²⁵, ÎN PERIOADA 2012-2015

Cod Univ.	Universitatea	2015		2014		2013		2012	
		valoare	% din FI	valoare	% din FI	valoare	% din FI	valoare	% din FI
A	B	1	1.1	2	2.1	3	3.1	4	4.1
U01	Universitatea Politehnica din București	3.177.226	1,82%	6.670.721	4,09%	12.982.120	7,59%	9.041.559	5,46%
U02	Universitatea Tehnică de Construcții din București	2.418.460	7,77%	1.311.271	4,15%	50.000	0,16%	983.224	3,26%
U03	Universitatea de Arhitectură din București	1.864.431	13,42%	2.501.674	17,97%	1.941.426	13,90%	200.000	1,58%
U04	USAMV din București	2.260.000	5,45%	1.287.638	3,71%	1.076.254	3,41%	553.913	2,01%
U05	Universitatea din București	2.300.000	1,96%	2.337.679	2,05%	295.597	0,27%	250.000	0,23%
U06	UMF "Carol Davila" din București	3.321.944	4,24%	820.902	1,05%	5.616.848	7,15%	4.852.373	6,57%
U07	ASE din București	1.300.000	2,34%	1.148.325	2,20%	100.000	0,20%	250.000	0,53%
U08	Universitatea Națională de Muzică din București	840.709	6,26%	1.667.573	12,47%	1.042.839	7,80%	100.000	0,81%
U09	Universitatea de Arte din București	500.000	4,36%	297.221	2,75%	150.000	1,42%	100.000	0,97%
U10	UNATC "I.L.Caragiale" din București	1.350.000	8,88%	2.030.381	13,67%	600.000	4,11%	0	0,00%
U11	UNEFS din București	850.000	11,21%	1.193.908	16,15%	50.000	0,80%		
U12	SNSPA din București	300.000	1,59%	1.180.346	6,98%	900.000	6,39%	800.000	6,75%
U13	Universitatea "1 decembrie 1918" din Alba-Iulia	14.014	0,15%	307.430	3,52%	150.000	1,93%	918.438	12,47%
U14	Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad	100.000	1,00%	598.843	6,14%	602.187	6,09%	214.838	2,22%
U15	Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău			255.260	1,86%	2.272.816	16,44%	2.554.063	19,53%
U16	Universitatea de Nord din Baia Mare	0	0,00%			0	0,00%	848.890	
U17	Universitatea "Transilvania" din Brașov	1.560.000	2,32%	1.411.362	2,28%	1.342.121	2,21%	2.929.711	4,87%
U18	Universitatea Tehnică din Cluj Napoca	1.178.390	1,14%	1.204.469	1,21%	1.644.248	1,70%	2.988.341	3,70%
U19	USAMV din Cluj Napoca	1.000.000	3,02%	711.817	2,34%	618.475	2,11%	250.000	0,98%
U20	Universitatea "Babeș - Bolyai" din Cluj Napoca	1.900.000	1,32%	1.846.499	1,37%	599.214	0,46%	250.000	0,20%
U21	UMF "Iuliu Hațieganu" din Cluj Napoca	1.066.007	2,37%	170.917	0,41%	50.000	0,12%	3.437.369	8,58%
U22	Academia de Muzică "GH.Dima" din Cluj Napoca	1.000.000	7,48%	1.072.137	8,49%	1.001.530	8,08%	265.755	2,25%
U23	Universitatea de Artă și Design din Cluj	154.705	1,90%	179.655	2,37%	77.972	1,02%		

²⁵ În anul 2014 o parte din aceste sume au fost împărțite conform unui algoritm care pornea de la formula de calcul folosită de CNFIS.

Cod Univ.	Universitatea	2015		2014		2013		2012	
		valoare	% din FI	valoare	% din FI	valoare	% din FI	valoare	% din FI
	Napoca								
U24	Universitatea "Ovidius" din Constanța	0	0,00%	132.040	0,41%	228.330	0,70%	1.779.820	5,72%
U25	Universitatea Maritimă din Constanța	8.885	0,19%	144.860	3,58%	84.948	2,12%	159.186	4,67%
U26	Universitatea din Craiova	1.060.000	1,67%	664.689	1,15%	861.280	1,49%	4.555.053	7,95%
U27	UMF din Craiova	51.493	0,24%	188.669	0,95%	15.080	0,07%	1.124.546	5,72%
U28	Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați	700.000	1,31%	1.527.467	3,05%	337.499	0,70%	1.264.281	2,80%
U29	Universitatea Tehnică "Gheorghe Asachi" din Iași	2.368.043	2,91%	4.037.448	4,98%	6.271.401	7,31%	5.319.410	6,31%
U30	USAMV "Ion Ionescu de la Brad" din Iași	1.400.000	6,46%	1.373.944	6,79%	283.852	1,51%	561.736	3,25%
U31	Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași	1.400.000	1,52%	1.608.467	1,87%	728.142	0,90%	5.288.297	6,86%
U32	UMF "Gr. T. Popa" din Iași	850.834	1,76%	178.755	0,41%	668.442	1,56%	1.272.516	3,07%
U33	Universitatea de Arte "George Enescu" din Iași	300.000	1,76%	1.146.005	6,86%	278.297	1,66%		
U34	Universitatea din Oradea	1.700.000	3,78%	2.305.554	5,52%	235.275	0,59%	2.435.766	6,42%
U35	Universitatea din Petroșani	1.835.310	14,10%	2.842.853	21,87%	3.163.571	24,36%	1.733.820	14,69%
U36	Universitatea din Pitești	1.369.894	7,53%	2.866.912	15,26%	3.484.208	18,14%	3.012.498	16,20%
U37	Universitatea "Petrol-Gaze" din Ploiești	385.148	2,32%	1.559.056	9,48%	2.075.688	12,58%	819.467	5,32%
U38	Universitatea "Eftimie Murgu" din Reșița	2.300.000	28,52%	2.155.752	27,85%	1.656.532	23,42%	1.305.239	20,44%
U39	Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu	2.960.000	6,71%	1.736.082	4,33%	2.292.746	5,60%	1.156.819	3,15%
U40	Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava	1.200.000	4,72%	1.462.260	6,40%	1.430.377	6,47%	2.507.422	11,84%
U41	Universitatea "Valahia" din Târgoviște	2.732.128	13,69%	5.311.482	24,74%	6.250.932	28,36%	4.664.286	23,45%
U42	Universitatea "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu	1.414.116	20,40%	1.872.179	27,09%	1.913.851	27,67%	1.721.471	27,70%
U43	Universitatea "Petru Maior" din Tg. Mureș	2.100.420	21,36%	2.726.806	27,66%	3.059.803	31,44%	2.366.896	26,75%
U44	UMF din Tg. Mureș	0	0,00%	130.092	0,41%	0	0,00%	680.939	2,58%
U45	Universitatea de Arte din Tg. Mureș	150.000	1,81%	286.600	3,67%	500.000	7,23%	100.000	1,64%
U46	Universitatea Politehnică Timișoara	3.429.861	5,08%	5.543.671	8,21%	8.124.494	11,47%	9.753.921	13,95%
U47	USAMV a Banatului "Regele Mihai I al României" din Timișoara	1.200.000	5,40%	2.133.038	10,35%	718.324	3,82%	809.914	4,49%
U48	Universitatea de Vest din Timișoara	1.360.000	2,59%	687.730	1,47%	376.110	0,85%	24.639	0,06%
U49	UMF "Victor Babeș" din Timișoara	0		126.121	0,41%	50.000	0,17%	3.832.766	12,84%
Total Finanțare repartizată fără formulă		60.732.018	3,20%	74.954.560	4,19%	78.252.829	4,45%	90.039.180	5,36%

Sursa: CNFIS

Influența modului de alocare a componentelor finanțării în anul 2015 (variațiile procentuale relative, determinate comparativ cu alocarea de referință, pe student echivalent unitar) se poate aprecia examinând Tabelul 3.17, alocarea de referință fiind cea care ar acorda 100% din finanțare în funcție de numărul de studenți echivalenți unitari.

TABELUL 3.17 — INFLUENȚA MODULUI DE ALOCARE A COMPONENTELOR FINANȚĂRII PENTRU ANUL 2015

Cod Univ.	Universitatea	Influență calitate 2013	Influență totală 2014	Influență totală 2015	Influență granturi 2015	Influență FB 2015	Influență FSE 2015	Influență FSL&FSD&FSS 2015
A	B	1	2	3	3.1	3.2	3.3	3.4
U01	Universitatea Politehnică din București	10,8%	6,4%	4,3%	-1,8%	0,0%	5,2%	-1,2%
U02	Universitatea Tehnică de Construcții din București	-5,0%	-1,3%	4,3%	-1,0%	0,0%	0,4%	4,9%
U03	Universitatea de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu" din București	14,5%	19,7%	14,0%	-0,2%	0,0%	2,3%	12,1%
U04	USAMV din București	-4,1%	-2,5%	1,8%	-2,6%	0,0%	0,8%	2,4%
U05	Universitatea din București	6,8%	11,8%	10,0%	6,0%	0,0%	3,6%	-1,0%
U06	UMF "Carol Davila" din București	8,7%	0,8%	5,4%	-3,5%	0,0%	5,2%	1,4%
U07	ASE din București	4,1%	8,1%	8,1%	5,7%	0,0%	4,4%	-0,8%
U08	Universitatea Națională de Muzică din București	-0,3%	2,2%	-3,6%	-10,7%	0,0%	1,5%	3,0%
U09	Universitatea de Arte din București	-1,0%	0,5%	5,4%	-0,2%	0,0%	4,0%	1,4%
U10	UNATC "I.L.Caragiale" din București	-4,8%	2,4%	-2,3%	-13,4%	0,0%	2,0%	5,7%
U11	UNEFIS din București	2,8%	23,9%	18,6%	2,4%	0,0%	5,1%	10,2%
U12	SNSPA din București	8,6%	14,6%	10,9%	11,7%	0,0%	0,6%	-1,4%
U13	Universitatea "1 decembrie 1918" din Alba-Iulia	-10,1%	-7,1%	-8,4%	5,2%	0,0%	-7,9%	-3,2%
U14	Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad	-4,9%	-5,5%	-10,3%	2,8%	0,0%	-7,2%	-2,5%
U15	Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău	2,8%	-11,6%	-12,1%	-0,5%	0,0%	-5,9%	-3,4%
U17	Universitatea "Transilvania" din Brașov	-6,6%	-7,1%	-5,2%	-0,1%	0,0%	-1,6%	-1,2%

Cod Univ.	Universitatea	Influență calitate 2013	Influență totală 2014	Influență totală 2015	Influență granturi 2015	Influență FB 2015	Influență FSE 2015	Influență FSL&FSD&FSS 2015
U18	Universitatea Tehnică din Cluj Napoca	-2,3%	-2,2%	-2,3%	-0,9%	0,0%	-0,7%	-2,0%
U19	USAMV din Cluj Napoca	1,7%	2,4%	4,1%	-3,1%	0,0%	2,9%	0,2%
U20	Universitatea "Babeș - Bolyai" din Cluj Napoca	1,7%	4,2%	5,0%	4,4%	0,0%	2,4%	-1,8%
U21	UMF "Iuliu Hațieganu" din Cluj Napoca	1,2%	0,9%	5,1%	-3,7%	0,0%	4,8%	-0,4%
U22	Academia de Muzică "Gh.Dima" din Cluj Napoca	0,6%	-0,8%	-0,8%	-9,3%	0,0%	1,7%	4,4%
U23	Universitatea de Artă și Design din Cluj Napoca	-2,3%	0,5%	1,3%	-3,7%	0,0%	3,3%	-1,1%
U24	Universitatea "Ovidius" din Constanța	-13,8%	-14,3%	-13,1%	-1,1%	0,0%	-6,4%	-3,4%
U25	Universitatea Maritimă din Constanța	-7,0%	-4,7%	-4,7%	-1,0%	0,0%	-0,7%	-3,0%
U26	Universitatea din Craiova	-10,2%	-10,9%	-8,3%	1,1%	0,0%	-4,6%	-1,9%
U27	UMF din Craiova	-10,2%	-9,3%	-9,8%	-5,1%	0,0%	-3,2%	-2,9%
U28	Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați	-9,6%	-8,1%	-8,0%	0,7%	0,0%	-4,1%	-2,2%
U29	Universitatea Tehnică "Gheorghe Asachi" din Iași	5,0%	1,9%	1,0%	-0,9%	0,0%	3,3%	-0,3%
U30	USAMV "Ion Ionescu de la Brad" din Iași	-4,8%	1,3%	0,1%	-3,3%	0,0%	-1,7%	3,4%
U31	Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași	-1,9%	0,5%	0,3%	4,6%	0,0%	-2,4%	-1,7%
U32	UMF "Gr. T. Popa" din Iași	2,1%	0,0%	1,4%	-4,8%	0,0%	4,7%	-1,2%
U33	Universitatea de Arte "George Enescu" din Iași	-7,5%	-3,8%	-7,2%	-10,5%	0,0%	1,3%	-1,3%
U34	Universitatea din Oradea	-16,1%	-11,9%	-11,5%	0,0%	0,0%	-8,4%	-0,1%
U35	Universitatea din Petroșani	15,1%	10,0%	1,9%	-0,8%	0,0%	-7,4%	11,1%
U36	Universitatea din Pitești	0,1%	-3,8%	-9,4%	0,4%	0,0%	-10,8%	3,5%
U37	Universitatea "Petril-Gaze" din Ploiești	0,5%	-3,6%	-9,3%	-0,5%	0,0%	-4,7%	-1,3%
U38	Universitatea "Eftimie Murgu" din Reșița	6,2%	11,0%	13,7%	-0,5%	0,0%	-12,6%	29,1%
U39	Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu	-7,1%	-7,6%	-3,6%	0,6%	0,0%	-5,0%	3,1%
U40	Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava	-3,6%	-3,3%	-3,0%	2,2%	0,0%	-5,3%	1,3%
U41	Universitatea "Valahia" din Târgoviște	17,7%	12,9%	-0,5%	2,2%	0,0%	-10,6%	10,2%
U42	Universitatea "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu	13,7%	10,9%	3,5%	0,0%	0,0%	-9,6%	17,6%
U43	Universitatea "Petru Maior" din Tg. Mureș	21,3%	16,5%	11,6%	4,0%	0,0%	-10,0%	20,4%
U44	UMF din Tg. Mureș	-10,7%	-11,1%	-10,0%	-2,6%	0,0%	-3,5%	-3,2%
U45	Universitatea de Arte din Tg. Mureș	-0,2%	-5,0%	-4,8%	-5,2%	0,0%	3,1%	-1,6%
U46	Universitatea Politehnica din Timisoara	6,6%	2,3%	-0,3%	-0,8%	0,0%	-0,3%	1,8%
U47	USAMV a Banatului "Regele Mihai I al României" din Timișoara	-4,1%	4,3%	1,6%	-1,9%	0,0%	0,1%	2,3%
U48	Universitatea de Vest din Timișoara	-2,3%	-0,5%	2,8%	2,8%	0,0%	2,0%	-0,6%
U49	UMF "Victor Babeș" din Timișoara	-10,1%	-10,6%	-6,5%	-2,4%	0,0%	0,4%	-3,3%
	Total	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Sursa: CNFIS; Variațiile procentuale relative sunt determinate comparativ cu alocarea de referință, pe student echivalent unitar, pentru sumele date fiecărei subcomponente.

Influențele determinate de fiecare din subcomponentele finanțării instituționale variază semnificativ de la universitate la universitate, cea mai semnificativă fiind determinată de repartizarea fondurilor de rezervă pentru situații speciale, a celui pentru dezvoltare instituțională și a celui pentru asumarea unui rol regional.

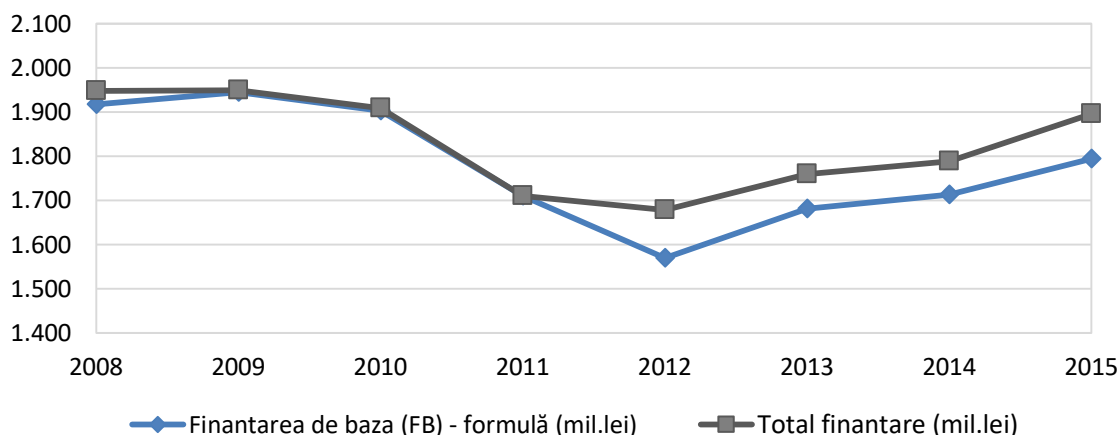
Decizia de a sprijini universitățile aflate în dificultate financiară, luată de MENCS, a fost normală, având în vedere nevoile de dezvoltare regională a țării. Această situație a fost întâlnită și în anii anteriori, când unele universități regionale au cunoscut o scădere însemnată a numărului de studenți în regim cu taxă (vezi Tabelul 3.3), rămânând cu un excedent de forță de muncă, ce a pus o presiune importantă asupra bugetelor. Consiliul a acceptat opțiunea MENCS de a sprijini aceste universități, prin instrumente în afara formulei de finanțare, insistând însă asupra faptului că universitățile respective trebuie să realizeze restructurări în noul an universitar, operând o reducere a costurilor prin statele de funcții. Mai mult, așa cum s-a menționat, în 2015 CNFIS și-a reiterat disponibilitatea de a sprijini universitățile care întâmpină dificultăți financiare în identificarea și implementarea unor soluții de redresare.

Este de remarcat faptul că, în bună măsură, universitățile care au primit ajutoare financiare din partea MENCS în anii 2013 și 2014 au primit sprijin și în 2015, așa cum am arătat mai sus și cum se poate vedea și din Tabelul 3.16. Astfel, Universitatea „Petru Maior” din Târgu Mureș, Universitatea „Valahia” din

Târgoviște, Universitatea „Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu, Universitatea din Petroșani, Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița, Universitatea din Pitești au primit ajutoare financiare substanțiale din partea MENCS atât în anii anteriori, cât și în 2015.

O perspectivă istorică este asigurată de Graficul 3.3, care prezintă sumele totale și cele alocate prin formulă pentru finanțarea instituțională în învățământul superior de stat. Se observă că, înainte de 2009, sumele acordate fără formulă erau limitate, reprezentând circa 1,5% din finanțarea instituțională. În perioada 2009-2011, sumele acordate fără formulă au fost neglijabile (sub 0,28%), pentru ca în 2012 acestea să cunoască un maximum istoric.

GRAFICUL 3.3 — EVOLUȚIA FINANȚĂRII INSTITUȚIONALE TOTALE ȘI A CELEI CALCULATE PRIN FORMULĂ (2008-2015)

Sursa: CNFIS

III.7. Concluzii privind finanțarea în 2015

Situația repartizării pe universități a finanțării instituționale totale și ponderile pe subcomponente din total finanțare, pentru anul 2015, este prezentată în Tabelul 3.18.

TABELUL 3.18 — SITUAȚIA REPARTIZĂRII PE UNIVERSITĂȚI A FINANȚĂRII INSTITUȚIONALE TOTALE, PENTRU ANUL 2015

Cod univ.	Universitatea	Total finanțare instituțională (FI)	Total FB (73.5%)	Total FSE (25%)	Granturi doctorat	Suplimentare buget (creșteri salariale)	Total FSL, FDI și FSS
A	B	1	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5
U01	Universitatea Politehnică din București	174.952.865	56,02%	24,02%	16,11%	2,03%	1,82%
U02	Universitatea Tehnică de Construcții din București	31.121.761	58,56%	20,32%	11,23%	2,12%	7,77%
U03	Universitatea de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu" din București	13.894.199	53,79%	20,29%	10,55%	1,95%	13,42%
U04	USAMV din București	41.490.562	58,50%	20,72%	13,21%	2,12%	5,45%
U05	Universitatea din București	117.638.429	53,93%	21,64%	20,52%	1,95%	1,96%
U06	UMF "Carol Davila" din București	78.342.631	55,16%	23,73%	14,88%	2,00%	4,24%
U07	ASE din București	55.604.309	57,97%	23,76%	13,83%	2,10%	2,34%
U08	Universitatea Națională de Muzică din București	13.421.724	59,96%	22,00%	9,60%	2,17%	6,26%
U09	Universitatea de Arte din București	11.467.878	57,79%	23,47%	12,28%	2,09%	4,36%
U10	UNATC "I.L.Caragiale" din București	15.204.647	58,01%	21,74%	9,27%	2,10%	8,88%
U11	UNEFS din București	7.581.590	50,40%	21,41%	15,15%	1,83%	11,21%
U12	SNSPA din București	18.915.185	54,96%	19,24%	22,22%	1,99%	1,59%
U13	Universitatea "1 decembrie 1918" din Alba-Iulia	9.655.057	70,18%	15,21%	11,92%	2,54%	0,15%
U14	Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad	9.989.313	72,96%	16,83%	6,56%	2,64%	1,00%
U15	Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău	14.852.313	72,95%	18,09%	6,31%	2,64%	0,00%
U17	Universitatea "Transilvania" din Brașov	67.182.043	67,72%	21,30%	6,20%	2,45%	2,32%
U18	Universitatea Tehnică din Cluj Napoca	103.025.758	60,81%	19,95%	15,90%	2,20%	1,14%
U19	USAMV din Cluj Napoca	33.093.585	53,50%	20,97%	20,57%	1,94%	3,02%
U20	Universitatea "Babeș - Bolyai" din Cluj Napoca	144.176.735	58,19%	22,07%	16,31%	2,11%	1,32%
U21	UMF "Iuliu Hațieganu" din Cluj Napoca	45.005.173	52,75%	22,56%	20,41%	1,91%	2,37%

Cod univ.	Universitatea	Total finanțare instituțională (FI)	Total FB (73,5%)	Total FSE (25%)	Granturi doctorat	Suplimentare buget (creșteri salariale)	Total FSL, FDI și FSS
A	B	1	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5
U22	Academia Muzică "GH. Dima" din Cluj Napoca	13.376.605	58,46%	21,64%	10,30%	2,12%	7,48%
U23	Universitatea de Artă și Design din Cluj Napoca	8.161.723	56,64%	22,52%	16,89%	2,05%	1,90%
U24	Universitatea "Ovidius" din Constanța	36.034.213	73,62%	17,63%	6,08%	2,67%	0,00%
U25	Universitatea Maritimă din Constanța	4.763.082	64,08%	21,07%	12,34%	2,32%	0,19%
U26	Universitatea din Craiova	63.491.947	70,70%	19,04%	6,03%	2,56%	1,67%
U27	UMF din Craiova	21.820.280	65,77%	18,80%	12,81%	2,38%	0,24%
U28	Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați	53.627.601	69,85%	19,27%	7,05%	2,53%	1,31%
U29	Univ. Tehnica "Gheorghe Asachi" din Iași	81.435.872	61,81%	24,31%	8,73%	2,24%	2,91%
U30	USAMV "Ion Ionescu de la Brad" din Iași	21.677.179	58,72%	18,26%	14,43%	2,13%	6,46%
U31	Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași	91.918.602	61,13%	18,39%	16,74%	2,22%	1,52%
U32	UMF "Gr. T. Popa" din Iași	48.216.102	56,78%	23,95%	15,44%	2,06%	1,76%
U33	Universitatea de Arte "George Enescu" din Iași	17.078.957	61,23%	22,27%	12,52%	2,22%	1,76%
U34	Universitatea din Oradea	44.949.345	73,58%	15,53%	4,44%	2,67%	3,78%
U35	Universitatea din Petroșani	13.014.880	61,26%	13,62%	8,80%	2,22%	14,10%
U36	Universitatea din Pitești	18.195.029	70,95%	12,26%	6,69%	2,57%	7,53%
U37	Universitatea "Petrol-Gaze" din Ploiești	16.631.738	71,61%	19,20%	4,28%	2,60%	2,32%
U38	Universitatea "Eftimie Murgu" din Reșița	8.063.508	56,31%	8,08%	5,05%	2,04%	28,52%
U39	Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu	44.112.368	66,38%	17,34%	7,16%	2,41%	6,71%
U40	Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava	25.429.751	64,59%	16,54%	11,81%	2,34%	4,72%
U41	Universitatea "Valahia" din Târgoviște	19.959.517	64,54%	11,29%	8,14%	2,34%	13,69%
U42	Universitatea "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu	6.932.401	64,60%	12,66%	0,00%	2,34%	20,40%
U43	Universitatea "Petru Maior" din Târgu - Mureș	9.833.168	58,13%	10,84%	7,56%	2,11%	21,36%
U44	UMF din Tg. Mureș	34.659.816	68,73%	19,44%	9,34%	2,49%	0,00%
U45	Universitatea de Arte din Târgu - Mureș	8.271.356	65,66%	25,54%	4,61%	2,38%	1,81%
U46	Universitatea Politehnica Timișoara	67.466.544	62,70%	21,07%	8,87%	2,27%	5,08%
U47	USAMV a Banatului "Regele Mihai I al României" din Timișoara	22.235.392	58,93%	20,19%	13,34%	2,14%	5,40%
U48	Universitatea de Vest din Timișoara	52.457.426	61,12%	22,71%	11,36%	2,22%	2,59%
U49	UMF "Victor Babeș" din Timișoara	35.822.869	67,01%	23,17%	7,39%	2,43%	0,00%
Total		1.896.253.028	61,11%	20,78%	12,69%	2,21%	3,20%

Sursa: CNFIS; Ponderile pe subcomponente sunt raportate la total finanțare.

Situația repartizării pe universități a finanțării instituționale pentru anul 2015, în comparație cu anul 2014, este prezentată în Tabelul 3.19. Întrucât principiile generale ale metodologiei de finanțare aplicată în anul 2015 au fost similare celei aplicate în anul 2014, variația față de anul 2014 poate fi determinată atât de variația numărului de studenți fizici, pe cicluri de studii, și implicit a numărului de studenți echivalenți unitari (SEU), cât și de variația alocațiilor bugetare repartizate în afara formulei de finanțare (v. subcapitolul III.6).

TABELUL 3.19 — COMPARAȚIE ÎNTRE FINANȚAREA INSTITUȚIONALĂ PE UNIVERSITĂȚI, 2015 ȘI 2014

Cod univ.	Universitatea	Finanțare totală 2014	Finanțare totală 2015	Variație finanțare totală 2015 vs. 2014	Variație SEU 2015 vs. 2014	Influență metodologie 2014	Influență metodologie 2015
A	B	1	2	3	4	5	6
U01	Universitatea Politehnica din București	163.033.199	174.952.865	7,3%	3,8%	6,4%	4,3%
U02	Universitatea Tehnică de Construcții din București	31.593.345	31.121.761	-1,5%	-11,6%	-1,3%	4,3%
U03	Universitatea de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu" din București	13.922.152	13.894.199	-0,2%	-0,7%	19,7%	14,0%
U04	USAMV din București	34.726.126	41.490.562	19,5%	8,4%	-2,5%	1,8%
U05	Universitatea din București	113.776.631	117.638.429	3,4%	-0,4%	11,8%	10,0%
U06	UMF "Carol Davila" din București	78.402.701	78.342.631	-0,1%	-9,4%	0,8%	5,4%
U07	ASE din București	52.207.712	55.604.309	6,5%	1,0%	8,1%	8,1%
U08	Universitatea Națională de Muzică din București	13.375.054	13.421.724	0,3%	0,9%	2,2%	-3,6%
U09	Universitatea de Arte din București	10.819.794	11.467.878	6,0%	-4,2%	0,5%	5,4%
U10	UNATC "I.L.Caragiale" din București	14.848.564	15.204.647	2,4%	1,7%	2,4%	-2,3%
U11	UNEFIS din București	7.393.180	7.581.590	2,5%	1,5%	23,9%	18,6%
U12	SNSPA din București	16.910.480	18.915.185	11,9%	9,5%	14,6%	10,9%
U13	Universitatea "1 decembrie 1918" din Alba-Iulia	8.743.584	9.655.057	10,4%	6,2%	-7,1%	-8,4%
U14	Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad	9.760.424	9.989.313	2,3%	2,1%	-5,5%	-10,3%

Cod univ.	Universitatea	Finanțare totală 2014	Finanțare totală 2015	Variație finanțare totală 2015 vs. 2014	Variație SEU 2015 vs. 2014	Influență metodologie 2014	Influență metodologie 2015
A	B	1	2	3	4	5	6
U15	Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău	13.706.545	14.852.313	8,4%	3,3%	-11,6%	-12,1%
U17	Universitatea "Transilvania" din Brașov	61.907.446	67.182.043	8,5%	0,9%	-7,1%	-5,2%
U18	Universitatea Tehnică din Cluj Napoca	99.417.274	103.025.758	3,6%	-1,7%	-2,2%	-2,3%
U19	USAMV din Cluj Napoca	30.383.017	33.093.585	8,9%	1,5%	2,4%	4,1%
U20	Universitatea "Babeș - Bolyai" din Cluj Napoca	134.616.764	144.176.735	7,1%	0,8%	4,2%	5,0%
U21	UMF "Iuliu Hațieganu" din Cluj Napoca	41.860.007	45.005.173	7,5%	-2,1%	0,9%	5,1%
U22	Academia Muzică "GH. Dima" din Cluj Napoca	12.625.751	13.376.605	5,9%	0,4%	-0,8%	-0,8%
U23	Universitatea de Artă și Design din Cluj Napoca	7.570.411	8.161.723	7,8%	1,3%	0,5%	1,3%
U24	Universitatea "Ovidius" din Constanța	32.527.240	36.034.213	10,8%	3,5%	-14,3%	-13,1%
U25	Universitatea Maritimă din Constanța	4.044.172	4.763.082	17,8%	11,6%	-4,7%	-4,7%
U26	Universitatea din Craiova	57.866.767	63.491.947	9,7%	1,0%	-10,9%	-8,3%
U27	UMF din Craiova	19.817.341	21.820.280	10,1%	5,0%	-9,3%	-9,8%
U28	Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați	50.141.621	53.627.601	7,0%	1,3%	-8,1%	-8,0%
U29	Univ. Tehnică "Gheorghe Asachi" din Iași	81.066.447	81.435.872	0,5%	-3,9%	1,9%	1,0%
U30	USAMV "Ion Ionescu de la Brad" din Iași	20.227.377	21.677.179	7,2%	2,7%	1,3%	0,1%
U31	Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași	86.015.768	91.918.602	6,9%	1,5%	0,5%	0,3%
U32	UMF "Gr. T. Popa" din Iași	43.868.225	48.216.102	9,9%	2,7%	0,0%	1,4%
U33	Universitatea de Arte "George Enescu" din Iași	16.698.978	17.078.957	2,3%	0,5%	-3,8%	-7,2%
U34	Universitatea din Oradea	41.794.874	44.949.345	7,5%	1,6%	-11,9%	-11,5%
U35	Universitatea din Petroșani	13.000.507	13.014.880	0,1%	2,5%	10,0%	1,9%
U36	Universitatea din Pitești	18.784.860	18.195.029	-3,1%	-2,6%	-3,8%	-9,4%
U37	Universitatea "Petrol-Gaze" din Ploiești	16.443.647	16.631.738	1,1%	2,0%	-3,6%	-9,3%
U38	Universitatea "Eftimie Murgu" din Reșița	7.741.289	8.063.508	4,2%	-3,6%	11,0%	13,7%
U39	Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu	40.059.851	44.112.368	10,1%	0,0%	-7,6%	-3,6%
U40	Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava	22.854.871	25.429.751	11,3%	5,1%	-3,3%	-3,0%
U41	Universitatea "Valahia" din Târgoviște	21.465.176	19.959.517	-7,0%	0,0%	12,9%	-0,5%
U42	Universitatea "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu	6.911.261	6.932.401	0,3%	1,8%	10,9%	3,5%
U43	Universitatea "Petru Maior" din Târgu - Mureș	9.857.753	9.833.168	-0,2%	-1,3%	16,5%	11,6%
U44	UMF din Tg. Mureș	31.849.039	34.659.816	8,8%	1,9%	-11,1%	-10,0%
U45	Universitatea de Arte din Târgu - Mureș	7.802.917	8.271.356	6,0%	0,2%	-5,0%	-4,8%
U46	Universitatea Politehnică Timișoara	67.534.852	67.466.544	-0,1%	-2,8%	2,3%	-0,3%
U47	USAMV a Banatului "Regele Mihai I al României" din Timișoara	20.599.921	22.235.392	7,9%	5,0%	4,3%	1,6%
U48	Universitatea de Vest din Timișoara	46.645.637	52.457.426	12,5%	3,2%	-0,5%	2,8%
U49	UMF "Victor Babeș" din Timișoara	30.643.448	35.822.869	16,9%	6,0%	-10,6%	-6,5%
Total		1.787.864.000	1.896.253.028	6,1%	0,5%	0,0%	0,0%

Sursa: CNFIS

Astfel, examinând Tabelul 3.19 și Tabelul 3.16, se observă că majoritatea universităților care au solicitat și primit sprijin suplimentar din fondul de rezervă al MENCS în ultimii ani s-au aflat în dificultate în perioada 2013-2014 și din cauza scăderii semnificative a numărului de studenți echivalenți unitari. Pentru anul 2015 variațiile de la nivelul numărului de studenți bugetași nu sunt semnificative, dificultățile financiare ale acestor universități fiind determinate mai mult de declinul numărului de studenți în regim cu taxă și a resurselor financiare din venituri proprii. Având în vedere aceste situații, CNFIS a reiterat propunerea ca MENCS să elaboreze, în baza prerogativelor acordate de Legea educației naționale nr.1/2011, politici care să stimuleze universitățile în dificultate să implementeze măsurile de restructurare necesare, lipsa unor astfel de măsuri de responsabilizare a structurilor de conducere din instituțiile de învățământ superior de stat putând descuraja performanța în educație, cercetare și management universitar.

Capitolul IV. Rezultatele pilotării indicatorilor de calitate din cadrul Metodologiei de finanțare 2015

În cadrul acestui capitol este prezentată analiza datelor raportate de către universități, conform Metodologiei de finanțare aprobată prin OM nr.3185/09.02.2015, și utilizate în **cadru exercițiului de pilotare**, aplicat conform Metodologiei de finanțare aprobată prin OM nr.3889/26.05.2015. Metodologia în baza căreia au fost raportate datele este rezultatul unui proces îndelungat de elaborare, dialog instituțional, dezbateri publice și revizuire, proces care a început în luna noiembrie 2013 (vezi Raportul Public Anual 2014, capitolul II) și care a condus, prin extindere incrementală, la forma adoptată de Consiliu în februarie 2015 și aprobată de MECȘ prin ordin de ministru. Față de metodologiile anterioare, propunerea de metodologie de finanțare pe anul 2015 aduce ca principal element novator trecerea de la alocarea finanțării suplimentare pe baza rezultatelor ierarhizării programelor de studii la alocarea acesteia pe baza unui sistem de indicatori de calitate.

IV.1. Contextul elaborării metodologiei pentru anul 2015

O primă propunere de metodologie de finanțare încorporând un sistem coerent de indicatori de calitate pentru alocarea finanțării suplimentare a fost adoptată de CNFIS în ședința din 24 februarie 2014, ședință la care au participat reprezentanții MECȘ, CNR, sindicatului Alma Mater și ai unora dintre organizațiile studențești reprezentative la nivel național (ANOSR și USR). Invocând rezervele exprimate de unii membri ai Consiliului Național al Rectorilor și dificultățile practice de implementare a sistemului de indicatori de calitate spre mijlocul anului, conducerea MECȘ a preferat să amâne trecerea la noul sistem de finanțare și a solicitat CNFIS ca propunerea pentru anul 2015, încorporând sugestiile acumulate în lunile anterioare, să fie finalizată înainte de sfârșitul lunii noiembrie 2014.

Astfel, CNFIS a aprobat în ședința din 27 noiembrie 2014 un sistem complex de indicatori de calitate, grupați pe 4 clase: *predare/învățare, cercetare, orientare internațională și orientare regională & echitate socială*. În conceptualizarea indicatorilor CNFIS a urmărit atât o eficientizare a procesului de evaluare (în sensul reducerii eforturilor instituționale de raportare din partea universităților), precum și o compatibilizare generală cu elementele de referință utilizate de alte organisme cu atribuții specifice în domeniul învățământului superior. În sensul acesta, unii dintre indicatorii de calitate propuși de CNFIS fac apel explicit la standardele de evaluare și la informațiile colectate de la nivelul universităților de către alte organisme publice naționale relevante pentru activitățile instituțiilor de învățământ superior.

Pusă în discuție publică de către MECȘ la începutul lunii decembrie 2014, această propunere a condus la o serie de dezbateri în cadrul sistemului de învățământ superior din România, acumulându-se rapid un mare număr de obiecții și propuneri de revizuire. Unele dintre aceste obiecții priveau aspecte punctuale ale indicatorilor de calitate propuși pentru alocarea finanțării suplimentare, altele au vizat elemente centrale ale metodologiei de finanțare. La finele lunii ianuarie, CNFIS a găzduit o întâlnire cu un grup de inițiativă format din universitari activi în științele umaniste, care au solicitat ca indicatorii aferenți cercetării științifice să reflecte mai bine specificul performanței academice din aceste științe; în urma acestei întâlniri, s-a acceptat includerea, alături de revistele ISI clasificate în zonele roșie și galbenă, a revistelor clasificate ERIH INT1 și ERIH INT2. De asemenea, în consultare cu conducerea UNEFS și, respectiv reprezentanți ai domeniului artistic, indicatorii IC2.2 și IC2.3 au fost reformulați pentru a ține cont și de specificitatea performanței sportive, respectiv a creației artistice. Toate aceste modificări, aprobate de Consiliu, au fost incorporate în noua propunere de metodologie, care a stat la baza ordinului de ministru din februarie și ulterior celui din mai, prin care, potrivit punctului de vedere al CNR agreat de MECȘ, metodologia propusă de CNFIS urma să fie doar pilotată în anul 2015 și propusă pentru aplicare în anul 2016.

Datele raportate de universități în vederea aplicării metodologiei, inițial, și pilotării acesteia, ulterior, au fost centralizate, verificate și analizate de către experții UEFISCDI în perioada Martie – Decembrie 2015, demers coordonat și susținut de Biroul CNFIS și un grup de specialitate constituit la nivelul CNFIS. Rezultatele, observațiile și recomandările formulate în urma procesului de pilotare au fost supuse dezbaterilor la nivelul membrilor Biroului CNFIS și ai consiliului CNFIS. În urma acestei etape au fost selectate o serie de recomandări și rezultate pe baza cărora s-au fundamentat ajustările, respectiv modificările de la nivelul componentei privind finanțarea suplimentară, pentru propunerea de Metodologie de finanțare pentru anul 2016 (ajustarea modului de calcul al indicatorilor de calitate IC1.1 și IC1.2, modificarea indicatorului de calitate IC4.2, modalitatea de aplicare, pentru anul 2016, a rezultatelor pe indicatori de calitate, v. capitolul IV unde se prezintă acestea). În plus, principalele observații rezultate în urma exercițiului de pilotare au fost necesare pentru formularea indicațiilor transmise universităților în etapa de verificare, modificare și validare a datelor necesare pentru implementarea Metodologiei de finanțare pentru anul 2016.

Astfel, în acest capitol va fi prezentată analiza datelor necesare pentru calcularea indicatorilor de calitate pe baza cărora se realizează repartizarea pe universități a fondurilor pentru finanțarea suplimentară, cu o prezentare mai în detaliu a rezultatelor obținute în urma analizei datelor specifice activității de cercetare a cadrelor didactice. Argumentul principal care justifică atenția deosebită acordată acestora se bazează pe faptul că datele pentru clasa de indicatori pentru cercetare constituie un element de noutate în evaluarea cercetării științifice/creației artistice în mediul universitar românesc și, prin urmare, au generat cele mai multe probleme metodologice. Datele necesare calculării celorlalți indicatori sunt raportate în mod uzual de către universități, în cea mai mare parte. Secțiunile sunt centrate pe cele patru (4) clase de indicatori, fiecare conținând o serie de concluzii și recomandări formulate în urma analizei datelor și rezultatelor obținute, precum și recomandări în privința calibrării indicatorilor, dar și a modului de culegere a datelor. Analiza datelor raportate de către universități are ca obiectiv evaluarea calității informațiilor înregistrate și identificarea principalelor corecții necesare pentru a asigura **corectitudinea** și **relevanța** acestora pentru evaluarea calității procesului educațional, a cercetării științifice respectiv a creației artistice din universități, pe ramuri de știință.

În vederea asigurării calității datelor disponibile au fost operate o serie de analize statistice descriptive care au permis identificarea mai multor probleme de consistență și coerență internă a setului de date puse la dispoziție de către universități. Pentru a putea pilota metodologia de finanțare propusă pentru anul 2015, mai precis pentru a putea realiza agregări ale căror rezultate să fie conforme cu realitatea, această analiză preliminară, descriptivă este absolut necesară. Agregările conforme metodologiei propuse, precum și rezultatele acestora au ca obiectiv sublinierea erorilor ce pot apărea din cauza raportărilor incomplete sau incorecte efectuate de către universități în această fază a procesului de pilotare. Aceste rezultate evidențiază nevoia unei reveniri urgente a universităților asupra datelor declarate și corectarea acestora, în conformitate cu cerințele inițiale. În acest sens dorim să subliniem necesitatea unei raportări a datelor în conformitate cu realitatea existentă la nivelul fiecărei universități în parte și, implicit, a asumării responsabilității organizaționale în ceea ce privește informațiile transmise către CNFIS. Prezentul capitol se încheie cu o sinteză a tipurilor de erori recurente, precum și cu o serie de recomandări generale către universități în ceea ce privește verificarea acurateței datelor raportate (pentru a fi luate în considerare în aplicarea metodologiei pentru anul 2016).

IV.2. Clasa de indicatori de calitate C1. Predare/Învățare

Indicatorii de calitate asociați clasei C1. Predare/Învățare au rolul de a evalua dinamica procesului educațional realizat în cadrul universităților, potențialul de dezvoltare, precum și nivelul de pregătire al resurselor umane implicate în procesul educațional, fiind selectați ca reprezentativi următorii indicatori privind: *raportul dintre numărul studenților și numărul de cadre didactice (IC1.1), raportul dintre numărul de cadre didactice cu vârsta de până la 40 ani și numărul total de cadre didactice (IC1.3), respectiv raportul dintre numărul cadrelor didactice titulare care au dreptul de a conduce doctorat și numărul de cadre didactice (IC1.4), reprezintă indicatori importanți* indicatori similari celor folosiți și în alte state europene, privind calitatea procesului educațional de care beneficiază studenții înmatriculați în universitățile românești. Pe de altă parte, indicatorul IC1.2 *Raportul numărului de studenți de la ciclul de master și numărul de studenți de la ciclul de licență* indică mai degrabă capacitatea universității de a oferi programe de studii avansate, precum și atractivitatea acestor programe în rândul absolvenților de licență.

Rezultatele generale ale analizei primare la nivel național sunt prezentate în tabelul următor, cu menționarea numărului de universități care au raportat date.

TABELUL 4.1 — CLASA DE INDICATORI C1. ANALIZA DESCRIPTIVĂ A INDICATORILOR DE CALITATE – REZULTATE GENERALE

C1. Predare/Învățare (30%) Denumire indicator de calitate (pondere)	Nr. universități	Minim	Maximum	Mediana	Media	Abaterea standard
IC1.1 Raportul dintre numărul studenților pe ramuri de știință (total licență și master, în regim cu taxă și buget) și numărul de cadre didactice (10%)	40	3.99	52.42	24	22.94	11.7
IC1.2 Raportul numărului de studenți de la ciclul de master și numărul de studenți de la ciclul de licență (8%)	48	0.03	0.66	0.19	0.21	0.1
IC1.3 Raportul dintre numărul de cadre didactice cu vârsta de până la 40 ani, inclusiv, și numărul total de cadre didactice (6%)	39	13%	85%	37%	39%	12%
IC1.4 Raportul dintre numărul cadrelor didactice titulare care au dreptul de a conduce doctorat și numărul de cadre didactice (6%)	39	3%	17%	8%	8%	4%

Sursa: CNFIS

Datele utilizate în calculul indicatorilor din clasa C1 au fost preluate din raportarea cu data de referință 1 ianuarie 2015: pentru studenți - din machetele periodice de raportare către MENCȘ-CNFIS, pentru cadre didactice - din platforma ANS, unde a fost finalizată raportarea doar pentru 40 de universități. În procesul de verificare a corectitudinii datelor și a analizării rezultatelor la nivelul indicatorilor de calitate din clasa C1 s-au identificat următoarele probleme: a) au existat raportări de personal didactic pe ramuri de știință unde nu există programe de studii (nu există studenți), și invers; b) au existat discontinuități și valori lipsă în raportări, însă, comparativ cu ceilalți indicatori, se remarcă o rată mai mică a erorilor identificate. Acest lucru se poate explica prin gradul de importanță al acestor date statistice la nivel instituțional și intervalul destul de lung în care aceste date au fost raportate periodic către MENCȘ-CNFIS, indicatorii din clasa C1 bazându-se pe date care sunt raportate în mod uzual de către universități (studenți și personal didactic și de cercetare). Elementul de noutate în acest caz îl constituie raportarea cadrelor didactice titulare pe ramuri de știință, conform procentului din norma de bază alocat fiecărei ramuri de știință. Aceasta a constituit însă și cea mai mare provocare pentru universități și a generat în același timp interpretări diferite și distorsiuni ale datelor raportate.

Astfel, pentru calcularea indicatorilor din clasa C1 (IC1.1, IC1.3 și IC1.4, care se raportează la numărul de cadre didactice pe ramură de știință), au fost analizate și discutate implicațiile raportării fracționate a cadrelor didactice titulare pe ramuri de știință, care ar putea determina probleme metodologice (numitorul, numărul de cadre didactice, fiind un număr real pozitiv și nu unul natural). Dispersia foarte mare (în special în cazul anumitor ramuri de știință, precum chimie și inginerie chimică, ingineria

transporturilor, medicină dentară, științe administrative sau științe ale comunicării, filologie, istorie, arte, muzică), măsurată prin valori ridicate ale coeficientului de variație (abaterea standard/medie), sugerează, în astfel de situații, mai degrabă inadvertențe și abordări diferite în procesul de raportare, decât o variație pe măsură a situațiilor instituționale. Pe de altă parte, raportarea cadrelor didactice titulare pe ramuri de știință ca numere întregi ar putea influența semnificativ rezultatele în funcție de decizia luată în momentul raportării, în special în cazul acelor departamente ce asigură servicii educaționale transversale la nivelul universității pe ramuri de știință diferite: un cadru didactic poate fi declarat fie în ramura de știință în care are cea mai mare parte a normei de bază, fie în ramura de știință corespondentă departamentului în care activează, fie în ramura de știință care se decide la nivel de universitate, în situația în care normele sunt egale și departamentul gestionează programe de studii din ramuri de știință diferite, urmând însă un criteriu intern ce poate fi justificat din punct de vedere pedagogic și/sau administrativ. Totuși și în acest caz trebuie să se respecte, pe cât posibil, proporționalitatea alocării cadrelor didactice ca persoane, pe baza structurii normei didactice, însă nu ca norme, pe programele de studii în care prestează activități educaționale și se va urmări evitarea depășirii numărului total al cadrelor didactice titulare angajate de către universitate la data de raportare.

Specific pentru calcularea indicatorului IC1.1, *raportul dintre numărul de studenți și numărul de cadre didactice pe ramură de știință*, indicatorul înregistrează valori mai ridicate din punct de vedere al semnificației acestuia (raportul studenți/cadre didactice este mai mic, reflectând deci situații mai bune) pentru universități mai mici, care au fost afectate într-o măsură mai mare de scăderea numărului de studenți, dar care înregistrează în continuare efective relativ ridicate de cadre didactice. În calculul indicatorilor de calitate IC1.1 și IC1.2 aplicarea coeficientului de multiplicare pentru studenții ciclului de master poate elimina diversitatea și specificitatea practicilor instituționale și în cea mai mare parte anulează semnificația indicatorului IC1.1. Pe de altă parte, trebuie avut în vedere și faptul că norma didactică utilizează un coeficient de multiplicare pentru programele de master în valoare de 1,5 pentru lucrări practice, și 0,5 în plus pentru cursuri, comparativ cu studiile universitare de licență. În ceea ce privește indicatorul IC1.2, coeficientul de multiplicare pentru studenții la ciclul de master, forma cu taxă, deși poate avea o semnificație teoretică în afara indicatorului în sine (indicând o competitivitate mai mare a programului respectiv), este de natură să inducă distorsiuni și probleme metodologice de semnificație și comparabilitate internațională a acestuia. Astfel, există universități care au valorile raportului studenți master/studenți licență supraunitare foarte ridicate pe anumite ramuri de știință, valori ce distorsionează sensul indicatorului.

Un alt aspect pus în dezbatere a fost nivelul de corelare a indicatorilor de calitate, IC1.1 tinzând să fie invers corelat cu IC1.2. Raportul dintre numărul de studenți la ciclul de master/studenți la ciclul de licență este direct determinat de creșterea procentului de studenți la master, care determină și creșterea raportului studenți/cadre didactice (creștere ce reflectă o calitate mai slabă a procesului didactic), din cauza faptului că în calcularea indicatorului IC1.1 studenții la master se înmulțesc cu coeficientul de echivalare. Existența unei corelații de sens opus, relativ puternică, între doi indicatori din aceeași clasă poate determina inconsistență internă, teoretică, a clasei de indicatori, iar din punct de vedere practic, poate limita capacitatea de departajare între universități, diminuând efectul aplicării ambilor indicatori (universitățile care câștigă pe un indicator pierd pe altul, prin urmare puterea de discriminare a indicatorilor este scăzută).

În ceea ce privește indicatorul IC1.3, pentru a reflecta caracterul carierei academice ca investiție pe termen lung, grupul de experți au pus în discuție posibilitatea de creștere a relevanței raportului în situația în care se iau în considerare cadrele didactice titulare cu vârsta de până la 44 ani inclusiv, raportat la totalul cadrelor didactice titulare. De asemenea, în acest fel poate fi evitată corelația inversă cu indicatorul IC1.4, corelație ce nu ar avea sens teoretic, mai ales pentru indicatori din aceeași clasă și care în mare parte ar diminua capacitatea de discriminare a indicatorilor. Totuși, o altă opinie a fost aceea de a menține raportarea la vârsta de 40 de ani, în multe din analizele internaționale limita pentru tineri fiind considerată de 40 de ani.

În urma acestor analize și discuții de la nivelul grupului de lucru au fost supuse dezbaterilor la nivel de CNFIS următoarele concluzii (C) și recomandări (R):

- **Concluzie 1.** Raportarea cadrelor didactice titulare pe ramuri de știință, conform procentului din norma de bază alocat fiecărei ramuri de știință, a constituit cea mai mare provocare pentru universități și a generat în același timp interpretări diferite și distorsiuni ale datelor raportate.
 - **Recomandare 1.** Raportarea pe ramuri de știință a personalului didactic să se realizeze i) la nivelul cadrelor didactice titulare, ca număr de persoane, sau ii) la nivelul normelor întregi ocupate de cadre didactice titulare, nu la nivelul fracțiilor de normă ale titularilor. Totuși, ca regulă de bază, universitățile nu pot declara cadrele didactice în alte ramuri de știință decât cele în care au programe de studii (indiferent de domeniul de specializare potrivit clasificării utilizate de CNATDCU în care aceștia și-au dobândit expertiza profesională).
- **Concluzie 2.** Raportul dintre numărul de studenți și numărul de cadre didactice pe ramură de știință implică probleme metodologice serioase ca personalul didactic să fie raportat fracționat. Pe de altă parte, indicatorul înregistrează valori mai ridicate pentru universități mai mici, care au fost afectate într-o măsură mai mare de scăderea numărului de studenți, dar care înregistrează în continuare efective relativ ridicate de cadre didactice.
 - **Recomandare 2.** O propunere ar fi utilizarea în calculul indicatorilor IC1.1 și IC1.2 a studenților fizici fără coeficienți de multiplicare. Chiar dacă aplicarea coeficientului de multiplicare pentru studenții ciclului de master (cu valoarea de 2), în calcularea indicatorului IC1.1, are sens teoretic fiindcă "corespunde" echivalării normei didactice pentru studentul la master cu cea pentru un student la licență, totuși anulează semnificația indicatorului IC1.1. O soluție alternativă ar fi scăderea coeficientului de la valoarea 2 la valoarea 1.5.
- **Concluzie 3.** Indicatorul IC1.1 tinde să fie invers corelat cu indicatorul IC1.2, raportul dintre numărul de studenți la ciclul de master/studenți la ciclul de licență, putând limita efectul aplicării ambilor indicatori. În aceeași situație pot fi și indicatorii de calitate IC1.3 și IC1.4.
 - **Recomandare 3.** Modificarea modului de calcul pentru indicatorul de calitate IC1.1 și IC1.2 și a limitei de vârstă pentru tineri la 44 de ani (pentru indicatorul de calitate IC1.3), sau cel puțin ajustarea coeficientului de multiplicare pentru master (v. recomandarea anterioară).

IV.3. Clasa de indicatori de calitate C2. Cercetare științifică/Creație artistică

Indicatorii de calitate asociați clasei C2. Cercetare științifică/Creație artistică au un grad mai ridicat de complexitate în raport cu cei aferenți clasei de predare/învățare și sunt mențiți să ofere o evaluare sistematică și multidimensională a performanței înregistrate de universități sub aspectul producției științifice și a impactului acesteia asupra calității procesului didactic. Primul dintre indicatorii din această clasă este IC2.1. Calitatea resursei umane din universități, evaluată în sens global prin intermediul scorului CNATDCU al fiecărui cadru didactic. CNFIS a considerat oportună folosirea grilelor de evaluare CNATDCU pentru determinarea performanțelor relative și a calității cadrelor didactice ale universităților, întrucât acestea reflectă politica oficială a Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice în privința calificărilor și contribuțiilor necesare din partea unui cadru didactic pentru ca acesta să dețină un anumit post (de conferențiar sau de profesor), reprezintă modul în care diversele comunități profesionale din

cadrul învățământului superior cuantifică performanța academică, iar universitățile sunt deja familiare cu aceste instrumente. Indicatorul de calitate IC2.2, Impactul activității științifice/creației artistice, este operaționalizat în cadrul propunerii CNFIS pentru anul 2015 prin intermediul unui indice scientometric – indicele Hirsch – al cărui avantaj substanțial este acela că îmbină două categorii de informații relevante pentru contribuțiile științifice ale unei persoane: pe de-o parte numărul de lucrări publicate de către aceasta, iar pe de altă parte numărul de citări asociate acestor lucrări, nu doar în România, ci și la nivel internațional. Un alt criteriu ce este avut în vedere de propunerea de metodologie pentru anul 2015 este IC2.3, Performanța activității științifice/creației artistice, performanță ce este cuantificată selectiv prin considerarea doar a acelor lucrări definite ca fiind mai importante și relevante sub aspectul vizibilității internaționale (articole publicate în reviste clasificate ISI, zonele roșie și galbenă, conform clasificărilor revistelor realizate de UEFISCDI, sau ERIH INT1 și ERIH INT2 și brevete). O ultimă dimensiune importantă a performanței cercetării științifice este dată de IC2.4 Fondurile pentru cercetare științifică/creație artistică, indicator a cărui menire este aceea de a măsura succesul instituțional în atragerea de fonduri pentru activitățile specifice de cercetare științifică.

Spre deosebire de raportarea datelor pentru clasa de indicatori C1, pentru clasa de indicatori C2, privind cercetarea științifică și creația artistică, culegerea datelor în actuala formă a constituit o premieră pentru mediul universitar românesc. În urma solicitărilor repetate pe parcursul anului 2015, de completare a datelor necesare pilotării metodologiei de finanțare, au fost înregistrate informații pentru 44 de universități din totalul de 48 de universități de stat care sunt acreditate să funcționeze în România. Lipsa responsabilității individuale prin caracterul anonim al raportărilor a contribuit, de asemenea, la scăderea rigurozității raportărilor. Consecințele acestor opțiuni au fost caracterul neexhaustiv al raportărilor pentru universitățile participante, suspiciunea lipsei de validitate a anumitor date raportate, precum și absența completă a raportărilor din partea anumitor universități.

În continuare vom evidenția o serie dintre aceste probleme, ca urmare a analizei datelor înregistrate în Anexa 1 de raportare a activității de cercetare a cadrelor didactice, pentru cele 21.055 de persoane care dețin funcții universitare didactice sau de cercetare în cele 44 de universități care au raportat date:

A. Erori de raportare și încadrare

a) **Date incomplete/Incompletitudine:** Informațiile solicitate pentru fiecare persoană în parte nu au fost completate în totalitate în unele cazuri, astfel încât pentru unele variabile necesare calculului indicatorilor prevăzuți de metodologie nu au fost date exhaustive care să permită acest lucru. Astfel: i) pentru 30 de persoane înregistrate în baza de date lipsește funcția didactică sau de cercetare pe care acestea o ocupă în cadrul universității, ii) pentru 671 de persoane nu a fost declarat domeniul de specializare conform nomenclatorului CNATDCU. Înregistrările incomplete fac imposibilă calcularea unor indicatori al căror mod de calcul pornește de la date la nivel individual pentru a genera o situație instituțională, pe ramură de știință, precum IC2.1 (în cazul lipsei funcției didactice nu se cunoaște referința la care trebuie raportat punctajul CNATDCU pentru a determina scorul CNATDCU, adică procentul de îndeplinire a criteriilor minime pentru funcția de bază deținută; de asemenea, absența domeniului CNATDCU produce aceleași consecințe, referința pentru cadrul didactic respectiv nefiind cunoscută). Tabelul de mai jos rezumă numărul total de cazuri în care nu au fost declarate date pentru fiecare variabilă în parte.

TABELUL 4.2 — NUMĂR TOTAL CAZURI ÎNREGISTRATE ȘI VALORI ABSENTE PENTRU ACTIVITATEA ȘTIINȚIFICĂ

Denumirea variabilei	Număr total persoane	Număr persoane pentru care nu au fost introduse valori valide	Procent cazuri cu valori lipsă (%)
Valoare indice Hirsch (h)	17.991	3.064	17,0
Punctaj conform metodologiei CNATDCU	19.544	1.511	7,7
Domeniul de specializare CNATDCU	20.384	671	3,3
Norma în universitate	20.730	325	1,6
Funcția universitară	21.055	30	0,1

Sursa: CNFIS

b) **Consistență:** Un alt element problematic este reprezentat de consistența datelor în exerciții de raportare diferite, dar care invocă aceiași parametrii. De exemplu, în ceea ce privește distribuția pe funcții didactice și de cercetare științifică există o diferență semnificativă între valorile declarate de universitățile care au transmis Anexa 1 completată, privind normarea și activitatea științifică a personalului universitar, și valorile înregistrate la 1 Ianuarie 2015, conform evidențelor MENCȘ - CNFIS, ambele raportări având aceeași dată de referință, respectiv 1 ianuarie 2015, v. tabelul de mai jos.

TABELUL 4.3 — NUMĂR PERSONAL DIDACTIC ȘI DE CERCETARE, PE FUNCȚII DIDACTICE ȘI DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, AN UNIVERSITAR 2015/2016

	Personal universitar (raportare statistică)	Personal universitar (raportare activitate științifică)	Diferență raportare (individual – statistic)
Profesori	4.071	3.607	-464
Conferențieri	5.299	4.697	-602
Lectori / Șefi de lucrări	8.258	7.370	-888
Asistenți	4.923	4.654	-269
Preparatori	396	0	-396
Cercetător științific	NA	86	NA
Cercetător științific III	NA	116	NA
Cercetător științific II	NA	16	NA
Cercetător științific I	NA	19	NA
Asistent de cercetare / Preparator	NA	460	NA

Sursa: CNFIS; Datele privind personalul didactic și de cercetare au fost raportate, pe funcții didactice și de cercetare, cu data de referință 1 ianuarie 2015, atât statistic (pe ramuri de știință, către MENCȘ- CNFIS), cât și individual, în cadrul Raportării IC2015, Anexa 1 privind normarea și activitatea științifică a personalului universitar.

Astfel, există o diferență globală de 2619 persoane între ceea ce au declarat universitățile către MENCȘ la începutul anului calendaristic 2015 și ceea ce au declarat în Anexa 1 pentru Metodologia de finanțare. Valoarea negativă era previzibilă, din cauza faptului că 4 universități nu au transmis Anexa 1 completată către CNFIS. Însă, surprinzător, ea este relativ mică, fiindcă este puțin plauzibil ca 4 dintre cele mai mari universități din România să aibe doar 2619 angajați. O analiză detaliată a numărului de cadre didactice raportate de fiecare universitate la începutul anului calendaristic 2015 și, câteva luni mai târziu, în cadrul Anexei 1, relevă următoarea situație: i) doar patru universități au declarat în ambele momente același număr de cadre didactice; ii) în cazul celorlalte universități există diferențe negative, declararea unui număr mai mic de persoane în Anexa 1, sau pozitive, adică declararea unui număr mai mare de persoane în Anexa 1 față de numărul de persoane declarate la 1 ianuarie 2015.

TABELUL 4.4 — DIFERENȚE DE RAPORTARE A PERSONALULUI UNIVERSITAR LA 1 IANUARIE 2015, PE UNIVERSITĂȚI

Diferență raportare (individual – statistic)	Denumirea universității
-1107	Universitatea de Medicină și Farmacie “Carol Davila” din București
-83	Academia de Studii Economice din București
-61	Universitatea Ovidius din Constanța
-53	Universitatea din Oradea
-41	Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca
-36	Universitatea din București
-35	Universitatea de Vest din Timișoara
-24	Universitatea Tehnică de Construcții din București
-23	Universitatea de Științe Agricole și Medicina Veterinară a Banatului din Timișoara
-19	Universitatea Transilvania din Brașov
-11	Universitatea Aurel Vlaicu din Arad
-10	Universitatea Lucian Blaga din Sibiu
-9	Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești
-9	Universitatea Petru Maior din Târgu Mureș
-6	Școala Națională de Studii Politice și Administrative din București
-6	Universitatea Vasile Alecsandri din Bacău
-5	Universitatea Constantin Brâncuși din Târgu Jiu
-2	Academia de Muzică Gheorghe Dima din Cluj-Napoca
-2	Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca
-2	Universitatea de Arte din Târgu Mureș
-1	Universitatea de Medicină și Farmacie Victor Babeș din Timișoara
0	Universitatea Națională de Muzică din București
0	Universitatea de Științe Agricole și Medicina Veterinară Ion Ionescu de la Brad din Iași
0	Universitatea de Medicină și Farmacie Gr. T. Popa din Iași
0	Universitatea de Arte George Enescu din Iași
6	Universitatea 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia
7	Universitatea Maritimă din Constanța
12	Universitatea de Medicină și Farmacie din Craiova
13	Universitatea din Petroșani
19	Universitatea Ștefan Cel Mare din Suceava
21	Universitatea din Pitești
21	Universitatea Politehnică din Timișoara
23	Universitatea Eftimie Murgu din Reșița
24	Universitatea Valahia din Târgoviște
25	Universitatea Tehnică Gheorghe Asachi din Iași
27	Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași
29	Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Cluj-Napoca
46	Universitatea Națională de Arte din București
48	Universitatea din Craiova
65	Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș
83	Universitatea Dunărea de Jos din Galați
85	Universitatea de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu din București
107	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca
28	Universitatea de Medicină și Farmacie Iuliu Hațieganu din Cluj-Napoca

Sursa: CNFIS; Datele privind personalul didactic și de cercetare au fost raportate, pe funcții didactice și de cercetare, cu data de referință 1 ianuarie 2015, atât statistic (pe ramuri de știință, către MENCS- CNFIS), cât și individual, în cadrul Raportării IC2015, Anexa 1 privind normarea și activitatea științifică a personalului universitar.

c) Raportarea dublă pe ramură de știință a activității didactice și pe domeniu CNATDCU a activității de cercetare: Un alt element care contribuie la diminuarea calității datelor înregistrate și la dificultăți metodologice în calcularea indicatorilor privind calitatea resursei umane este legat de relația dintre domeniul CNATDCU în care sunt specializate persoanele angajate în universități și ramura de știință în care acestea raportează că dețin cel puțin o fracție de normă didactică. În acest caz situațiile întâlnite sunt de două tipuri: există persoane care dețin o anumită specializare inițială (conform clasificării CNATDCU), în baza căreia au obținut funcția academică pe care o dețin și, implicit, au un anumit punctaj pe baza grilelor

de evaluare CNATDCU specifice domeniului respectiv, care predau în ramuri de știință conexe sau înrudite cu specializarea deținută. Spre exemplu, persoane specializate în "istorie" care au norma de predare în ramura de știință "științe politice", sau persoane specializate în "biologie" care au norma de predare în domeniul "medicină". O altă situație este aceea a persoanelor care susțin cursuri care aparțin unor domenii transversale, cum ar fi educația fizică sau limbile străine. Spre exemplu există persoane specializate în domeniul "limbi moderne aplicate" și care au norma în ramura de știință "arhitectură". În aceste situații ne confruntăm cu mai multe tipuri de cazuri conform datelor declarate:

- i) **Erori evidente de încadrare.** Există situații relativ frecvente în care domeniul de specializare CNATDCU declarat pentru una sau mai multe persoane nu corespunde ramurii de știință în care aceasta deține norma sau o fracțiune de normă, aceste domenii CNATDCU nefiind în ramuri de știință conexe cu cea a normei didactice sau să fie cel puțin domenii transversale. Spre exemplu, în cazul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative au fost declarate trei (3) persoane care predau în ramura de știință "Științe administrative" ca având specializarea CNATDCU în domeniul "Zootehnie". La Universitatea București, un alt exemplu, 50 de persoane care au norma în ramura de știință "Sociologie" au fost declarate ca având domeniul de specializare CNATDCU "Horticultură". La Academia de Studii Economice din București există 15 persoane înregistrate ca având domeniul de specializare CNATDCU "Biologie" și care predau în ramura de științe "Științele sportului și ale educației fizice" (în condițiile în care ASE nu are niciun program de studii acreditat în domeniul științelor sportului). Tot la ASE București există 140 de persoane specializate în domeniul CNATDCU "Biotehnologii" care predau în ramuri de științe precum Sociologie (1 persoană), Filosofie (2 persoane) și restul, 137 de persoane, predau în ramura "Științe economice (fără Cibernetică, statistică și informatică economică)".
- ii) **Înregistrări diferite ale unor situații similare.** Acest fenomen este relativ dificil de cuantificat și necesită o revizuire atentă a datelor înregistrate. O persoană, care deține o anumită specializare însă deține fracțiuni de normă (sau chiar o normă întreagă) în programe de studii încadrate în ramuri de științe complet diferite față de domeniul CNATDCU, poate fi înregistrată în două feluri. Să luăm drept exemplu cazul persoanelor care susțin, în cadrul unui program de studii ingineresti, ore de limbă modernă. Aceste persoane au domeniul de specializare, conform clasificărilor CNATDCU, în "limbi moderne aplicate" (codul 64). Unele universități au considerat că ele ar trebui să fie încadrate cu norma în ramura de științe "filologie", chiar dacă aceste universități NU au programe de studii autorizate sau acreditate în această ramură de științe. Alte universități au înregistrat mai corect norma de predare a acestor persoane în ramura de științe din care face parte programul de studii în cadrul căruia aceste persoane predau. Considerăm ca regulă că încadrarea persoanelor în funcție de ramura de științe în care acestea dețin cel puțin fracțiuni de norme trebuie să se facă în conformitate cu ramura de științe în care este încadrat programul de studii în cadrul căruia este contabilizată norma respectivă.
- iii) **Diferențe semnificative în structura personalului didactic care susține un anumit program de studii/ramură de știință.** Deși există anumite norme ale ARACIS în privința persoanelor calificate să susțină anumite programe de studii, există totuși o diversitate semnificativă a structurii de calificări pentru anumite ramuri de știință. Dacă în unele universități aproape toate cadrele didactice dintr-o ramură de știință dețin calificare universitară (doctorat) în același domeniu CNATDCU, există și situații în care găsim calificări diverse conform nomenclatoarelor CNATDCU pentru cadre didactice cu normă într-o anumită ramură de știință. Situațiile identificate se regăsesc predominant în departamentele în care își desfășoară activitatea cadre didactice care au calificări în domenii conexe, din cadrul aceleiași ramuri de știință, a căror criterii minime de îndeplinire a standardelor CNATDCU sunt distincte în termeni de dificultate: spre exemplu la istorie media generală a scorului CNATDCU (calculat ca raport între punctajul CNATDCU declarat de cadrul didactic și minimul necesar pentru funcția didactică de încadrare) este 6,02 puncte, iar la științe politice este 2,82 puncte. Astfel, în medie, un cadru didactic având calificarea în istorie

îndeplinește de aproximativ 6 ori punctajul minim necesar pentru conferențiar universitar, respectiv profesor universitar, în timp ce la științe politice, în medie un cadru universitar îndeplinește doar de aproape 3 ori același punctaj. Nu putem presupune în mod rezonabil că există o diferență reală de competențe, ci, mai degrabă că cerințele stabilite de comisia de istorie sunt mai puțin severe decât cele stabilite de comisia de științe politice a CNATDCU.

B) Inconsistența datelor privind activitatea de cercetare:

O altă cauză pentru suspiciune de inconsistență este legată de valorile declarate de către universități pentru variabilele aferente activității de cercetare. Variabilele analizate sunt cele referitoare la punctajul înregistrat pentru indicele Hirsch (h) referitor la numărul de citări aferent fiecărei persoane, la punctajul CNATDCU, precum și la declararea numărului de publicații aflate în baze de date precum Web of Science sau Web of Knowledge (denumite și ISI, clasificate în zona roșie și zona galbenă, conform clasificărilor realizate de CNCS), ERIH INT 1 și ERIH INT 2 precum și numărul de brevete. Aceste tipuri de rezultate ale activității științifice nu pot fi verificate de către echipa tehnică a CNFIS, din cauza faptului că declarațiile înregistrate sunt anonimizate, putând fi verificate numai după solicitarea documentelor justificative de la nivelul universității.

Din punct de vedere metodologic al analizei descriptive a datelor declarate de universități și al structurii Metodologiei de finanțare aflate în pilotare, variabilele au fost grupate în două secțiuni separate, a căror analiză se poate realiza simultan: a) variabilele care măsoară calitatea cercetării științifice, care se referă pe de o parte la vizibilitatea rezultatelor cercetării științifice și pe de altă parte la conectarea acestora la comunitatea științifică națională și internațională, prin intermediul valorii indicelui h (Hirsch) precum și a punctajului CNATDCU și b) variabilele care măsoară performanța activității de cercetare științifică, care exprimă numărul total de publicații științifice aflate în diferite colecții internaționale de articole științifice sau brevete.

a) **Indicatorii din prima categorie** (indicele h și punctajul CNATDCU) au următoarele caracteristici generale: i) distribuția valorilor înregistrate nu este una normală (gaussiană); ii) există diferențe foarte mari între valorile minime înregistrate (de regulă 0) și valorile maxime; iii) există situații relativ des întâlnite în care, în special pentru punctajul CNATDCU, sunt înregistrate valori maxime neplauzibile; iv) există o asociere (corelație) semnificativă statistic a cărei intensitate variază în funcție de domeniul avut în vedere între valoarea indicelui h și valoarea punctajului CNATDCU al unei persoane. Această corelație indică consistență internă a indicatorilor de cercetare. Trebuie subliniat de asemenea faptul că intensitatea corelației (a asocierii) dintre valorile acestor două variabile descrește atunci când utilizăm ca variabilă discriminatorie ramura de știință în care persoana deține cel puțin o fracțiune de normă. Acest aspect este important căci dovedește faptul că evaluarea calității activităților de cercetare științifică este coerentă în cadrul fiecărei calificări CNATDCU în parte, însă este mai puțin relevantă dacă o raportăm la ramura de știință în care sunt normate cadrele didactice universitare. Cu alte cuvinte, gruparea, în scop didactic, a unor cadre didactice pe ramuri de știință conform fracțiunilor normelor de predare, nu are sens în totalitate din perspectiva activității de cercetare a cadrelor didactice. Nu în toate cazurile există o corelație între încadrarea CNATDCU a calificărilor cadrelor didactice și ramura de știință a programelor de studii în cadrul căreia sunt raportate cadrele didactice.

Poate exista o problemă a semnificației evaluării activității de cercetare a unor cadre didactice în programe de studii care nu sunt corespondente calificării acestora. Din punctul de vedere al activităților de educație și formare, participarea unor cadre didactice din domenii conexe, complementare sau transversale poate fi semnificativă, însă activitatea științifică a acestor cadre didactice nu este întotdeauna o măsură validă a activității de cercetare în ramura de știință a programului respectiv.

b) În ceea ce privește **indicatorii din a doua categorie**, observăm faptul că numărul de persoane pentru care au fost declarate articole științifice publicate în cel puțin una dintre colecțiile internaționale solicitate este unul relativ redus. În total doar 3927 de persoane din totalul de 21.055 de cazuri înregistrate au cel

puțin un articol științific indexat într-una dintre bazele de date internaționale avute în vedere (aproximativ 18% din angajații pe funcții didactice sau de cercetare științifică din universități).

Reproducem în cele ce urmează câteva tabele pentru diferite domenii de specializare, conform metodologiei CNATDCU, care ilustrează cele de mai sus.

TABELUL 4.5 — VALORI DESCRIPTIVE INDICATORI CALITATIVI CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, DOMENIUL MATEMATICĂ

Variabile	Nr. Persoane	Media	Abaterea standard	Mediana	Min.	Max.
Indice Hirsch Google Scholar	574	4,5	4,8	3	0	35
Indice Hirsch Scopus	574	2,6	3,3	2	0	24
Indice Hirsch Web of Science	574	2,5	3,2	1	0	21
Punctaj CNATDCU	574	9	33	2	0	473

TABELUL 4.6 — VALORI DESCRIPTIVE INDICATORI CALITATIVI CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, DOMENIUL AGRONOMIE

Variabile	Nr. Persoane	Media	Abaterea standard	Mediana	Min.	Max.
Indice Hirsch Google Scholar	160	2,4	2,1	2	0	9
Indice Hirsch Scopus	160	0,8	1,4	0	0	7
Indice Hirsch Web of Science	160	0,8	1,3	0	0	6
Punctaj CNATDCU	160	727	583	614	40	4.253

TABELUL 4.7 — VALORI DESCRIPTIVE INDICATORI CALITATIVI CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, DOMENIUL ECONOMIE

Variabile	Nr. Persoane	Media	Abaterea standard	Mediana	Min.	Max.
Indice Hirsch Google Scholar	215	2,3	2,0	2	0	14
Punctaj CNATDCU	215	243	216	198	0	1.912

TABELUL 4.8 — VALORI DESCRIPTIVE INDICATORI CALITATIVI CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, DOMENIUL ÎNGINERIA MATERIALELOR

Variabile	Nr. Persoane	Media	Abaterea standard	Mediana	Min.	Max.
Indice Hirsch Google Scholar	212	3,1	3,2	2	0	18
Indice Hirsch Scopus	212	2,5	2,9	2	0	15
Indice Hirsch Web of Science	212	2,4	2,9	1	0	15
Punctaj CNATDCU	212	554	850	293	0	5.538

TABELUL 4.9 — VALORI DESCRIPTIVE INDICATORI CALITATIVI CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, DOMENIUL FILOSOFIE

Variabile	Nr. Persoane	Media	Abaterea standard	Mediana	Min.	Max.
Indice Hirsch Google Scholar	140	1,4	1,5	1	0	7
Punctaj CNATDCU	140	766	622	590	0	3.610

TABELUL 4.10 — VALORI DESCRIPTIVE INDICATORI CALITATIVI CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, DOMENIUL ISTORIE

Variabile	Nr. Persoane	Media	Abaterea standard	Mediana	Min.	Max.
Indice Hirsch Google Scholar	288	1,7	1,7	1	0	12
Punctaj CNATDCU	288	1.385	1.239	1.079	0	12.004

În vederea simulării rezultatelor aplicării formulelor de calcul potrivit Metodologiei de pilotare, s-au realizat unele corecții matematice care să permită obținerea unor rezultate relativ coerente. Aceste rezultate prezentate în secțiunea următoare nu sunt însă în mod necesar reale. Ele reprezintă o expresie a calculului matematic pe baza datelor disponibile la momentul analizei. Valorile prezentate indică faptul că universitățile trebuie să își asume responsabil calitatea și completitudinea datelor înregistrate. Este imposibil ca pentru fiecare domeniu de specializare CNATDCU, pentru fiecare ramură de știință în care o persoană deține măcar o fracțiune de normă didactică, astfel de verificări să poată fi efectuate cu acuratețea necesară condițiilor aplicării formulei de finanțare. Recomandăm, pe baza informațiilor și dovezilor statistice disponibile, pe de o parte înlăturarea anonimizării datelor declarate, precum și

stabilirea unui prag optimal de verificare a informațiilor declarate de universități, pentru a putea realiza verificări reale, a operaționaliza și aplica această metodologie de finanțare (v. partea de concluzii și recomandări de mai jos).

În ceea ce privește numărul de articole declarate pentru persoanele angajate pe funcții didactice și de cercetare științifică în universități, principalele surse de erori sunt legate de înregistrarea unor valori neplauzibile. De asemenea constatăm numărul relativ redus al persoanelor care au cel puțin un articol înregistrat într-o bază de date internațională sau în prestigioasele reviste Nature și Science. În cazul acestor indicatori, există numeroase situații în care se impune o verificare atentă a datelor declarate. Spre exemplu este neplauzibil faptul că în domeniul "Arhitectură" există o persoană care are un număr de 22 de articole publicate în revistele Nature și/sau Science, ceea ce reprezintă o treime din numărul total de articole publicate în aceste reviste (62 de articole declarate în total) de către toate persoanele care au specializarea în acest domeniul CNATDCU și predau într-o universitate din România. Prin comparație, un domeniu de specializare cu șanse teoretice mult mai mari de a include persoane care au publicat în aceste reviste (al căror profil științific este foarte apropiat), este vorba de "Chimie", nu cumulează nici măcar un singur articol publicat. Și în domeniul "medicină" par să fie erori serioase de declarații, căci au fost declarate date pentru 426 de persoane (din totalul de 3224 care au fost înregistrate ca având acest domeniu de specializare) iar numărul total de articole publicate în revistele Nature și Science este de 554. În condiții în care un articol are, de regulă, în acest domeniu mai mult de 2 autori, este neplauzibil ca raportul dintre numărul de autori și numărul de articole să fie supraunitar. Există și domenii de specializare unde considerăm că declarațiile sunt sub-evaluate. Spre exemplu, în domeniul "Științe politice" se înregistrează totaluri de 2 articole în baza de date ISI (zona galbenă conform clasificării CNCS) sau chiar de 1 articol (în baza de date ERIH, ambele subdiviziuni). Recomandăm o revizuire completă a informațiilor declarate de universități și asumarea responsabilă a valorilor înregistrate în cazul fiecărei variabile în parte (v. partea de concluzii și recomandări de mai jos).

Reproducem mai jos câteva tabele care conțin analiza statistică descriptivă, pe domenii de specializare CNATDCU pentru variabilele analizate.

TABELUL 4.11 — VALORI DESCRIPTIVE INDICATORI CANTITATIVI CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, DOMENIUL ȘTIINȚE POLITICE

Indicator	Nr. Total persoane	Nr. Persoane pentru care au fost înregistrate date	Nr. Maxim de articole pentru o persoană	Nr. Total articole
Articole Nature / Science	134	47	0	0
Articole ISI Roșu	134	48	2	3
Articole ISI Galben	134	47	1	2
Articole ERIH INT2	134	51	1	1
Articole ERIH INT1	134	47	1	1

TABELUL 4.12 — VALORI DESCRIPTIVE INDICATORI CANTITATIVI CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, DOMENIUL ARHITECTURĂ

Indicator	Nr. Total persoane	Nr. Persoane pentru care au fost înregistrate date	Nr. Maxim de articole pentru o persoană	Nr. Total articole
Articole Nature / Science	388	45	22	62
Articole ISI Roșu	388	40	1	4
Articole ISI Galben	388	50	11	52
Articole ERIH INT2	388	43	8	34
Articole ERIH INT1	388	37	34	34

TABELUL 4.13 — VALORI DESCRIPTIVE INDICATORI CANTITATIVI CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, DOMENIUL MEDICINĂ

Indicator	Nr. Total persoane	Nr. Persoane pentru care au fost înregistrate date	Nr. Maxim de articole pentru o persoană	Nr. Total articole
Articole Nature / Science	3224	426	64	554
Articole ISI Roșu	3224	1330	44	1291
Articole ISI Galben	3224	1388	21	1361
Articole ERIH INT2	3224	359	5	73
Articole ERIH INT1	3224	345	6	40

TABELUL 4.14 — VALORI DESCRIPTIVE INDICATORI CANTITATIVI CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, DOMENIUL CHIMIE

Indicator	Nr. Total persoane	Nr. Persoane pentru care au fost înregistrate date	Nr. Maxim de articole pentru o persoană	Nr. Total articole
Articole Nature / Science	375	16	0	0
Articole ISI Roșu	375	231	52	741
Articole ISI Galben	375	248	15	729
Articole ERIH INT2	375	16	0	0
Articole ERIH INT1	375	16	0	0

TABELUL 4.15 — VALORI DESCRIPTIVE INDICATORI CANTITATIVI CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, DOMENIUL ISTORIE

Indicator	Nr. Total persoane	Nr. Persoane pentru care au fost înregistrate date	Nr. Maxim de articole pentru o persoană	Nr. Total articole
Articole Nature / Science	288	75	0	0
Articole ISI Roșu	288	79	2	6
Articole ISI Galben	288	87	7	26
Articole ERIH INT2	288	107	27	147
Articole ERIH INT1	288	88	5	22

IV.3.1. Agregări și indicatori pentru clasa de indicatori C2

În această subsecțiune se prezintă rezultatele simulării aplicării Clasei de indicatori C2 - Cercetare științifică/creație artistică, în conformitate cu metodologia prevăzută în OM nr.3889/2015, în vederea pilotării acesteia. Subliniem faptul că rezultatele prezentate aici nu reflectă în mod necesar realitatea sistemului universitar din România, ci mai degrabă au rolul de a sublinia importanța asumării responsabilității actorilor organizaționali și individuali cu privire la declararea datelor și a informațiilor solicitate de către Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice și CNFIS. Există câteva elemente importante ale simulărilor de mai jos care trebuie avute în vedere:

i) agregarea variabilelor și calcularea indicatorilor se face, potrivit metodologiei, prin raportarea valorilor individuale la *ramurile de științe* în care persoanele dețin fracțiuni de normă nu la *domeniile CNATDCU* în care acestea sunt specializate. Există situații în care nu există similarități între domeniul de specializare și ramura de știință în care o persoană are încadrată norma de predare. De aceea revizuirea și corectarea acestor date este esențială pentru corectitudinea clasificărilor.

ii) s-au realizat o serie de modificări ale datelor introduse în Anexa 1 la Metodologia de finanțare. Corecțiile efectuate au fost pur matematice și au vizat fie corectarea anumitor valori problematice (nu doar neplauzibile) ale unor indicatori. Spre exemplu am eliminat din calcule toate cazurile în care scorul CNATDCU (definit ca raport între punctajul obținut de o persoană în conformitate cu metodologia CNATDCU aferentă domeniului de specializare declarat și punctajul minim stabilit pentru ocuparea funcției de conferențiar, respectiv profesor) depășea valoarea 10 (cu alte cuvinte era de 10 ori mai mare decât minimumul necesar ocupării funcției de conferențiar sau profesor după caz). Au existat situații în baza de date în care unele persoane înregistrau scoruri de peste 200 de puncte, cu alte cuvinte depășeau punctajul minim aferent funcției de profesor universitar de peste 200 de ori.

iii) cazurile în care valorile pentru diferite variabile nu au fost înregistrate ca fiind valori "lipsă" sau absente au fost tratate distinct. În mod normal aceste valori ar putea fi considerate ca având valoarea 0, întrucât ar putea fi presupus că dacă pentru o persoană nu s-a declarat nicio valoare pentru un indicator acea persoană nu are nimic de declarat în cadrul aceluia indicator. Prin folosirea opțiunii de a considera valorile lipsă am eliminat practic acele persoane din calcule, crescând astfel (artificial) valorile medii precum și celelalte valori calculate pentru indicatori. Considerăm că această situație trebuie clar reglementată în cadrul fazei finale de prelucrare a datelor, astfel încât fiecare persoană pentru care se înregistrează date să aibă valori complete (inclusiv valoarea 0 în cazul variabilelor unde nu poate fi declarată nicio altă valoare).

iv) rezultatele prezentate includ doar universitățile care au declarat mai mult de 10 persoane ca având normă de predare (inclusiv fracțiuni de normă) într-o anumită ramură de științe. Această limitare a fost necesară pentru a elimina cazuri de introducere greșită a unor cazuri singulare, care făcea ca unele universități să apară cu programe de studii în domenii în care evident nu au autorizate sau acreditate astfel de programe, sau situații în care unele universități figurau cu un număr extrem de redus de persoane care au normă într-o anumită ramură de știință.

Într-o primă fază a fost realizată o simulare comună pentru indicatorii IC2.1 și IC2.2, indicatori cu o puternică asociere statistică, pentru domeniul CNATDCU de specializare, însă care, datorită utilizării criteriului ramurii de științe în care este înscris programul de studii produc rezultate diferite. Tabelele de mai jos indică acest fapt. Reamintim aici pe scurt faptul că indicatorul IC2.1 măsoară *calitatea resursei umane și se calculează, pentru fiecare ramură de știință, ca medie a ultimilor 4 ani universitari, pentru media aritmetică a scorurilor obținute de cadrele didactice ale universității, din ramura de știință rs. Scorul pentru fiecare cadru didactic se determină ca raport între punctajul comunicat de universitate pentru acesta și punctajul minim, stabilit de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare- CNATDCU, pentru domeniul în care acesta deține titlul respectiv.*²⁶ Indicatorul IC2.2 măsoară *impactul activității științifice/creației artistice și se calculează, pentru fiecare ramură de știință, ca medie aritmetică a indicilor Hirsch (h) corespunzători cadrelor didactice raportate de universitate pe ramura de știință (rs) la indicatorul IC2.1*²⁷. Trebuie de asemenea să se țină cont de faptul că aplicarea formulelor pentru anul universitar 2015 – 2016 are în vedere doar un singur an universitar, cel pentru care au fost declarate informațiile, nu *media* celor 4 ani universitari prevăzuți pentru aplicarea ulterioară a metodologiei.

Prezentăm mai jos rezultatele pentru universitățile care au declarat că au angajat persoane cu cel puțin o fracțiune de normă în diferite ramuri științifice. Reamintim faptul că au fost calculate agregări pentru un număr de cel puțin 10 persoane care au fracțiuni sau norme într-o ramură de științe. De asemenea sunt prezentate câte două tabele pentru fiecare ramură de științe, unul conține ordonarea în ordinea scorurilor CNATDCU (Indicatorul IC2.1), cel de-al doilea este ordonat în funcție de valoarea medie a indicelui h (ridicat la puterea $3/2$ conform metodologiei). De asemenea în cazul anumitor ramuri de știință valoarea agregată a indicatorului IC2.2 nu include și valorile indicelui h calculat pentru bazele de date Scopus și Web of Knowledge (însă nu există practic o diferență de ordonare a universităților ci doar de magnitudine a valorii calculate).

TABELUL 4.16 — CLASIFICAREA UNIVERSITĂȚILOR PENTRU RAMURA ȘTIINȚE POLITICE, VALOAREA INDICELUI HIRSCH

Universitatea	Media aritmetică a scorurilor CNATDCU	Media aritmetică a indicelui $h^{3/2}$ (GS)	Nr persoane declarate
Școala Națională de Studii Politice și Administrative din București	3,11	9,56	34
Universitatea din București	2,39	5,69	44
Universitatea din Oradea	2,29	4,41	33
Universitatea Lucian Blaga din Sibiu	1,52	3,69	24
Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca	2,02	3,59	65
Universitatea din Craiova	3,78	2,34	17
Universitatea Petru Maior din Târgu Mureș	2,51	1,90	13
Universitatea Ștefan Cel Mare din Suceava	3,83	0,94	24
Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași	2,04	0,88	12
Universitatea Ovidius din Constanța	5,14	0,74	12

26 Vezi OM nr.3185/09.02.2015 publicat în MOF PARTEA1, Nr.108/11.11.2015, disponibil la adresa <http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2012/08/2015-02-09-OM3185-MetodologieFI-2015.pdf>.

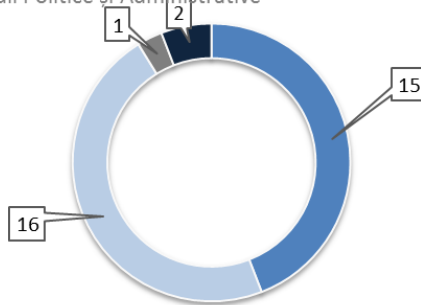
27 Idem 1.

TABELUL 4.17 — CLASIFICAREA UNIVERSITĂȚILOR PENTRU RAMURA ȘTIINȚE POLITICE, VALOAREA SCORULUI CNATDCU

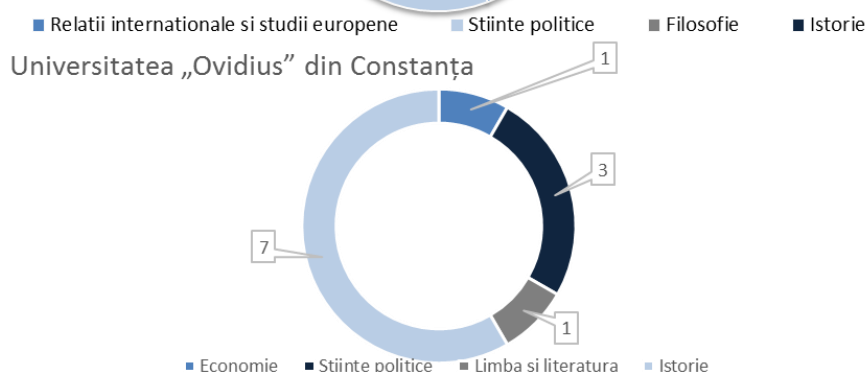
Universitatea	Media aritmetică a scorurilor CNATDCU	Media aritmetică a indicelui $h^{3/2}$ (GS)	Nr persoane declarate
Universitatea Ovidius din Constanța	5,14	0,74	12
Universitatea Ștefan Cel Mare din Suceava	3,83	0,94	24
Universitatea din Craiova	3,78	2,34	17
Școala Națională de Studii Politice și Administrative din București	3,11	9,56	34
Universitatea Petru Maior din Târgu Mureș	2,51	1,90	13
Universitatea din București	2,39	5,69	44
Universitatea din Oradea	2,29	4,41	33
Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași	2,04	0,88	12
Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca	2,02	3,59	65
Universitatea Lucian Blaga din Sibiu	1,52	3,69	24

Există o diferență semnificativă de departajare a universităților în funcție de scorul CNATDCU și de valoarea indicelui h . Spre exemplu Universitatea Ovidius din Constanța este ultima în ordinea valorilor indicelui h , însă devine prima în ordinea scorurilor CNATDCU. O inversare similară de poziție observăm și în cazul Universității Ștefan Cel Mare din Suceava. Fenomenul este ușor explicabil și constituie un argument în favoarea unei concluzii indicate anterior: corelația dintre scorurile CNATDCU și valoarea indicelui Hirsch există **doar** în cadrul domeniului de specializare CNATDCU nu și în cazul ramurilor de științe în care sunt încadrate normele cadrelor didactice. Acest lucru este evident prin observarea distribuției pe domenii de specializare CNATDCU a persoanelor care au cel puțin o fracțiune de normă la universitățile din tabelele de mai sus în ramura *științe politice*.

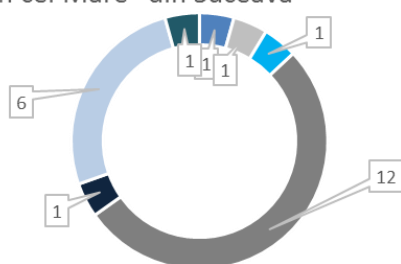
Școala Națională de Studii Politice și Administrative

GRAFICUL 4.1 — DISTRIBUȚIA PE DOMENII DE SPECIALIZARE CNATDCU A PERSONALULUI CU NORMĂ ÎN RAMURA ȘTIINȚE POLITICE

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava

■ Geografie ■ Istorie ■ Economie si afaceri internationale ■ Asistenta sociala ■ Relatii internationale si studii europene ■ Limbi moderne aplicate ■ Filosofie

Observăm cu ușurință faptul că structura departamentelor de științe politice din cele trei universități, reprezentată grafic mai sus, este una eterogenă din punctul de vedere al calificărilor resurselor umane. Comparând universitățile pe ramuri de știință, comparăm de fapt resurse umane din domenii diferite, cu cerințe minimale diferite pentru ocuparea funcțiilor didactice de conferențiar sau profesor universitar. Astfel, Universitatea Ovidius din Constanța și Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava au un număr foarte mare de persoane specializate în domeniul CNATDCU *Istorie* și care dețin cel puțin o fracțiune de normă în ramura de știință *științe politice*. SNSPA, pe de altă parte are un număr aproape egal de persoane specializate în domeniile *științe politice* și *relații internaționale și studii europene* și doar 2 persoane specializate în domeniul *Istorie*. Întrucât grilele de evaluare, dar și punctajele aferente și pragurile minime pentru funcțiile de conferențiar/profesor universitar stabilite de CNATDCU sunt extrem de diferite între domeniile *Istorie* și cel al *științelor politice* cauza diferenței de ordonare devine evidentă în această situație. În plus, analiza atentă a distribuției personalului care deține cel puțin o fracțiune de normă în ramura științe politice indică și alte domenii CNATDCU de specializare (cum ar fi cel al *informaticii*), precum și erori evidente de introducere a datelor, în cazul Universității Babeș Bolyai din Cluj Napoca existând o pondere semnificativă a persoanelor care au domeniul de specializare CNATDCU *Inginerie forestieră*.

TABELUL 4.18 — DISTRIBUȚIA CADRELOR DIDACTICE CU NORMA DE PREDARE ÎN RAMURA ȘTIINȚE POLITICE, PE DOMENII DE SPECIALIZARE CNATDCU

Universitatea / Domeniul CNATDCU	Informatica	Geografie	Inginerie forestiera	Drept	Asistenta sociala	Relatii internationale si Stiinte politice	Economie	Economie si afaceri internationale	Limba si literatura	Limbi moderne aplicate	Filosofie	Istorie	Educatie fizica si sport	Kinetoterapie
U05	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	88,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	11,4%	0,0%	0,0%
U12	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	44,1%	47,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,9%	5,9%	0,0%
U20	0,0%	0,0%	44,6%	0,0%	0,0%	1,5%	36,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,5%	15,4%	0,0%
U24	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	25,0%	8,3%	0,0%	8,3%	0,0%	0,0%	58,3%	0,0%
U26	0,0%	0,0%	0,0%	5,9%	0,0%	0,0%	58,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	35,3%	0,0%
U31	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
U34	0,0%	0,0%	0,0%	3,1%	0,0%	46,9%	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	3,1%	18,8%
U39	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	41,7%	58,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
U40	0,0%	4,3%	0,0%	0,0%	4,3%	4,3%	0,0%	0,0%	4,3%	0,0%	4,3%	26,1%	52,2%	0,0%
U43	7,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	30,8%	0,0%	0,0%	0,0%	15,4%	0,0%	46,2%	0,0%	0,0%

Exemplul rezultatelor înregistrate în ramura *științe politice* este ilustrativ pentru pilotarea metodologiei. Desigur, eterogenitatea este variabilă și cu siguranță mai mare în cazul științelor socio-umane și umaniste dar și a celor ingineresti și mult mai restrânsă în domenii științifice precum artele sau arhitectura. De asemenea, influența acestora asupra departajării universităților este semnificativă în domenii precum știința politică, dar mai puțin importantă în domeniul istoriei. Aceasta fiindcă punctajele (implicit și scorurile) CNATDCU favorizează domeniile umaniste față de cele socio-umane. Cu alte cuvinte, o universitate care ar avea multe cadre didactice specializate în alte domenii decât *istoria* ar fi dezavantajată în cazul clasificării programelor sale de studii în domeniul istorie. Declarațiile eronate sunt un al doilea factor care influențează decisiv calitatea clasificărilor. Cazul UBB de mai sus este ilustrativ. UBB a încadrat în domeniul de specializare CNATDCU *inginerie forestieră* aproximativ jumătate dintre persoanele care dețin norma de predare în domeniul *științe politice*. Efectul este obținerea unui punctaj mai mic, fiindcă, reamintim, scorul CNATDCU este obținut prin raportare la scorul minim necesar pentru domeniul CNATDCU aferent specializării. Cu alte cuvinte în cazul acestor persoane punctajul CNATDCU a fost calculat în conformitate cu grila de evaluare pentru științe politice, însă scorul a fost realizat prin raportarea acestui punctaj la minimul necesar pentru conferențiar, respectiv profesor universitar, în

domeniul *inginerie forestieră*. Pentru a da o dimensiune pierderii generate de această simplă eroare de încadrare menționăm aici faptul că punctajul minim pentru un conferențiar universitar în domeniul *inginerie forestieră* este de 200 de puncte (dublu față de minimul necesar pentru un profesor universitar în domeniul științe politice).

Prin urmare, putem stabili în mod evident două surse ale erorilor, elemente ce nu pot fi corectate fără sprijinul asumat al Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice și fără cooperarea responsabilă a universităților la completarea și corectarea datelor declarate inițial:

1. Încadrarea corectă a persoanelor care dețin fracțiuni de normă (sau norme întregi) în ramurile de știință corespunzătoare programului de studii în care predau, corelată cu domeniul lor de specializare conform clasificării CNATDCU. *Se recomandă calcularea acestor indicatori (IC2.1, IC2.2) doar pe baza unui eșantion de minim 20% dintre cadrele didactice ce dețin cel puțin o fracție de normă în ramura de știință respectivă. Acestea vor fi selectate predominant (minim 75%) dintre cadrele didactice care au calificarea în domeniile CNATDCU corespundente ramurii de știință raportate. Cadrele didactice vor fi raportate integral într-o singură ramură de știință, acolo unde au procentul de normă cel mai mare (în caz de egalitate, vor fi raportate într-un singur domeniu, la alegerea universității).*
2. Reverificarea și recalcularea punctajelor CNATDCU declarate precum și a indicelui Hirsch pentru toate persoanele angajate pe funcții didactice și de cercetare științifică și asumarea acestora nominal.

A doua etapă a analizei datelor disponibile în Anexa 1 a Metodologiei de finanțare propuse spre pilotare a vizat analiza indicatorului IC2.3, referitor la punctajul realizat în funcție de publicațiile, brevetele, activitățile artistice și sportive, după caz, al persoanelor angajate pe funcții didactice și de cercetare științifică în universități.

Rezultatele agregării datelor, conform formulei sunt prezentate, sintetic, în cele ce urmează, tot pentru ramura *științelor politice*:

TABELUL 4.19— AGREGARE INDICATOR IC2.3, RAMURA ȘTIINȚE POLITICE

Universitatea	Scor C2.3 (punctaj articole si brevete)	Nr. Total persoane
Universitatea Ovidius din Constanța	3,00	12
Universitatea Ștefan Cel Mare din Suceava	0,21	24
Universitatea din București	0,14	44
Școala Națională de Studii Politice și Administrative din București	0,12	34
Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca	0,06	65
Universitatea din Oradea	0,06	33
Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași	0,00	12
Universitatea Petru Maior din Târgu Mureș	0,00	13
Universitatea Lucian Blaga din Sibiu	0,00	24
Universitatea din Craiova	0,00	17

Influența numărului de persoane care predau în ramura de știință este decisivă, însă nu aceasta este singura concluzie interesantă. Să analizăm situația Universității Ovidius din Constanța și a SNSPA. Reamintim faptul că, potrivit indicatorului care cuantifică numărul de citări, SNSPA și UOC ocupă poziții diametral opuse. Pe de altă parte, ponderea semnificativ mai mare a persoanelor cu specializare în domeniul CNATDCU *Istorie* avantajează UOC în raport cu celelalte universități. În cele din urmă, cantitatea publicațiilor științifice confirmă, pentru ramura *științe politice*, poziția UOC și dezavantajează SNSPA. Dacă analizăm numărul propriu-zis de publicații observăm faptul că atât UOC cât și SNSPA declară 2 articole publicate în reviste indexate în ISI și clasificate în zona roșie. Diferența este făcută de 12 articole publicate în reviste indexate în baza de date ERIH INT2, pe care le regăsim în contul UOC. În cazul SNSPA nu au fost

declarate alte articole din categoriile indicate în metodologie. Aici este posibil să avem de-a face cu o eroare de declarare a datelor și este indicat ca SNSPA să revadă numărul de articole publicate. Este esențial însă ca, pentru verificarea acurateții raportărilor, universitățile să își asume identitatea și proprietatea articolelor și cercetării științifice raportate, prin renunțare la prevederea anomizării. În momentul de față, corectitudinea încadrării articolele raportate în Anexa 6 este dificilă fiindcă numele autorilor sau alte elemente de identificare (ex: cod ISBN) sunt incomplete. Este esențial să fie asumați nominal autorii articolelor dar și identitatea cadrelor raportate.

În urma acestor analize și discuții de la nivelul grupului de lucru au fost supuse dezbaterilor la nivel de CNFIS următoarele concluzii (C) și recomandări (R) pentru Clasa de indicatori C2. Cercetare Științifică/creație artistică:

- **Concluzie 1.** Rezultatele analizelor arată că indicatorii privind cercetarea științifică, respectiv creația artistică, prevăzuți de metodologie sunt relevanți și consistenți, însă datele raportate nu prezintă suficientă validitate externă *deoarece procesul de pilotare nu a reușit să fie exhaustiv nici la nivel instituțional și nici la nivel individual.*
 - **Recomandare 1.** La nivel instituțional, procesul de colectare a datelor trebuie să aibă un statut formal mult mai accentuat, să fie obligatoriu pentru obținerea finanțării publice și nu doar o simplă simulare având caracter cvasi-voluntar. Procesele de raportare și validare trebuie în mod serios și formal prevăzute în norme metodologice specifice, să fie prevăzute etape, validarea să fie instituționalizată și implicați mai mulți actori (ARACIS, CNATDCU);
- **Concluzie 2.** Există variații foarte mari în datele raportate de universități pentru indicatori similari în cadrul aceluiași ramuri de știință, în cele mai multe cazuri. Astfel de variații nu pot fi rezultatul diversității instituționale (care este mai degrabă redusă așa cum arată studiile anterioare sau alte evaluări, de pildă cele efectuate de către ARACIS), ci mai degrabă rezultatul diferențelor de interpretare și înțelegere a anumitor indicatori, a lipsei rigurozității în raportare, a lipsei mecanismelor interne de verificare, dar și a tendințelor de manipulare a datelor.

Majoritatea exercițiilor de raportare la care universitățile deja participă sunt înalt standardizate, formalizate și în același timp slab relevante pentru evaluarea reală a calității. Mediul universitar românesc trebuie să consolideze practicile și mecanismele interne de colectare și validare sistematică a datelor. Presupunem că prevederea anomizării datelor de cercetare culese la nivel individual a încurajat lipsa asumării responsabilității, a verificărilor interne, dar și imposibilitatea validării externe, fără a solicita documente justificative de la nivel de universitate. Cel puțin în cadrul Anexei 6 este imposibil de stabilit o corespondență între titlurile declarate, autorii acestora și raportările din Anexa 1. Astfel, verificarea încadrării corecte a articolelor, devine imposibilă pentru cazurile în care nu sunt raportate și datele de identificare ale autorilor, îngreunându-se puternic procesul de validare a datelor.

- **Recomandare 2.2.** Validarea externă a datelor raportate de către universități trebuie să constituie o etapă distinctă, prevăzută ca atare și căreia să-i fie alocate resurse logistice și instituționale. În mod ideal, pe lângă Minister și CNFIS în această etapă ar trebui să fie implicate atât CNATDCU, cât și ARACIS. Un exemplu ar putea fi acela din anul 2011 când datele raportate de către universități pentru realizarea ierarhizării au fost validate ulterior cu sprijinul echipelor de evaluare academică ale ARACIS. Exercițiile de raportare trebuie să constituie în același timp oportunități de învățare organizațională pentru universități care să-și dezvolte astfel mecanisme interne, precum și o expertiză și experiență în evaluare și raportare de date. Existența unui suport (helpdesk) la nivelul UEFISCDI este, de asemenea, recomandat pentru asistența universităților în procesul de raportare a datelor.
- **Recomandare 2.2.** Renunțarea la anomizarea datelor raportate și asumarea responsabilității instituționale și individuale în privința datelor raportate. Această recomandare se face

împreună cu cea care prevede raportarea datelor pentru indicatorii IC2.1 și IC2.2 doar pentru un eșantion de min 20% din cadrele didactice ale universității încadrate pe o anumită ramură de știință.

- **Concluzie 3.** De asemenea, modurile de agregare a datelor referitoare la activitatea de cercetare a cadrelor didactice pe ramuri de știință nu prezintă, în forma actuală, suficientă validitate internă. Acest fapt se datorează agregării, de natură logistică, administrativă sau din rațiuni de economie a resursei umane, a cadrelor didactice în ramuri de știință aferente programelor de studii în care predau, însă această agregare nu este semnificativă, în toate cazurile, pentru activitatea de cercetare în acele ramuri de știință.

Acestea ridică importante probleme în privința semnificației agregărilor scorurilor CNATDCU din domeniul CNATDCU diferite în interiorul aceleiași ramuri de știință²⁸. Există prin urmare structuri diferite ale calificărilor cadrelor didactice ce predau în programe ce aparțin unei anumite ramuri de știință. Structuri diferite de calificări presupun și referințe diferite și în același timp inegale ale standardelor minime la care sunt raportate performanțele individuale, rezultând astfel o evaluare inegală.

- **Recomandare 3.** Analiza diferențiată a situațiilor în care universitățile au programe universitare în ramuri de știință pentru care nu au resurse umane specializate în domeniile corespunzătoare. În astfel de cazuri se recomandă aplicarea unei penalizări **de 50%** din valoarea indicatorului calculat (de pildă în cazul în care universitatea nu declară cel puțin 5 cadre didactice având domeniul de calificare CNATDCU corespunzător ramurii de știință). Indicat ar fi ca penalizarea să nu fie fixă, ci proporțională cu nerealizarea standardului.
- **Concluzie 4.** Dubla raportare pe baza ramurilor de știință în care o persoană poate deține fracțiuni de normă didactică și pe baza domeniilor de specializare CNATDCU ridică serioase probleme atât la nivel metodologic, de analiză a datelor, cât și la nivelul universităților care trebuie să declare datele.
 - **Recomandare 4.** Pentru indicatorii IC2.1 (calitatea resursei umane), IC2.2 (impactul cercetării științifice) și IC2.3 (performanța activității științifice), a căror bază de raportare este la nivel individual, este necesară asumarea unei opțiuni ferme în viitoarele colectări de date în ceea ce privește domeniul de specializare al cadrelor didactice. Raportarea cadrelor didactice trebuie făcută unitar. Alternativ, se poate opta pentru raportarea unui procent mai mare sau chiar raportarea exhaustivă a cadrelor didactice însă referința trebuie să fie unică, activitatea științifică a acestora se va raporta la un singur domeniu, echivalent departamentului în care sunt încadrați. *Astfel, se recomandă:*
 - **Calcularea indicatorilor doar pe baza unui procent de 20% din cadrele didactice / de cercetare din fiecare ramură de știință** (dar nu mai puțin de 10 persoane; acolo unde nu sunt minim 10 se vor declara toți cei care sunt încadrați cu cea mai mare fracție a normei de bază). O altă propunere este ca procentul să fie de 70%, având în vedere că acest procent de titulari cu norma de bază în universitate se regăsește și în standardele ARACIS. Un argument care susține această valoare procentuală se leagă de faptul că nu se poate asigura calitatea resursei din cadrul unei facultăți umane doar printr-o serie de reprezentanți.
 - În calcularea indicatorilor persoanele vor fi alocate integral unei singure ramuri de știință, evitându-se raportarea procentuală actuală în funcție de distribuția normei.

²⁸ De pildă într-o ramură de știință în care universitatea are programe, să spunem, științe politice, au normă de predare persoane având calificări în domenii CNATDCU diferite: științe politice, economie, istorie, limbi străine, educație fizică etc. (acestea din urmă reprezintă resurse umane pentru formarea competențelor transversale din obiectivele programelor de studii). Datele ne arată că există diferențe importante în structura de calificări CNATDCU a cadrelor didactice raportate într-o ramură de știință.

- Standardizarea structurii de personal în interiorul ramurilor de știință prin cerința ca minim 75% din personalul raportat având norma de predare în respectiva ramură de știință să aibă în același timp și calificarea în domeniul CNATDCU corespondent acelei ramuri de știință.
 - Cadrele didactice ce predau la un program de studii dintr-o anumită ramură de știință trebuie să aibă competențe dovedite pentru disciplinele din posturile pe care le ocupă, nu neapărat calificare în domeniul CNATDCU al programului de studii. Ex. matematica la domeniul agronomie va fi predată de un cadru didactic cu competențe în matematică nu în agronomie, iar acest cadru didactic va fi raportat la domeniul și ramura unde ocupă postul.
- **Concluzie 5.** Există variații foarte mari în raportarea datelor pentru indicatorul IC2.1, calitatea resursei umane, variații care se datorează în mare parte dificultății de completare a fișelor de verificare CNATDCU. Există, de asemenea, variații importante în tendințele centrale ale acestui indicator măsurat în funcție de domeniile CNATDCU, care pot ridica probleme importante în privința semnificației agregărilor în interiorul aceleiași ramuri de știință.
 - **Recomandare 5.1.** Pentru IC2.1, o posibilă alternativă, în condițiile incomparabilității standardelor minimale între domenii CNATDCU, ar fi raportarea punctajelor CNATDCU la media domeniului CNATDCU în care se face raportarea (și nu la minimul necesar pentru obținerea gradului didactic).
 - **Recomandare 5.2.** Revizuirea standardelor CNATDCU pentru toate acele domenii de calificare pentru care cadrele didactice raportează îndeplinirea valorilor minime de peste 3 ori în medie, respectiv unde mediana (adică jumătate din numărul cadrelor didactice) raportează un scor CNATDCU de două ori mai mare decât minimul necesar. În aceste cazuri, standardele minimale ale CNATDCU sunt irelevante fiind prea slabe pentru a discrimina între performanțele cadrelor didactice.
- **Concluzie 6.** Pentru indicatorii IC2.1 (calitatea resursei umane), IC2.2 (impactul cercetării științifice) și IC2.3 (performanța activității științifice), a căror bază de raportare este la nivel individual, se observă faptul că universitățile nu reușesc, în general, să culeagă date exhaustive de la absolut toate cadrele didactice/de cercetare, iar distribuția rezultatelor este puternic *asimetrică* către stânga (media semnificativ mai mare decât mediana). În plus, datele raportate la nivel individual sunt mai susceptibile în privința validității, dat fiind că un număr mare de persoane au raportat valori ce nu ar fi putut fi controlate de către structurile ierarhice (departamente, facultăți, universitate) într-un timp rezonabil.
 - **Recomandare 6.** Reverificarea Anexei 1 și revederea numărului de persoane pentru care au declarat date. Alternativ, anumiți indicatori ar putea fi calculați doar pe baza unui anumit procent din numărul total de cadre didactice și nu pentru întreaga populație. Actuala metodologie prevede colectarea de date exhaustive, de la întreaga populație de cadre didactice și apoi calcularea unor valori medii pe ramuri de știință. O astfel de opțiune pare a se dovedi nefezabilă în condițiile în care universitățile nu pot obține date valide de la absolut toate cadrele didactice.

IV.4. Clasa de indicatori C3. Orientare Internațională

Indicatorii de calitate asociați clasei C3. Orientare Internațională reprezintă o măsură directă a capacității universităților de a sprijini mobilitatea studenților (atât a celor proprii în străinătate prin mobilități tip *outgoing* – cât și a celor străini în instituția proprie prin mobilități tip *incoming*), precum și de a susține programe de studii în limbi de circulație internațională. Astfel, indicatorul IC3.1 arată contribuția universităților la diversificarea ofertei educaționale de care beneficiază studenții Erasmus, în timp ce indicatorul IC3.2 reflectă calitatea universităților sub aspectul internaționalizării ofertei educaționale proprii.

TABELUL 4.20 — CLASA DE INDICATORI C3. ANALIZA DESCRIPTIVĂ A INDICATORILOR DE CALITATE – REZULTATE GENERALE

C3. Orientare internațională (10%) Denumire indicator (pondere)	Nr. universități	Minim	Maximum	Mediana	Media	Abateră standard
IC3.1 Ponderea mobilităților studențești prin programul ERASMUS și ERASMUS MUNDUS (5%)	48	0,13%	17,09%	1,34%	1,76%	2,41%
IC3.2 Ponderea studenților înscriși în programe de studii în limbi de circulație internațională (5%)	31	0%	13%	3%	3%	3%

Datele utilizate în această clasă de indicatori vizează atât numărul de studenți români și străini care au participat la mobilități de studiu prin programul Erasmus în afara țării și în România, cât și studenții care aleg programele de studii în limbi de circulație internațională. În vederea realizării calcului indicatorului IC3.1 datele privind mobilitățile studențești prin programul Erasmus au fost preluate de la ANPCDEFP. Valorile indicatorului au fost calculate la nivel de universitate, pe ultimii 4 ani, iar în cazul datelor privind studenții străini (mobilități ingoing, realizate în România), coeficientul folosit în calcul este de 1.5. Datele nu arată o creștere semnificativă pe parcursul celor 4 ani a numărului de studenți aflați în mobilitate, însă un aspect care merită menționat este diferența majoră între valorile minime și cele maxime ale indicatorului IC3.1: Universitatea de Artă și Design din Cluj Napoca înregistrând valoarea maximă în cazul acestui indicator. Această valoare se poate explica prin faptul că ponderea studenților înscriși în programul Erasmus este mare, raportat la numărul de studenți ai universității. Astfel, acest indicator favorizează universitățile mici care au procent ridicat de studenți aflați în mobilitate prin programul Erasmus.

În urma analizelor și discuțiilor de la nivelul grupului de lucru au fost supuse dezbaterilor la nivel de CNFIS următoarele concluzii (C) și recomandări (R) pentru Clasa de indicatori C3. Orientare Internațională:

- **Concluzie.** Indicatorul IC3.2 poate fi util din punct de vedere teoretic, însă din punct de vedere metodologic este foarte dificil să se verifice dacă programele de studii declarate a fi în limbi de circulație internațională chiar respectă acest lucru. Astfel de programe oricum sunt încurajate printr-o finanțare de bază superioară, introducerea acestui criteriu ar însemna o dublă recompensă în condițiile în care situația și calitatea predării în limbi de circulație internațională nu poate fi verificată.
 - **Recomandare.** Indicatorul IC3.2 ar putea fi înlocuit cu ponderea studenților străini pe ramuri de știință.

IV.5. Clasa de indicatori C4. Orientare regională & echitate socială

Indicatorii de calitate asociați clasei C4. Orientare regională & echitate socială au în vedere faptul că oferta educațională pusă la dispoziția studenților este influențată în mod uzual de mai mulți factori pragmatici de natură socială și economică ce contribuie la realizarea în condiții optime a procesului educațional (acolo unde sunt prezenți) sau, din contră, afectează negativ derularea acestui proces acolo unde furnizarea lor este deficitară. Utilizarea itemilor aferenți clasei C4 este deosebit de relevantă în contextul în care dificultățile materiale cu care se confruntă studenții români sunt adesea factorul ce afectează cel mai mult capacitatea acestora de a valorifica la întregul potențial perioada studiilor universitare.

TABELUL 4.21— CLASA DE INDICATORI C4. ANALIZA DESCRIPTIVĂ A INDICATORILOR DE CALITATE – REZULTATE GENERALE

C4. Orientare regională & echitate socială (20%) Denumire indicator (pondere)	Nr. universități	Minim	Maximum	Mediana	Media	Abaterea standard
IC4.1 Capacitatea de a integra persoanele provenite din medii dezavantajate socio-economic în programe educaționale (5%)	48	0,00%	60,04%	5,91%	14,53%	17,24%
IC4.2 Contribuția universității la fondul de burse (4%)	35	0	549	27	70	109
IC4.3 Activitatea de practică pentru ciclul de studii de licență (4%)	46	0%	75%	34%	35%	20%
IC4.4 Locuri în cămine studentești (5%)	48	0,04	0,55	0,22	0,23	0,12
IC4.5 Fondurile nerambursabile atrase de universitate (2%)	36	0	0,34	0,09	0,1	0,08

Având în vedere faptul că o parte din datele necesare pentru calcularea indicatorilor din clasa C4 Orientare regională & echitate socială nu au fost completate în întregime de către universități în platforma ANS, calculul s-a bazat și pe datele existente la nivel MENCȘ, raportate prin intermediul machetelor periodice MENCȘ-CNFIS, cu data de referință 1 ianuarie 2015 (anul universitar 2014-2015). Astfel, pentru calcularea indicatorilor IC4.1, IC4.3 și IC4.4 au fost utilizate datele raportate la 1 ianuarie 2015 privind numărul de studenți fizici cu frecvență (bugetați și cu taxă, de la ciclul de studii licență și master). În plus, din raportarea către MENCȘ au fost preluate și datele necesare pentru calcularea IC4.1 și IC4.4. Cu excepția indicatorului IC4.4, care a fost calculat ca medie a ultimilor 4 ani, pentru ceilalți 4 indicatori de calitate aplicarea formulei a fost posibilă doar pentru un an.

În urma analizelor și discuțiilor de la nivelul grupului de lucru au fost supuse dezbaterilor la nivel de CNFIS următoarele concluzii (C) și recomandări (R) pentru Clasa de indicatori C4. Orientare regională & echitate socială :

- **Concluzie.** În cazul indicatorului IC4.1 (integrare medii dezavantajate), ar trebui să poată fi verificată rigoarea raportărilor și modul de încadrare al cazurilor, având în vedere dispersia foarte mare, coeficientul de variație (abatere standard/medie) are valoare supraunitară (abaterea mai mare decât media) ceea ce indică mai degrabă inconsistențe în raportarea datelor și interpretări diferite ale indicatorului. Astfel, există universități care au declarat până la 60% studenți proveniți din medii dezavantajate (Universitatea "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu, Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava), în timp ce altele declară 0 sau procente foarte mici. Având în vedere faptul că dispersia este foarte mare, coeficientul de variație (abatere standard/medie) având o valoare supraunitară (abaterea mai mare decât media), aceasta poate indica inconsistențe în raportarea datelor și interpretări diferite ale indicatorului.
 - **Recomandare.** Având însă în vedere dificultatea verificării datelor, precum și suspiciunile în privința validității raportărilor este recomandabilă scăderea ponderii acestui indicator concomitent cu creșterea ponderii indicatorilor din IC4.2 (contribuție fond burse), respectiv IC4.4 (locuri în cămine), din aceeași clasă de indicatori.

IV.6. Concluziile generale ale analizei datelor colectate în cadrul exercițiului de pilotare

În urma analizelor realizate de grupului de lucru au fost supuse dezbaterilor la nivel de CNFIS următoarele concluzii generale:

- **Datele raportate ar permite realizarea unei evaluări obiective în vederea finanțării în condițiile în care ar fi completate și revizuite la nivelul intern al universităților și validate extern de către CNFIS-UEFISCDI.** Procesul de pilotare nu a reușit să fie exhaustiv nici la nivel instituțional și nici la nivel individual, cu toate că un număr important de universități și în același timp un număr semnificativ de cadre didactice/cercetători au raportat date cu privire la diferiți indicatori. Astfel, s-a observat existența a trei tipuri de universități implicate în acest proces: a) universități care au raportat serios și consistent; b) universități care au raportat cu greșeli provenite din neînțelegerea unor aspecte privind raportarea sau din neatenție; c) universități care nu au raportat.

Analiza descriptivă a datelor raportate ne arată în cele mai multe cazuri existența unor variații foarte mari la nivelul datelor raportate de universități pentru indicatori similari în cadrul acelorași ramuri de știință. Astfel de variații nu pot fi rezultatul diversității instituționale (care este mai degrabă redusă așa cum arată studiile anterioare sau alte evaluări, de pildă cele efectuate de către ARACIS), ci mai degrabă rezultatul diferențelor de interpretare și înțelegere a anumitor indicatori, a lipsei rigurozității în raportare, a lipsei mecanismelor interne de verificare, dar și a tendințelor de manipulare a datelor.

Universitățile sunt încurajate să dezvolte mecanisme de colectare și validare a datelor. Prevederea *anonimizării* datelor de cercetare culese la nivel individual a încurajat lipsa asumării responsabilității, a verificărilor interne, dar și imposibilitatea validării externe.

În vederea soluționării problemelor semnalate în concluziile raportului, CNFIS formulează următoarele recomandări generale:

- **Redeschiderea procesului de completare a datelor și, mai ales, de validare a lor.** CNFIS recomandă o perioadă de cel puțin trei (3) săptămâni, timp în care universitățile să verifice datele plecând de la observațiile pe care CNFIS le va trimite individual, fiecărei universități.
- **Atribuirea unui statut formal mult mai accentuat la nivel instituțional** pentru procesul de colectare a datelor, care să fie obligatoriu pentru obținerea finanțării publice, în acord cu prevederile legale (art. 192 din Legea 1/2011).
- În absența unor sancțiuni importante pentru nerespectarea termenelor de raportare, gradul de acoperire al raportării va fi incomplet și discontinuu. Pe termen lung, lipsa sancțiunilor va încuraja arbitrariul și lipsa de responsabilitate în comunicarea de informații cu caracter public de către universități. Exercițiile de raportare trebuie să constituie în același timp oportunități de învățare organizațională pentru universități care să-și dezvolte astfel mecanisme interne, precum și o expertiză și experiență în evaluare și raportare de date.
- S-a evidențiat necesitatea furnizării unui suport (*helpdesk*) la nivelul UEFISCDI pentru sprijinirea universităților în procesul de raportare a datelor.
- **Validarea externă a datelor raportate de către universități trebuie să constituie o etapă distinctă**, căreia să-i fie alocate resurse logistice și instituționale.

În mod ideal, pe lângă Minister și CNFIS în această etapă ar trebui să fie implicate și celelalte consilii consultative ale Ministerului, cât și ARACIS. Procesele de raportare și validare trebuie în mod serios și formal prevăzute în norme metodologice specifice; trebuie prevăzute etape, iar validarea să fie instituționalizată și implicați mai mulți actori (ARACIS, CNATDCU). Acest lucru va conduce la asumarea responsabilității instituționale și individuale în privința datelor raportate.

Capitolul V. Propuneri de optimizare a finanțării din fonduri publice a învățământului superior din România

V.1. Viziunea și principiile CNFIS, cu privire la finanțarea învățământului superior din România

Potrivit legii, misiunea CNFIS este aceea de a sprijini MENCȘ în realizarea politicilor publice din domeniul învățământului superior, prin elaborarea fundamentată a propunerilor de reglementări privind finanțarea universităților, prin stabilirea costului mediu per student echivalent pe cicluri și domenii de studii, prin înaintarea de propuneri pentru optimizarea finanțării învățământului superior, precum și prin verificarea periodică a eficienței gestionării fondurilor publice de către instituțiile de învățământ superior.

În realizarea misiunii sale, CNFIS și-a asumat respectarea și promovarea următoarelor principii definite prin legea educației naționale:

- principiul autonomiei universitare;
- principiul responsabilității publice;
- principiul eficienței manageriale și financiare;
- principiul transparenței;
- principiul echității;
- principiul asigurării calității.

În plan strategic, CNFIS își propune să acționeze pentru a sprijini MENCȘ și instituțiile de învățământ superior în direcția realizării următoarelor obiective de interes național:

- transformarea învățământului superior din România într-un factor activ al creșterii economice și dezvoltării sociale a țării;
- consolidarea instituțională și financiară a instituțiilor de învățământ superior, astfel încât acestea să dispună de mijloacele necesare pentru a putea îmbunătăți semnificativ calitatea activităților didactice și de cercetare.

Din studiile și analizele efectuate, Consiliul a constatat existența unei contradicții între dezideratul legal potrivit căruia „(7) În România învățământul constituie prioritate națională” (LEN 1/2011, art.2) și realitățile concrete ale funcționării sistemului de învățământ superior. După 1990, învățământul superior din România a cunoscut o perioadă de expansiune, de diversificare a ofertei educaționale și de extindere a rețelei instituționale. Cum în toată această perioadă nivelul resurselor financiare alocate din fonduri publice nu a crescut proporțional cu această expansiune, cele mai multe dintre instituțiile de învățământ superior se confruntă cu fenomene de subfinanțare, care au efecte nocive atât asupra funcționării lor instituționale, cât și asupra calității rezultatelor activității didactice și de cercetare. Având în vedere faptul că subfinanțarea și incertitudinile legate de aceasta slăbesc capacitatea universităților de a face față provocărilor societății contemporane și de a-și îndeplini rolul social, CNFIS și-a propus să continue acțiunile pentru:

- facilitarea conștientizării la nivelul factorilor de decizie și a opiniei publice a necesității sociale de a pune capăt subfinanțării cronice a sistemului de învățământ superior și de a implementa strategii coerente de dezvoltare a universităților din România;
- repartizarea judicioasă a resurselor financiare existente, conform politicilor naționale din domeniul educației și principiilor unei gestiuni responsabile a fondurilor publice;
- stimularea, prin mecanisme de finanțare, a consolidării instituționale și a constituirii unui ansamblu de bune practici la nivelul diverselor instituții de învățământ superior, precum și a asumării de către aceste instituții a unui rol activ la nivel local și regional, astfel încât universitățile să devină un factor de incluziune și de coerență socială.

Pe lângă aceste obiective generale, noul Consiliu numit și-a propus să continue obiectivele enunțate anterior prin mai multe rezultate de etapă, având inițial ca orizont anul 2017:

- creșterea graduală, în etape succesive, a finanțării de ansamblu a învățământului superior;
- dimensionarea mijloacelor financiare astfel încât, în anul 2017, creșterea valorii grantului de studii, alocată din fonduri publice, să fie cel puțin proporțională cu creșterea finanțării învățământului superior, în acord cu procentul de 6% din PIB pentru educație;
- continuarea demersurilor pentru alocarea, prin competiție de proiecte, a fondului pentru dezvoltare instituțională și monitorizarea riguroasă a implementării proiectelor finanțate;
- continuarea alocării unei sume în valoare de cel puțin 30% din suma alocată universităților ca finanțare de bază pentru finanțarea suplimentară, în vederea stimulării excelenței instituțiilor și a programelor de studii, pe baza unor criterii și standarde de calitate;
- stimularea capacității de planificare financiară multianuală a universităților și întărirea disciplinei financiare a acestora.

Atingerea acestor obiective ar conduce indubitabil la îmbunătățirea condițiilor de funcționare a universităților și a calității de ansamblu a învățământului superior din România. De aceea, Consiliul apreciază că atingerea acestor obiective într-un viitor cât mai apropiat trebuie să fie un țel comun al tuturor celor implicați în funcționarea învățământului superior din țara noastră.

În consecință, recomandările de optimizare incluse în acest raport cuprind atât prezentarea propunerii de metodologie de finanțare pe anul 2016, cât și un set de sugestii care vizează stabilitatea și predictibilitatea sistemului de învățământ superior pe termen mediu. În vederea adoptării unei viziuni pe termen lung, Consiliul își propune de asemenea, o serie de rezultate de etapă, după cum urmează:

- elaborarea și lansarea în dezbatere publică a unor politici și mecanisme instituționale diferite de cele actuale, dar pe care Consiliul le consideră capabile să producă efecte benefice la nivelul sistemului de învățământ într-un orizont de timp de 5-10 ani;
- susținerea unei ample dezbateri publice prin crearea unor medii specifice dialogului, urmată de agregare și analiză a rezultatelor obținute. O asemenea dezbatere va trebui să aducă la aceeași masă decidenți politici, tehnocrați, profesori, cercetători, studenți, precum și reprezentanți ai altor segmente sociale interesate de destinul învățământului superior din România;
- optimizarea și integrarea noilor proceduri și mecanisme într-o viziune strategică sistematică în ceea ce privește liniile de evoluție dezirabile, urmată de un proces de pilotare riguros.

Toate acestea sunt menite să contribuie la dezbateră deschisă și responsabilă a problemelor învățământului superior, la definirea clară a alternativelor și a implicațiilor fiecăreia dintre ele, ca premise necesare, dar nu și suficiente pentru formularea și implementarea unor politici publice eficiente în domeniu.

Viziunea asumată de Consiliu pentru o perioadă ce poate fi încadrabilă temporar până aproape de orizontul anului 2025 are scopul de a așeza finanțarea învățământului universitar românesc pe un set de reguli și principii bine articulate și rezultate în urma unui proces consolidat și lipsit de obișnuitele constrângeri temporale.

V.2. Prezentarea propunerii de metodologie de finanțare pe anul 2016

În cadrul acestei secțiuni prezentăm sintetic arhitectura generală și elementele principale ale propunerii CNFIS privind metodologia de finanțare pentru anul 2016, propunere care a pornit de la forma inițială a metodologiei de finanțare aprobată pentru anul 2015, prin OM nr.3185/09.02.2015, pilotată ulterior la solicitarea CNR, conform OM nr. 3889/26.05.2015 (v. capitolul 4 din prezentul raport), și a avut în vedere rezultatele obținute și recomandările formulate în urma procesului de pilotare.

Față de metodologia aplicată în anul 2015 (o versiune actualizată a metodologiei utilizată în anul 2014, prin OM nr. 3888/26.05.2015), propunerea de metodologie de finanțare pentru anul 2016 aduce ca principal element novator trecerea de la alocarea finanțării suplimentare pe baza rezultatelor ierarhizării programelor de studii, la alocarea acestora pe baza unui sistem de indicatori de calitate (mai multe detalii privind diferențele semnificative ale metodologiei față de cea aplicată în 2015 sunt prezentate în propunerea pentru anul 2015, v. Secțiunea corespunzătoare din capitolul IV, Raportul public anual pentru anul 2014).

Propunerea de metodologie de finanțare care încorporează un sistem coerent de indicatori de calitate pentru alocarea finanțării suplimentare a fost adoptată de CNFIS încă din februarie 2014, anul 2014 reprezentând o perioadă de consultări și dezbateri, forma prezentată către MENCȘ la sfârșitul anului integrând sugestiile acumulate în lunile anterioare, în urma consultării cu reprezentanții MENCȘ, CNR, ai sindicatului Alma Mater și ale unora dintre organizațiile studențești reprezentative la nivel național (ANOSR și USR). Pusă în discuție publică de către MENCȘ la începutul lunii decembrie 2014, această propunere a condus la o stare de efervescență în cadrul sistemului de învățământ superior din România, acumulându-se rapid un mare număr de obiecții și propuneri de revizuire. Armonizarea diverselor puncte de vedere și integrarea propunerilor de îmbunătățire ale metodologiei de finanțare pe anul 2015 au fost realizate la începutul anului 2015, între reprezentanții CNR, MENCȘ și cei ai CNFIS (scăderea ponderii grupei indicatorilor aferenți activității de predare/învățare de la 36% la 30%, creșterea ponderii grupei indicatorilor aferenți cercetării științifice, creației artistice și performanței sportive de la 36% la 40% și adăugarea unui nou indicator C4.5 axat pe fondurile nerambursabile atrase de universitate, în principal pentru realizarea unor obiective sociale). De asemenea, în urma consultării cu reprezentanți ai domeniilor sportiv, artistic și umanist, care au solicitat ca indicatorii corespunzători cercetării științifice să reflecte mai bine specificul performanței academice din aceste științe, indicatorii C2.2 și C2.3 au fost reformulați pentru a ține cont și de specificitatea performanței sportive, a creației artistice și s-a acceptat includerea, alături de revistele ISI clasificate în zonele roșie și galbenă, a revistelor clasificate ERIH INT1 și ERIH INT2. Toate aceste modificări, aprobate de Consiliu, au fost încorporate în noua propunere de metodologie, care a stat la baza OM nr.3185/29.02.2015.

Astfel, la nivel de structură, metodologia propusă pentru anul 2016 păstrează propunerile formulate de CNFIS pentru anul 2015: din suma alocată în bugetul național pentru finanțarea instituțională a universităților se repartizează 2% pentru finanțarea situațiilor speciale, care nu pot fi integrate în formula de finanțare, se alocă valoarea granturilor doctorale pentru studenții doctoranzi înmatriculați începând cu anul universitar 2011/2012, iar suma rămasă se distribuie având în vedere următoarele ponderi pentru cele trei componentele principale ale finanțării:

- finanțarea de bază: 72.5%;
- finanțarea suplimentară: 26.5% ;
- fondul de dezvoltare instituțională: 1%.

V.2.1. Finanțarea de bază

La nivelul componentei Finanțarea de bază (asociată ciclurilor de licență și master) au fost discuții privind valoarea coeficienților de echivalare și de cost, punându-se accentul pe necesitatea fundamentării acestora pe baza diferențelor existente la nivelul costurilor reale din prezent pentru anumite forme și domenii de studiu. Sumele destinate acestei componente se distribuie potrivit numărului de studenți,

ponderați întâi cu coeficienții de echivalare aferenți ciclurilor și formelor de învățământ distincte, iar apoi cu coeficienții de cost aferenți domeniilor fundamentale de studiu și ramurilor de știință corespunzătoare acestor domenii. Pentru determinarea finanțării de bază corespunzătoare fiecărei universități se au în vedere caracteristicile proprii acesteia (anume numărul de studenți echivalenți unitari pentru ciclurile de licență și master) precum și parametrii mai generali ai sistemului în ansamblu, între care un rol determinant îl are alocația pe student echivalent unitar care depinde de (1) cuantumul finanțării alocate de la bugetul de stat și (2) numărul total al studenților echivalenți unitari prezenți în sistemul de învățământ superior. Pentru a evita șocurile în finanțare CNFIS a propus păstrarea nivelului coeficienților de echivalare și de cost în vigoare anterior (v. Anexa 1 a Metodologiei de finanțare aplicată în anul 2015²⁹), deși calculele privind costurile reale arătasera că există disproporții considerabile între nivelul diferențelor determinate de coeficienții de echivalare și de cost și cele determinate de standardele de cost calculate potrivit reglementărilor în vigoare cu privire la planurile de învățământ, formațiunile de studii, normele didactice, salarii și celelalte cheltuieli din învățământul superior.

Precizăm faptul că pentru finanțarea asociată ciclului de studii doctorale propunerea CNFIS pentru anul 2016 a menținut principiul finanțării prin intermediul granturilor doctorale fundamentate printr-un set de calcule distincte pentru trei grupuri de domenii de finanțare diferențiate sub aspectul valorii fondului de cercetare inclus în grant, precum și prin niveluri diferite de finanțare a regiei școlilor doctorale. În mod concret, fundamentarea valorii grantului anual pentru studenții doctoranzi înmatriculați începând cu anul 2011/2012 este detaliată în Anexa 5.1, unde se poate observa o ajustare a fundamentării valorii grantului doctoral, prin eliminarea diferențelor pe anilor de studiu, determinate de cheltuielile de regie a școlii doctorale (v. aplicare 2015). În **domeniul de finanțare D1** sunt incluse cu precădere programele de studii doctorale asociate ramurilor de științe socio-umane. În **domeniul de finanțare D2** sunt incluse cu precădere programele de studii doctorale asociate ramurilor de științe naturale și ingineresti. În **domeniul de finanțare D3** sunt incluse cu precădere programele de studii doctorale asociate ramurilor de științe biologice și biomedicale. În **domeniul de finanțare D4** intră programele de studii doctorale din ramura de știință Arte (*fără cele din domeniul de studii universitare de doctorat Istoria și teoria artei*).

V.2.2. Finanțarea suplimentară

Finanțarea suplimentară se distribuie potrivit propunerii CNFIS pentru anul 2016 în funcție de 15 indicatori de calitate grupați în patru clase mai generale. Acestea sunt detaliate în Tabelul 5.1 împreună cu ponderea specifică fiecărui indicator individual și fiecărei clase de indicatori în ansamblu. Înainte de a formula unele observații specifice referitoare la indicatori și clase trebuie precizate implicațiile principiilor avute în vedere de către CNFIS în elaborarea și operaționalizarea de ansamblu a componentei calitative a metodologiei de finanțare.

Unul dintre aceste principii a fost **relevanța disciplinară a indicatorilor de calitate**. Pornind de la nomenclatorul domeniilor și specializărilor universitare, Consiliul a optat pentru un nivel analitic care, evitând riscul unei fragmentări excesive pe un număr mult prea mare de domenii, să asigure diferențierea intra și interinstituțională, anume ramurile de știință distincte ce subsumează multiplele programe de studii derulate în cadrul universităților. Astfel, propunerea de metodologie pentru anul 2016 a avut în vedere realizarea unor comparații între performanța și calitatea ramurilor de știință prezente în oferta educațională a universităților publice și nu compararea universităților în ansamblu. Miza centrală a utilizării ramurilor de știință drept criteriu de diferențiere îl constituie evitarea unor comparații globale între universități, comparații care ar fi inevitabil distorsionate de către dimensiunile distincte ale instituțiilor de învățământ superior, precum și de specificitatea domeniilor de studiu încorporate de către acestea. Prin raportarea la ramurile de știință s-a dorit evitarea unor astfel de comparații globale ce

²⁹ Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior, Metodologia de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară, a instituțiilor de învățământ superior de stat din România, pentru anul 2015 (OM nr.3888/26.05.2015).

desconsideră profilul instituțional distinct al universităților. Considerăm că utilizarea ramurilor de știință ca element de referință pentru realizarea evaluărilor calitative contribuie la un tratament mai echitabil al tuturor universităților, creând premisele unor analize riguroase și pertinente.

O a doua precizare cu privire la logica generală a indicatorilor de calitate propuși pentru anul 2016 este aceea că în construcția celor mai mulți dintre aceștia CNFIS a avut în vedere ***necesitatea asigurării echilibrului și stabilității finanțării*** instituțiilor de învățământ superior. Pentru atingerea acestor obiective cei mai mulți dintre indicatori au fost gândiți în sensul măsurării și evaluării pentru o perioadă multianuală (patru ani), astfel încât să fie atenuate potențialele consecințe negative ale variațiilor de performanță de la un an la altul. Folosirea unei ferestre de evaluare multianuală va permite o mai bună reprezentare a performanțelor tipice și a dinamicii instituționale specifice fiecărei universități, limitând pe cât se poate influența unor elemente aleatorii, precum și pe cea a unor variații potențial ne semnificative (fie pozitive, fie negative) înregistrate pentru un singur an. Totodată, se contracarează riscurile de volatilitate în finanțare și, printr-o predictibilitate sporită a nivelurilor de finanțare suplimentară se consolidează capacitatea universităților de a implementa strategii multianuale de dezvoltare.

Pe de altă parte, în construcția și în modul de grupare a indicatorilor în cele patru clase distincte, CNFIS a încercat ***să ia în considerare aspectele complementare*** ale performanței activității instituțiilor de învățământ superior și ***să mențină un echilibru relativ*** între principalii constituenți ai ofertei educaționale a universităților. De altfel, trebuie semnalat faptul că propunerile inițiale ale CNFIS alocau ponderi egale claselor de indicatori aferenți activităților de predare/învățare și respectiv celor de cercetare științifică și creație artistică, diferențierea din varianta finală concretizată prin ordinul de ministru din februarie 2016, fiind rezultatul discuțiilor cu reprezentanții Consiliului Național al Rectorilor. Tot în acest context trebuie precizat faptul că din punctul de vedere al CNFIS, lista indicatorilor de calitate incorporați în ordin nu a fost exhaustivă, un număr considerabil de indicatori fiind propuși pentru pilotare și analiză în anul 2015, pentru a putea evalua măsura în care ei pot să fie integrați în viitor în mecanismul alocării finanțării suplimentare³⁰ (v. și în Anexa 5.2 privind lista indicatorilor propuși pentru pilotare în anul 2016).

O ultimă precizare generală referitoare la indicatorii de calitate este aceea că în conceptualizarea lor CNFIS a urmărit atât o ***eficientizare a procesului de evaluare*** (în sensul reducerii eforturilor instituționale de raportare din partea universităților), precum și o ***compatibilizare generală cu cadrele de referință*** utilizate de alte organisme cu atribuții specifice în domeniul învățământului superior. În sensul acesta, unii dintre indicatorii de calitate propuși de CNFIS fac apel explicit la standardele de evaluare și la informațiile colectate de la nivelul universităților de către alte organisme publice naționale relevante pentru activitățile instituțiilor de învățământ superior. De exemplu, indicatorul *C2.1 Calitatea resursei umane* face apel la standardele minime ale Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU) pentru conferirea titlurilor didactice și a gradelor profesionale de cercetare. În mod similar, indicatorul *C3.1 Ponderea mobilităților studențești prin programul ERASMUS și ERASMUS MUNDUS* face apel la informații colectate de Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale (ANPCDEFP). În continuare vom prezenta pe scurt³¹ setul de indicatori și clasele mai generale specificate în propunerea CNFIS pentru finanțarea în anul 2016, fără a insista însă foarte mult pe aspectele lor tehnice. Detaliile concrete privind modul de calcul a fiecărui indicator pot fi găsite în OM nr. 3530/29.03.2016

³⁰ Lista acestor 11 indicatori propuși pentru pilotare în 2015 este cuprinsă în propunerea de metodologie transmisă de CNFIS către MENCS - http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2012/08/11282014-MetodologieCNFIS-FB_FS-2015-ICtransp.pdf

³¹ Prezentare detaliată a indicatorilor de calitate este disponibilă în capitolul dedicat rezultatelor pilotării, capitolul VI al prezentului raport, și în raportul CNFIS pentru anul 2014, disponibil la http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2016/04/CNFIS-Raport-public2014_final.pdf

TABELUL 5.1 — LISTA INDICATORILOR DE CALITATE PROPUȘI PENTRU ANUL 2016 ÎN VEDEREA REPARTIZĂRII FINANȚĂRII SUPLIMENTARE

Clasa de indicatori	Denumire indicator	Pondere
C1. Predare/învățare (30%)	IC1.1 Raportul dintre numărul studenților și numărul de cadre didactice	10%
	IC1.2 Raportul numărului de studenți de la ciclul de master și numărul de studenți de la ciclul de licență	8%
	IC1.3 Raportul dintre numărul de cadre didactice cu vârsta de până la 40 ani, inclusiv, și numărul total de cadre didactice	6%
	IC1.4 Raportul dintre numărul cadrelor didactice titulare care au dreptul de a conduce doctorat și numărul de cadre didactice	6%
C2. Cercetare științifică / creație artistică (40%)	IC2.1 Calitatea resursei umane	12%
	IC2.2 Impactul activității științifice / creației artistice	10%
	IC2.3 Performanța activității științifice / creației artistice	12%
	IC2.4 Fondurile pentru cercetare științifică / creație artistică	6%
C3. Orientare internațională (10%)	IC3.1 Ponderea mobilităților studențești prin programul ERASMUS și ERASMUS MUNDUS	5%
	IC3.2 Ponderea studenților străini înscriși în programe de studii	5%
C4. Orientare regională & echitate socială (20%)	IC4.1 Capacitatea de a integra persoanele provenite din medii dezavantajate socio-economic în programe educaționale	5%
	IC4.2 Contribuția universității la fondul de burse	4%
	IC4.3 Activitatea de practică pentru ciclul de studii de licență	4%
	IC4.4 Locuri în cămine studențești	5%
	IC4.5 Fondurile nerambursabile atrase de universitate	2%
Pondere totală		100%
Pondere totală din finanțarea instituțională		26,5%

Indicatorii de calitate asociați clasei C1. Predare/învățare au rolul de a evalua dinamica procesului educațional realizat în cadrul universităților, potențialul de dezvoltare, precum și nivelul de pregătire al resurselor umane implicate în procesul educațional. Aceștia reprezintă indicatori importanți, similari celor folosiți și în alte state europene, privind calitatea procesului educațional de care beneficiază studenții înmatriculați în universitățile românești, indicatorul C1.2 indicând și capacitatea universității de a oferi programe de studii avansate, precum și atractivitatea acestor programe în rândul absolvenților de licență.

Indicatorii de calitate asociați clasei C2. Cercetare științifică/creație artistică au un grad mai ridicat de complexitate în raport cu cei aferenți clasei de predare/învățare și sunt mențiți să ofere o evaluare sistematică și multidimensională a performanței înregistrate de universități sub aspectul producției științifice și a impactului acesteia asupra calității procesului educațional. CNFIS a pornit de la convingerea că nici un indicator singular nu poate reflecta corect la nivel de sistem performanța la nivelul cercetării științifice și al creației artistice, și că doar folosirea combinată a mai multor indicatori diferiți și complementari este de natură să ofere o imagine suficient de precisă cu privire la realizările din acest domeniu. Astfel, unul dintre indicatori, IC2.1, evaluează *calitatea resursei umane din universități*, în sens global, prin intermediul scorului CNATDCU al fiecărui cadru didactic, reprezentând o măsură standard agreată și utilizată la nivel național atât pentru participarea la concursurile pentru ocuparea funcțiilor didactice universitare, cât și pentru cuantificarea performanței academice. Indicatorul IC2.2 *urmărește să măsoare impactul activității științifice/creației artistice* prin intermediul unui indice scientometric, indicele Hirsch, care îmbină două categorii de informații relevante pentru contribuțiile științifice ale unei persoane: pe de-o parte numărul de lucrări publicate de către aceasta, iar pe de altă parte numărul de citări asociate acestor lucrări, nu doar în România, ci la nivel internațional. Un alt criteriu ce este avut în vedere de propunerea de metodologie pentru anul 2016, IC2.3, urmărește să cuantifice selectiv *performanța activității științifice/creației artistice* prin considerarea doar a acelor lucrări definite ca fiind importante și relevante sub aspectul vizibilității internaționale (articole publicate în reviste clasificate ISI - zonele roșie și galbenă, conform clasificărilor revistelor realizate de UEFISCDI sau ERIH INT1 și ERIH INT2; brevete obținute și recunoscute la nivel național sau internațional. O ultimă dimensiune importantă a performanței cercetării științifice este dată de succesul instituțional în atragerea de fonduri pentru activitățile specifice de cercetare științifică, măsurat prin *fondurile pentru cercetare științifică / creație artistică atrase de universitate* (IC2.4).

Indicatorii de calitate asociați clasei C3. Orientare internațională reprezintă o măsură directă a capacității universităților de a sprijini mobilitatea studenților (atât a celor proprii în străinătate prin mobilități tip *outgoing* – cât și a celor străini în instituția proprie prin mobilități tip *incoming*), arătând contribuția universităților la diversificarea ofertei educaționale de care beneficiază studenții Erasmus, prin IC3.1, precum și de a susține măsurile de la nivel instituțional în vederea internaționalizării ofertei educaționale proprii și atragerii studenților străini care să studieze în România, prin IC3.2. Propunerea privind indicatorul IC3.2 a fost o opțiune ulterioară primei variante, pilotate în anul 2015, care măsura ponderea studenților înscriși în programe de studii în limbi de circulație internațională. Deoarece rezultatele pilotării au subliniat faptul că este dificil de verificat dacă programele de studii declarate a fi în limbi de circulație internațională chiar respectă acest lucru, și, în plus, acestea beneficiază oricum de o finanțare de bază superioară, putând determina o dublă recompensă (deși situația și calitatea predării acestor programe nu poate fi verificată), s-a propus înlocuirea primei forme a indicatorului IC3.2 cu o formă în care să se măsoare ponderea studenților străini pe ramuri de știință.

Indicatorii de calitate asociați clasei C4. Orientare regională și echitate socială au în vedere faptul că oferta educațională pusă la dispoziția studenților este influențată în mod curent de mai mulți factori pragmatici de natură socială și economică ce contribuie la realizarea în condiții optime a procesului educațional (acolo unde sunt prezenți) sau, din contră, afectează negativ derularea acestui proces acolo unde furnizarea lor este deficitară. Utilizarea itemilor aferenți clasei C4 este deosebit de relevantă în contextul în care dificultățile materiale cu care se confruntă studenții români sunt adesea factorul ce afectează cel mai mult capacitatea acestora de a valorifica la întregul potențial perioada studiilor universitare. Pe de altă parte, în condițiile care învățământul superior din România este un sector subfinanțat în mod cronic, orientarea regională și preocuparea pentru echitatea socială sunt cu atât mai importante pentru evaluarea calității instituțiilor de învățământ superior.

V.2.3. Fondul pentru dezvoltarea instituțională

În ceea ce privește **fondul pentru dezvoltarea instituțională** a universităților de stat, consecvent cu poziția sa de a consolida capacitatea universităților de a elabora și implementa strategii de dezvoltare multianuale, CNFIS și-a menținut opțiunea principală ca acest fond să fie alocat pe baza unei competiții de proiecte de dezvoltare eşalonate pe perioade până la 5 ani, și a (re)transmis MENCȘ o propunere de ordin de ministru. În această propunere privind metodologia de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltarea instituțională a universităților de stat, care reia propuneri transmise succesiv încă din anul 2011, s-a prevăzut posibilitatea ca MENCȘ să stabilească de la început defalcarea pe categorii de universități și pe tipuri de proiecte a acestui fond. În acest sens, propunerea de metodologie pentru anul 2016 a completat forma metodologică aprobată de MECS pentru anul 2015, prin OM nr. 5651/2015, cu elemente mai detaliate privind modalitatea de alocare a fondului de dezvoltare instituțională, reglementările procedurale de aplicare (pe bază de proiecte multianuale, etape și termene de aplicare, domenii și criterii vizate etc.) și domeniile prioritare pentru care diversele universități ar urma să depună aplicații, precum și procedura și criteriile de evaluare a proiectelor depuse. Astfel, propunerile susținute de CNFIS privind metodologia de repartizare a fondului de dezvoltare instituțională pentru anul 2016 au fost discutate și agreeate la nivelul MENCȘ și CNR, în perioada de sfârșit de 2015 și început de 2016, fiind aprobate prin OM nr. 3632/12.04.2016. Ca dispoziții tranzitorii pentru anul 2016, s-a agreeat ca domeniile pentru care se pot depune proiecte de dezvoltare instituțională să fie:

- a) echitate socială - creșterea incluziunii sociale și sporirea accesului la învățământul superior;
- b) internaționalizarea învățământului superior din România;
- c) asigurarea transparenței în gestiunea studenților și implementarea Registrului Matricol Unic al Universităților din România;
- d) asigurarea funcționării în bune condiții a grădinilor botanice universitare și a stațiunilor didactice din subordinea universităților;

Propunerea menționa că instituțiile de învățământ superior de stat pot depune maximum trei proiecte pe domenii diferite de dezvoltare instituțională, competiția de proiecte se va organiza în două etape, iar proiectele de dezvoltare instituțională specifice pentru Domeniul 2 (internaționalizare), respectiv

Domeniul 3 (raportare date RMU), se pot depune doar dacă sunt îndeplinite de către aceasta obligațiile corespunzătoare din contractul de finanțare pentru anul 2016.

V.3. Propuneri de optimizare pe termen mediu a finanțării învățământului superior din România

V.3.1. Ajustarea finanțării instituționale totale a învățământului superior la cadrul normativ și la obiectivele Strategiei 2020

CNFIS a urmărit pe parcursul anului 2015 să asigure, în continuare, orientarea finanțării instituționale a învățământului superior la cadrul normativ și la obiectivele Strategiei 2020. În acest sens, Consiliul a asimilat prioritățile de investiții și acțiunile propuse spre finanțare în Raportul public pentru anul 2014 și a căutat să-și îndrepte atenția către identificarea soluțiilor și implementarea (fie ea și parțială) a acțiunilor asumate de România și mai ales asupra celor reținute la nivelul anului 2014:

- îmbunătățirea sistemului de guvernare și management al instituțiilor de învățământ superior, în vederea optimizării calității predării și a cercetării științifice;
- sporirea relevanței programelor de studii de nivel licență și masterat, prin întărirea relațiilor instituționale dintre universități, mediul de afaceri și organizațiile de cercetare științifică;
- modernizarea învățământului terțiar prin organizarea unor programe de studii post-universitare și prin susținerea internaționalizării învățământului superior, inclusiv prin dezvoltarea cercetării științifice și a mobilității;
- dezvoltarea resurselor umane angajate în sectorul public în instituțiile de învățământ superior și în cele de cercetare/dezvoltare.

În conformitate cu Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020 (aprobată prin HG nr. 565/15.07.2015), respectiv Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020 (aprobată prin HG nr. 929/21.10.2014), s-a propus ca în alocarea fondurilor să se țină cont de prioritizarea domeniilor cu potențial competitiv, respectiv a celor de specializare inteligentă sau de prioritate publică. Între acestea pot fi menționate domenii ca: sănătatea, bioeconomia, tehnologia informației și a comunicațiilor, spațiu și securitate, energie, mediu și schimbări climatice, Eco-nanotehnologii și materiale avansate.

Cu riscul de a putea fi considerat un laitmotiv al pozițiilor și rapoartelor Consiliului în ultima perioadă, toate obiectivele și acțiunile asumate pe plan european de țara noastră și asimilate de CNFIS, sunt condiționate de gradul de susținere financiară din fonduri publice, de la bugetul de stat, al acestor priorități. Anul 2015, a adus cel mult o stagnare a bugetului alocat Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice, măsură departe de a reuși măcar încetinirea fenomenului de subfinanțare cronică a învățământului superior și în niciun caz atingerea unui procent minim dezirabil de 0,30% raportat la PIB, pentru această zonă a educației.

În acest context, succint prezentat în raportul de față și detaliat în rapoartele anterioare, CNFIS menține propunerile pentru îmbunătățirea stării finanțării învățământului superior, care au în vedere cele două categorii de acțiuni specifice și anume: repartizarea eficientă a resurselor financiare existente, în vederea sporirii eficienței și a transparenței utilizării fondurilor publice, precum și necesitatea identificării de măsuri la nivel instituțional în vederea diversificării formelor de finanțare a universităților din alte surse decât cele de la bugetul de stat.

Acțiunile articulate ale Consiliului s-au concretizat, la finalul unor intense dezbateri, în adoptarea de către minister prin OM nr. 3889/26.05.2015, a *Metodologiei de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară a instituțiilor de învățământ superior de stat din România*, pentru pilotarea în anul 2015, în cadrul căreia la Art. 4. alin. (1) se prevede că "În vederea încurajării excelenței în instituțiile de învățământ superior se constituie un fond de finanțare suplimentară a universităților în sumă, la nivel național, de minimum 30% din suma alocată la nivel național universităților de stat ca finanțare de bază". În baza acestei prevederi, s-a implementat utilizarea unui procent de 26.5% din

finanțarea de bază pentru finanțarea suplimentară, măsură a căror efecte pot fi observate în capitolul IV al acestui raport, care prezintă rezultatele pilotării acestui tip de decizie.

De asemenea, în a doua parte a anului s-a consolidat necesitatea de a urgenta, pentru exercițiul financiar 2016, implementarea alocării fondului pentru dezvoltarea instituțională pe criterii competitive, în baza unor direcții prioritare, clar stabilite și armonizate cu prioritățile asumate la nivel extern, măsură care de altfel a fost îndelung promovată de Consiliu pe parcursul ultimilor ani. În acest sens CNFIS a înaintat MENCȘ un *Proiect de ordin de ministru privind metodologia de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltarea instituțională a universităților de stat*, încă din anul 2015.

Măsurile semnalate necesită, în opinia Consiliului, acțiuni concertate de continuare și consolidare, atât prin modelarea unor asperități inerente oricărui debut de proces, precum și prin multiplicarea inițiativelor în direcțiile deja asumate.

V.3.2. Diferențierea finanțării în funcție de misiunile asumate de către universități

Menținerea poziției CNFIS, se constată și în privința percepției asupra clasificării instituțiilor de învățământ superior, care nu trebuie să fie considerată în sens ierarhic, ci trebuie să fie rezultatul unei auto-evaluări realiste și al unei înțelegeri între toți factorii interesați – instituția de învățământ superior, minister, factorii de conducere de la nivel județean/regional, prin care să se stabilească profilul și obiectivele fiecărei instituții, care apoi să fie asumate în cadrul misiunii universității și al contractului instituțional cu ministerul.

În acest sens o detaliere de ordin principial se regăsește în rapoartele anterioare elaborate de Consiliu, acesta reținând principiile enunțate de Legea educației naționale 1/2011, în direcția diferențierii universităților în trei categorii – universități centrate pe educație; universități de educație și cercetare științifică sau universități de educație și creație artistică; universități de cercetare avansată și educație.

Mai mult decât atât, Consiliul a avut în vedere chiar includerea în *Proiectul de ordin de ministru privind metodologia de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltarea instituțională a universităților de stat* a posibilității ca acest fond să fie alocat pe baza unor competiții de proiecte diferențiate, dedicate separat celor trei clase de universități. În urma unei analize interne, cu privire la etapizarea echilibrată a măsurilor de transparentizare și repartizare eficientă a resurselor financiare la nivelul CNFIS s-a acreditat ideea ca tipul de alocare menționat să poată fi operaționalizat odată cu creșterea procentului alocat FDI, din finanțarea de bază, peste 2.5%, în vederea asigurării unei relevanțe reale a acestor categorii de fonduri în ansamblul finanțării unei instituții de învățământ superior.

În privința perspectivei ca indicatorii de calitate prevăzuți pentru stabilirea finanțării suplimentare să fie și aceștia diferențiați pe categorii de universități, astfel încât criteriile folosite la alocarea acestei componente importante a finanțării instituționale să țină cont de misiunile diferențiate ale diverselor instituții de învățământ superior, Consiliul își nuanțează poziția anterioară, în sensul că pe termen mediu consideră benefică stabilizarea criteriilor și indicatorilor existenți, pilotarea unora noi (dacă este cazul) și, ulterior implementarea lor în condițiile unei analize favorabile în urma pilotării.

Într-o etapă ulterioară, adaptată în funcție de strategia care va fi convenită la nivel național și în concordanță cu setul de reguli ce vor fi stabilite conform principiilor și viziunii pe termen lung menționate la Capitolul V. 1 al acestui raport, se va putea avea în vedere și posibilitatea ca indicatorii de calitate prevăzuți pentru stabilirea finanțării suplimentare să fie și ei diferențiați pe categorii de universități, astfel încât criteriile folosite la alocarea acestei componente importante a finanțării instituționale să țină cont de misiunile diferențiate ale diverselor instituții de învățământ superior.

V.3.3. Implementarea finanțării pe bază de granturi multianuale de studii

Având în vedere demersurile anterioare ale CNFIS privind finanțarea prin granturi de studii și necesitatea optimizării în viitor a finanțării din fonduri publice a învățământului superior, pentru anul 2015 CNFIS a susținut continuarea finanțării ciclului de studii de doctorat prin granturi de studii și și-a propus actualizarea analizei costurilor reale de la nivelul ciclurilor de licență și master, prezentată în rapoartele din anii precedenți, și detalierea acestora pe domenii de studiu, inclusiv pe baza observațiilor și solicitărilor universităților și a analizei diferențelor existente pentru acestea, la nivelul cheltuielilor materiale și indirecte.

Această detaliere a analizei costurilor reale pe student este convergentă cu tendințele existente la nivelul întregii Uniuni Europene, de promovare a calculului tuturor costurilor directe și indirecte per activitate sau/și proiect, așa numitul *full costing*³². Pentru universități, determinarea costurilor totale este foarte importantă, întrucât permite, în principal, o realocare internă mai eficientă a resurselor și îmbunătățește procesul de luare a deciziilor strategice în baza unei mai bune înțelegeri a efortului investițional. Având în vedere dificultățile majore în determinarea costurilor totale ale programelor de studii, legate nu atât de calculul cheltuielilor de personal cât, mai ales, de determinarea mai precisă a cheltuielilor materiale și de estimarea corectă a costurilor indirecte, CNFIS continuă analiza pentru estimarea costurilor reale și, implicit, a coeficienților de cost (de diferențiere între programe de studii), pornind de la faptul că alocațiile bugetare pentru un student echivalent nu reflectă costurile reale ale programelor de studii respective, valoarea lor fiind semnificativ mai mică decât costurile, în cazul tuturor programelor de studii.

Analiza comparativă a costurilor reale per student ale programelor de studii cu alocația per student fizic (atât cea corespunzătoare finanțării de bază, cât și cea corespunzătoare finanțării instituționale) subliniază discrepanța dintre valorile estimate ale costurilor de școlarizare și alocațiile bugetare și arată necesitatea majorării substanțiale a acestora, mai ales în cazul programelor de studii de licență. Totodată, această analiză comparativă a evidențiat faptul că sistemul actual de coeficienți de cost, care diferențiază finanțarea de bază alocată universităților pentru studenții înmatriculați în domenii de studii diferite, necesită o reevaluare de ansamblu, solicitările punctuale formulate de universități pentru majorarea coeficienților pentru unul sau altul dintre domenii riscând să producă distorsiuni la nivelul sistemului de finanțare.

Dincolo însă de această discuție despre inadecvarea sistemului coeficienților de cost, discrepanțele semnificative dintre costurile reale și alocațiile bugetare demonstrează subfinanțarea gravă a tuturor programelor de studii, ceea ce are consecințe semnificative în întreg sistemul de învățământ. Pentru a funcționa în condiții de subfinanțare, instituțiile de învățământ superior iau măsuri de comasare a cursurilor, de mărire a formațiunilor de lucru, care conduc la scăderea calității procesului didactic, dar și măsuri de mărire a normelor didactice la limita permisă de legislația în vigoare.

Una dintre consecințele cele mai grave ale subfinanțării programelor de studii, mai ales a celor de licență, se remarcă în cazul domeniilor care atrag mai puțini studenți, unde veniturile nu pot acoperi costurile. În aceste situații există riscul major ca universitățile să ia în considerare o posibilă închidere a programelor de studii nesustenabile prin vechea politică de finanțare, cu consecințe grave asupra acoperirii nevoilor sociale.

Analiza datelor, prezentată în rapoartele publice anuale pentru anii anteriori, arată faptul că, pentru studiile de licență, alocația corespunzătoare finanțării de bază reprezintă între circa 33% și 47% din costuri, iar alocația totală, circa 50%, până la 69% din costuri. Pentru studiile de masterat, alocația corespunzătoare finanțării de bază reprezintă între circa 37% și 68% din costuri, iar alocația totală, circa 55%, până la 100% din costuri.

³²European University Association, *Financially sustainable universities. Towards full costing in European universities (AN EUA REPORT)*, Brussels, Belgium, 2008 (accesibil la <http://www.eua.be>).

În concluzie, în vederea optimizării finanțării din fonduri publice a învățământului superior și creșterii calității procesului de învățământ, CNFIS propune și pentru perioada 2016-2020 creșterea graduală a cuantumului grantului de studii (a alocației bugetare), în concordanță cu costurile reale. În cazul menținerii restricțiilor bugetare, această măsură trebuie corelată cu alocarea granturilor de studii (cifrei de școlarizare) programelor de studii prioritare la nivel național (v. capitolul IV.3.5 din raportul anterior).

Pentru stabilirea numărului de granturi CNFIS susține în continuare principiile eficienței și al relevanței (aplicate la nivelul procesului educațional, în general, și al programelor de studii, în particular) și criteriile privind: i) creșterea competiției în selectarea candidaților în instituțiile de învățământ superior de stat; ii) respectarea angajamentelor luate în cadrul Strategiei Europa 2020, privind indicatorul educația terțiară; iii) folosirea rezultatelor studiilor de inserție a absolvenților pe piața forței de muncă; iv) asigurarea unei tranziții gradate, care să nu pună în pericol echilibrele fragile din sistemul de învățământ superior.

V.3.4. Diversificarea formelor de sprijin financiar pentru studenți

Acest subcapitol prezintă, pe scurt, principalele recomandări ale CNFIS privind îmbunătățirea formelor de sprijin financiar pentru studenți, formulate în urma consultării cu reprezentanți ai CNR, ai sindicatului Alma Mater și ai unora dintre organizațiile studențești reprezentative la nivel național (ANOSR), consultarea fiind destinată definitivării propunerilor privind cuantumul bursei sociale, pe baza analizei datelor raportate de universități în anul 2015. Recomandările CNFIS sunt orientate pe următoarele direcții:

Gestiunea financiară a alocațiilor bugetare destinate burselor pentru studenți, recomandări generale:

- Constituirea unui fond distinct pentru acordarea burselor sociale (calculat pornind de la cuantumul estimat al unei burse sociale și a numărului estimat de solicitări eligibile de burse sociale), astfel încât să se poată aplica reglementările legislative specifice în vigoare (v. art.223 alin.10) și să nu afecteze utilizarea fondului de burse pentru stimularea excelenței, conform legii (de performanță și de merit);
- Creșterea semnificativă, graduală, a fondului pentru bursele de studiu (bursele pentru stimularea excelenței, conform legii), pentru a se asigura corelarea cuantumului acestora cu cel al bursei sociale, creștere solicitată și de asociațiile studențești;

Această propunere are ca bază de calcul valoarea minimă la nivel național a bursei sociale alocate de universități (conform datelor raportate de universitățile de stat în anul 2015), care reprezintă aproximativ 40% din cuantumul minim estimat de CNFIS pentru bursa socială.

- Acordarea burselor pentru studenți și pentru zilele libere, sărbătorile legale din timpul anului universitar și pentru perioada de practică, în conformitate cu planurile de învățământ.
- Creșterea graduală a finanțării instituționale în vederea alocării de la buget a sumelor aferente costurilor reale pentru un student, acestea putând asigura îmbunătățirea creșterii calității procesului educațional și îmbunătățirea bazei materiale.
- introducerea unui sistem de burse suplimentare, pentru încurajarea studenților în alegerea unor programe de studii din domenii considerate prioritare la nivel național.

Diversificarea surselor de finanțare și sprijin pentru studenți, recomandări pentru instituțiile de învățământ superior:

- Creșterea contribuției instituționale din venituri proprii pentru burse și alte forme de sprijin pentru studenți, în special pentru facilitățile de masă (valoarea cheltuielilor minime cu masa reprezintă aproximativ 75% din valoarea estimată a bursei sociale), întrucât sursa principală de finanțare a burselor sociale pentru studenți sunt fondurile bugetare, în valoare de aproximativ 85% din cheltuielile realizate pentru bursele sociale, conform datelor raportate de aproximativ 70% din universități în anul 2015;

- Diversificarea formelor de sprijin pentru studenți, din venituri proprii extrabugetare sau venituri din proiecte instituționale, în vederea completării sumelor alocate pentru bursele studenților.

La nivel național, implementarea sistemului de împrumuturi bancare pentru credite și burse de studii pentru studenți, menționat în prezent în Legea educației naționale nr.1/2011 (v. art. 204), ar putea permite susținerea, și prin alte mijloace financiare decât cele de la bugetul de stat, a studenților care provin din familii cu venituri reduse, în vederea acoperirii taxelor de studii și a costului vieții pe perioada studiilor, cu posibilitatea de rambursare a creditului după momentul finalizării studiilor și integrarea absolventului pe piața muncii sau cu posibilitatea de transformare a creditului în burse de studii, în funcție de tipul de credit și de nivelul performanțelor obținute de student în perioada de studii. Pentru accelerarea demersurilor necesare pentru crearea cadrului de implementare a reglementărilor în vigoare, privind acest sistem de creditare garantat de stat, în condițiile legislației în vigoare, este necesară implicarea comună și coordonată atât a factorilor de decizie, cât și a instituțiilor care vor propune reglementările specifice de implementare.

De asemenea, CNFIS susține necesitatea creării cadrului legal pentru ca bursele sociale să poată să fie finanțate și de către autoritățile locale (unde studentul își are rezidența), cu atât mai mult cu cât majoritatea actelor care constituie dosarul social sunt emise de către aceste autorități. Acest lucru va crea condițiile necesare implicării reale a autorităților locale, județene sau regionale, ca beneficiari direcți ai rezultatelor învățământului superior, în sprijinirea financiară a studenților proveniți din aria de jurisdicție a respectivelor autorități.

Totodată, CNFIS a avut în vedere, în contextul aplicării noilor principii de finanțare, prin aplicarea indicatorilor de calitate pentru alocarea finanțării suplimentare a universităților, includerea printre aceștia a unora care vizează direct modul în care universitățile sprijină buna desfășurare a studiilor. Concret, pe lângă indicatorii deja incluși în metodologia de finanțare pentru anul 2015 (vezi Anexele 4 și 5 ale OM nr. 3185/09.02.2015), în propunerea CNFIS³³ sunt incluși în vedere și indicatori precum: rata de absolvire a programelor de studii de licență; raportul dintre numărul total de credite acumulate de studenți și numărul total de credite; măsura aplicării sistemului creditelor transferabile; activitatea de practică (inclusiv ciclul de studii de masterat); finalizarea programelor educaționale de către persoane provenite din medii dezavantajate socio-economic; monitorizarea angajabilității absolvenților etc.

V.4. Propuneri referitoare la diversificarea surselor de finanțare a învățământului superior din România

Diversificarea surselor de finanțare este o măsură importantă în garantarea stabilității instituționale și a autonomiei instituțiilor de învățământ superior, mai ales în condițiile limitării inevitabile a volumului resurselor disponibile de la bugetul de stat, acestea continuând să reprezinte sursa cea mai importantă de finanțare pentru cele mai multe universități din Europa și din lume. Conform datelor OECD³⁴, între 2000 și 2012, ponderea medie a fondurilor publice pentru instituțiile de învățământ superior a scăzut de la 68,8% în 2000, la 64,5% în 2012 (în medie, pentru cele 20 de țări OECD pentru care sunt disponibile datele pentru toți anii). Această tendință este, în principal influențată de unele țări în care au existat modificări semnificative ale taxelor de studii și în care întreprinderile participă mai activ în furnizarea de subvenții pentru finanțarea instituțiilor terțiare.

³³ A se vedea Anexa 4 din Propunerea CNFIS privind Metodologia de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară, a instituțiilor de învățământ superior de stat din România, pentru anul 2015, aprobată în ședința CNFIS din 27.11.2014 – text accesibil online la http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2012/08/11282014-MetodologieCNFIS-FB_FS-2015-ICtransp.pdf.

³⁴ Education at a Glance 2015: OECD Indicators, OECD Publishing, 2015, p. 239

Pe de altă parte, considerând valorile absolute, evoluțiile din ultima decadă sunt îngrijorante în acest sens, deoarece în cadrul sistemului au scăzut veniturile obținute din taxe, din contracte de cercetare și/sau pentru realizarea unor obiective de investiții.

În aceste condiții, există tendința de a considera că fondurile europene, îndeosebi cele vizând dezvoltarea resursei umane, ar putea reprezenta un panaceu pentru problemele financiare ale universităților din România. Este incontestabil faptul că aceste fonduri pot constitui un supliment binevenit de resurse, precum și un stimulent în dezvoltarea unor activități sau componente de activități pentru care fondurile alocate de la buget ar fi fost insuficiente sau inadecvate. Pe de altă parte, nu trebuie subestimate aspectele problematice ale angajării universităților în derularea de proiecte finanțate din fonduri europene. Experiența a arătat faptul că, uneori din motive care țin de managementul defectuos, alteori din motive independente de activitatea proprie universităților, rambursarea unora dintre cheltuielile efectuate poate întârzia considerabil, pentru a nu aminti și situația în care unele dintre cheltuieli sunt considerate neeligibile și, deci, nu mai sunt rambursate. Universitățile se pot astfel confrunta cu grave probleme de asigurare a fluxurilor financiare (*cash-flow*), precum și cu incertitudini care le destabilizează instituțional. Nu trebuie subestimat nici faptul că proiectele finanțate din fonduri europene induc – atât la nivel instituțional, cât și la nivel individual – stimulente care pot distra resursele umane și administrative ale universităților de la asigurarea bunei îndepliniri a misiunii lor centrale, de educație și cercetare. În consecință, este extrem de important ca, la nivel național, să se creeze un cadru de derulare a proiectelor cât mai eficient, care să minimizeze distorsiunile și să garanteze maximum de predictibilitate, încurajând totodată universitățile în derularea unor proiecte cât mai apropiate de activitățile lor centrale, de formare și cercetare.

Având în vedere tendința de limitare a bazinului demografic al recrutării din țară a studenților cu taxă, care să studieze la universitățile din România, diversificarea surselor de finanțare a instituțiilor de învățământ superior ar presupune extinderea acestei recrutări fie la studenți din alte țări, fie la categorii sociale și/sau de vârstă care până acum nu au efectuat studii universitare. Ambele căi enunțate mai sus necesită însă adoptarea în acest sens a unor politici coerente la nivel național, vizând creșterea atractivității de ansamblu a studiilor universitare desfășurate în România, liberalizarea regimului de vize și rezidență în România pentru studenții străini, precum și crearea cadrului normativ pentru dezvoltarea la nivel universitar a unor forme flexibile de învățământ pe întreg parcursul vieții.

Unele programe de masterat sau doctorat pot beneficia de finanțarea directă sau indirectă a mediului economic privat interesat, fie prin finanțarea directă a desfășurării unor asemenea programe, fie prin acoperirea taxelor de studii/acordarea unor burse pentru studenți. Acordarea unor facilități fiscale pentru firmele care susțin asemenea activități, precum și activitatea de practică a studenților, ar putea contribui la creșterea semnificativă a acestor finanțări.

Finanțarea europeană (prin programe de cercetare specifice) sau cea internațională (în special pe baza unor acorduri bilaterale sau a unor programe ale agențiilor de dezvoltare internațională ale unor țări) reprezintă, în prezent, o potențială resursă, puțin valorificată de către universitățile românești.

Dincolo de utilizarea fondurilor nerambursabile provenite de la Uniunea Europeană, fie direct, fie prin intermediul statului român, universitățile pot avea în vedere și explora o serie de surse alternative de venituri, în funcție de planurile operaționale strategice pe care și le propun. Dezvoltarea unor parteneriate cu agenți economici puternici reprezintă, pentru unele domenii științifice cu aplicabilitate practică mai mare (cum ar fi științele ingineresti, spre exemplu), o direcție posibilă de dezvoltare. Dezvoltarea unor programe de studii netradiționale, orientate către persoane adulte, poate constitui o direcție de dezvoltare pentru universitățile care gestionează programe de studii orientate mai degrabă spre științele socio-umane sau umaniste. În plus, oferirea unor programe de pregătire profesională de calitate, pentru angajați sau persoane active care doresc să se dezvolte profesional pe parcursul carierei, reprezintă activități pe care universitățile ar putea să le dezvolte și pe care statul ar trebui să le susțină.

În același context, rezultatele studiului EUDIS, publicate de EUA în 2011³⁵ prezintă principalele strategii și mecanisme adoptate în ultimii ani de către universitățile din Europa și care conduc la stimularea și creșterea diversificării veniturilor (peste 100 de universități au participat la studiu). Deși aceste activități și mecanisme nu sunt realizate/utilizate de către universități cu obiectivul de diversificare a veniturilor, acestea oferă un potențial pentru generarea de venituri. Astfel, crearea și dezvoltarea companiilor de spin-off și a parcurilor științifice (direcție adoptată de aproximativ 70% din universitățile respondente) poate atrage după sine o serie de avantaje legate de consolidarea capacităților de cercetare și a unor legături mai strânse cu partenerii din mediul privat, acestea oferă, de asemenea, perspective de venituri suplimentare derivate din exploatarea cercetării. O altă direcție importantă adoptată de universități la nivel european, de aproximativ 65% din universitățile respondente, este orientarea către componenta de pregătire de-a lungul vieții (lifelong learning), care, deși poate produce de multe ori venituri, acestea pot genera mai rar profit, luând în considerare costurile complete de constituire care nu prea pot fi recuperate. Un rol important pentru universități îl au și mecanismele de alocare a finanțării adoptate intern, la nivel instituțional (64%) și oficiile sau structurile de dezvoltare (55%) sau fundațiile create (49%). Printre cele mai puțin adoptate, dar nu mai puțin generatoare de venituri, au fost menționate mecanismele de recompensare internă la nivel de personal (34%), sau la nivel de facultate (29%) și orientarea către noi activități de piață (28%).

Cum necesitatea creșterii surselor complementare de venit pentru învățământul superior este evidentă, rolul autorităților publice și a factorilor de decizie de la nivel național este foarte important pentru asigurarea condițiilor cadru adecvate, înlăturarea barierelor și stabilirea stimulentei. Creșterea autonomiei instituționale, simplificarea mecanismelor de finanțare națională și europene, orientarea către finanțarea pe bază de costuri totale (full costing) sunt printre cele mai importante acțiuni, pe care le menționează studiul EUA, pentru a seta aceste condiții potrivite. Totuși, pentru punerea în aplicare a unei strategii de diversificare de succes o importanță crucială o are conducerea și managementul de la nivel instituțional, iar dezvoltarea acestei capacități are nevoie de suport național și investiții.

³⁵ Financially sustainable universities II – European universities diversifying income streams, European University Association 2011

V.5. Propuneri privind creșterea acurateței bazei informaționale a finanțării învățământului superior

În rapoartele sale anterioare, CNFIS atrăgea atenția asupra faptului că posibilitățile de elaborare a metodologiilor de finanțare necesare pentru operaționalizarea politicilor publice din domeniul învățământului superior sunt puternic limitate de volumul și calitatea informațiilor disponibile la nivelul sistemului. Principala cauză pentru această stare de fapt era identificată în organizarea inadecvată a procesului de colectare a datelor primare de la universități, care nu permite obținerea unui volum suficient de bogat de informații care să respecte cele patru condiții necesare pentru utilizarea lor în algoritmi de alocare a fondurilor publice:

- **reprezentativitate** pentru aspectele urmărite de metodologie;
- **disponibilitate** la nivelul tuturor universităților, în momentele de timp de referință;
- **omogenitate** din perspectiva definițiilor utilizate și a modului de raportare;
- **credibilitate**, prin posibilitatea testării veridicității datelor într-o manieră analitică sau chiar prin verificări efectuate direct la sursă.

Având în vedere faptul că aplicarea oricărei metodologii de finanțare implică utilizarea în manieră directă a datelor în algoritmi de alocare a fondurilor publice, restricțiile privind nivelul de acuratețe al datelor sunt foarte clare. Astfel, o măsură importantă pentru optimizarea finanțării învățământului superior, susținută de CNFIS și UEFISCDI, are în vedere consistența și consolidarea bazei informaționale a învățământului superior. Activitățile CNFIS din anul 2015 privind creșterea acurateței bazei informaționale a finanțării învățământului superior au urmărit, în primul rând, asigurarea suportului necesar pentru obținerea volumului necesar de date, reprezentative și credibile, care au fost și urmează să fie utilizate în vederea implementării celorlalte propuneri privind metodologia de finanțare. În aceste condiții au fost continuate activitățile care privesc consolidarea și actualizarea bazelor de date și a instrumentelor informatice de la nivelul UEFISCDI, care să faciliteze procesul de gestiune și de raportare în timp real a informațiilor de la nivelul instituțiilor de învățământ superior și să permită integrarea acestora la nivel național.

Prin urmare, raportarea datelor statistice de către universități, necesare pentru implementarea metodologiei de finanțare pentru anul 2015, care a presupus un volum mult mai mare de date statistice față de cel utilizat în anii anteriori, s-a realizat prin platforma națională de colectare unitară a datelor statistice relevante pentru învățământul superior, **platforma ANS**, dezvoltată de UEFISCDI, sub coordonarea Consiliului Național de Statistică și Prognoza a Învățământului Superior (CNSPIS), în cadrul proiectului "Politici publice fundamentate în Învățământul Superior: o premisă necesară pentru dezvoltarea României", derulat în perioada 2012 – 2014. Platforma reprezintă un sistem informațional integrat, compatibil cu sistemele de colectare a datelor la nivel european, care a fost dezvoltat în manieră modulară (cu posibilitatea integrării și a altor procese noi de culegere a datelor) și reunește principalele date statistice cu privire la învățământul superior, date deja culese de către diverse structuri de la nivel central (CNFIS, MENCȘ, INS, ANPCDEFP) prin procese separate de culegere a datelor, evitându-se astfel dubla colectare și raportare a datelor statistice. Prin urmare, anul 2015 a reprezentat primul an de operaționalizare efectivă a platformei naționale ANS, prin intermediul căreia s-au centralizat, începând cu data de referință 1 ianuarie 2015, datele statistice privind învățământul superior (atât tipurile de date raportate periodic de universități către MENCȘ – CNFIS, până la acel moment, privind studenții și absolvenții, personalul din universități și serviciile de cazare, cât și alte tipuri de date raportate neperiodic, privind tipurile de burse pentru studenți, mobilitățile studenților și cadrelor didactice, detalierea personalului didactic și de cercetare pe ramuri de știință etc.). Platforma informatică vine în sprijinul instituțiilor centrale care colectează și gestionează date privind învățământul superior prin interoperarea datelor deja culese, cu scopul comun de evitare a dublei colectări și raportări a datelor statistice.

În același context, implementarea în anul 2015 a proiectului **Politici bazate pe evidențe și impactul asupra pieței forței de muncă - INFOHE**, în cadrul Programului Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane, a reprezentat (pentru UEFISCDI, CNFIS, MENCȘ, ca beneficiari direcți și coordonatori, și

pentru universități și alte instituții centrale, ca participanți activi) pași importanți atât pentru asigurarea sustenabilității demersurilor deja realizate (utilizarea experienței, rezultatelor și cunoașterii obținute în perioada anterioară, în cadrul proiectelor implementate de UEFISCDI-CNFIS-MENCȘ), cât și pentru continuarea și extinderea acestora în direcția realizării interoperabilității între sistemele informatice existente, pentru facilitarea accesului larg la informații, unicitatea și consistența datelor, având un rol important în fundamentarea pe termen mediu și lung a politicilor și strategiilor publice în domeniu.

Astfel, proiectul INFOHE a permis îmbunătățirea suportului informatic pentru funcționarea Registrului Matricol Unic al Universităților din România (RMUR), pregătirea conectării și asigurării interoperabilității acestuia cu celelalte baze de date din sistemul de învățământ și cu cele deservind piața muncii din România în cadrul unui Registru Educațional Integrat (REI), îmbunătățirea instrumentelor accesibile universităților pentru monitorizarea inserției pe piața muncii a absolvenților și a percepției studenților privind programele lor de studii prin dezvoltarea platformei Studenți, Absolvenți și Piața Muncii (SAPM). Consolidarea și dezvoltarea acestor sisteme informatice pentru învățământul superior constituie un demers susținut de centralizare și standardizare a datelor din sistemul de educație, în scopul eficientizării activității administrative și îmbunătățirii capacității de a fundamenta strategii instituționale și politici naționale în învățământul superior. Acest demers va contribui la creșterea transparenței și responsabilității universităților, precum și a încrederii publice în sistemul național de învățământ superior. Totodată, operaționalizarea platformelor va eficientiza procesul de raportare, prin degrevarea efortului instituțional de raportare multiplă.

Concret, operaționalizarea efectivă a **sistemului RMUR**, pentru toate ciclurile și toți anii de studiu, va asigura centralizarea la nivel național a datelor privind studenții din universitățile de stat și particulare din România pentru toți anii și ciclurile de studii, prin transformarea aplicației dezvoltate în cadrul proiectului anterior într-o platformă web cu servicii de tip cloud, care va deservi atât universitățile, studenții, cât și structurile administrative de la nivel central. Prin utilizarea RMUR se are în vedere: eficientizarea și fluidizarea procesului de raportare al universităților către diverse instituții centrale; obținerea unei imagini reale privind toți studenții din sistemul de învățământ superior (numărul de participanți și absolvenți, populația înmatriculată în învățământul superior, pe cicluri și domenii de studiu, nivel de școlaritate și formă de finanțare; date reale și consistente privind înmatricularea și absolvirea unui student, statutul financiar, mobilitatea și practica studentului etc.); generarea indicatorilor de sistem (performanță, finanțare, management, calitate).

Platforma SAPM (sapm.forhe.ro), concepută ca o bibliotecă de instrumente pentru dezvoltarea și implementarea de studii de monitorizare a studenților și absolvenților, va facilita accesul securizat la aceste instrumente de cercetare, susținând efortul de a dezvolta și oferi programe de studii relevante pentru piața forței de muncă. Accesând platforma, universitățile din România beneficiază, în plus, și de: gestiunea centralizată on-line a comunicării cu studenții și absolvenții, inclusiv transmiterea on-line a invitației de participare la diferite studii; culegerea datelor de opinii prin intermediul unor chestionare on-line, standardizate la nivel național; modul on-line de analiză a datelor; posibilitatea realizării de comparații interinstituționale și elaborarea de evaluări ale nivelului de performanță pe baza indicatorilor de inserție a absolvenților pe piața muncii.

Platforma REI (rei.gov.ro) a fost concepută ca o interfață care să permită interoperabilitatea între sistemele de gestiune a datelor existente la nivelul sectorului educațional (învățământ preuniversitar, universitar și de formare continuă), precum și cu alte sisteme de la nivelul unor sectoare publice de interes la nivel național. Prin intermediul REI se va constitui parcursul educațional și profesional al unei persoane și se vor genera rapoarte statistice și indicatori de performanță, care să răspundă cerințelor de benchmarking de la nivel național și internațional.

Beneficii pe termen mediu și lung

Acest pachet de instrumente tehnice, construite pe un model fundamentat științific, reprezintă un pas major înainte în modernizarea administrației sistemului universitar din România. Pe de o parte, organizațiile centrale, cu rol de evaluare și proiectare strategică a sistemului de învățământ superior

(Ministerul, alte organizații aflate în subordinea acestuia, Consiliile consultative) vor avea acces la date agregate și semnificative pentru funcționarea sistemului de învățământ superior. Pe de altă parte, universitățile vor putea mult mai ușor să își programeze și proiecteze propriile strategii organizaționale, fără a mai folosi timp pentru colectarea și analiza datelor. În acest fel, relațiile administrative din cadrul sistemului de educație universitară vor fi mult simplificate și resursa de timp eliberată astfel va putea fi utilizată la conceperea unor strategii adecvate și informate cu privire la viitorul universităților.

Astfel, implementarea și utilizarea pe termen lung a acestor sisteme informatice vor susține profesionalizarea raportărilor de date și consolidarea unei culturi a transparenței și responsabilității instituționale. În acest caz, câteva dintre beneficiile ce se vor putea vedea pe termen mediu vor fi, în principal, transparența și mobilitatea informației, reducerea poverii administrative, economia timpului de muncă administrativă. Pe termen lung cele mai importante vor fi consolidarea sistemului de învățământ și adaptarea în timp real la schimbările sociale și economice, bazate pe accesul la date colectate inteligent, elemente care vor putea contribui direct la creșterea încrederii în aparatul educativ și administrativ.

În plus, principalul beneficiu adus de utilizarea platformei SAPM pe termen lung va consta în posibilitatea monitorizării impactului ofertei educaționale asupra dezvoltării profesionale a absolvenților de studii universitare. Totodată, procesul de monitorizare va facilita adaptarea ofertei educaționale a universităților în funcție de cerințele pieței muncii. Concret, fiecare universitate va avea posibilitatea de a evalua performanțele individuale ale diferitelor sale programe de studii și va putea să ia decizii fundamentate ce vor ține cont și de competitivitatea programelor de studii în raport cu posibilitățile de inserție profesională a absolvenților. Misiunea universității de angajament comunitar nu poate fi atinsă cu succes în absența unor canale de comunicare eficientă cu absolvenții, studenții și angajatorii. Platforma SAPM va constitui o infrastructură instituțională care susține consolidarea relației dintre universități, absolvenți și mediul socio-economic.

La data realizării acestui raport instrumentele informatice aferente RMUR și REI sunt în plin proces de operaționalizare: în sistem există peste 180.000 de studenți înmatriculați în anul I de studiu la universitățile de stat și particulare (pentru ciclurile de studii de licență, master și doctorat, anul universitar 2015/2016), fiind în curs de finalizare încărcarea studenților din anii superiori. Aprobarea și ulterior finanțarea proiectelor instituționale din fondul de dezvoltare instituțională este condiționată, de la nivelul MENCȘ, de respectarea prevederilor din contractul de finanțare instituțională, introducerea programelor de studii în platforma Studiază în România³⁶ (SIR), respectiv introducerea datelor tuturor studenților anului universitar 2015/2016 în platforma RMU, fiind o măsură directă de susținere a etapei de operaționalizare efectivă a sistemelor informatice pentru învățământul superior. Totodată, facilitățile de interoperabilitate oferite de Registrul Educațional Integrat (REI), au permis universităților preluarea informațiilor referitoare la parcursul educațional anterior al studenților din platforma SIIIR (Sistemul informatic pentru învățământ preuniversitar, modulul de date cu rezultatele de la bacalaureat). Prin interconectarea RMUR cu platforma ANS de raportare a datelor statistice, în cazul în care datele sunt complete în RMUR, va determina preluarea automată din RMUR a datelor privind studenții și absolvenții, instituțiile de învățământ superior nu vor mai fi nevoite să raporteze aceste date în ANS. În plus, este în curs de dezbateră și aprobare o hotărâre de guvern inițiată de MENCȘ, agreată de INS și alte instituții centrale interesate, privind funcționarea acestor sisteme informatice pentru învățământ superior, în cadrul Sistemului Integrat Național Educațional (SINED), care le va cuprinde. Urgența adoptării acestui act normativ este justificată de necesitatea existenței unui cadru legislativ care să reglementeze evidența integrată a tuturor studenților din învățământul superior care urmează ciclurile de studii universitare (licență, master, doctorat) sau o altă formă de studii, acest lucru contribuind la eliminarea cazurilor de dublă finanțare și, totodată, asigurând evidența diplomelor universitare emise în România.

³⁶ Platforma Studiază în România (SIR) pune la dispoziție date centralizate referitoare la programele de studii și face trimitere directă către site-urile universităților în cauză, contribuind direct la creșterea gradului de conștientizare a candidaților străini și din România asupra ofertelor educaționale disponibile, pentru o mai bună orientare în carieră.

V.6. Concluzii

Deși în anul 2015 finanțarea de la buget a învățământului superior a sporit în termeni nominali, creșterea a fost insuficientă în raport cu nevoile și obligațiile financiare ale universităților, iar veniturile obținute de universități din surse extra-bugetare au continuat să fie semnificativ influențate de scăderea numărului studenților cu taxă, ceea ce a făcut ca instituțiile de învățământ superior de stat să depindă într-o măsură și mai mare de alocațiile de la bugetul de stat. Calitatea învățământului superior și competitivitatea universităților din România sunt puternic afectate de subfinanțarea cronică, ceea ce, pe termen mediu și lung, va avea efecte negative asupra dezvoltării durabile a societății românești. De aceea, pregătirea mecanismului de finanțare pe baza criteriilor de calitate în anul 2015 și propunerea implementării acestuia pentru anul 2016 constituie un important demers al CNFIS în direcția întăririi și perfecționării mecanismelor pentru valorificarea corectă și eficientă a resurselor existente. Aceste mecanisme trebuie să rezulte dintr-o strategie coerentă la nivel național în domeniul educației și dintr-un set de priorități pentru dezvoltarea pe termen lung a sistemului învățământului superior din România.

Conform rolului său de a sprijini Ministerul Educației și Cercetării Științifice în elaborarea și implementarea politicilor privind finanțarea instituțiilor de învățământ superior, anul 2015 a reprezentat pentru CNFIS o etapă de pregătire și analiză a noilor direcții metodologice susținute, care au constituit fundamentul pentru aplicarea metodologiei de finanțare propusă pentru anul 2016. Pe de altă parte, CNFIS a susținut în continuare un set de propuneri care vizează adoptarea și implementarea unor politici și mecanisme instituționale diferite de cele actuale, dar pe care Consiliul le consideră capabile să producă efecte benefice pe termen lung la nivelul sistemului de învățământ superior, într-un orizont de timp de 5-10 ani. Aceste propuneri care evident vor necesita o dezbatere amplă și analize ex-ante riguroase, precum și integrarea într-o strategie de ansamblu cu privire la dezvoltarea sistemului universităților din România în perioada următoare, vizează următoarele aspecte:

1. Ajustarea finanțării instituționale totale a învățământului superior la cadrul normativ și la obiectivele Strategiei 2020 privind asigurarea calității, finanțarea pe bază de performanță, întărirea legăturilor dintre Universitate și mediul economic și creșterea angajabilității absolvenților;
2. Continuarea implementării finanțării studiilor universitare pe bază de granturi multianuale, dimensionate pe baza unor standarde de cost specifice domeniilor de studii, prin extinderea eșalonată a aplicării acestui mecanism de la nivelul studiilor de doctorat la ciclurile de master și licență;
3. Creșterea cuantumului finanțării pe student;
4. Alocarea pe bază de proiecte a fondului pentru dezvoltare instituțională;
5. Modernizarea învățământului terțiar prin organizarea unor programe de studii post-universitare și prin susținerea internaționalizării învățământului superior, inclusiv prin dezvoltarea cercetării științifice și a mobilității cadrelor didactice și studenților;
6. Sporirea cuantumului pentru diversele forme de sprijin material pentru studenți și a reformei politicilor de alocare, astfel încât acestea să devină mai eficiente în direcția asigurării echității, referitor la accesul la educația de nivel universitar, și să contribuie la atragerea studenților spre domenii de studii considerate prioritare la nivel național;
7. Crearea cadrului normativ pentru dezvoltarea și finanțarea de la buget a unor forme flexibile de învățământ superior pe întreg parcursul vieții, care să permită adulților acumularea și certificarea unor competențe profesionale constitutive calificărilor de la nivel licență și/sau master, în condiții riguroase de asigurare a calității, garantate de cele mai performante universități din sistem;
8. Creșterea acurateței bazei informaționale a finanțării învățământului superior din România prin consolidarea și operaționalizarea efectivă a sistemelor informatice pentru învățământul superior.

ANEXE

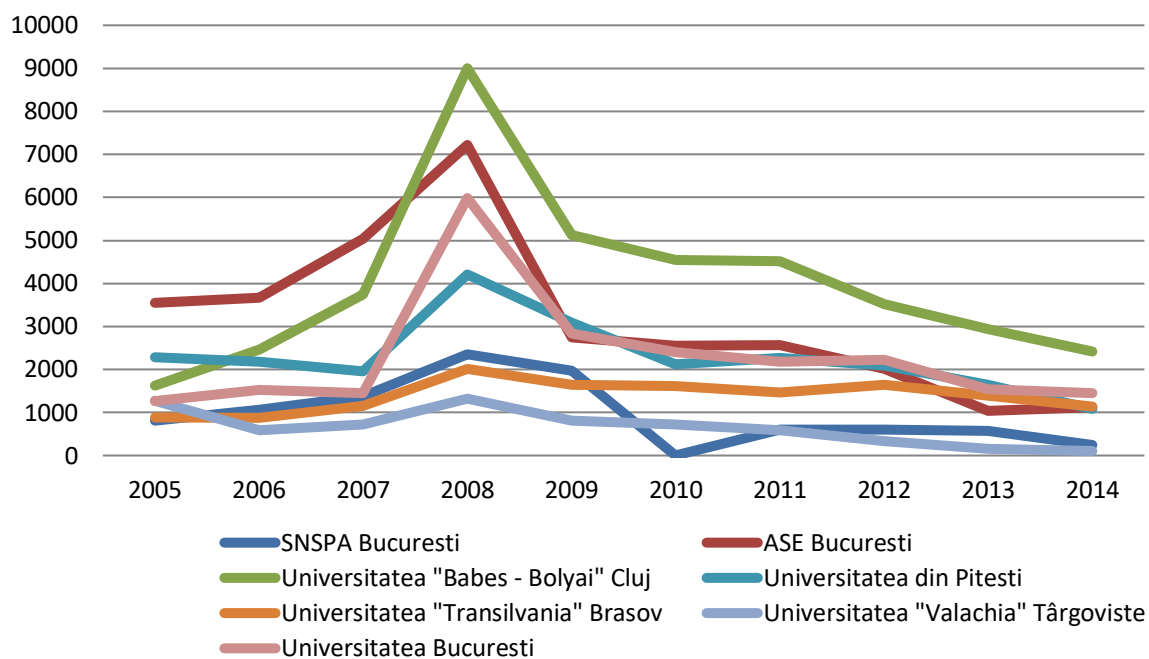
ANEXA 1.1 — EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE ABSOLVENȚI AI CICLULUI DE LICENȚĂ, BUGETAȚI, PE UNIVERSITĂȚI

Cod Univ.	Universitatea	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
U01	Universitatea Politehnica din București	2.706	2.362	2.604	2.593	5.292	2.905	2.621	2.391	2.244	2.504
U02	Universitatea Tehnica de Construcții din București	759	602	733	554	1.162	853	734	697	673	457
U03	Universitatea de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu" din București	176	237	223	225	224	230	216	341	271	0
U04	USAMV din București	787	799	810	591	1263	812	719	696	809	811
U05	Universitatea din București	3.361	3.621	2.900	5.833	3.275	3.155	3.198	3.609	3.483	3.228
U06	UMF "Carol Davila" din București	879	949	862	886	897	805	866	930	666	837
U07	ASE din București	3.312	3.505	3.078	5.849	2.975	2.612	2.739	2.572	2.542	2.502
U08	Universitatea Națională de Muzică din București	161	274	155	223	161	126	126	106	108	123
U09	Universitatea de Arte din București	144	173	160	424	222	212	195	186	192	188
U10	UNATC "I.L.Caragiale" din București	100	103	129	203	145	160	222	152	155	146
U11	UNEFS din București	161	134	141	312	140	119	122	165	160	159
U12	SNSPA din București	240	264	240	978	272	300	474	616	565	554
U13	Universitatea "1 decembrie 1918" din Alba-Iulia	518	510	504	843	606	519	536	487	550	529
U14	Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad	389	394	415	605	588	559	406	503	529	526
U15	Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău	450	496	466	648	639	438	464	549	601	525
U16	Universitatea de Nord din Baia Mare	470	547	502	635	617	472	489	0	0	0
U17	Universitatea "Transilvania" din Brașov	2.024	1.974	1.704	2.221	2.744	1.912	2.033	2.038	1.948	1.917
U18	Universitatea Tehnica din Cluj Napoca	1.244	1.259	1.269	1.110	2.535	1.493	1.608	2.215	2.062	1.909
U19	USAMV din Cluj Napoca	412	451	494	477	819	527	547	643	684	634
U20	Universitatea "Babeș - Bolyai" din Cluj	3.686	3.599	3.580	6.160	3.780	3.534	3.759	3.903	3.907	3.920
U21	UMF "Iuliu Hațieganu" din Cluj Napoca	673	652	653	573	588	686	621	580	556	576
U22	Academia Muzică "Gh.Dima" din Cluj Napoca	136	277	167	186	140	140	149	148	142	139
U23	Universitatea de Artă și Design din Cluj Napoca	134	133	124	197	109	126	126	111	114	145
U24	Universitatea "Ovidius" din Constanța	1.120	1.067	1.081	1.427	1.188	1.032	1.040	1.107	1.079	1.044
U25	Universitatea Maritimă din Constanța	94	109	109	88	213	99	72	108	107	120
U26	Universitatea din Craiova	2.663	2.642	2.499	3.595	3.218	2.354	2.320	2.433	2.415	2.329
U27	UMF din Craiova	428	396	384	430	449	355	424	432	307	381
U28	Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați	1.694	1.739	1.481	2.065	2.456	1.447	1.431	1.479	1.510	1.368
U29	Universitatea Tehnică "Gheorghe Asachi" din Iași	1.698	1.830	1.475	1.522	3.387	1.736	1.867	2.088	1.939	1.773
U30	USAMV "Ion Ionescu de la Brad" din Iași	293	318	358	379	663	335	335	420	488	499
U31	Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași	2.769	2.959	2.954	5.392	2.993	2.416	2.587	2.689	2.564	2.632
U32	UMF "Gr. T. Popa" din Iași	608	515	566	611	661	568	568	593	597	665
U33	Universitatea de Arte "George Enescu" din Iași	188	271	202	378	281	234	278	288	286	255
U34	Universitatea din Oradea	1.334	1.429	1.325	2.083	2.147	1.515	1.397	1.310	1.547	1.476
U35	Universitatea din Petroșani	533	539	359	395	576	392	429	502	481	465
U36	Universitatea din Pitești	975	898	836	1200	1159	787	878	905	1219	861
U37	Universitatea "Petrol-Gaze" din Ploiești	818	759	653	931	862	599	508	630	618	698
U38	Universitatea "Eftimie Murgu" din Reșița	257	286	278	452	441	284	276	277	264	248
U39	Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu	1.340	1.492	1.338	2.162	1.911	989	1.386	1.762	1.369	1.508
U40	Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava	758	674	788	965	1168	731	753	879	898	929
U41	Universitatea "Valahia" din Târgoviște	1.137	791	791	1124	1275	806	916	883	890	919
U42	Universitatea "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu	256	308	218	370	434	347	362	395	351	358
U43	Universitatea "Petru Maior" din Tg. Mureș	358	406	453	514	554	445	429	467	413	459
U44	UMF din Tg. Mureș	437	491	411	410	407	413	471	383	437	451
U45	Universitatea de Arte din Tg. Mureș	18	38	45	81	38	38	45	50	51	63
U46	Universitatea Politehnică Timișoara	1.566	1.632	1.579	1.321	2.988	1.656	1.506	1.674	1.587	1.435
U47	USAMV a Banatului "Regele Mihai I al României" din Timișoara	573	543	575	585	1038	515	449	502	491	465
U48	Universitatea de Vest din Timișoara	1.660	2.098	1.929	4.690	2.100	1.643	1.830	1.832	1.692	1.647
U49	UMF "Victor Babeș" din Timișoara	552	653	552	468	533	495	530	503	545	574
	Total absolvenți bugetați	47.049	48.198	45.152	65.964	62.333	44.926	46.057	48.229	47.106	45.951

ANEXA 1.2 — EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE ABSOLVENȚI AI CICLULUI DE LICENȚĂ, CU TAXĂ, PE UNIVERSITĂȚI

	UNIVERSITATEA	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
U01	Universitatea Politehnică din București	51	72	91	104	166	301	210	154	182	107
U02	Universitatea Tehnică de Construcții din București	205	153	86	243	144	321	445	296	231	220
U03	Universitatea de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu" din București	44	0	134	94	129	158	153	161	0	96
U04	USAMV din București	508	859	835	1.885	2.443	2.043	1.387	1.966	1.672	892
U05	Universitatea din București	1.266	1.526	1.457	5.985	2.838	2.399	2.175	2.224	1.546	1.444
U06	UMF "Carol Davila" din București	101	101	118	41	248	375	483	706	578	542
U07	ASE din București	3.548	3.669	5.030	7.219	2.745	2.546	2.566	2.009	1.038	1.130
U08	Universitatea Națională de Muzică din București	3	47	23	29	5	4	6	4	8	5
U09	Universitatea de Arte din București	63	48	80	118	63	75	57	80	51	44
U10	UNATC "I.L.Caragiale" din București	10	7	9	31	11	7	11	26	12	2
U11	UNEFS din București	94	26	7	22	2	2	3	23	48	9
U12	SNSPA din București	812	1.065	1.374	2.353	1.971	2	597	609	574	243
U13	Universitatea "1 decembrie 1918" din Alba-Iulia	425	480	698	1122	854	494	567	413	430	282
U14	Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad	850	1.135	1.359	3.724	3.541	2.140	2.158	1.810	1.254	956
U15	Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău	465	514	519	1121	864	640	735	832	506	442
U16	Universitatea de Nord din Baia Mare	397	364	344	773	584	484	404	0	0	0
U17	Universitatea "Transilvania" din Brașov	888	876	1.154	2.013	1.650	1.619	1.468	1.642	1.392	1.132
U18	Universitatea Tehnică din Cluj Napoca	347	325	388	253	451	185	181	658	601	404
U19	USAMV din Cluj Napoca	94	275	276	195	465	282	255	260	181	109
U20	Universitatea "Babeș - Bolyai" din Cluj	1.625	2.462	3.740	9.002	5.121	4.542	4.511	3.525	2.932	2.420
U21	UMF "Iuliu Hațieganu" din Cluj Napoca	316	251	533	517	682	532	503	456	520	531
U22	Academia Muzică " Gh.Dima" din Cluj Napoca	59	73	152	126	100	72	41	85	8	41
U23	Universitatea de Arta si Design din Cluj Napoca	34	60	50	82	56	85	65	1	76	49
U24	Universitatea "Ovidius" din Constanta	1.333	1.486	1.531	2.350	1.943	1.752	2.241	2.086	1.742	1.393
U25	Universitatea Maritimă din Constanta	81	115	176	89	798	352	794	991	884	965
U26	Universitatea din Craiova	2.754	2.723	2.156	4.031	3.573	2.940	2.202	2.222	1.647	1.233
U27	UMF din Craiova	76	64	51	201	194	129	169	223	121	9
U28	Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați	1.039	1.105	1.073	2.018	1.676	1.369	1.290	1.146	874	809
U29	Universitatea Tehnică "Gheorghe Asachi" din Iași	201	156	119	154	214	167	138	117	253	187
U30	USAMV "Ion Ionescu de la Brad" din Iași	17	123	155	176	347	213	203	188	167	107
U31	Universitatea "Al, I, Cuza" din Iași	2.350	2.261	2.244	4.872	2.130	2.583	3.165	2.494	1.303	849
U32	UMF "Gr. T. Popa" din Iași	188	247	323	340	469	322	579	651	726	668
U33	Universitatea de Arte "George Enescu" din Iași	0	6	24	36	15	48	73	24	30	18
U34	Universitatea din Oradea	1.792	2.046	1.653	3.738	2.630	1.915	1.930	1.937	1.310	1.080
U35	Universitatea din Petroșani	329	386	630	558	557	466	422	237	185	75
U36	Universitatea din Pitești	2.285	2.182	1.960	4.208	3.087	2.125	2.266	2.093	1.640	1.084
U37	Universitatea "Petrol-Gaze" din Ploiești	591	959	1322	1985	1087	972	908	885	711	785
U38	Universitatea "Eftimie Murgu" din Reșița	261	283	281	1012	750	528	688	504	271	105
U39	Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu	1.027	1.217	1.881	2.596	4.119	2.412	2.157	1.727	0	475
U40	Universitatea "Stefan cel Mare" din Suceava	1.069	1.200	1.038	2.514	1.950	1.364	1.506	1.537	1.075	565
U41	Universitatea "Valahia" din Târgoviște	1.275	582	727	1321	806	714	588	330	161	105
U42	Universitatea "Constantin Brâncuși" din Târgu Jiu	655	738	416	1559	980	675	504	658	497	346
U43	Universitatea "Petru Maior" din Tg. Mureș	579	455	489	992	731	561	470	433	274	204
U44	UMF din Tg. Mureș	32	71	66	58	72	29	63	213	354	349
U45	Universitatea de Arte din Tg. Mureș	0	6	5	17	10	16	10	22	25	7
U46	Universitatea Politehnică Timișoara	153	233	364	240	329	322	229	245	224	235
U47	USAMV a Banatului "Regele Mihai I al României" din Timișoara	297	135	372	359	877	592	519	551	541	290
U48	Universitatea de Vest din Timișoara	1.302	1.007	1.104	4.076	2.259	1.686	1.381	1.014	643	494
U49	UMF "Victor Babeș" din Timișoara	115	119	89	141	215	286	316	363	440	200
	Total absolvenți bugetați	32.006	34.293	38.706	76.693	56.951	43.846	43.792	40.831	29.938	23.737

ANEXA 1.3 — EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE ABSOLVENȚI CU TAXĂ (SELECȚIE DE UNIVERSITĂȚI)

ANEXA 1.4 — DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR PE DOMENII DE FINANȚARE, DIN TOTALUL ABSOLVENȚILOR ANULUI RESPECTIV

Domenii de studiu/ Forma de finanțare	2015				2014				2013				2012			
	Absolvenți		% din total absolvenți		Absolvenți		% din total absolvenți		Absolvenți		% din total absolvenți		Absolvenți		% din total absolvenți	
	taxă	buget	taxă	buget	taxă	buget	taxă	buget	taxă	buget	taxă	buget	taxă	buget	taxă	buget
Total absolvenți	23.737	45.951	34,06%	65,94%	29.938	47.106	38,86%	61,14%	40.831	48.229	45,85%	54,15%	43.792	46.057	48,74%	51,26%
Socio-uman	4.926	9.904	20,75%	21,55%	6.084	10.284	20,32%	21,83%	9.364	10.613	22,93%	22,01%	9.648	9.734	22,03%	21,13%
Teatru	19	218	0,08%	0,47%	31	209	0,10%	0,44%	51	242	0,12%	0,50%	45	273	0,10%	0,59%
Interpretare muzicală	37	330	0,16%	0,72%	29	353	0,10%	0,75%	65	310	0,16%	0,64%	47	339	0,11%	0,74%
Muzică	21	145	0,09%	0,32%	28	155	0,09%	0,33%	47	156	0,12%	0,32%	26	164	0,06%	0,36%
Tehnic	4.194	13.191	17,67%	28,71%	5.962	14.041	19,91%	29,81%	6.917	14.546	16,94%	30,16%	5.905	13.642	13,48%	29,62%
Film	5	88	0,02%	0,19%	4	110	0,01%	0,23%	6	89	0,01%	0,18%	8	147	0,02%	0,32%
Medicină	3.384	4.637	14,26%	10,09%	3.703	4.350	12,37%	9,23%	4.130	4.554	10,11%	9,44%	3.904	4.524	8,91%	9,82%
Matematică	507	1.858	2,14%	4,04%	585	1.855	1,95%	3,94%	798	1.932	1,95%	4,01%	853	1.959	1,95%	4,25%
Științe – fără fizică-chimie	435	1.614	1,83%	3,51%	720	1.562	2,40%	3,32%	1.048	1.790	2,57%	3,71%	1.131	1.767	2,58%	3,84%
Arhitectură	182	237	0,77%	0,52%	71	439	0,24%	0,93%	254	511	0,62%	1,06%	243	352	0,55%	0,76%
Agronomic	972	2.348	4,09%	5,11%	1.192	2.257	3,98%	4,79%	1.464	2.124	3,59%	4,40%	1.328	1.982	3,03%	4,30%
Științe - fizică-chimie	201	1.179	0,85%	2,57%	169	1.253	0,56%	2,66%	219	1.252	0,54%	2,60%	232	1.204	0,53%	2,61%
Psihologie	2.067	1.680	8,71%	3,66%	3.247	1.825	10,85%	3,87%	3.925	1.746	9,61%	3,62%	3.863	1.850	8,82%	4,02%
Economie	5.848	6.613	24,64%	14,39%	6.675	6.597	22,30%	14,00%	10.697	6.585	26,20%	13,65%	14.931	6.544	34,10%	14,21%
Artă	141	795	0,59%	1,73%	283	754	0,95%	1,60%	152	692	0,37%	1,43%	357	682	0,82%	1,48%
Sport	798	1.114	3,36%	2,42%	1.155	1.062	3,86%	2,25%	1.694	1.087	4,15%	2,25%	1.271	894	2,90%	1,94%

ANEXA 1.5 - DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR CICLULUI DE LICENȚĂ 2014 PE RAMURI DE ȘTIINȚĂ (DOMENII SELECTATE)

Forma de finanțare/Domenii de studiu	Absolvenți		% din total absolvenți	
	taxă	buget	taxă	buget
	23.737	45.951	34,06%	65,94%
Științe juridice	2.076	1.503	8,75%	3,27%
Științe administrative	593	1.283	2,50%	2,79%
Științe ale comunicării	508	1.298	2,14%	2,82%
Inginerie electrică, electronică și telecomunicații	509	2.389	2,14%	5,20%
Inginerie civilă	455	1.300	1,92%	2,83%
Inginerie mecanică, mecatronică, inginerie industrială și management	2.284	5.563	9,62%	12,11%
Ingineria resurselor vegetale și animale	972	2.348	4,09%	5,11%
Sociologie	311	931	1,31%	2,03%
Științe politice	275	1.002	1,16%	2,18%
Psihologie și științe comportamentale	2.047	1.515	8,62%	3,30%
Ingineria transporturilor	347	913	1,46%	1,99%
Ingineria sistemelor, calculatoare și tehnologia informației	225	2.189	0,95%	4,76%
Inginerie geologică, mine, petrol și gaze	374	837	1,58%	1,82%
Medicină	1.873	2.852	7,89%	6,21%
Teologie	379	889	1,60%	1,93%
Chimie și inginerie chimică	49	609	0,21%	1,33%

ANEXA 5.1 - VALOAREA GRANTULUI ANUAL PENTRU STUDENȚII DOCTORANZI ÎNMATRICULAȚI ÎNCEPÂND CU ANUL 2011-2012

Categorii cheltuieli	Domeniul de finanțare		
	D1	D2	D3, D4
TOTAL GRANT (lei) (include Salarizarea conducătorului de doctorat; Salarizarea membrilor comisiei de îndrumare; Program de pregătire bazat pe studii avansate; Program de pregătire suplimentar Fonduri pentru cercetare; Regia școlii doctorale)	22.400	25.300	29.200

ANEXA 5.2 - LISTA INDICATORILOR DE CALITATE PROPUȘI PENTRU PILOTARE ÎN ANUL 2016

Clasa de indicatori	Denumire indicator
C1. Predare/învățare	IC1.5 Rata de absolvire a programelor de studii de licență
	IC1.6 Raportul dintre numărul total de credite acumulate de studenți și numărul total de credite
	IC1.7 Finalizarea studiilor de doctorat
C2. Cercetare științifică / creație artistică	IC2.7 Fondurile pentru cercetare aplicată
C3. Orientare internațională	IC3.3 Raportul dintre numărul de studenți străini și numărul total de studenți
	IC3.4 Doctorate în co-tutelă internațională
	IC3.5 Studii în cooperare internațională
	IC3.6 Mobilități profesionale internaționale (outgoing) ale cadrelor didactice
	IC3.7 Parteneriate instituționale cu universități din alte țări
C4. Orientare regională & echitate socială	IC4.5 Monitorizarea angajabilității absolvenților
	IC4.6 Finalizarea programelor educaționale de către persoane provenite din medii dezavantajate socio-economic
	IC4.7 Activitatea de practică (inclusiv ciclul de studii de master)
	IC4.8 Indicator complex de transparență instituțională